

Županijski sud u Varaždinu

IZBOR ODLUKA

2022.-2023.

Uredništvo

Građansko pravo

- **Tanja Novak-Premec**, predsjednica Građanskog odjela Županijskog suda u Varaždinu
- **Sanja Bađun**, sutkinja Županijskog suda u Varaždinu

Kazneno pravo

- **Rajko Kipke**, sudac Županijskog suda u Varaždinu
- **Dragana Đula**, viša sudska savjetnica - specijalistica Županijskog suda u Varaždinu

GRAĐANSKO PRAVO

I. STVARNO PRAVO.....	1
II. ZEMLJIŠNOKNJIŽNO PRAVO.....	4
III. NASLJEDNO PRAVO.....	44
IV. OBITELJSKO PRAVO.....	50
V. RADNO PRAVO.....	57
VI. OBVEZNO PRAVO.....	63
VII. PARNIČNI POSTUPAK I PARNIČNI TROŠKOVI.....	83
VIII. OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA.....	103
IX. IZVANPARNIČNI POSTUPAK – STEČAJ POTROŠAČA.....	117

KAZNENO PRAVO

I. KAZNENI ZAKON.....	119
II. ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU.....	148
III. ZAKON O IZVRŠENJU KAZNE ZATVORA.....	218

GRAĐANSKO PRAVO

I. STVARNO PRAVO

1

NAKNADA ZA KORIŠTENJE SUVLASNIČKOG DIJELA NEKRETNINE

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14)

Članak 165. stavak 1.

Suvlasnik nekretnine koji je samostalno posjedovao nekretninu i pritom nije onemogućio ili isključio iz prava na suposjed drugog suvlasnika, ne smatra se nepoštenim posjednikom te nekretnine.

"7. (...) Zahtjev za isplatu naknade za korištenje nekretnine prvostupanjski sud je odbio pozivom na čl. 165. st. 1. ZV-a, navodeći da je tuženica znala da su tužiteljice suvlasnice radi čega je tuženica nepoštena posjednica nekretnine, ali kako je nalazom i mišljenjem vještaka Ante Bašića utvrđeno da nekretnina nije pogodna za ostvarivanje ikakve koristi (najamnine) radi stanja u kojem se nalazi, to proizlazi da tuženica nije imala koristi od posjedovanja suvlasničkih dijelova tužiteljica, slijedom čega je toč. II. izreke presude odbio zahtjev tužiteljica za isplatu naknade za korištenje.

(...)

12. Međutim, u vezi ocjene prava tužiteljica na naknadu za korištenje njihovih suvlasničkih dijelova, potrebno je prije svega odgovoriti na pitanje je li tuženica nepoštena posjednica nekretnine, odnosno jesu li tužiteljice bile onemogućene u korištenju (suposjedu) nekretnine. U vezi utvrđenja ove odlučne činjenice prvostupanjski sud je na temelju pravilno utvrđenih činjenica izveo nepravilan zaključak da je tuženica nepoštena posjednica nekretnine (samo) zato što je znala da su i tužiteljice suvlasnice nekretnine.

13. Prvostupanjski sud, kao i tužiteljice, ispuštaju iz vida da je i tuženica suvlasnica predmetne nekretnine, te da tuženica ima pravo na suposjed nekretnine kao i tužiteljice. Vrhovni sud Republike Hrvatske je u odluci broj Rev-2705/2012-2 od 3. studenog 2016. izrazio pravno shvaćanje koje glasi: "Kad nema sporazuma između suvlasnika o načinu suposjedovanja zajedničke nekretnine, svaki suvlasnik smije izvršavati glede cijele stvari sve ovlasti koje ima kao nositelj dijela prava vlasništva bez suglasnosti ostalih suvlasnika, ako time ne vrijeđa prava ostalih suvlasnika. Suvlasnik manjeg suvlasničkog dijela nekretnine koji zajedno sa suvlasnikom većeg suvlasničkog dijela suposjeduje cijelu nekretninu i pri tome ne vrijeđa pravo drugog suvlasnika na neometano sukorištenje cijele nekretnine sukladno njegovom suvlasničkom dijelu, nije se neosnovano obogatio na štetu drugog suvlasnika, jer drugom suvlasniku time nije uskratio prava koja mu pripadaju po osnovi suvlasništva."

13.1. Dakle, tuženica kao suvlasnica nekretnine ima pravni osnov za posjedovanje

predmetne nekretnine i to što je u utuženom razdoblju posjedovala nekretninu samostalno ne znači da je bila nepoštena posjednica samo zato što nekretninu nisu posjedovale i tužiteljice, u situaciji kada tuženica iz prava na suposjed nekretnine tužiteljice ni na koji način nije isključila."

Županijski sud u Varaždinu Gž-89/2023-2 od 4. svibnja 2023.

2

STVARNE SLUŽNOSTI

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14)

Članak 36. stavak 1.

Članak 186. stavak 4.

Stvarne služnosti terete cijelu poslužnu nekretninu i vezane su sa cijelom povlasnom nekretninom, pa se stvarna služnost može osnovati samo uz suglasnost svih suvlasnika poslužne nekretnine, a ne samo na suvlasničkom dijelu pojedinog suvlasnika.

"4.1. Uvidom u z.k. izvadak za nekretnine na kojima predlagatelj predlaže upis prava služnosti polaganja cjevovoda razvidno je da je pravni posao temeljem kojeg se traži upis – Ugovor o nepotpunom izvlaštenju i upis prava služnosti zaključen sa M. P. i A. P. koje su suvlasnice u 117/9600 odnosno 83/9600 dijela predmetnih nekretnina, a pored njih još 14 drugih suvlasnika, a trasa vodovoda zahvaća dio čk.br. 1719/1 u duljini od 11,19 m i površinu od 85 m², dio čk.br. 1719/3 u duljini od 0,00 m i površini od 18 m², dio čk.br. 1765/1 u duljini od 0,00 m i površini od 5 m² i čk.br.1764/2 u duljini od 0,00 m i površini 115 m², te da "protustranke dozvoljavaju da se u zemljišnim knjigama na njihov suvlasnički dio upiše nepotpuno izvlaštenje i pravo služnosti polaganja cjevovoda... "

4.2 Prema odredbi čl. 36. st. 1. ZV-a ako više osoba ima neku stvar u svome vlasništvu tako da svakoj pripada po dio toga prava vlasništva, računski određen razmjerom prema cijelom pravu vlasništva te stvari, sve su one suvlasnici te stvari, a dijelovi prava vlasništva koji im pripadaju njihovi su suvlasnički dijelovi, a prema čl. 186. st. 4. ZV-a kad je povlasna nekretnina u vlasništvu više suvlasnika ili zajedničkih vlasnika, svaki od njih ima jednako pravo izvršavanja stvarnih služnosti u korist povlasne nekretnine; a kad je poslužna nekretnina u vlasništvu više suvlasnika ili zajedničkih vlasnika, svaki od njih mora trpjeti da se ovlaštenik služnosti koja tereti njihovu nekretninu njome služi na način na koji ga ovlašćuje njegovo pravo, odnosno svaki mora propuštati radnje glede poslužne nekretnine koje bi bile suprotne tuđem pravu stvarne služnosti. Kako pravni posao na kojem predlagatelj temelji svoj prijedlog nije zaključen sa svim suvlasnicima to na trasi vodovoda koja obuhvaća točno određene dijelove nekretnine nisu samo naznačene protustranke suvlasnici već i ostalih 14 upisanih suvlasnika pa se i bez njihove suglasnosti na predmetnim nekretninama ne može zasnovati pravo služnosti polaganja cjevovoda. Činjenica da kako žalbom tvrdi predlagatelj zemljišnoknjižno stanje nije sređeno, upisan je veliki broj suvlasnika nepoznatog boravišta, glede prava vlasništva vode se sporovi..., nema nikakvog utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja. Uz navedeno valja reći da na

nekretninama koje su predmet ovog postupka za sve upisane suvlasnike navedene su i njihove adrese, a za pojedine (osim uz naznačene protustranke) i njihov OIB."

Županijski sud u Varaždinu Gž-Zk-1082/2021 od 7. siječnja 2022.

3

UKIDANJE PRAVA STVARNE SLUŽNOSTI

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15)

Članak 242. stavak 1. i 2.

Ne može se ukinuti pravo služnosti staze i kolnika iz razloga što tuženica ima drugi jednako prikladan pristupni put do svoje nekretnine preko nekretnine treće osobe.

"6.5. Međutim, za sada se ne može prihvatiti utvrđenje prvostupanjskog suda da je postojeća služnost izgubila svrhu, obzirom da tuženica u žalbi osnovano upire na okolnost da takav zaključak implicira da je njena mogućnost da dolazi nesmetano do svoje kuće i nekretnine nepotrebna.

6.6. Nadalje, tuženica u žalbi osnovano upire na okolnost da prvostupanjski sud nije sa sigurnošću utvrdio je li nekretnina na kojoj bi se sada nalazio pristupni put do nekretnine tuženice i koji bi bio jednako prikladan prolaz, upisana u bazu nerazvrstanih cesta te je li ta nekretnina stekla svojstvo nerazvrstane ceste, jer za postojanje drugog prikladnog puta nije od odlučnog značaja da li neko zemljište u vlasništvu treće osobe, kao što je ovdje slučaj, ispunjava uvjete za upis u registar nerazvrstanih cesta, već je li o tome donesena odluka i je li izvršen upis takvog zemljišta u bazu nerazvrstanih cesta. Naime, u ovom postupku za sada nije utvrđeno postoji li do nekretnine tuženice jednako prikladan javni prolaz, obzirom da nije utvrđeno da je zemljište na kojem bi trebao biti taj prolaz u statusu nerazvrstane ceste, dakle javnog prolaza, već je to zemljište u vlasništvu treće osobe. Valja naglasiti da se konkretnom slučaju ne radi o drugom prikladnijem prolazu ili drugom jednako prikladnom prolazu koji bi vlasniku poslužnog zemljišta (ovdje tužitelju) činio manje štete, jer je prvostupanjski sud utvrdio da tužiteljica ima jednako prikladan prolaz preko zemljišta koje nije u vlasništvu tužitelja nego treće osobe. Na taj način, pobijanom presudom je odlučeno o pravima i obvezama treće osobe koja nije sudionikom ovog postupka i koju pobijana presuda ne obvezuje."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1240/21-2 od 3. veljače 2022.

II. ZEMLJIŠNOKNJIŽNO PRAVO

4

ZABILJEŽBA SPORA – DOKAZ O VOĐENJU SPORA O KNJIŽNOM PRAVU

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/1996, 68/1998, 137/1999, 114/2001, 100/2004 107/2007, 152/2008, 126/2010, 55/2013, 60/2013, 108/2017)

Članak 81.

Članak 82.

Tužba, predana kao preporučena pošiljka pošti, na kojoj je bilješka o poslovnom broju pod kojim je zaprimljena na sudu sa preslikom omotnice o predaji preporučene pošiljke pošti valjani je dokaz o vođenju spora o knjižnom pravu iz članka 81. stavak 1. Zakona o zemljišnim knjigama.

"8.1. Zaključak prvostupanjskog sud da priloženim ispravama (tužbom predanom kao preporučena pošiljka pošti dana 4. svibnja 2018. i preslikom omotnice) predlagatelji nisu dokazali da vode postupak iz čl. 81. st. 1. ZZK-a ne može se prihvatiti pravilnim. Naime, dostava pismena sudu preko pošte je odredbom čl. 133. st. 1. ZPP-a zakonom propisani način dostave, pa kako se sukladno odredbi čl. 113. st. 2. ZPP-a dan predaje pošti podneska upućenog preporučenom pošiljkom smatra danom predaje sudu kojem je upućen, to su prema stavu ovog suda predlagatelji priloženom tužbom na kojoj je bilješka da je ista zaprimljena na Općinskom sudu u Rijeci pod poslovnim brojem P-1148/2018 dana 7. svibnja 2018. i preslikom omotnice o predaji preporučene pošiljke Hrvatskoj pošti u Rijeci dana 4. svibnja 2018. u 16:20:22 sati, a imajući u vidu da je i u aplikaciji e-spisa vidljivo da je kod Općinskog suda u Rijeci pod poslovnim brojem P-1148/2018 zaprimljena tužba tužitelja M. A. i dr. protiv tuženice M. T., dokazali da vode spor iz čl. 81. st. 1. ZZK-a, čime je ispunjena pretpostavka propisana odredbom čl. 82. st. 1. ZZK-a.

8.2. Prvostupanjski sud je, ukoliko je imao dvojbe oko predaje tužbe i smatrao da je prijedlog nepotpun, bio dužan u smislu odredbe čl. 109. st. 7. ZZK-a pozvati predlagatelje da dostave dokaz da vode postupak iz čl. 81. st. 1. ZZK-a, a što su i sami predlagatelji predložili u svom prijedlogu, pa kako to nije učinio, počinio je bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP-a u vezi čl. 109. st. 7. ZZK-a ili je mogao sam izvršiti uvid u e-spis i provjeriti da li je i kada zaprimljena predmetna tužba ili je taj podatak mogao zatražiti od parničnog upisnika obzirom da je sud u Krku u vrijeme zaprimanja prijedloga za zabilježbu spora bio stalna služba Općinskog suda u Rijeci, kojemu su predlagatelji uputili svoju tužbu."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-303/2021-2 od 10. siječnja 2022.

5

*ZABILJEŽBA SPORA**Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)*

Članak 86. stavak 1.

Članak 87. stavak 1.

Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15)

Članak 70. stavak 5.

Članak 77. stavak 1.

Članak 78.

Dopušten je upis zabilježbe spora kada je nužni nasljednik pokrenuo postupak protiv drugog nasljednika, koji je upisan u zemljišnoj knjizi kao vlasnik nekretnine, radi povrede prava na nužni dio i vraćanja dara (nekretnine) u ostavinu.

"5. Uvidom u priloženi zemljišnoknjižni izvadak za nekretninu upisanu u zk. ul. 14 k.o. Split, etažno vlasništvo E1 stan od tri sobe razvidno je da je kao vlasnik iste uknjižena protustranka G. H., a iz priložene uz prijedlog tužbe podnijete po ovdje predlagatelju kao tužitelju protiv tuženika - upisanog vlasnika na predmetnoj nekretnini – u ovom zemljišnoknjižnom postupku protustranke, nesporno je da tužbom zaprimljenom kod Općinskog Građanskog suda u Zagrebu dana 15. lipnja 2020. pod Posl. br. P-3157/2020, predlagatelj traži povrat dara u ¼ dijela predmetne nekretnine radi povrede njegovog nužnog dijela obzirom je sada pok. E. Š. G. bila izvanbračna supruga predlagatelja.

5.1. Prema odredbi čl. 86. ZZK-a propisano je da je zabilježba spora upis kojim se čini vidljivim da se glede knjižnog prava vodi pred sudom ili drugim nadležnim tijelom postupak čiji bi ishod mogao utjecati na uknjižbu, pripadanje, postojanje, opseg, sadržaj ili opterećenje tog prava time da takva zabilježba ima učinak da pravomoćna presuda donesena povodom tužbe djeluje i protiv onih osoba koje su stekle knjižna prava pošto je prijedlog za zabilježbu spora stigao zemljišnoknjižnom sudu, time da prema čl. 87. ZZK-a zabilježbu spora može zahtijevati svaka stranka u postupku iz čl. 86. st. 1. ZZK-a kao i svaka druga osoba koja je sudionik postupka, a ima pravni interes i ako dokaže da se taj postupak vodi, a kako je pri tome odredbom čl. 116. ZZK-a određeno da je za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u času kad je taj prijedlog stigao zemljišnoknjižnom sudu, a obzirom da ishod spora za koji je prvostupanjski sud odbio provesti zabilježbu spora može utjecati na uknjižbu, pripadanje, postojanje, opseg, sadržaj ili opterećenje knjižnog prava jer se istom traži vraćanje dara , ¼ dijela nekretnine, radi namirenja nužnog dijela predlagatelja, to su žalbeni navodi predlagatelja osnovani.

5.2. Naime, povodom tužbe nužnog nasljednika koji tvrdi da mu je darovanjem ostaviteljice povrijeđeno pravo na nužni dio, sud je dužan utvrditi vrijednost ostavinske imovine i vrijednost nužnog dijela ovlaštenika prava na nužni dio jer nužni nasljednik ima pravo na ime svoga nužnog dijela dobiti onoliko vrijednost koliko na njega otpada kad se obračunska vrijednost ostavine podijeli s veličinom njegova nužnoga nasljednog prava (vrijednost nužnog dijela) u smislu čl. 70. st. 5. ZN-a. Prema čl. 77. st. 1. ZN-a nužni je dio povrijeđen kad je ukupna vrijednost raspolaganja oporukom i/ili vrijednost darova tolika da zbog nje nužni nasljednik ne bi dobio punu vrijednost svoga nužnoga dijela (čl. 70. st. 5.), a prema čl. 78. ZN-a kad je povrijeđen nužni dio, raspolaganja oporukom umanjit će se, a

darovi će se vratiti koliko je potrebno da bi se dopunio nužni dio, pri čemu se prvo umanjuju raspolaganja oporukom, pa ako nužni dio time ne bi bio podmiren, vraćaju se darovi.

5.3. Obzirom na navedene zakonske odredbe krajnji rezultat postupka utvrđivanja da li je povrijeđeno pravo predlagatelja na nužni dio može dovesti do vraćanja nekretnina koje je pok. ostaviteljica darovala protustranci u ostavinu kako to i propisuje čl. 78. ZN-a, a što znači da je predlagatelj tužbom radi vraćanja dara u ostavinu zbog povrede nužnog djela (koju prilaže uz svoj prijedlog) od 25. lipnja 2020. (predanoj Općinskom građanskom sudu u Zagrebu) pokrenuo spor čiji bi ishod mogao utjecati na uknjižbu, pripadanje, postojanje, opseg, sadržaj ili opterećenje uknjiženog prava vlasništva na nekretnini čk.br. 2537/1 kuća i dvor sa 35 m² upisane u zk.ul. 14 k.o. Split kao 1. suvlasnički dio s neodređenim omjerima E-1, stan od 3 sobe koja je temeljem Ugovora o darovanju zaključenog između ranije upisane vlasnice sada pok. E. Š. G. čiji je predlagatelj nužni nasljednik i temeljem tog Ugovora o darovanju sada uknjižena kao vlasništvo – protustranke, čime je kako to tvrdi predlagatelj pokrenutom tužbom Posl. br. P-3157/2020 koji spor se traži zabilježiti, povrijeđeno pravo na nužni dio predlagatelja. Istovjetno stajalište zauzima i Vrhovni sud RH u odluci broj: Rev 2800/13-4 od 6. prosinca 2017."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-582/2022-2 od 22. kolovoza 2022.

6

ZABILJEŽBA SPORA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 86.

Obzirom da je svrha zabilježbe privremene mjere zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine i zabilježbe spora različita, upis privremene mjere zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine nije zapreka upisu zabilježbe spora na istoj nekretnini.

"13. Upisana privremena mjera zabrane otuđenja i opterećenja nekretnina nije prepreka za upis zabilježbe spora obzirom da svrha privremene mjere zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine nije sprečavanje vlasnika da nekretninom raspoláže, već omogućavanje naplate potraživanja predlagatelja osiguranja unatoč činjenici da je eventualno treća osoba nakon zabilježbe zabrane stekla i uknjižila svoje pravo, pri čemu protustranka pogrešno smatra da se učinci zabilježbe spora propisani odredbom čl. 86. ZZK-a postižu određenom privremenom mjerom zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine, pa su u tom dijelu žalbeni navodi protustranke neosnovani."

Županijski sud u Varaždinu 27 Gž Zk-559/2022-2 od 27. ožujka 2023.

7

UČINAK ZABILJEŽBE SPORA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 86.

Kada je prije provedbe etažiranja u zemljišnoj knjizi upisana zabilježba spora (radi izdavanja tabularne isprave podobne za uknjižbu) u odnosu na jasno naznačen poseban dio nekretnine, tada se nakon provedbe etažiranja u zemljišnoj knjizi upisuje ista zabilježba spora samo u odnosu na taj poseban dio nekretnine – etaže.

"7. Imajući u vidu da rješenjem zemljišnoknjižnog referenta posl.br. Z-13820/2021 od 26. svibnja 2021. nije određen upis zabilježbe spora upisanom pod posl. brojem: Z-23656/2020 s prvenstvenim redom upisa broj: Z-21214/2020 na nekretnini upisanoj u zk.ul. 50968 k.o. B. N., te da je ista zabilježba spora dopuštena pod posl.br. Z-16340/2021 s prvenstvenim redom upisa pod posl.br. Z-21214/2020 i to s jasno naznačenim sadržajem da se zabilježuje spor radi izdavanja tabularne isprave podobne za uknjižbu samo na Etaži 4, a što je razvidno i iz povijesnog zemljišnoknjižnog izvotka za nekretninu upisanu u zk.ul. 50968 k.o. B. N., ovaj sud prihvaća pravilnim utvrđenje prvostupanjskog suda da donošenjem i provedbom rješenja posl.br. Z-13820/2021 od 26. svibnja 2021. nije došlo do pogreške u upisu koju bi trebalo ispraviti na način na koji to predlaže protustranka.

8. Zabilježba spora upisana pod prvenstvenim redom upisa Z-21214/2020 upisana je povodom protutužbe od 22. listopada 2018. posl.br. P-954/2016 podnesene Trgovačkom sudu u Zagrebu protutužiteljice M. B. protiv protutuženika M. d.o.o. u stečaju "radi izdavanja tabularne isprave podobne za uknjižbu prava vlasništva na odgovarajućem suvlasničkom dijelu nekretnine, povezano sa pravom vlasništva stana N4 na prvom katu površine 70,35 m² koji se sastoji od dva predprostora, kupaonice, sobe, kuhinje, dnevnog boravka sa blagovaonom i balkona i pripadajućim parkirnim mjestom u dvorištu oznake P4 obračunska površine 3 m², sveukupne površine 73,35 m²". Iz sadržaja upisane zabilježbe spora nedvojbenim proizlazi da se zabilježba odnosi na određeni suvlasnički dio nekretnine koji je povezan sa posebnim dijelom – stanom na prvom katu oznake N4, a ne na cijelu nekretninu. Stoga je upisavši tu zabilježbu spora upravo na stanu na prvom katu oznake N4 koji sada čini posebni dio - Etažu 4 te na suvlasničkom dijelu koji pripada tom posebnom dijelu od 1296/10000, prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo.

9. U odnosu na navode da sud ne uzima u obzir da osim stana i upisanih posebnih dijelova nekretnine potencijalno postoje dijelovi koji nisu bili predmet etažiranja kao npr. spremište, podrum i dr., valja navesti da se niti zabilježba spora ne odnosi na neke druge dijelove nekretnine na kojima protustranka "ima pravni interes za zabilježbu spora", a niti se može izvesti zaključak o postojanju još nekih posebnih dijelova budući su svi suvlasnički dijelovi nekretnine povezani sa svih osam etaža."

Županijski sud u Varaždinu 37 Gž Zk-35/2023-2 od 27. ožujka 2023.

8

ZABILJEŽBA POKRETANJA POSTUPKA OSIGURAVA PRVENSTVENI RED

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13 – ispravak, 108/17)

Članak 84.a

Zabilježba pokretanja postupka osigurava mjesto u prvenstvenom redu odluci o provedbi određenog upisa na koji se odnosi zabilježba.

"7.1. Zabilježba pokretanja postupka sukladno članku 84.a. stavku 2. ZZK ima učinak da odluka donesena pred drugim sudom ili tijelom povodom pokrenutog postupka djeluje i protiv onih osoba koje su stekle knjižna prava nakon što je prijedlog za zabilježbu pokretanja postupka stigao zemljišnoknjižnom sudu dok je stavkom 3. istog članka određeno da kad je u postupku na koji se odnosi zabilježba odlučeno o provedbi određenog upisa, taj upis dobiva ono mjesto u prvenstvenom redu koje mu je bilo osigurano zabilježbom pokrenutog postupka.

7.2. Primjena naprijed navedenih odredbi na konkretni predmet znači da je zabilježba postupka povodom prijedloga za ovrhu na predmetnoj nekretnini ovršenika N. P. zaprimljenog pod posl.br. Ovr-3554/16 upisana u zk.ul. 2639 k.o. M. pod brojem Z-11701/2016 prije nego je zaprimljen prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na suvlasničkom dijelu ovršenika N. P. u korist protustranaka M. P. i V. P. temeljenog na Ugovoru o darovanju od 18. siječnja 2016. pod brojem Z-13689/2016 od 30. lipnja 2016. Obzirom na učinak zabilježbe pokretanja postupka, upis zabilježbe ovrhe određen rješenjem o ovrsci Općinskog suda u Splitu, Stalne službe u Supetru posl.br. Ovr-3554/16 od 14. veljače 2017. zaprimljen na zemljišnoknjižnom odjelu 20. veljače 2017., opravdano je dobio prvenstveni red koji mu je bio osiguran zabilježbom pokretanja postupka, dakle na mjestu koje je prethodilo uknjižbi prava vlasništva na ime protustranaka M. P. i V. P. i zbog čega rješenje o ovrsci djeluje i protiv tih protustranaka koji su knjižno pravo stekli nakon što je prijedlog za zabilježbu pokretanja postupka stigao zemljišnoknjižnom sudu."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-1016/2021-2 od 10. prosinca 2021.

9

ZABILJEŽBA POKRETANJA POSTUPKA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 90.

Vođenje postupka uređenja međe nije postupak na temelju kojeg bi predlagatelj mogao osnovano zahtijevati upis zabilježbe pokretanja postupka jer ishod postupka uređenja međe ne može utjecati na upis u zemljišne knjige.

"6. Prema odredbi članka 90. ZZK-a zabilježba pokretanja postupka je upis kojim se čini vidljivim da je pred sudom ili upravnim tijelom pokrenut postupak u kojem bi se mogao odrediti upis u zemljišne knjige, a za koji se ne može upisati zabilježba spora. Zabilježba iz stavka 1. ovoga članka dopustit će se na temelju prijedloga stranke uz koji je priložen dokaz da je postupak pokrenut. Upis zabilježbe iz stavka 1. ovoga članka može narediti po službenoj dužnosti i drugi sud ili tijelo pred kojim je postupak pokrenut. Zabilježba pokretanja postupka iz stavka 1. ovoga članka ima učinak da odluka donesena pred drugim sudom ili tijelom povodom pokrenutog postupka djeluje i protiv onih osoba koje su stekle knjižna prava nakon što je prijedlog za zabilježbu pokretanja postupka stigao u zemljišnoknjižni sud. Dakle, bitan zakonski uvjet da bi se dopustila zabilježba pokretanja postupka je da se pred sudom vodi postupak u kojem postupku bi se mogao odrediti upis u zemljišne knjige. I po ocjeni ovoga suda postupak uređenja međe nije postupak na temelju kojeg bi se odredio takav upis u zemljišne knjige jer prema odredbi članka 103. Zakona o vlasništvu i drugim

stvarnim pravima ("Narodne novine" broj 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 129/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 143/12., 152/14. i 81/15.; dalje: ZOV) u tom postupku se samo uređuje međa i postavljaju se međne oznake, a ne nalaže se upis u zemljišne knjige. Zbog naprijed navedenog i ovaj sud smatra da je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo iz članka 90. ZZK-a kada je temeljem odredbe članka 145. ZZK-a uvažio žalbu protustranke i preinačio rješenje zemljišnoknjižnog referenta te odbio prijedlog predlagatelja za upis zabilježbe pokretanja postupka na nekretninama protustranke."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici 33 Gž Zk-8/2023-2 od 26. siječnja 2023.

10

ZABILJEŽBA POKRETANJA POSTUPKA – KNJIŽNI PREDNIK

Zakon o zemljišnim knjigama ("Narodne novine" broj: 63/19)

Članak 45.

Članak 90.

Uknjižba prava vlasništva u korist nasljednika u zemljišnu knjigu na temelju rješenja o nasljeđivanju moguća je samo u odnosu na one nekretnine kojih je ostavitelj u zemljišnoj knjizi upisan kao vlasnik ili suvlasnik.

"8.2. (...) Prema ocjeni ovog suda nema zakonske zapreke da se ostavinskom imovinom u smislu odredbe čl. 5. st. 3. ZN nasljednicima raspodjeli i ona imovina za koju među nasljednicima nema spora da predstavlja izvanknjižno vlasništvo ostavitelja, međutim takva odluka ostavinskog suda i pod pretpostavkom da protustranka kao sunasljednik ne ospori tvrdnje predlagatelja da se radi o bračnoj stečevini sa udjelom ostaviteljice u 1/2 dijela, ne može biti temelj upisa u zemljišnu knjigu u korist proglašanih nasljednika jer bi to bilo u protivnosti sa pravilima zemljišnoknjižnog prava o knjižnom predniku (čl. 228. st. 1. ZN u svezi s čl. 45. ZZK). Naime, uknjižba prava vlasništva u korist nasljednika u zemljišnu knjigu na temelju rješenja o nasljeđivanju moguća je samo u odnosu na one nekretnine kojih je ostavitelj u zemljišnoj knjizi upisan kao vlasnik ili suvlasnik, a ne i u odnosu na nekretnine koje su u zemljišnoj knjizi upisane kao vlasništvo nekog od nasljednika ili trećih osoba.

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-1105/2021-2 od 5. siječnja 2022.

11

ZABILJEŽBA POKRETANJA POSTUPKA RAZVRGNUĆA SUVLASNIČKE ZAJEDNICE ETAŽIRANJEM

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 90.

Postupak povodom tužbe za razvrgnuće suvlasničke zajednice uspostavom etažnog

vlasništva jeste postupak koji se primjenom članka 90. Zakona o zemljišnim knjigama može zabilježiti u zemljišnoj knjizi.

"7.1. Točno je, kako se to navodi u žalbi, da se uspostavom vlasništva određenoga posebnoga dijela nekretnine ne mijenja suvlasništvo, ali se, kako je to određeno člankom 43. stavkom 2. ZV, izvršavanje ovlasti i dužnosti suvlasnika s čijim se suvlasničkim dijelom povezalo etažno vlasništvo usredotočuje u prvom redu na taj posebni dio nekretnine, ograničavajući ujedno izvršavanje ovlasti ostalih suvlasnika nekretnine na tom njezinu posebnom dijelu prema odredbama sadržanim u glavi 4. (Vlasništvo posebnih dijelova nekretnine) trećega dijela (Vlasništvo) tog Zakona. Razvrgnuće suvlasništva uspostavom etažnog vlasništva jedan je od načina razvrgnuća suvlasničke zajednice propisan člankom 53. ZV, a vlasništvo određenog posebnog dijela nekretnine (etažno vlasništvo) proizlazi i ostaje neodvojivo povezano s odgovarajućim suvlasničkim dijelom (idealnim dijelom) nekretnine na kojem je uspostavljeno (članak 66. stavak 1. ZV). Člankom 66. stavkom 2. ZV propisano je da vlasništvo određenoga posebnoga dijela nekretnine ovlašćuje suvlasnika na čijem je suvlasničkom dijelu uspostavljeno, da upravljajući tim posebnim dijelom nekretnine umjesto svih suvlasnika izvršava sve vlasničke ovlasti i dužnosti kao da je posebni dio samo njegovo vlasništvo, pa da, ako nije drukčije određeno, čini s tim dijelom i koristima od njega što ga je volja te svakoga drugoga iz toga isključiti.

7.2. Obzirom na iznesenu zakonsku regulativu, bez obzira što se etažiranjem ne dira u suvlasništvo, vlasnička prava jednog suvlasnika na posebnom dijelu isključuju vlasnička prava svih drugih suvlasnika na tom posebnom dijelu, pa kako se prema odredbi članka 72. ZV vlasništvo određenoga posebnoga dijela nekretnine uspostavlja upisom u zemljišnu knjigu kao pravo povezano s određenim suvlasničkim dijelom te nekretnine te da se vlasništvo određenoga posebnoga dijela nekretnine upisuje u vlasničkom listu na suvlasničkom dijelu onoga suvlasnika za kojega je osnovano vlasništvo posebnoga dijela, uz navođenje posebnoga dijela nekretnine i sporednih dijelova na koje se proteže, a na posjedovni se list stavlja natpis: Etažno vlasništvo (stavak 2. članka 72. ZV), jasno je da bi odlukom suda povodom tužbe predlagateljice kojom traži razvrgnuće suvlasničke zajednice uspostavom etažnog vlasništva mogao odrediti upis u zemljišne knjige, konkretno na kčbr.7320/14 kuća i livada sa 658 m² upisanoj u zk.ul. 1092 k.o. TL."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-36/2022-2 od 14. siječnja 2022.

12

PRIJENOS ZALOŽNOG PRAVA – ZABILJEŽBA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 84. stavak 3.

Zabilježba ovrhe na nekretnini nije pravna zapreka za dopustivost upisa prijenosa založnog prava.

"5. Sud prvog stupnja utvrđuje da je rješenjem ovlaštenog zemljišnoknjižnog referenta broj Z-3130/2017 od 5. veljače 2020. na temelju Ugovora o cesiji od 15. prosinca 2016., punomoći od 12. prosinca 2016. te Aneksa 1 Ugovora o cesiji od 14. rujna 2017.

dopuštena uknjižba prijenosa prava zaloga u zk. ul. 15817 k.o. Split, na etažnim cjelinama, između ostalog i etažnoj cjelini u vlasništvu žaliteljice A. B. oznake E-132, sa imena H-A. d.o.o. iz Zagreba u korist predlagatelja A. A. d.o.o. Zagreb. Istim rješenjem sud je dopustio i prienos prava vlasništva na čest. zem. 820/1 zemljište ispod zgrade u površini od 3630 m² i neplodno, dvor u površini od 705 m² iz zk. ul. 15816 s imena H-A. d.o.o. kao prethodnog vlasnika na ime predlagatelja A. A. d.o.o. za usluge kao prethodnog vlasnika.

5.1. Protiv tog rješenja pravovremeni prigovor izjavila je žaliteljica A. B., međutim, sud ocjenjuje da je prigovor neosnovan.

5.2. U bitnome, odgovarajući na navode prigovora sud prvog stupnja utvrđuje da je prijedlog predlagatelja ispunjavao sve pretpostavke iz članka 108. stavak 1. ZZK-a za dopuštanje traženog upisa. Sud ocjenjuje da je neosnovan prigovor žaliteljice A. B. da upis nije bilo moguće dopustiti jer ona, kao upisana vlasnica, nije obaviještena u ustupu, obzirom da obavijest o ustupu nije odlučna za valjanost Ugovora o ustupu tražbine u smislu odredbe članka 82. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18. i 126/21. - dalje: ZOO). Također prigovor da zbog činjenice što je zabilježena ovrha na nekretnini u vlasništvu žaliteljice A. B. također nije bilo moguće dopustiti uknjižbu sud utvrđuje da se u konkretnom slučaju ne radi o raspoložbi ovršenika u smislu odredbe članka 84. stavak 3. Ovršnog zakona ("Narodne novine" broj 112/12., 25/13., 93/14., 55/16.-odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 73/17. i 131/20. - dalje: OZ), time da se sud pogrešno poziva na Ovršni zakon ("Narodne novine" broj 57/96., 29/99., 42/00., 173/03., 194/03., 151/04., 88/05., 121/05. i 67/08.) zbog čega činjenica zabilježbe ovrhe ne utječe na mogućnost provedbe uknjižbe temeljem zaključenog Ugovora o cesiji, kojim je došlo do promjene u osobi založnog vjerovnika..."

(...)

7.2. Pravičan je pravni stav suda prvog stupnja da zabilježba ovrhe na etažnoj cjelini žaliteljice A. B. E-132 nije bila razlog da se prijedlogu predlagatelja ne udovolji jer iz podataka za zk. ul. 15817 k.o. Split proizlazi da je rješenjem Z-7520/14 od 17. srpnja 2014. zabilježeno pokretanje ovršnog postupka između ovrhovoditelja H-A. d.o.o. i ovršenice A. B. u predmetu koji se vodi pod brojem Ovr-4334/14 Općinskog suda u Splitu te je nakon toga rješenjem Z-11417/14 od 10. studenog 2014. zabilježena ovrha u tom predmetu. Kako je odredbom članka 84. stavak 3. OZ-a propisano da nakon zabilježbe ovrhe nije dopušten upis promjene prava vlasništva niti kojeg drugog stvarnog prava utemeljen na raspoložbi ovršenika, bez obzira na to kada je ta raspoložba poduzeta, pravilno je sud prvog stupnja zaključio da se u konkretnom slučaju ne radi o raspoložbi žaliteljice A. B., kao ovršenice, već se radi o raspoložbi ovrhovoditelja H-A. d.o.o., kao založnog vjerovnika, koji je tražbinu ustupio predlagatelju pa je upis promjene vjerovnika bilo moguće dopustiti unatoč zabilježbi ovrhe."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž Zk-783/2021 od 3. svibnja 2022.

13

ZABILJEŽBA IZVANREDNOG PRAVNOG LIJEKA*Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)*

Članak 93.

Članak 14.

Upis zabilježbe izvanrednog pravnog lijeka dopušten je samo ukoliko je na temelju pravomoćne odluke koja se tim izvanrednim pravnim lijekom pobija bio naložen neki upis u zemljišnu knjigu pa se zabilježbom izvanrednog pravnog lijeka osigurava prvenstveni red za uspostavu zemljišnoknjižnog stanja kakvo je bilo prije uknjižbe.

"12. U konkretnom slučaju predlagatelj je podnio prijedlog za dopuštenje revizije protiv rješenja Županijskog suda u Varaždinu od 28. prosinca 2020. broj Gž Zk-824/2020. Tim rješenjem odbijena je žalba predlagatelja i potvrđeno je rješenje Općinskog suda u Rijeci poslovni broj Z-38450/2018 od 20. svibnja 2020., a kojim rješenjem je usvojen prigovor protustranke i preinačeno rješenje broj Z-20006/18 od 17. srpnja 2018. na način da je odbijen prijedlog predlagatelja da se dopusti upis zabilježbe spora temeljem tužbe zaprimljene na Trgovačkom sudu u Zagrebu od 15. svibnja 2018., radi utvrđenja ništetnosti Odluke izvanredne glavne skupštine od 4. travnja 2018. (P-1269/18), na nekretninama u vlasništvu protustranke upisanim u zk. ul. 179 k.o. Škrljevo.

12.1. Primjenjujući čl. 93. st. 1. i 2. ZZK-a na konkretan slučaj proizlazi da za dopustivost upisa nisu ispunjene pretpostavke u smislu citirane zakonske odredbe jer se prijedlog ne podnosi protiv pravomoćne odluke kojom je naložen upis u zemljišnu knjigu, nego se podnosi protiv pravomoćne sudske odluke iz zemljišnoknjižnog postupka kojom je odbijen prijedlog za upis zabilježbe pokretanja postupka, iz čega slijedi zaključak da se upisom ne može ostvariti pravni učinak zabilježbe izvanrednog pravnog lijeka jer ne postoji prvenstveni red koji bi se zabilježbom osigurao (za uspostavu zemljišnoknjižnog stanja kakvo je bilo prije uknjižbe)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-1030/2021 od 17. siječnja 2022.

14

BRISANJE ZABILJEŽBE PRAVA PRVOKUPA*Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17)*

Članak 31. stavak 1.

Članak 24. stavak 1.

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21)

Članak 449. do 455.

Brisanje zabilježbe prava prvokupa upisane temeljem sudske nagodbe zemljišnoknjižni sud dopustiti će i bez posebnog brisovnog očitovanja osobe u čiju

je korist pravo prvokupa zabilježeno ukoliko je od upisa zabilježbe protekao zakonski rok ugovorenog prava prvokupa.

"8.1. Člankom 31.st.1. Zakona o zemljišnim knjigama (NN. 91/96., 68/98., 137/99., 114/01., 100/04., 107/07., 152/08., 126/10. – Odluka US RH, 55/13., 60/13. i 108/17., dalje: ZZK/96) koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja nagodbe, propisano je da se u teretovnicu od obveznih prava upisuje pravo prvokupa i druga prava kojima je podvrgnut svagdašnji vlasnik opterećenog dobra. Pravo prvokupa u odredbama čl. 449. do 455. ZOO/05 odnosno čl. 527. do 533. Zakona o obveznim odnosima (NN. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje: ZOO/91) koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja nagodbe odnosi se na prodaju s pravom prvokupa te je što se tiče najduljeg trajanja ugovorenog prava prvokupa ograničeno na rok od pet godina od sklapanja ugovora ako nije ugovoreno da će ono prestati prije te da se ugovoreni dulji rok svodi na rok od pet godina (čl.531. ZOO/91, odnosno čl.453. ZOO/05). Radi se o prisilnom propisu o maksimalnom trajanju ugovorenog prava prvokupa pa je po isteku toga roka zemljišnoknjižni sud ovlašten, na prijedlog vlasnika nekretnine i bez brisovnog očitovanja osobe u čiju je korist to pravo osnovano odrediti brisanje zabilježbe prava prvokupa.

8.2. Neosnovani su i žalbeni prigovori da se odredbe o najduljem trajanju ugovorenog prava prvokupa ne odnose na situaciju kada to pravo nije upisano na temelju ugovora već kao u konkretnom slučaju na temelju sudske nagodbe. To iz razloga što je sudska nagodba ujedno i građansko pravni ugovor kojim parnične stranke sporazumno rješavaju predmet spora te se po svojim pravnim učincima izjednačuje sa valjanim pravnim poslom. Iako je pravo prvokupa u ZOO/91 i ZOO/05 regulirano u odredbama o kupoprodaji s pravom prvokupa pravilno je izraženo stajalište prvostupanjskog suda da primjena tih zakonskih odredbi nije ograničena samo na slučajeve kupoprodaje s pravom prvokupa već i na sve druge valjane pravne poslove kojima stranke sporazumno ograničavaju svoja vlasnička prava na nekretnini upisom određenih tereta ili prava u korist drugih osoba pa kako je sudska nagodba po svojoj prirodi valjani građansko pravni ugovor to i kod upisa zabilježbe prava prvokupa na temelju sudske nagodbe treba primijeniti odredbu čl.531 ZOO/91 odnosno identičnu odredbu čl. 453. ZOO/05 koje izričito propisuju da pravo prvokupa prestaje poslije 5 godina od sklapanja ugovora, ako nije ugovoreno da će prestati prije (st. 1.) te da se ugovoren dulji rok svodi na rok od 5 godina (st.2.)."

Županijski sud u Varaždinu GŽ Zk-452/2021-2 od 7. siječnja 2022.

15

BRISANJE ZABILJEŽBE

Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine, broj: 99/99, 29/02, 49/02)

Članak 58. stavak 2. i 3.

Ako je upis zabilježbe zabrane otuđenja i davanja u najam nekretnine u zemljišnoj knjizi izvršen na temelju rješenja upravnog tijela koje je to rješenje donijelo na temelju odredbe koja je povodom prijedloga za ocjenu suglasnosti pojedine odredbe zakona s Ustavom ukinuta, brisanje zabilježbe moguće je izvršiti samo na temelju novog

rješenja upravnog tijela donesenog povodom zahtjeva za izmjenu pravomoćnog pojedinačnog akta sukladno čl. 58. st. 2. i 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

"5.5. Prvostupanjski sud utvrđuje da je člankom 55. stavak 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 99/99., 29/02., 49/02. - službeni pročišćeni tekst; dalje: UZUS) propisano da će Ustavni sud ukinuti zakon ili pojedine njegove odredbe ako utvrdi da nije suglasan s Ustavom, odnosno drugi propis ili pojedine njegove odredbe ako utvrdi da nije suglasan s Ustavom i zakonom, a stavkom 2. je propisano da ukinuti zakon i drugi propis, odnosno njihove ukinute odredbe, prestaju važiti danom objave odluke Ustavnog suda u »Narodnim novinama«, ako Ustavni sud ne odredi drugi rok.

5.6. Prvostupanjski sud također utvrđuje da je člankom 58. stavkom 2. UZUS-a propisano da svaka fizička i pravna osoba koja je Ustavnom sudu podnijela prijedlog za ocjenu suglasnosti pojedine odredbe zakona s Ustavom, odnosno pojedine odredbe drugog propisa s Ustavom i zakonom, a Ustavni sud njezin prijedlog prihvati i ukine odredbu zakona, odnosno odredbu drugog propisa, ima pravo podnijeti zahtjev nadležnom tijelu za izmjenu pravomoćnoga pojedinačnog akta kojim joj je povrijeđeno pravo, a koji je donesen na temelju ukinute zakonske odredbe, odnosno ukinute odredbe drugog propisa, odgovarajućom primjenom odredaba o ponavljanju postupka, stavkom 3. je propisano da svaka fizička i pravna osoba kojoj je povrijeđeno pravo pravomoćnim pojedinačnim aktom donesenim na temelju poništene odredbe drugoga propisa ima pravo podnijeti zahtjev nadležnom tijelu za izmjenu toga pojedinačnog akta odgovarajućom primjenom odredaba o ponavljanju postupka, a stavkom 4. je propisano da se zahtjev za izmjenu pravomoćnoga pojedinačnog akta iz stavka 2. i 3. ovoga članka može podnijeti u roku od šest mjeseci od dana objave odluke Ustavnog suda u »Narodnim novinama«.

5.7. Prvostupanjski sud utvrđuje da iz citiranih zakonskih odredbi proizlazi da zaštitu u slučaju ukidanja propisa ima pravo tražiti samo ona osoba koja je Ustavnom sudu prethodno podnijela zahtjev za ocjenu ustavnosti. Prvostupanjski sud također utvrđuje da predlagateljica nije imala takav status, ona više nije ovlaštena zahtijevati izmjenu pojedinačnog akta koji je utemeljen na ukinutom članku 12. ZID ZDPS-a, odnosno nije ovlaštena zahtijevati brisanje sporne zabilježbe.

6. Predlagateljica se žali navodeći da je Ustavni sud gore navedenu odluku donio 4. svibnja 2021. i da je stoga evidentno da odluka protustranke od 15. veljače 2020., koja je donesena na temelju ukinute zakonske odredbe, nije valjana osnova za upis sporne zabilježbe te stoga smatra da tu zabilježbu treba izbrisati.

6.1. Međutim, prvostupanjski sud je po ocjeni ovog suda pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio predlagateljčin prijedlog za brisanje sporne zabilježbe. Ta zabilježba je upisana na temelju odluke protustranke od 15. veljače 2020., dakle u vrijeme kada je bio na snazi članak 12. ZID ZDPS-a jer je on ukinut navedenom odlukom Ustavnog suda od 4. svibnja 2021. i upis zabilježbe je izvršen također prije donošenja odluke Ustavnog suda. Sukladno gore navedenim člancima UZUS-a, zaštitu prava u slučaju kada Ustavni sud ukine neku zakonsku odredbu ima samo ona osoba koja je Ustavnom sudu prethodno podnijela zahtjev za ocjenu ustavnosti, a predlagateljica nesporno nije podnijela zahtjev za ocjenu ustavnosti. Međutim, sve da ga je i podnijela, to ju ne bi ovlašćivalo da na temelju odluke Ustavnog suda traži brisanje sporne zabilježbe u zemljišnoj knjizi već bi ju ovlašćivalo da prethodno protustranci podnese zahtjev za izmjenu pravomoćnoga pojedinačnog akta

kojim joj je povrijeđeno pravo, odnosno zahtjev za izmjenu protustrankinog rješenja na temelju kojeg je izvršen upis sporne zabilježbe. Tek ukoliko bi predlagateljica uspjela u tom postupku, tada bi mogla predložiti brisanje sporne zabilježbe u zemljišnoj knjizi."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici 30 Gž Zk-69/2023-2 od 20. ožujka 2023.

16

BRISANJE ZABILJEŽBE TUŽBE RADI POBIJANJA DUŽNIKOVE PRAVNE RADNJE

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 92.

S obzirom da se zabilježba tužbe za pobijanje dužnikove pravne radnje upisuje na zahtjev stranke (tužitelja) iz postupka povodom tužbe za pobijanje dužnikove pravne radnje, u čiju korist zabilježba ostvaruje pravne učinke, tada je ta osoba ovlaštena disponirati s pravom koje je upisano u njezinu korist na način (i) da ga se odrekne.

"4. Iz obrazloženja prvostupanjskog rješenja proizlazi da je zemljišnoknjižni referent rješenjem od 2. listopada 2021. broj Z-18611/2021-2 odbio prijedlog predlagateljica za brisanje zabilježbe tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji. Prigovor u kojem predlagateljice osporavaju zakonitost navedenog rješenja prvostupanjski sud je ocijenio neosnovanim, navodeći da nisu ispunjene pretpostavke za brisanje zabilježbe tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji ni po čl. 92. Zakona o zemljišnim knjigama (Narodne novine br. 63/19., u daljnjem tekstu: ZZK) ni po čl. 89. st. 1. do 3. ZZK-a. Nadalje, sud navodi da predlagateljice nisu ovlaštene isticati nove činjenice niti prilagati isprave u prigovoru (i žalbi) primjenom čl. 143. st. 4. ZZK-a i da sud o prigovoru odlučuje na temelju činjeničnog i pravnog stanja kakvo je bilo u času kada je prijedlog stigao zemljišnoknjižnom sudu, a kako predlagateljice u prijedlogu nisu navele činjenice kojima dokazuju pravni interes za brisanje zabilježbe, niti su priložile potrebitu ispravu, to sud povodom prigovora nije ovlašten uzimati u obzir nove činjenice i priložene isprave, time da priložena isprava uz prigovor obzirom na materijalno pravnu regulativu koja propisuje brisanje nije od utjecaja na donošenje odluke.

(...)

9. Prema odredbi čl. 92. st. 3. ZZK-a zabilježba tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji izbrisat će se na prijedlog, ako ta tužba bude pravomoćno odbijena ili odbačena, a prema st. 4. na zabilježbu tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 89. ZZK-a o brisanju i obnavljanju zabilježbe spora. Odredba čl. 89. st. 1. ZZK-a propisuje da se zabilježba spora briše po službenoj dužnosti nakon isteka roka od deset godina od trenutka kad je bila dopuštena.

10. Iz navedene zakonske regulative proizlazi da se na prijedlog stranke zabilježba tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji može brisati samo kada je tužba radi koje je zabilježba upisana pravomoćno odbijena ili odbačena, a da se po službenoj dužnosti zabilježba briše kada protekne rok od deset godina od trenutka kada je bila dopuštena.

11. Dakle, u pravnoj situaciji kao što je u konkretnom slučaju, kada je spor pravomoćno okončan u korist protustranke u čiju korist je zabilježba upisana, bilo bi moguće

brisanje zabilježbe samo po službenoj dužnosti po proteku roka od deset godina od trenutka kada je zabilježba dopuštena.

12. Međutim, polazeći od čl. 91. st. 1. ZZK-a koji propisuje da osoba koja je sukladno propisima o obveznim odnosima ovlaštena pobijati pravnu radnju svoga dužnika može, kad pobija tužbom, zahtijevati zabilježbu te tužbe u zemljišnoknjižne uloške u kojima je radi ostvarenja tužbenoga zahtjeva potreban zemljišnoknjižni upis i da se zabilježba određuje na prijedlog stranke (vjerovnika) prema čl. 92. st. 1. i 2. ZZK-a, te uzimajući u obzir svrhu zabilježbe koja je definirana u čl. 91. st. 2. ZZK-a na način da zabilježba tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji ima učinak da pravomoćna presuda donesena povodom tužbe djeluje i protiv svih kasnijih nositelja knjižnoga prava, pa će se ovrha moći neposredno provesti bez obzira na to tko je u međuvremenu postao nositelj knjižnoga prava, po ocjeni ovoga suda u situaciji kada je protustranka ovlaštena zahtijevati (može zahtijevati) upis te vrste zabilježbe i kada se zabilježba ne upisuje po službenoj dužnosti nego na zahtjev stranke (tužitelja) iz postupka povodom tužbe za pobijanje dužnikove pravne radnje (protustranke u konkretnom slučaju), u čiju korist zabilježba ostvaruje pravne učinke, tada je ta osoba ovlaštena disponirati s pravom koje je upisano u njezinu korist na način (i) da ga se odrekne, kao što je u konkretnom slučaju učinila protustranka u Brisovnom očitovanju izričito navodeći da je s glavnim dužnikom postignut sporazum o namirenju duga i da iz tog razloga unatoč donesenoj pravomoćnoj sudskoj presudi izdaje brisovno očitovanje da upisane suvlasnice (predlagateljice) ishode upis brisanja zabilježbe tužbe radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji upisane pod brojem Z-26894/15 na kčbr. 2664/1 upisane u zk.ul. 4451 k.o. Šestine i na kčbr. 2665/1 upisane u zk.ul. 6111 k.o. Šestine."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-215/2022-3 od 25. siječnja 2023.

17

UPIS NERAZVRSTANE CESTE – JAVNO VODNO DOBRO

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 117. stavak 2.

Zakon o cestama (Narodne novine, broj: 84/2011, 18/2013, 22/2013, 54/2013, 148/2013, 92/2014, 110/2019)

Članak 131.

Članak 133.

Nerazvrstane ceste izgrađene do stupanja na snagu Zakona o cestama objavljenog u Narodnim novinama, broj: 84/2011, upisat će se u zemljišnu knjigu kao javno dobro u općoj uporabi kao neotuđivo vlasništvo jedinice lokalne samouprave, neovisno o postojanju upisa vlasništva treće osobe i bez obzira na postojeći upis javnog vodnog dobra.

"8. Prema ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud je, osnovom u spis priloženih relevantnih isprava – prijavnog lista Područnog ureda za katastar V., Odjela za katastar nekretnina u L. Klasa: od 29. srpnja 2021., kopije katastarskog plana, očitovanja nositelja prava nerazvrstane ceste, odluke o nerazvrstanoj cesti i skice izmjere - dopustivši poništenje

kčbr. 347/8 k.o. S. i njezino spajanje u kčbr. 347/3 k.o. S. označenoj kao nerazvrstana cesta NC A-AAA Ulica F. L. uz upis kčbr. 347/3 k.o. S. kao javno dobro u općoj uporabi – nerazvrstana cesta u vlasništvu i na upravljanju Općine M., pravilno primijenio materijalno pravo i to odredbu čl. 131. st. 4. ZC-a, kojom je propisano da se nerazvrstane ceste izgrađene do dana stupanja na snagu Zakona o cestama ("Narodne novine" broj 84/11) koje nisu evidentirane u katastru ili nije evidentirano njihovo stvarno stanje, evidentiraju u katastru na temelju geodetskog elaborata izvedenog stanja nerazvrstane ceste, a koji pribavlja i nadležnom tijelu za katastar dostavlja jedinica lokalne samouprave, odnosno pravna osoba koja je ovlaštena upravljati nerazvrstanom cestom sukladno propisima iz članka 107. tog Zakona i rješenja nadležnog zemljišnoknjižnog suda o provedbi prijavnog lista, odredbu čl. 131. st. 5. ZC kojom je propisano da prijavni list za prethodnu provedbu u zemljišnoj knjizi iz stavka 4. ovog članka zemljišnoknjižnom sudu po službenoj dužnosti dostavlja nadležni ured za katastar na temelju pregledanog i potvrđenog geodetskog elaborata izvedenog stanja nerazvrstane ceste, te odredbu čl. 133. st. 1. ZC-a, kojom je propisano da se nerazvrstane ceste iz čl. 131. st. 1. ZC-a upisuju u zemljišnu knjigu kao javno dobro u općoj uporabi kao neotuđivo vlasništvo jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalaze, neovisno o postojanju upisa vlasništva i/ili stvarnih prava treće osobe.

8.1. Kako je u ovom konkretnom slučaju upis odredio nadležni ured za katastar, koji je dostavio relevantne dokumente koji dokazuju stvarno stanje nekretnine - prijavni list za zemljišnu knjigu i potvrđeni geodetski elaborat izvedenog stanja nerazvrstane ceste kao isprave propisane odredbom čl. 131. st. 4. i 5. ZC-a, to je zemljišnoknjižni sud u smislu odredbe čl. 117. st. 2. ZZK-a bio dužan samo ispitati da li je upis naložilo za to nadležno tijelo i da li postoji zapreka za provedbu naloženog upisa prema stanju zemljišne knjige, dok nije bio ovlašten donositi odluku o prigovoru žaliteljice vezano uz utvrđivanje statusa nerazvrstanih cesta.

8.2. Obzirom da citirane zakonske odredbe Zakona o cestama predstavljaju zakonsko uređenje načina katastarskog i zemljišnoknjižnog evidentiranja stvarnog stanja nekretnina koje su u naravi postojeće ceste u općoj uporabi i da odredbe tog Zakona ne propisuju da upisani vlasnik (ili upravitelj) nekretnine kojom prolazi cesta treba sudjelovati u postupku utvrđivanja stvarnog stanja ceste, kao niti da su stvarnopravni ili obveznopravni zahtjevi vlasnika nekretnine od utjecaja na usklađivanje faktičnog i zemljišnoknjižnog stanja ceste, to žalbeni navodi žaliteljice nisu prepreka za dopustivost upisa. Žaliteljica je ovlaštena štititi svoja prava u upravnom postupku obzirom da osporava promjenu koja je nastala prijavnim listom u katastru zemljišta. Navedeno je u skladu sa pravnim stajalištem Ustavnog suda Republike Hrvatske izraženim u odluci poslovni broj U-I/6326/2011 i dr. od 7. veljače 2017. donesenoj povodom ocjene ustavnosti odredaba čl. 131., 132. i 133. ZC-a."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-80/2022-2 od 20. travnja 2022.

18

PROVEDBA PRIJAVNOG LISTA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj 63/19)

Članak 116.

Članak 164. stavak 4.

Ako je prijavnim listom predložen upis promjene površine, izgrađenosti, broja oblika i naziva katastarske čestice (podaci upisani u posjedovnici) odnosno upis koji ne utječe na knjižna prava nositelja knjižnih prava, isto se može provesti i bez isprave prikladne za uknjižbu kojim se nositelji prava na zemljištu slažu s tom promjenom i to bez obzira na raniji upis zabilježbe spora (upisan prije podnošenja prijavnog lista).

"3.3. Osnovano žalitelj ukazuje na pogrešnu primjenu odredbe čl. 116. ZZK-a kojom je propisano da je za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u trenutku kad je taj prijedlog stigao zemljišnoknjižnom sudu, što je bilo 6. veljače 2020., a prijedlog Republike Hrvatske za upis njezinog prava vlasništva u 27576/32666 dijela temeljem presude Trgovačkog suda u Zagrebu posl. br. P-1645/15 od 13. ožujka 2020. zaprimljen je 21. prosinca 2021., radi čega je obrazloženje prvostupanjskog suda o potrebi prilaganja suglasnosti nositelja knjižnog prava nerazumljivo jer je jedini nositelj knjižnog prava u trenutku zaprimanja prijavnog lista RN 106/19 bio žalitelj. Naime, time što je u trenutku zaprimanja navedenog i potvrđenog prijavnog lista kojom se provodi promjena tim prijavnom listom u svrhu evidentiranja, brisanja ili promjene podataka o zgradama i drugim građevinama i evidentiranja stvarnog položaja pojedinačnih već evidentiranih građevina bila upisana zabilježba spora nema nikakvog utjecaja na provedbu istog jer samom zabilježbom spora ne može se smatrati da žalitelj nije više isključivi vlasnik predmetne nekretnine za koju je dostavljen prijavni list kojim su formirane dvije nekretnine, a niti da je osoba na čiji prijedlog je upisana zabilježba spora samim time nositelj knjižnog prava. Naime, provedbom prijavnog lista jedino se mijenjaju podaci u listu A - posjedovnici, ali ne i u listu B (vlastovnici) i C (teretovnici), što znači da se provedbom prijavnog lista zabilježeni spor odnosi sada na obje novoformirane nekretnine.

4. Prema čl. 164. st. 4. ZZK-a sastav zemljišnoknjižnoga tijela ne mijenja se upisom promjene oblika, površine, načina uporabe ili izgrađenosti katastarske čestice, pa će upis takve promjene sud provesti na temelju prijavnoga lista katastra o promjeni u katastru zemljišta, a ako bi promjena utjecala na knjižna prava, tada i na temelju isprave prikladne za uknjižbu kojom se upisani nositelji prava na tom zemljištu slažu s tom promjenom, a isključivi vlasnik – nositelj knjižnog prava u trenutku zaprimanja prijavnog lista je žalitelj, dok čl. 95. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN 112/18) propisuje da se promjene podataka o broju, položaju, obliku, površini i načinu uporabe katastarskih čestica te promjene podataka o zgradama dostavljaju zemljišnoknjižnom odjelu općinskog suda prijavnim listom kojemu se prilaže kopija katastarskog plana, dok je čl. 11. ZZK-a propisano da oznake katastarskih čestica u zemljišnoj knjizi moraju biti sukladne s njihovim oznakama u katastarskom operatu, a osobito moraju biti navedeni katastarski brojevi čestica, njihova površina prema katastru, adresa katastarske čestice, način uporabe, kao i zgrade koje trajno leže na zemljištu ili su ispod njegove površine (izgrađenost zemljišta), a ukoliko se razlikuju podaci o broju čestice u zemljišnoj knjizi i katastru, zemljišnoknjižni sud upisat će novi broj katastarske čestice na temelju podataka prijavnog lista koji je pregledalo i potvrdilo tijelo nadležno za katastar, a sukladno čl. 12. st. 1. istog Zakona o promjenama katastarskog broja, oblika, površine ili izgrađenosti katastarske čestice dužno je tijelo nadležno za provođenje tih promjena u katastru zemljišta bez odgađanja obavijestiti zemljišnoknjižni sud.

5. Dostavom prvostupanjskom sudu pravomoćne presude u sporu koji je zabilježen pod br. Z-3743/06 od 29. lipnja 2006. i koja zabilježba je obnovljena 27. svibnja 2016. pod br. Z-24249/16 sa prvenstvenim redom upisa pod br. Z-3743/06, a koja presuda je zaprimljena kod zemljišnoknjižnog suda nakon zaprimanja na provedbu prijavnog lista,

postupak zbog kojega je provedena zabilježba i koji je dovršen ovršnom odlukom na temelju koje bi bio promijenjen upis glede kojega je zabilježba provedena, ta će se odluka ovršiti tako da će se dopustiti upis promjene na onaj način i u onom opsegu kako je to odlučeno. Istodobno će se narediti brisanje i zabilježbe spora i svih onih upisa koji su zatraženi nakon što je prijedlog za zabilježbu spora stigao zemljišnoknjižnom sudu, ako su u suprotnosti s novim upisom, no navedeno nije predmet ovog postupka."

Županijski sud u Varaždinu 12 Gž Zk-361/2022-2 od 1. ožujka 2023.

19

UPIS UKNJIŽBE NEKRETNINE ZA KOJU U UGOVORU NIJE NAVEDENA POVRŠINA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19, 128/22)

Članak 109. stavak 1.

Članak 118. stavak 2. i 3.

Kada u ugovoru nije navedena površina nekretnine ili je navedena veća površina od one koja je upisana u zemljišnoj knjizi, zemljišnoknjižni sud će dopustiti upis.

"7.2. Po ocjeni ovog suda, u smislu citiranih odredbi članka 109. stavak 1., 118. stavak 2. i 3. ZZK-a, sud prvog stupnja trebao je dopustiti uknjižbu prava vlasništva za korist predlagatelja na temelju Ugovora o kupoprodaji, kojeg on zaključio s uknjiženim suvlasnikom S. R., unatoč činjenici što površina nekretnine naznačene u Ugovoru ne odgovara upisanoj površini kčbr.2039/146 k.o. Slatine u zemljišnim knjigama. Pravilan je pravni stav predlagatelja da površina nekretnine nije obavezan sastojak prijedloga za upis, da ona ne treba biti navedena u rješenju kojim se određuje upis. Osim toga, kako je u Ugovoru o kupoprodaji navedena veća površina od one upisane u zemljišnim knjigama sud je mogao dopustiti uknjižbu na manjoj površini, koja je upisanoj u zemljišnim knjigama, a sukladno odredbi članka 118. stavak 3. ZZK-a."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-2002/2023 od 20. srpnja 2023.

20

PROMJENA SASTAVA ZEMLJIŠNOKNJIŽNOG TIJELA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 164.

Sastav zemljišnoknjižnog tijela mijenja se zemljišnoknjižnim otpisom i pripisom katastarskih čestica.

"Nadalje, ZZK propisuje da se sastav zemljišnoknjižnog tijela mijenja zemljišnoknjižnim otpisom i pripisom katastarskih čestica; za otpisano se osniva novi zemljišnoknjižni uložak, ako ga se ne pripisuje u neki već postojeći (čl. 164. st. 1.); otpis su ovlaštteni zahtijevati vlasnik zemljišta čiji se dio otpisuje, kao i drugi koji bi mogli zahtijevati uknjižbu prava vlasništva na svoje ime (čl. 165. st. 2.); otpis sastavnoga dijela

zemljišnoknjižnoga tijela i njegov pripis drugom zemljišnoknjižnom tijelu ili otvaranje novoga uloška za otpisani sastavni dio dopušteni su samo ako isprava na kojoj se prijedlog temelji zadovoljava pretpostavke za uknjižbu prava vlasništva, a dio koji se otpisuje određen je točno, po potrebi i grafičkim prikazom (čl. 166. st. 1.); otpis i pripis koji bi išao na štetu knjižnih prava trećih upisanih u zemljišnoknjižnom ulošku iz kojega bi se zemljište trebalo otpisati ne može se provesti bez njihova pristanka, ako ovim Zakonom nije što drugo određeno (čl. 167.). Obzirom je u konkretnom slučaju provedeno etažiranje u odnosu na kčbr. ___/2 i /3 koje čine jedinstvo nekretnine pravilno je stajalište prvostupanjskog suda da na temelju isprave na kojoj predlagatelj u ovom postupku temelji prijedlog za upis, otpis kčbr. ___/3 i upis prava suvlasništva predlagatelja na ___/820 suvlasničkog dijela protustranke V. Š. na kčbr. ___/3 nije dopustiv bez suglasnosti svih suvlasnika, obzirom vlasništvo posebnih dijelova (etažnih cjelina) proizlazi i neodvojivo je povezano s pravom suvlasništva svih suvlasnika na kčbr. ___/2 i ___/3 kao jedne nekretnine na kojoj je etažno vlasništvo uspostavljeno."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-257/2022-2 od 8. veljače 2023.

21

UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 164.

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 90/10, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17)

Članak 360. stavak 1.

Osoba u čiju korist je u zemljišnoj knjizi upisano pravo korištenja samo na jednom zemljišnoknjižnom tijelu, a ne i u odnosu na pravo vlasništva posebnih dijelova i prava suvlasništva na drugim zemljišnoknjižnim tijelima može ishoditi upis prava vlasništva uz ostvarenje pretpostavki iz čl. 164. Zakona o zemljišnim knjigama ili uz primjenu pravila o pravnom sjedinjenju zemljišta i upisane zgrade sukladno Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

"8. Predlagatelj je zatražio upis prava korištenja na temelju Ugovora o darovanju prava korištenja koji je sklopio sa svojom majkom Z. S. 23. studenog 2019. i koji je istoga dana ovjeren po javnom bilježniku V. Z. pod brojem OV-14072/2019. Navedenim ugovorom Z. S. daruje predlagatelju pravo korištenja kčbr. 1572 zk. tijelo AI upisano u zk. ul. 13356 k.o. G. Z.

9. Pravilno prvostupanjski sud navodi da pravo korištenja ne može biti predmetom raspolaganja temeljem pravnog posla, obzirom je kao pravo prestalo postojati i pretvorilo se u pravo vlasništva stupanjem na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima 1. siječnja 1997., pa je pravilnom primjenom materijalnog prava odbijen prijedlog za upis. Na ocjenu osnovanosti prijedloga nije od utjecaja činjenica što je u korist protustranke u drugom predmetu dopušten upis prava korištenja temeljem nasljeđivanja, a ne može biti od utjecaja

niti činjenica što protustranka radi visoke životne dobi i zdravstvenog stanja nije u mogućnosti pokrenuti parnični postupak protiv suvlasnika zgrade.

10. Prema stanju upisa u zk. ul. 13356 k.o. G. Z. u kojem je kčbr. 1572 kao zk. tijelo I dvorište, vrt i vinograd u B. cesti sa 1357 m² upisana kao društveno vlasništvo s pravom korištenja T. Z. i protustranke S. Z., dok je kao zk. tijelo II kuća broj 2648 u B. cesti upisana kao etažno vlasništvo trećih osoba s upisanim pravom korištenja zemljišta koje služi kući opisanoj kao zk. tijelo II u korist vlasnika zgrade, proizlazi pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da protustranka S. Z. u čiju korist je upisano pravo korištenja (samo) na zk. tijelu I, a nije upisana kao vlasnica posebnih dijelova i suvlasnica zajedničkih dijelova na zk. tijelu II, može ishoditi upis prava vlasništva (u koje se pretvorilo pravo korištenja) pod pretpostavkama iz čl. 164. ZZK-a, ali i uz primjenu pravila o pravnom sjedinjenju zemljišta i upisane zgrade propisanih Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine br. 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 90/10., 143/12., 152/14., 81/15., 94/17.)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-171/2022-3 od 1. veljače 2023.

22

UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 90/10, 143/12, 152/14, 81/15, 94/17)

Članak 120. stavak 2.

Na temelju ugovora o ustupu nekretnine u zemljišnoj knjizi se može uknjižiti pravo vlasništva samo ako je iz ugovora vidljiv pravni temelj stjecanja prava vlasništva.

"5. Odgovarajući na žalbene navode od odlučnog značaja, sukladno ovlasti iz odredbe čl. 375. stav.1. i čl. 381. ZPP-a, ovaj sud drži potrebnim tek ponoviti da predmetni ugovor o ustupu nekretnine, iako neprijeporno predstavlja pravni posao sklopljen između ugovornih – ovdje zemljišnoknjižnih stranaka ne sadrži niti svojim sadržajem upućuje na pravni temelj stjecanja predmetnih nekretnina po predlagatelju.

5.1. Naime, odredba čl. 120. stav. 2. ZV-a propisuje da se radi uknjižbe vlasništva mora o pravnom poslu na čijem se temelju vlasništvo stječe sastaviti isprava čiji sadržaj i oblik mora odgovarati pravilima zemljišnoknjižnoga prava.

5.2. Predmetni ugovor temeljem kojeg predlagatelj traži uknjižbu prava vlasništva naslovljen je "Ugovor o ustupanju nekretnine", istim protustranka ustupa predmetnu nekretninu predlagatelju (čl. 2.), što predlagatelj prihvaća (čl.3.) dok čl.4. ugovora reflektira valjanu tabularnu izjavu no pri tom doista nije vidljiv pravni temelj na kojem bi predlagatelj stekao pravo vlasništva jer iz sadržaja ugovora ne proizlazi na koji način je u odnosu na protustranku stekao pravo vlasništva – da li se radi o ustupu radi ispunjenja, ustupu umjesto ispunjenja ili ustupu radi osiguranja dok bi sadržaj samog ugovora upućivao na besplatni pravni posao darovanja."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-10/2023-2 od 3. veljače 2023.

23

UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17)

Članak 108.

Kada ugovor naznačen kao ugovor o doživotnom uzdržavanju u sebi sadržava odredbu kojom se predviđa upis prava vlasništva u zemljišnim knjigama u korist davatelja uzdržavanja u trenutku sastava tog ugovora, tada navedeni ugovor sadržajno predstavlja ugovor o dosmrtnom uzdržavanju te se na temelju njega može uknjižiti pravo vlasništva u zemljišnoj knjizi u korist davatelja uzdržavanja.

"6. Prema stanju spisa predmeta ispravu kojom se traži upis, a to je Ugovor o doživotnom uzdržavanju na strani davatelja uzdržavanja sklopili su i potpisali Ž. Z. i Ž. D.. Prijedlog za uknjižbu podnijela je samo Z. Ž. dana 6. studenoga 2018., a prijedlogom za uknjižbu je obuhvatila samo i isključivo nekretnine iz zk.ul.br. 26 k.o. K. koje se sastoje od suvlasničkog dijela 4/5 k.č. 74/3 zgrada, a sve kako to stoji u Ugovoru o doživotnom uzdržavanju koji je nesporno sklopljen između Ž. I. kao primaoca odnosno Ž. Z. i Ž. D. kao davaoca uzdržavanja, a kojim ista ima isključivo steći pravo suvlasništva na navedenoj nekretnini. Ove nekretnine koje su predmet zemljišnoknjižnog postupka su upisane na Ž. I. pokojnog J. u navedenom suvlasničkom omjeru od 4/5 dijela, a prema stanju zemljišnih knjiga na dan podnošenja prijedloga za upis.

7. Razmatrajući argumentaciju žalbe, a u vezi s izloženim pravnim stajalištem prvostupanjskog suda, zemljišnoknjižnog suca (a i ovlaštenog zemljišnoknjižnog referenta), ovaj sud ocjenjuje da navedeni Ugovor o doživotnom uzdržavanju udovoljava svim pravnim pretpostavkama za Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju. Upravo odredba članka III. navedenog Ugovora u spisu predmeta predviđa upis prava vlasništva na ime davatelja uzdržavanja, dakle između ostaloga i Ž. Z. odmah časom sastava ugovora.

7.1. Slijedom toga, pravilno u žalbi predlagateljica osporava primjenu materijalnog prava u pravcu da za navedeni Ugovor nije bila potrebna ovjera od strane suca, već da je ovjera Ugovora od strane upravnih tijela bila dovoljna za formalnu valjanost istog, jer se je radilo o ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju bez obzira na njegov formalni naziv. Nadalje, nije sporno da je uknjižba na temelju navedenog Ugovora dopuštena odmah u času njegova sklapanja, pa i to otklanja bilo kakovu sumnju u dopustivost navedenog upisa. Kako navedeni Ugovor po pravnom stavu ovog suda predstavlja Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, a ne ugovor o doživotnom uzdržavanju u tom pravcu predlagateljica pravilno ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava, slijedom čega je prvostupanjsko rješenje preinačeno i prihvaćen prigovor predlagateljice protiv rješenja ovlaštenog zk. referenta i dopušten zatraženi upis, zbog čega nije bilo zapreka za upis u smislu članka 108. stavak 1. ZZK-a."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici 31 Gž Zk-65/2023-2 od 14. ožujka 2023.

24

*UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA NAKON OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA**Stečajni zakon (Narodne novine, broj: 71/15, 104/17)*

Članak 171. stavak 1.

Članak 169. stavak 9.

Nakon otvaranja stečajnog postupka dopušteno je stjecanje i uknjižba vlasničkih prava na nekretnini koja je uknjižena kao vlasništvo stečajnog dužnika (ili njegovog prednika) temeljem pravnih poslova koji su sklopljeni prije otvaranja stečajnog postupka.

"7. Ovlašteni zemljišnoknjižni referent je rješenjem broj Z-27876/2019 od 23. siječnja 2020. dopustio temeljem Ugovora o kupoprodaji nekretnine zaključenog 19. studenog 2013. ovjerenog kod javnog bilježnika Alkice Kolega Zubčić iz Zadra pod broj OV-17149/2013 i rješenja Ministarstva pravosuđa RH od 13. ožujka 2014. Klasa: UP/I-940/01/13-01/152, Urbroj: 514-04-02-14-05 uknjižbu prava vlasništva sa imena dotadašnjeg vlasnika na ime predlagateljice K. K.

(...)

9. Odlučujući o prigovoru prvostupanjski sud je donio pobijano rješenje kojim je preinačio rješenje ovlaštenog zemljišnoknjižnog referenta i odbio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva te naložio uspostavu ranijeg zemljišnoknjižnog stanja te zabilježio odbijeni prijedlog predlagateljice.

10. U obrazloženju svoje odluke navodi da je u vrijeme podnošenja prijedloga pravo vlasništva predmetne etažne cjeline bilo upisano na ime S. d.o.o. Zadar s tim da je 19. ožujka 2019. pod brojem Z-7092/2019 zabilježeno otvaranje stečajnog postupka rješenjem Trgovačkog suda u Zadru broj St-86/2019-4 od 15. ožujka 2019.

(...)

20. Prema odredbi čl. 147. st. 1. SZ-a, osoba koja na temelju kojega svoga stvarnog ili osobnog prava može dokazati da neki predmet ne ulazi u stečajnu masu nije stečajni vjerovnik. Njezino će se pravo na izdvajanje predmeta utvrđivati prema pravilima za ostvarivanje tih prava izvan stečajnog postupka.

21. Upravo, predlagateljica tvrdi da predmetna nekretnina, u naravi stan kojeg je kupila još 2007. od prednika sada upisane Stečajne mase iza S. d.o.o., ne može biti dio stečajne mase s obzirom da ona ima izlučno pravo na tom stanu, a o njezinom pravu na izdvajanje predmeta ne može odlučiti stečajni upravitelj niti stečajni vjerovnici, već se o tome odlučuje ukoliko je isto sporno izvan stečajnog postupka.

(...)

24. Odredbom čl. 169. st. 1. SZ-a, propisano je da nakon otvaranja stečajnog postupka pojedini stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti ovrhu ili osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu niti na drugoj imovini dužnika, dok je st. 9. propisano da će se nakon otvaranja stečajnog postupka dopustiti i provesti upis u javne knjige ako su pretpostavke za upis ostvarene prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka.

25. Pogrešno prvostupanjski sud ocjenjuje da se odredba 169. st. 9. SZ-a ne može

primijeniti u konkretnom slučaju jer da se te odredbe odnose samo na situaciju zabrane ovrhe i osiguranja jer takav naslov stoji iznad članka 169. SZ-a, te se o istima doista govori u st. 1. – 8. navedenog članka, ali ne i u st. 9. koji propisuje situaciju kada se može dopustiti i provesti upis u javne knjige, a zemljišna knjiga je nesporno javna knjiga.

26. Prvostupanjski sud također pogrešno primjenjuje odredbu čl. 171. SZ-a pri čemu se poziva samo na st. 1. navedenog članka kojim je propisano da se nakon otvaranja stečajnog postupka ne mogu valjano stjecati prava na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu i ako se to stjecanje ne temelji na raspolaganju dužnika ili ovrsi ili osiguranju u korist stečajnog vjerovnika.

27. Navedena odredba ima i st. 2. kojim je propisano da se odredba st. 1. ovog članka ne odnosi na slučajeve stjecanja prema načelu povjerenja u javne knjige.

28. Po ocjeni ovog suda, predlagateljica je, obzirom da ona nije stečajni vjerovnik, da raspolaže valjanom ispravom za stjecanje prava vlasništva koja je potpisana u vrijeme zaključenja Ugovora o kupoprodaji od ovlaštene osobe za zastupanje prodavatelja S. d.o.o. i na valjani način ovjerena od strane javnog bilježnika, te da je u trenutku podnošenja prijedloga za uknjižbu kao vlasnik bio upisan S. d.o.o. Zadar, te nije bila upisana zabilježba koja bi priječila provedbu zatraženog upisa, ostvarila pravo na uknjižbu prava vlasništva na predmetnoj nekretnini jer je istu stekla prije otvaranja stečajnog postupka."

Županijski sud u Varaždinu Stalna služba u Koprivnici Gž Zk-251/2021-5 od 28. svibnja 2021. (Vrhovni sud Republike Hrvatske Rev 671/2023-2 od 27. rujna 2023.)

25

DOSTAVA PRIGOVORA PROTIVNOJ STRANCI

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 143. stavak 5.

Odlučivanje povodom prigovora protiv zemljišnoknjižnog rješenja bez da se protivnoj strani dostavi prigovor i pozove na odgovor predstavlja apsolutno bitnu povredu iz čl. 354. st. 2. toč. 6. Zakona o parničnom postupku u vezi čl. 99. st. 2. Zakona o zemljišnim knjigama.

"6. Ispitivanjem pobijanog rješenja u okviru žalbenih navoda u kojima predlagateljica sadržajno ukazuje na počinjenje bitne povrede iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a, koji se u ovom postupku primjenjuje temeljem čl. 99. st. 2. ZZK-a, ovaj sud utvrđuje da je prvostupanjski sud počinio navedenu bitnu povredu.

7. Naime, iz stanja u spisu proizlazi da prigovor koji je Republika Hrvatska izjavila protiv rješenja zemljišnoknjižnog referenta od 4. prosinca 2019 broj Z-1198/2019, a kojim rješenjem je usvojen prijedlog predlagateljice O. G. na način da su određeno navedene nekretnine upisane kao javno dobro u općoj uporabi u neotuđivom vlasništvu O. G. te je brisano pravo vlasništva Republike Hrvatske, nije dostavljen na očitovanje predlagateljici O. G., iako čl. 143. st. 5. ZZK-a izričito propisuje da se prigovor dostavlja protivnoj stranci na odgovor. Takvim postupanjem zemljišnoknjižnog suda predlagateljici je onemogućeno očitovanje na prigovor Republike Hrvatske, a po prigovoru Republike Hrvatske je preinačeno

ranije doneseno rješenje u korist predlagateljice, pa je time počinjena bitna povreda u smislu čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a u vezi čl. 99. st. 2. ZZK-a na štetu predlagateljice."

Županijski sud u Varaždinu 26 Gž Zk-349/2022-3 od 2. ožujka 2023.

26

PROVEDBA RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 118. stavak 2.

Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 52/71, 47/78)

Članak 154.

Kada je ostavinski sud utvrdio da nekretnina koja je upisana kao vlasništvo zadruga čini ostavinsku imovinu iza ostavitelja, tada zemljišnoknjižni sud nije ovlašten odbiti provedbu rješenja o nasljeđivanju jer je odluku donio nadležni sud i u okviru zakonskih ovlasti utvrdio što čini ostavinsku imovinu.

"8. Međutim, pogrešno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kad je na temelju pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju iza pok. S. R. djelomično odbio upis prava vlasništva žaliteljice kao nasljednice iza istog, s obzirom da je očito da se o imovini pok. S. R. raspravljalo u ostavinskom postupku, pa da su sporne nekretnine utvrđene kao njegova imovina, što je skladu sa odredbom čl. 154. naprijed navedenog Zakona o nasljeđivanju koji je u vrijeme smrti pok. bio na snazi, iz kojeg proizlazi da ostavinu člana porodične zadruga nasljeđuju njegovi nasljednici po općim pravilima o nasljeđivanju, ako posebnim propisima ne bude što drugo određeno.

8.1. Kako je iz uvida u zemljišne knjige vidljivo da R. zadruga ima sjedište na istoj adresi na kojoj je u vrijeme smrti prebivao pok. ostavitelj, a tijekom ostavinskog postupka sud je utvrdio da je pok. jedini živući član R. zadruga, koje su prestale postojati donošenjem Zakona o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941. i za vrijeme neprijateljske okupacije ("Službeni list" broj: 86/46), ovaj sud smatra da za provedbu navedenog rješenja o nasljeđivanju nije potrebno dostaviti ispravu kojom bi se povezala R. zadruga sa ostaviteljem S. R., jer je ta okolnost raspravljena u ostavinskom postupku s obzirom da sud ne bi utvrdio kao ostavinsku imovinu pok. sporne nekretnine da za to nije imao opravdanog razloga, slijedom čega je primjenom odredbe čl. 149. st. 1.a ZZK ovaj sud prihvatio žalbu žaliteljice, preinačio rješenje suca o prigovoru, dopustio zahtijevani upis i odredio brisanje zabilježbe odbijenog prijedloga kao i žalbe."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-183/2022 od 17. ožujka 2022.

27

UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA NA TEMELJU SUDSKE PRESUDE

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17)

Članak 55.b

Parnični sud je dužan utvrditi jesu li tuženici pravni slijednici upisanih zemljišnoknjižnih suvlasnika, pa predlagatelj nije dužan u zemljišnoknjižnom postupku dokazivati pravno sljedništvo tuženika drugim ispravama osim presudom parničnog suda.

"5. Sud prvog stupnja utvrđuje da je rješenjem broj Z-177/16 od 15. siječnja 2018. djelomično odbijen prijedlog predlagatelja za uknjižbu prava vlasništva i to u odnosu na suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog. Sud utvrđuje da su predlagatelji uknjižbu u ovom predmetu zatražili temeljem presude zbog ogluhe i presude na temelju priznanja istoga suda broj IP-874/06 od 2. srpnja 2013., presude zbog ogluhe i presude na temelju priznanja istoga suda broj IP-874/06 od 15. srpnja 2014., presude zbog ogluhe istoga suda broj IP-874/06 od 16. lipnja 2015., presude istoga suda broj IP-874/06 od 9. listopada 2015. te rješenja o nasljeđivanju Općinskog suda u Splitu, Stalne službe u Omišu broj O-2974/10 od 14. siječnja 2011.

(...)

5.3. U odnosu na suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog sud utvrđuje da su presude kontradiktorne te da na temelju njih nije moguće dokazati pravni slijed.

(...)

9. Osnovane su žalbene tvrdnje predlagatelja da je sud prvog stupnja pogrešno odbio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva u odnosu na suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog.

9.1. Naime, na sporne suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog odnosi se presuda broj IP-874/06 od 2. srpnja 2013., koja je donesena samo u odnosu na L. B., I. B. i N. L., koji su naznačeni kao zakonski nasljednici tih upisanih suvlasnika, ali uz njih je kao zakonski nasljednik naznačena i L. M., u odnosu na koju ta presuda nije donesena.

9.2. Presuda broj IP-874/06 od 15. srpnja 2014. također se odnosi na suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog, time da su kao univerzalni pravni slijednici tih upisanih nasljednika sada naznačeni B. M. rođ. M., Z. A. rođ. M. i A. M.

9.3. Presuda broj IP-874/06 od 9. listopada 2015. također se odnosi na suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog time da je u toj presudi K. I. rođ. M. naznačena kao jedina univerzalna pravna slijednica svakog od upisanih suvlasnika.

10. Osnovane su žalbene tvrdnje predlagatelja da je sud prvog stupnja pogrešno smatrao da nema uvjeta za dopuštenje uknjižbe prava vlasništva prema presudama Općinskog suda u Splitu broj IP-874/06 od 2. srpnja 2013., 15. srpnja 2014. i 9. listopada 2015. jer je sud u parničnom postupku utvrdio tko su sveopći pravni slijednici upisanih osoba

u trenutku donošenja tih presuda, zbog čega oni nisu dužni drugim ispravama osim priloženim presudama dokazivati pravno sljedništvo. I po ocjeni ovog suda s obzirom na činjenicu da su u sve tri isprave temeljem kojih predlagatelji traže uknjižbu prava vlasništva jasno naznačeni zakonski nasljednici upisanih knjižnih vlasnika, zemljišnoknjižni sud nije ovlašten u zemljišnoknjižnom postupku ispitivati je li parnični sud pravilno utvrdio tko su sve zakonski nasljednici upisanih suvlasnika M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog, jer nije sporno da su zakonski nasljednici umrlih suvlasnika pasivno legitimirani u parnici za utvrđenje prava vlasništva. Kako iz izreka sve tri presude, koje su donesene u odnosu na suvlasničke dijelove M. K.-C., I. B. pok. J. te N. B. K. pok. Jakova, N. B. pok. Jakova te P. B.-K. Jakovljevog, proizlazi da su one donesene prema njihovim zakonskim nasljednicima, kao univerzalnim pravnim slijednicima, žalbu predlagatelja u odnosu na njihove suvlasničke dijelove trebalo je uvažiti, a rješenje suda prvog stupnja preinačiti primjenom odredbe članka 128. stavka 1. točka a) Zakona o zemljišnim knjigama ("Narodne novine" broj 91/96., 68/98., 137/99., 114/01., 100/04., 107/07., 152/08., 126/10., 55/13., 60/13. i 108/17. - dalje: ZZK) te dopustiti uknjižbu prava vlasništva u korist predlagatelja svakog u ½ dijela na tim suvlasničkim dijelovima i primjenom istog propisa naložiti brisanje zabilježbe žalbe odbijenog prijedloga."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž Zk-580/2021 od 29. travnja 2022.

28

UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA NA TEMELJU ODLUKE UPRAVNOG TIJELA

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14)

Članak 126.

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17)

Članak 108. stavak 2.

Zakon o uređenju imovinskih odnosa nastalih samovlasnim zauzećem zemljišta u općenarodnoj imovini (Narodne novine, broj: 31/58, 34/79.)

Kada je predlagatelju odlukom nadležnog tijela iz 1987. priznato pravo vlasništva na nekretnini temeljem Zakona o uređenju imovinskih odnosa nastalih samovlasnim zauzećem zemljišta u općenarodnoj imovini tada za dopustivost upisa predlagatelj nije dužan priložiti potvrde nadležnih tijela o statusu nekretnine na dan 16. listopada 1990. i 24. srpnja 1991. jer je nekretnina na temelju konačne odluke nadležnog tijela postala vlasništvo predlagatelja.

"4. Uz prijedlog za uknjižbu prava vlasništva dostavljena je dokumentacija - rješenje od 27. listopada 1987. i ispravak istog od 25. ožujka 2005. donijeto od strane protustranke - Republike Hrvatske, iz kojeg jasno proizlazi da je prije stupanja na snagu Zakona o šumama (NN 52/1990) kojim je u čl. 16. propisano da su šume i šumska zemljišta na teritoriju Republike Hrvatske, osim šuma i šumskih zemljišta u privatnom vlasništvu, u

državnom vlasništvu Republike Hrvatske, ali isto tako prema čl. 34. istog Zakona da šumama i šumskim zemljištima na kojima postoji pravo vlasništva gospodari njihov vlasnik na način i pod uvjetima određenim tim zakonom, a Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (NN 34/1991) je čl. 3. propisano da na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju Republike postaje nositelj vlasničkih prava Republika Hrvatska, prednici predlagatelja priznato pravo vlasništva na predmetnim nekretninama temeljem Zakona o uređenju imovinskih odnosa nastalih samovlasnim zauzećem zemljišta u općenarodnoj imovini (NN 31/58 i 34/79) time da je navedenim rješenjem naloženo Općinskom sudu u Benkovcu nakon pravomoćnosti koja je iskazana sa danom 20. studenog 1987. isto rješenje provesti u zemljišnim knjigama. Prema tome na dan stupanja na snagu Zakona o poljoprivrednom zemljištu kao i Zakona o šumama predmetna nekretnina nije bila u društvenom vlasništvu već u privatnom vlasništvu bez obzira što u tom trenutku još nije predmetno rješenje provedeno u zemljišnim knjigama isključivo iz razloga jer prilikom identifikacije u navedenom upravnom postupku nije u ukupnu površinu uračunata čest. zem. 11222 u površini od 359 m² koja zajedno sa čest. zem. 1123/1 čini cjelinu u ukupnoj površini od 3383 m² i koje odgovaraju čest. zem. 673/178 stare izmjere. Vlasništvo se sukladno čl. 126. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (91/1996, 68/1998, 137/1999, 22/2000, 73/2000, 114/2001, 79/2006, 141/2006, 146/2008, 38/2009, 153/2009, 90/2010, 143/2012, 152/2014) stječe odlukom suda ili drugoga tijela u trenutku pravomoćnosti sudske, odnosno konačnosti odluke druge vlasti ako što drugo nije određeno zakonom, niti proizlazi iz cilja radi kojega se odluka donosi, na isti način je i Zakon o osnovnim vlasničko pravnim odnosima (Službeni list SFRJ br. 6/1980, 36/1990, NN 53/1991, 91/1996) u čl. 20. propisivao da se pravo vlasništva stječe i odlukom državnog organa, na način i pod uvjetima određenim zakonom.

5. Kako za navedene nekretnine suprotno žalbenim tvrdnjama nije predlagatelj trebao priložiti potvrde nadležnih tijela o statusu istih na dan 16. listopada 1990. i 24. srpnja 1991. jer su iste pravomoćnim rješenjem u upravnom postupku postale njegovo vlasništvo još 1987., dakle na dan stupanja na snagu Zakona o poljoprivrednom zemljištu i Zakona o šumama i šumskom zemljištu nisu bile u režimu društvenog vlasništva, a kako su za upis sukladno čl. 108. st. 2. Zakona o zemljišnim knjigama (NN 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17 - dalje: ZZK/96) bili ispunjeni svi uvjeti to je valjalo odbiti žalbu protustranke i potvrditi pobijano rješenje osnovom čl. 128. st. 3. ZZK/96 koji se obzirom na vrijeme pokretanja ovog postupka primjenjuje osnovom čl. 241. Zakona o zemljišnim knjigama koji je stupio na snagu 28. lipnja 2019. (NN 63/19)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-172/2022 od 18. ožujka 2022.

29

UKNJIŽBA PRAVA VLASNIŠTVA

Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju

Članak 59. stavak 1.

Može se izvršiti uknjižba prava vlasništva u zemljišnoj knjizi na temelju Europske

potvrde o nasljeđivanju sastavljena u skladu s čl. 68. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, koja ne sadrži oznaku nekretnine, ako je moguće iz podataka o ostavitelju nedvojbeno zaključiti da je upisani vlasnik nekretnine, a ukoliko sumnja u to sud može pozvati osobe koje traže prijenos prava na dostavu dodatnih podataka ili isprava u svrhu utvrđivanja.

"8. U konkretnom slučaju Europska potvrda o nasljeđivanju od 14. listopada 2021. sadrži, u mjeri potrebnoj za svrhu za koju se izdaje, sve podatke propisane čl. 68. Uredbe o nasljeđivanju, odnosno sadrži naziv i adresu tijela koje ju je izdalo (Općinski sud Augsburg), referentni broj predmeta (7 VI 276/21), da je tijelo nadležno za izdavanje potvrde jer je ostavitelj imao boravište u državi članici podrijetla, datum izdavanja (11. listopada 2021.), osobne podatke o podnositeljima zahtjeva (predlagateljima), podatke o umrlom J. A. (ime i prezime, datum rođenja, spol, bračno stanje, državljanstvo, identifikacijski broj, adresa u trenutku smrti, datum i mjesto smrti), osobne podatke o korisnicima (predlagateljima kao nasljednicima), podatke da je nasljeđivanje zakonsko, te nasljedni dio svakog nasljednika – J. E. M., OIB:... iz SR Nj., A. u 1/2 dijela, M. N., OIB:... iz SR Nj., D. u 1/6 dijela, J. P., OIB:... iz SR Nj., A. u 1/6 dijela i A. C. M., OIB:... iz SR Nj., W. u 1/6 dijela.

9. Predlagatelji zahtijevaju da sud uknjiži njihovo pravo suvlasništva stečeno nasljeđivanjem iza pok. J. A. na kčbr. 743/20 kuća i dvorište od 250 čhv upisano u zk.ul. 927 k.o. P.. Identifikacijske oznake nekretnine koja je predmet nasljeđivanja nisu navedene u Europskoj potvrdi o nasljeđivanju, pa zemljišnoknjižni sud smatra da isprava ne udovoljava pretpostavci iz odredbe čl. 60. st. 1. ZZK-a.

10. Prema stanju zemljišne knjige kčbr. 743/20 kuća i dvorište od 250 čhv upisana je u zk.ul. 927 k.o. P. kao vlasništvo – J. A., T., K. v., BIH.

11. Prvostupanjski sud nije uzeo u obzir da čl. 62. Uredbe o nasljeđivanju uspostavlja Europsku potvrdu o nasljeđivanju za korištenje u drugoj državi članici s pravnim učincima propisanim u odredbi čl. 69. Uredbe, prema kojoj Potvrda proizvodi svoje učinke u svim državama članicama a da nije potreban poseban postupak (st.1.), da se za Potvrdu predmnijeva da točno dokazuje elemente koji su utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za određene elemente, a za osobu koja je u Potvrdi navedena kao nasljednik, legatar, izvršitelj oporuke ili upravitelj ostavinom predmnijeva se da ima status naveden u Potvrdi i/ili prava ili ovlasti navedene u Potvrdi bez ikakvih uvjeta i/ili ograničenja vezanih za ta prava ili ovlasti, osim onih navedenih u Potvrdi (st.2.), kao i da je potvrda valjana isprava za upisivanje imovine za nasljeđivanje u relevantnom upisniku države članice (...) (st.5.).

12. Zahtijevajući da Europska potvrda o nasljeđivanju sadrži sve podatke koje određuje nacionalno materijalno pravo (čl. 60. st. 1. ZZK), a koje prema materijalnom pravu države članice podrijetla ne treba sadržavati i koje je predlagateljima otežano (ili nemoguće) pribaviti obzirom na opisane odluke sudova koji su odbili prijedloge za dopunu Europske potvrde o nasljeđivanju u tom smislu, Potvrda gubi mogućnost ostvarivanja svrhe u smislu ujednačene, olakšane i učinkovite primjene u pravnim sustavima država članica Europske unije čije se materijalno nasljedno pravo razlikuje.

13. U toč. 18. preambule Uredbe o nasljeđivanju je propisano: "(...) Kako bi se izbjeglo dupliciranje isprava, tijela za evidentiranje trebala bi prihvatiti takve isprave koje su

u drugoj državi članici izdala nadležna tijela i čiji je optjecaj predviđen ovom Uredbom. Posebno, Europska potvrda o nasljeđivanju izdana po ovoj Uredbi trebala bi predstavljati valjanu ispravu za evidentiranje imovine za nasljeđivanje u upisniku države članice. To ne bi trebalo spriječiti tijela uključena u evidentiranje da zatraže od osobe koja traži evidentiranje pružanje onih dodatnih podataka ili predočenje onih dodatnih isprava koji su potrebni po pravu države članice u kojoj se vodi upisnik, na primjer podataka ili isprava koji se odnose na plaćanje poreza. Nadležna tijela mogu osobi koja traži evidentiranje ukazati na to kako se nedostajući podaci ili isprave mogu dostaviti."

14. Obzirom predlagatelji zahtijevaju upis na nekretnini upisanoj u zk.ul. 927 k.o. P. tvrdeći da je ista upisana kao vlasništvo pok. J. A., a da je navedena nekretnina prema stanju zemljišne knjige upisana na – J. A., T., K. v., BIH i da ne sadrži podatke na temelju kojih je moguće nedvojbeno zaključiti da je upisana upravo na pok. ostavitelja, to je zemljišnoknjižni sud bio dužan utvrditi povijest upisa za navedenu nekretninu, odnosno utvrditi postoji li mogućnost iz pravnog osnova na temelju kojeg je izvršen upis prava vlasništva J. A., T., K. v., BIH, nedvojbeno poistovjetiti identitet upisanog vlasnika i pok. ostavitelja. Ukoliko sud tu činjenicu ne uspije nedvojbeno utvrditi na navedeni način, ovlašten je pozvati predlagatelje da dostave isprave koje ne predstavljaju tabularne isprave u smislu čl. 118. st. 7. ZZK-a, a sve u cilju utvrđivanja istovjetnosti upisanog vlasnika i pok. ostavitelja, te u svrhu upisa prava vlasništva u konkretnom slučaju na temelju Europske potvrde o nasljeđivanju."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-142/2022-3 od 16. siječnja 2023.

30

PRAVO UPRAVLJANJA OPĆINA NA GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14)

Članak 362. stavak 3.

Pravo upravljanja koje su imale općine temeljem čl. 9. Zakona o građevinskom zemljištu ima značenje prava gospodarenja i građevinskim zemljištem do rješavanja titulara prava korištenja, a nema značenje prava koje čini društveno vlasništvo (raspolaganja, korištenja, upravljanja).

"5. Nesporno da u trenutku podnošenja prijedloga predlagatelja za upis njegovog prava vlasništva na nekretninama čkbr.3568/1 i čkbr.3568/13 upisanih u zk.ul.1122 k.o. Draga u zemljišnim knjigama je upisana u vlastovnici "općenarodna imovina", time da istovremeno nije upisan nitko kao nositelj prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja, pa u tom slučaju ne može doći do primjene odredbe čl. 365. ZV-a već jedino odredbe čl. 362. st. 3. istog zakona.

6. Vrhovni sud u svojim brojnim odlukama tako npr. Rev-704/12-2 od 8. ožujka 2016. Rev-1048/13-2 od 23. svibnja 2017., Rev-175/17-2 od 22. listopada 2019., Rev-527/13-2 od 28. kolovoza 2019., zauzeo je pravni stav "da u svim slučajevima kada je u zemljišnim knjigama upisano društveno vlasništvo odnosno općenarodna imovina bez da istovremeno nije naveden i nositelj prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja, ispunjene su

pretpostavke za primjenu predmnjeve o pravu vlasništva Republike Hrvatske. Tako npr. u odluci Rev-704/12 od 8. ožujka 2016. navodi se da ukoliko je nekretnina upisana kao općenarodna imovina bez upisanog nositelja prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja, a nije upisano ni pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta nekog nositelja u odnosu na takvu nekretninu ne mogu djelovati predmnjeve iz čl. 362. st. 1. i 2. ZV-a pa u odnosu na takvu nekretninu djeluje oboriva predmnjeva iz st. 3. tog članka prema kojoj se smatra da je nekretnina vlasništvo Republike Hrvatske, time da nije prihvatljiv niti zaključak o tome da pravo upravljanja koje su imale općine u skladu sa odredbom čl. 9. Zakona o građevinskom zemljištu koji je prestao važiti stupanjem na snagu ZV-a predstavlja jedno od prava koje čine društveno vlasništvo (raspolaganja, korištenja i upravljanja) odnosno da to predstavlja pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta jer je to pravo imalo značenje samo prava gospodarenja građevinskim zemljištem do rješavanja pitanja titulara prava korištenja (čl. 25. ZGK-a)".

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-156/2022 od 24. ožujka 2022.

31

*DRUŠTVENO VLASNIŠTVO – PRAVO KORIŠTENJA OPĆINE – NEIZGRAĐENO
GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE*

Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine, broj: 34/91)

Članak 2.

Članak 3.

Na nekretnini koja je u zemljišnoj knjizi upisana kao oranica i na kojoj je kao korisnik upisana općina na dan 24. srpnja 1991., za dopustivost upisa prava vlasništva u korist predlagatelja kao pravnog slijednika općine predlagatelj je dužan dokazati da je nekretnina izgrađeno građevinsko zemljište ili neizgrađeno građevinsko zemljište užeg dijela stare gradske jezgre.

"7. U žalbi protustranka ističe da nije sporno da su se prema priloženom uvjerenju predmetne nekretnine na dan 24. srpnja 1991. nalazile unutar granica građevinskog područja, ali da je sud propustio u obzir uzeti odlučnu činjenicu da je riječ o nekretninama za koje u zemljišnoj knjizi stoji upisana kultura oranica, pa da se ne radi o izgrađenom građevinskom zemljištu, već o neizgrađenom građevinskom zemljištu.

7.1. Pozivajući se na odredbu čl. 3. st. 1. ZPZ-a iz koje proizlazi da na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju RH nositelj vlasničkih prava postaje Republika Hrvatska, a navodeći da je za utvrđenje smatra li se neko zemljište poljoprivredno u smislu odredbe čl. 2. ZPZ ključno je li u trenutku stupanja na snagu tog zakona zemljište bilo izgrađeno ili neizgrađeno, brani tezu da zemljište koje se nalazi unutar granica građevinskog područja može biti poljoprivredno, pod uvjetom da je ono neizgrađeno, pa kako su izuzeta jedino neizgrađena građevinska zemljišta užih dijelova starih gradskih jezgri, protustranka smatra da je zemljište koje je predmet ovog postupka ex lege postalo vlasništvo Republike Hrvatske.

(...)

9. Međutim, pogrešno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kad je

dozvolio predloženi upis prava vlasništva na nekretninama koje su predmet ovog postupka u korist predlagatelja.

10. Naime, kako prema Zakonu o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine broj:90/92, 94/93 i 117/97) jedinice lokalne samouprave i uprave nisu postale vlasnicima nekretnina na svom području, jer je odredbom čl. 87. samo propisano, da općine, gradovi i županije utemeljeni Zakonom o područjima županija, gradova i općina preuzimaju nekretnine općina čiji su slijednik, a imajući u vidu da su predmetne nekretnine na dan 24. srpnja 1991. bile upisane kao oranica u društvenom vlasništvu, a da je korisnik bio Općina Pula, dok predlagatelj nije dokazao da se u konkretnom slučaju radi o izgrađenom građevinskom zemljištu, odnosno o neizgrađenom građevinskom zemljištu užeg dijela stare gradske jezgre Grada Pule-Pola, nije odlučno za ocjenu osnovanosti prijedloga predlagatelja je li se predmetne nekretnine nalaze unutar građevinskog područja, jer se unutar navedenog područja mogu nalaziti i neizgrađena građevinska zemljišta, slijedom čega nije osnovan prijedlog za upis prava vlasništva predmetnih nekretnina za korist predlagatelja (isti stav izražen je u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev x 704/2016-2 od 18. travnja 2018.)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-238/2022 od 8. travnja 2022.

32

ZEMLJIŠNOKNJIŽNO PRAVO – PODOBNOST ISPRAVE ZA UPIS OSIGURANJA PRISILNIM ZASNIVANJEM ZALOŽNOG PRAVA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17)

Članak 55. stavak 1.b)

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17)

Članak 292. stavak 1. i 2.

Članak 295. stavak 1.

Članak 296.

Članak 297. stavak 1. i 2.

Opći porezni zakon (Narodne novine, broj: 115/16)

Članak 152. stavak 2.

Članak 138.

Rješenje o ovrsi duga komunalnog doprinosa ne predstavlja javnu ispravu temeljem koje se upisuje prisilno založno pravo u zemljišnu knjigu, nego tek ovršnu ispravu na temelju koje nadležni sud u postupku osiguranja određuje osiguranje prisilnim zasnivanjem založnog prava i nalaže upis u javnu knjigu.

"8.1. Naime, supsidijarnom primjenom odredaba OZ-a, koja je propisana čl. 138. Općeg poreznog zakona (Narodne novine br. 147/08., 18/11., 78/12., 136/12., 73/13., 26/15., 44/16.) važećeg u vrijeme donošenja rješenja o ovrsi komunalnog duga, odnosno čl. 151. OPZ-a važećeg u vrijeme podnošenja prijedloga zemljišnoknjižnom sudu, općinski sudovi nadležni su određivati i provoditi osiguranje, osim ako zakonom to nije povjereno

kojem drugom sudu, dok su trgovački sudovi nadležni određivati i provoditi osiguranje u predmetima u kojima bi bili nadležni za odlučivanje o predmetu spora u skladu s pravilima parničnog postupka o nadležnosti trgovačkih sudova (čl. 292. st. 1. i 2. OZ-a); za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje novčane tražbine prisilnim zasnivanjem založnoga prava na nekretnini nadležan je sud koji vodi javnu knjigu u kojoj treba provesti upis (čl. 295. st. 1. OZ-a); osiguranje se može zahtijevati na osnovi ovršne isprave kojom je utvrđena novčana tražbina zasnivanjem založnoga prava na nekretnini protivnika osiguranja (čl. 296. OZ-a), a zasniva se uknjižbom uz naznaku ovršivosti tražbine radi osiguranja kojega je uknjižba određena (čl. 297. st. 1. i 2. OZ-a).

8.2. Iz navedene materijalnopravne regulative, koja jasno propisuje nadležnost, postupak i način zasnivanja prisilnog založnog prava, proizlazi da rješenje o ovrsi duga komunalnog doprinosa ne predstavlja javnu ispravu temeljem koje se upisuje prisilno založno pravo, nego tek ovršnu ispravu na temelju koje nadležni sud u postupku osiguranja određuje osiguranje prisilnim zasnivanjem založnog prava i nalaže upis tog prava u javnu knjigu. Dakle, isprava temeljem koje se u zemljišnoknjižnom postupku upisuje prisilno založno pravo na temelju rješenja o ovrsi duga komunalnog doprinosa u smislu čl. 55. st. 1.b) ZZK-a je sudsko rješenje o osiguranju, koje u konkretnom slučaju ne postoji pa je prvostupanjski sud pravilno zaključio da nisu ispunjene pretpostavke za dopustivost upisa."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-209/2022 od 20. travnja 2022.

33

ISPRAVA O ODREKNUĆU PRAVA VLASNIŠTVA – VLASNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14)

Članak 172. stavak 2. i 3.

Članak 133. stavak 1. i 2.

Članak 114.

Članak 129. stavak 1.

Isprava koja sadrži očitovanje volje vlasnika o odricanju prava vlasništva, sastavljena u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni upis, predstavlja valjanu tabularnu ispravu za brisanje prava vlasništva predlagatelja, a nakon brisanja prava vlasništva nekretnina postaje res nullius i po sili zakona vlasništvo Republike Hrvatske.

"8.1. Odredbom čl. 114. ZV-a propisano je da se vlasništvo može steći na temelju pravnoga posla, odluke suda, odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem i na temelju zakona. Na temelju st. 1. ovog članka stečeno je pravo vlasništva kad su ispunjene sve pretpostavke određene zakonom. Prema odredbi čl. 129. st. 1. ZV-a, kad je zakon odredio da će se vlasništvo steći ispunjenjem određenih pretpostavaka koje nisu pravni posao, ni odluka suda ili drugoga tijela na temelju kojega se stječe vlasništvo, niti su nasljeđivanje, onaj kome se glede neke stvari ispune te pretpostavke stječe samim tim pravo vlasništva na njoj u trenutku ispunjenja tih pretpostavki. Prema odredbi čl. 172. st. 2. i 3. ZV-a, pravo vlasništva nekretnina prestaje odreknućem tek kad na temelju očitovanja o odricanju od

vlasništva, danoga u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni upis, to pravo bude izbrisano u zemljišnoj knjizi, ako zakon ne određuje drukčije. Ako je pravo vlasništva upisano u zemljišnoj knjizi, prestat će tek njegovim brisanjem. Odredbom čl. 133. st. 1. i 2. ZV-a, nekretnina je ničija tek kad na temelju očitovanja o odreknuću od vlasništva danog u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni upis bude to pravo izbrisano u zemljišnoj knjizi. Napuštena nekretnina prelazi na temelju zakona u vlasništvo Republike Hrvatske, ako nije zakonom što drugo određeno.

8.2. Predlagatelj je svoj prijedlog utemeljio na Očitovanju o odricanju od vlasništva na čkbr. 4854/20, Veslačka ulica, zgrada površine 40 m², upisana u zk.ul.br. 25998 k.o. Trnje, a koje očitovanje je sastavljeno u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni upis, jer je predlagatelj ovjerio svoj potpis na ispravi kod javnog bilježnika, a za Očitovanje o odreknuću od vlasništva što predstavlja tabularnu ispravu, ne traži se neki drugi oblik isprave.

8.3. Kako vlasništvo može prestati na temelju vlasnikovog očitovanja volje o odricanju od svojeg prava vlasništva i kako njegovo vlasništvo prestaje brisanjem vlasnikova vlasništva u zemljišnoj knjizi na temelju očitovanja o odreknuću danog u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni prijenos, to je pogrešan stav prvostupanjskog suda da Očitovanje ne ispunjava opće pretpostavke za valjanost tabularne isprave. Nakon što se izvrši brisanje vlasništva predlagatelja, predmetna nekretnina postaje res nullius, ali istovremeno prelazi u vlasništvo Republike Hrvatske temeljem odredbe čl. 133. st. 2. ZV-a i za to nije potreban pristanak Republike Hrvatske, jer se radi o stjecanju prava vlasništva na temelju zakona."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž Zk-1085/2021 od 31. siječnja 2022.

34

STRANKA ZEMLJIŠNOKNJIŽNOG POSTUPKA – PRAVO NA PODNOŠENJE PRAVNOG LIJEKA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 103. stavak 1.

Članak 137. stavak 1.

Članak 143. stavak 2.

Republika Hrvatska koja nije predlagatelj niti protustranka u zemljišnoknjižnom postupku, te na nekretninama nema knjižna prava (pravo koje je upisano ili pravo koje se upisuje u zemljišne knjige), a rješenje zemljišnoknjižnog referenta joj je dostavljeno samo radi obavijesti, nema status stranke koja je ovlaštena na izjavljivanje pravnog lijeka.

"9. Predlagatelj zahtijeva upis na temelju kupoprodajnog ugovora koji je kao kupac sklopio 13. studenog 2013. s protustrankom Veterina D.-G. d.o.o., kao prodavateljem i na temelju Tabularne izjave od 11. svibnja 2020. koji je protustranka izdala predlagatelju radi provedbe ugovora u zemljišnoj knjizi.

9.1. Predmetne nekretnine upisane su u zk. ul. 5963, 260 i 239 k.o. Cres kao društveno vlasništvo – korisnik Veterinarska postaja K., G. Priloženim ispravama dokazano

je da je protustranka pravni slijednik upisanog nositelja prava korištenja, što niti žaliteljica sadržajno ne osporava u žalbi.

10. Republika Hrvatska i Republika Slovenija sklopile su međunarodni ugovor o uređenju imovinskopravnih odnosa (Narodne novine - Međunarodni ugovori br. 15/99., u daljnjem tekstu: Ugovor) koji je u Republici Hrvatskoj stupio na snagu 23. veljače 2000. (Narodne novine br. 4/00.).

(...)

10.3. U konkretnom slučaju znači da predmetne nekretnine koje su upisane kao društveno vlasništvo s pravom korištenja pravnog prednika protustranke sa sjedištem u Republici Sloveniji imaju titulara vlasništva – protustranku kao pravnog slijednika upisanog nositelja prava korištenja. Upisani nositelj prava korištenja – Veterinarska postaja "K." G. pravo je stekao naplatnim putem, odnosno temeljem kupoprodajnog ugovora od 13. lipnja 1977. iz kojeg proizlazi da je predmetne nekretnine kao kupac kupio od J. N. kao prodavatelja.

10.4. Obzirom na navedeno na predmetnim nekretninama postoji pravo vlasništva s poznatim titularom (čl. 2. st. 2. Ugovora), pa žaliteljica procesnu stranačku legitimaciju ne može temeljiti na čl. 362. st. 3. ZV-a.

11. Za ocjenu postojanja statusa stranke u zemljišnoknjižnom postupku žaliteljice nije niti odlučno niti jesu li predmetne nekretnine unesene u društveni kapital protustranke kao pravnog slijednika upisanog nositelja prava korištenja. To iz razloga što čl. 390. ZV-a propisuje da se predmnjeva određena čl. 362. ZV-a ne odnosi na stvari koje nisu unesene u društveni kapital pravnih osoba u postupku pretvorbe na temelju Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća (Narodne novine br. 19/91., 83/92., 84/92., 94/93., 2/94. i 9/95.) koji se prema čl. 3. st. 1. primjenjuje na sva poduzeća i pravne osobe s društvenim kapitalom koje imaju sjedište u Republici Hrvatskoj, pa se stoga neprimjena predmnjeve iz čl. 362. ZV-a u vezi s čl. 390. ZV-a ne može odnositi na pravne osobe koje imaju sjedište izvan Republike Hrvatske (identično pravno stajalište izraženo je u rješenjima Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev 977/09-2 od 27. travnja 2010. i Rev 1013/12-2 od 14. ožujka 2017.)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-229/2023-2 od 7. lipnja 2023.

35

OVLAŠTENA OSOBA ZA IZJAVLJIVANJE PRAVNOG LIJEKA

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 137. stavak 1.

Članak 143.

U postupku provedbe prijavnog lista radi parcelacije i uknjižbe prava vlasništva na formiranim nekretninama na kojima je upisana zabilježba postupka izvlaštenja, osoba u čiju korist je zabilježba upisana nema položaj stranke s ovlastima izjavljivanja pravnog lijeka jer se u odnosu na nju ne prenose, opterećuju, ograničavaju niti ukidaju stvarna prava.

"7. Nadalje, pravilno je prvostupanjski sud prema mišljenju ovog suda primijenio materijalno pravo kad je pozivom na odredbu čl. 137. st. 1. ZZK odbacio prigovor žalitelja kao nedopušten, s obrazloženjem da isti nema položaj stranke u postupku provedbe prijavnog lista i uknjižbe prava vlasništva, pa ne može izjavljivati ni pravni lijek na odluke suda u konkretnom slučaju, s obzirom da se u postupku provedbe prijavnog lista i uknjižbe prava vlasništva na Lj. H. i J. Š. prava koja su upisana u odnosu na žalitelja ne prenose, opterećuju, ograničavaju, odnosno ukidaju, niti je žalitelj osoba protiv koje je provedena zabilježba, a koje osobe samo imaju pravo na izjavljivanje pravnih lijekova u smislu odredbe čl. 143. ZZK. Kako se provedba prijavnog lista i upis prava vlasništva može u zemljišnim knjigama provoditi iako su u zemljišnim knjigama na istima upisane zabilježbe postupka izvlaštenja koje nisu brisane, sukladno odredbi čl. 86. st. 2. ZZK, a ovaj sud prihvaća stajalište prvostupanjskog suda da se provedbom prijavnog lista i uknjižbom prava vlasništva i dalje jasno i bez ikakve dvojbe može utvrditi predmet izvlaštenja, suprotno žalbenim navodima žalitelja, pravilno je prvostupanjski sud odbacio prigovor žalitelja kao nedopušten, uz napomenu da žalitelj nema ni pravni interes za podnošenje pravnog lijeka u ovom postupku, s obzirom da njegova prava koja su upisana zabilježbom nisu dirana, slijedom čega je prigovor žalitelja nedopušten i po toj osnovi."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-107/2022-2 od 6. veljače 2022.

36

ZEMLJIŠNOKNJIŽNO PRAVO – POSTUPANJE PO PRIGOVORU

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)

Članak 145.

Zemljišnoknjižni sud nije ovlašten po prigovoru protustranke postupiti kao s prijedlogom za upis.

"5. Iz obrazloženja prvostupanjskog rješenja proizlazi da je rješenjem broj Z-5715/2020 od 2. rujna 2020. dopušten upis zabilježbe revizijskog postupka koji se vodi pod brojem Rev-1015/2018 na nekretninama upisanim u zk. ul. 4133 k.o. Pirovac u vlasništvu Č. L., te da je protiv rješenja Č. L. izjavio prigovor navodeći da je upis dopušten protivno čl. 93. Zakona o zemljišnim knjigama (Narodne novine br. 63/19., u daljnjem tekstu: ZZK). Utvrdivši da je protiv presude Županijskog suda u Šibeniku od 18. prosinca 2017. broj Gž-9/17 (ispravno Gž-9/2016) izjavljena revizija Vrhovnom sudu Republike Hrvatske koja je zaprimljena pod brojem Rev-1015/2020 (ispravno Rev-1015/2018), a da je presudom Županijskog suda u Šibeniku broj Gž-9/2016 preinačena prvostupanjska presuda broj P-2534/12 od 13. srpnja 2015. i odbijen tužbeni zahtjev protustranke D. Č. kao tužitelja za predaju u posjed dijelova nekretnina upisanih u zk. ul. 4133 k.o. Pirovac, a da je usvojen protutužbeni zahtjev pravnog prednika predlagatelja A. U. pok. M. za utvrđenje prava vlasništva na dijelovima nekretnina upisanim u zk. ul. 4133 k.o. Pirovac, zemljišnoknjižni sud zaključuje da za upis zabilježbe revizije nisu ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 93. st. 1. ZZK-a jer se tom zabilježbom ne osigurava prvenstveni red za uspostavu zemljišnoknjižnog stanja kakvo je bilo prije uknjižbe, radi čega je prihvatio prigovor

protustranaka i primjenom čl. 145. st. 1. c) ZZK-a ukinuo rješenje i odbio prijedlog.

(...)

12. Problematiziranje protustranaka u žalbi je li upisana "zabilježba revizijskog postupka" ona vrsta zabilježbe koju propisuje čl. 93. ZZK-a je bespredmetno u situaciji kada je po njihovom prigovoru odbijen prijedlog za upis zabilježbe izvanrednog pravnog lijeka. Isto tako je neosnovano pozivanje protustranaka na postupanje suda po čl. 90. ZZK-a koji propisuje zabilježbu pokretanja postupka jer zemljišnoknjižni sud nije ovlašten postupiti po toj zakonskoj odredbi kada je u pitanju zabilježba izvanrednog pravnog lijeka. Isto tako zemljišnoknjižni sud nije ovlašten na postupanje po prigovoru protustranaka na način da s prigovorom postupa kao s prijedlogom za upis, obzirom je postupanje po prigovoru izričito propisano čl. 145. ZZK-a."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-226/2022 od 19. travnja 2022.

37

UPIS PROMJENE OPISA STANA "U ROH-BAU IZVEDBI"

Zakon o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj: 76/07)

Članak 333. stavak 1.

Uvjerenje za uporabu zgrade glede vanjskih gabarita i namjene sukladno građevinskoj dozvoli nije isprava na temelju koje je dopušten upis promjene opisa stana "u roh-bau izvedbi".

"4. Predmet zemljišnoknjižnog prijedloga je promjena opisa stana koji je upisan na etaži 5 u zk.ul. 3181 k.o. Kaštel Kambelovac, s obzirom da predlagateljica traži da se u opisu stana brišu riječi "u rohn-bau izvedbi", temeljeći svoj zahtjev na Uvjerenju za uporabu od 30. siječnja 2008. koje je izdano za zgradu na čkbr. 595/1 k.o. Kaštel Kambelovac.

5. Pozivajući se na odredbe čl. 34. st. 2., čl. 45. – 50., čl. 57. – 61., te čl. 112. – 115. Zakona o zemljišnim knjigama ("Narodne novine" broj: 63/19 – dalje: ZZK), a tvrdeći da će zemljišnoknjižni sud dopustiti upis ako utemeljenost prijedloga proizlazi iz sadržaja podnesenih isprava. sukladno odredbi čl. 117. st. 1.c ZZK, prvostupanjski sud smatra da je pravilno zemljišnoknjižni sud odbio prijedlog za upis promjene opisa stana jer predlagateljica nije dostavila potvrdu nadležnog Gradskog ureda s opisom posebnog dijela – predmetnog stana iz kojeg bi bilo razvidno da je upravo opisani posebni dio u toj potvrdi sada u zemljišnoj knjizi upisan kao predmetni stan, slijedom čega zaključuje da navedena isprava ne ispunjava pretpostavke za zatraženi upis. Stoga je prigovor predlagateljice odbijen sukladno odredbi čl. 145. st. 4. ZZK.

(...)

8. Nadalje, imajući u vidu da iz sadržaja Uvjerenja za uporabu od 30. siječnja 2008., na kojem predlagateljica temelji svoj prijedlog za promjenu opisa spornog stana u toč. 1., proizlazi da se uvjerenje za uporabu stambene zgrade u kojoj se nalazi predmetni stan izdaje samo glede vanjskih gabarita i namjene, što prema mišljenju ovog suda ne znači da je i predmetni stan u spomenutoj zgradi izgrađen u fazi da više nije u rohn-bau izvedbi, pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kad je zaključio da na osnovu

navedenog uvjerenja, a primjenom odredbe čl. 333. st. 1. ZP-a nema uvjeta za promjenu opisa predmetnog stana na način da se u istom izbrišu riječi "u roh-bau izvedbi", jer navedeno uvjerenje dokazuje da je samo stambena zgrada u kojoj se nalazi stan izgrađena glede vanjskih gabarita sukladno građevinskoj dozvoli i da je namjena stambene građevine očito izgradnja stanova u istoj, slijedom čega nije bilo uvjeta za usvajanje prijedloga predlagateljice sukladno dokazima koje je priložila uz prijedlog."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-454/2022 od 7. lipnja 2022.

38

POJEDINAČNI ISPRAVNI POSTUPAK

Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj 63/19)

Članak 99. stavak 2.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22)

Članak 109.

Kada prijedlog za pojedinačni ispravni postupak ima nedostataka za postupanje, zemljišnoknjižni sud nije ovlašten isti odbaciti, nego je dužan prijedlog vratiti predlagatelju radi ispravka/dopune primjenom pravila parničnog postupka.

"5.2. Nadalje, zemljišnoknjižni sud nije imao u vidu da je pojedinačni ispravni postupak normiran u Četvrtom dijelu ZZK-a kao posebni zemljišnoknjižni postupak. Dakle, to nije redovni postupak na koji se primjenjuje odredba čl. 118. st. 6. ZZK-a prema kojoj će sud odbaciti neuredan prijedlog i prijedlog kojem nisu priloženi svi prilozi nužni za donošenje rješenja o osnovanosti prijedloga dok prema st. 7. istog članka sud može pozvati predlagatelja nepotpunog prijedloga da dostavi isprave koje ne predstavljaju tabularne isprave, ako je nedostatak takvih priloga jedina zapreka da se udovolji prijedlogu za upis.

5.3. Naprotiv, u konkretnoj situaciji kada je zemljišnoknjižni sud u toč. 6. obrazloženja konstatirao da je sadržaj prijedloga za pokretanje i otvaranje pojedinačnog ispravnog postupka neodređen, nejasan i neuredan iz razloga pobliže opisanih u tom dijelu obrazloženja, prema shvaćanju ovoga suda, valjalo je u smislu odredbe čl. 99. st. 1. ZZK-a primijeniti pravila parničnog postupka konkretno pravilo iz odredbe čl. 109. st. 1. ZPP-a, prema kojem u situaciji kada podnesak nije razumljiv ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti sud nalaže podnositelju da podnesak ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu vraća podnesak radi ispravka ili dopune."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-19/2023 od 25. travnja 2023.

39

POJEDINAČNI ISPRAVNI POSTUPAK*Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19, 128/22)*

Članak 208. stavak 1. i 3.

Članak 34.

Članak 35.

Ne postoji opravdan interes za vođenje pojedinačnog ispravnog postupka radi promjene ili upisa površine posebnog dijela nekretnine (stana) na kojem je upisano pravo vlasništva predlagatelja.

"8. Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja koje predlagatelj ne osporava u bitnom dijelu - da je predmet zemljišnoknjižnog postupka upis površine posebnog dijela nekretnine, a koja nije upisana prilikom povezivanja zemljišne knjige i knjige položenih ugovora i upisa prava vlasništva predlagatelja, te uzimajući u obzir vrste prava koja se upisuju u zemljišnoknjižnom ispravnom postupku, prvostupanjski sud je pravilnom primjenom čl. 208. st. 1. ZZK-a zaključio da predlagatelj nema opravdani interes za vođenje ove vrste postupka. Naime, promjena ili upis površine posebnog dijela nekretnine (stana) na kojem je upisano pravo vlasništva predlagatelja, nije upis kojim se ostvaruje svrha vođenja pojedinačnog ispravnog postupka u smislu zakonske regulative koja propisuje taj institut."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-309/2023-2 od 5. prosinca 2023.

40

POJEDINAČNI ISPRAVNI POSTUPAK –PRIGOVOR NA RJEŠENJE KOJIM JE ODLUČENO O PRIJAVI PREDLAGATELJA*Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)*

Članak 202. stavak 1. i 3.

Protiv rješenja kojim će potpuno ili djelomično usvojiti, odbiti ili odbaciti prijavu upisa odnosno prigovor na upise ili njegov prvenstveni red ne može se uložiti žalba, ali ona ne sprečava ostvarivanje prava u parnici pred sudom ili u postupku pred drugim nadležnim tijelom.

"9. Kako iz navedenog slijedi da protiv rješenja kojim je odlučeno o prijavi prava vlasništva od 7. rujna 2021. broj Rz-65/2020 nije dopušteno izjaviti žalbu (čl. 202. st. 3. ZZK), to niti sud davanjem prava na izjavljivanje prigovora u uputi o pravnom lijeku a za što nema zakonskog uporišta, ne može omogućiti stranci ostvarivanje pravne zaštite tim putem. Obzirom je ostvarivanje pravne zaštite zakonski osigurano isključivo kroz parnični postupak, to sud nije imao zakonske ovlasti meritorno odlučiti o prigovoru predlagatelja izjavljenog protiv rješenja od 7. rujna 2021. broj Rz-65/2020 a niti omogućiti predlagatelju pravo na izjavljivanje žalbe protiv pobijanog rješenja."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-1038/2021-2 od 19. siječnja 2022.

41

*PROVOĐENJE POJEDINAČNOG ISPRAVNOG POSTUPKA**Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 63/19)*

Članak 208.

U situaciji kada predlagatelj svoja vlasnička prava ostvaruje u parnici ne postoji legitiman razlog za pokretanje pojedinačnog ispravnog postupka niti predlagatelj ima pravni interes za pokretanje zemljišnoknjižnog postupka.

"6. Prema odredbi čl. 208. st. 1. ZZK-a pojedinačni ispravni postupak je poseban zemljišnoknjižni postupak u kojem se ispravljaju zemljišnoknjižni upisi, a provodi se kad postoji opravdan razlog, dok je st. 3. istog članka propisano da opravdani razlog za vođenje pojedinačnog ispravnog postupka postoji kad je nekom ispravom učinjeno vjerojatnim da nekoj osobi pripada pravo koje nije u njezinu korist upisano i zbog čijeg bi upisa trebalo ispraviti određene zemljišnoknjižne upise, a radi se o pravu koje prema odredbama ovog Zakona može biti predmet zemljišnoknjižnog upisa.

6.1. Suprotno žalbenim navodima predlagatelja, prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo odbacivši prijedlog predlagatelja za pokretanje i provođenje pojedinačnog ispravnog postupka primjenom odredbe čl. 187. ZPP-a u vezi čl. 208. ZZK-a jer i prema stavu ovog suda pojedinačni ispravni postupak bi trebao predstavljati pravno sredstvo za ostvarenje zemljišnoknjižnog upisa samo ako se radi o vlasništvu glede kojeg u stvarnosti ne postoji nikakav spor između predlagatelja i uknjiženih zemljišnoknjižnih vlasnika odnosno njihovih pravnih slijednika. U situaciji kada su uknjiženi vlasnici ili njihovi pravni slijednici poznati i dostupni te kada oni u stvarnosti navodnom izvanknjižnom vlasniku osporavaju pravo vlasništva, kao što je situacija u ovom konkretnom slučaju, tada nema mjesta ispravljanju postojećih zemljišnoknjižnih upisa u smislu čl. 208. st. 1. ZZK, već se taj sporni imovinski odnos treba riješiti kroz parnični postupak. Obzirom da presuda iz parničnog postupka, donesena protiv zemljišnoknjižnog vlasnika odnosno njegovog pravnog slijednika, može predstavljati valjanu tabularnu ispravu podobnu za uknjižbu kroz redoviti zemljišnoknjižni postupak, to u takvoj situaciji niti ne postoji legitiman razlog za pokretanje pojedinačnog ispravnog postupka niti predlagatelj ima pravni interes za pokretanje zemljišnoknjižnog postupka obzirom da istovremeno svoja vlasnička prava ostvaruje u parnici."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-694/2021-2 od 10. siječnja 2022.

42

*POSTUPAK OSNIVANJA I OBNOVE ZEMLJIŠNE KNJIGE - ISPRAVAK RADI PROPUŠTANJA PRIJENOSA UPISA**Zakon o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17)*

Članak 184.

Članak 206.

Ako je u postupku osnivanja i obnove zemljišnih knjiga propušteno prenijeti upis tereta iz zemljišne knjige koja će se zatvoriti osnivanjem nove zemljišne knjige, sud će po službenoj dužnosti provesti ispravak i prenijeti propušteni upis.

"5. Iz stanja spisa razvidno je da je sud proveo postupak preoblikovanja zemljišne knjige za k.o. Vrbovec 1 te da je na nekretnini čkbr.1843/8-2 upisano u raniji, sada utrnuti uložak 4244 k.o. Vrbovec dana 20. lipnja 2014. pod brojem Z-2192/14, pravo zaloga u korist Republike Hrvatske Ministarstvo financija Porezna uprava, pa kako prilikom preoblikovanja zemljišne knjige i osnivanja nove zemljišne knjige za k.o. Vrbovec 1 navedeni teret očitom omaškom nije prenesen to je sud prvog stupnja pravilno postupio sukladno čl. 184. Zakona o zemljišnim knjigama (NN 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13, 108/17, 63/19 - dalje: ZZK) koji propisuje da se u postupcima osnivanja i obnove zemljišne knjige u teretovnicu zemljišne knjige unose podaci o teretima i njihovim ovlaštenicima iz zemljišne knjige i to onim prvenstvenim redom koji dobivaju po vremenskom redosljedu kojim su bili uneseni u zemljišnu knjigu koja će se zatvoriti osnivanjem nove, dok je čl. 206. istog Zakona određeno da ukoliko se prilikom prijenosa upisa u zemljišne knjige nije postupilo po pravilima o prenošenju upisa, na prijedlog ili po službenoj dužnosti provest će se ispravci na temelju posebnog rješenja zemljišnoknjižnog suda, a isto vrijedi i ako je propušteno prenijeti neki upis.

6. Prema svemu prethodno navedenom žalbeni navod da predlagateljica nije pristala na prenošenje prava zaloga na novonastalu nekretninu neosnovan je, a niti je pobijanim rješenjem kako to žalba sugerira zaključeno da je predlagateljica pristala na prenošenje prava zaloga jer isto nije preduvjet na prenošenje upisa u novo osnovanu zemljišnu knjigu, pa kako pobijanim rješenjem nije počinjena ni jedna bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. Zakona o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 – Odluka US RH, 84/08, 96/08 – odluka US RH, 123/08 – ispr.57/11, 148/11 – pročišćeni tekst 25/13, 89/14 – odluka US RH, 70/19, 80/22- dalje: ZPP) na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti osnovom čl. 365. st. 2. ZPP-a u svezi čl. 91. st. 1. ZZK-a koja bi imala utjecaj na zakonitost pobijanog rješenja s time da je i materijalno pravo pravilno primijenjeno, a žalbeni navodi predlagateljice su ocijenjeni neosnovanim, žalbu je valjalo odbiti i potvrditi rješenje prvostupanjskog suda temeljem odredbe čl. 128. st. 3. ZZK-a ujedno i naložiti brisanje zabilježbe žalbe."

Županijski sud u Varaždinu GŽ Zk-246/2022-2 od 6. rujna 2022.

43

POVEZIVANJE KNJIGE POLOŽENIH UGOVORA SA ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA

Pravilnik o povezivanju zemljišne knjige i knjige položenih ugovora i upisu vlasništva posebnog dijela nekretnine (etažnog vlasništva) (Narodne novine, broj: 112/13, 61/18)

Članak 17.

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15 – pročišćeni tekst)

Članak 375.

Podatak o suvlasničkom omjeru svakog suvlasnika upisati će se na temelju podataka iz međuvlasničkog ugovora iz članka 375. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ukoliko su međuvlasnički ugovor potpisali svi suvlasnici.

"10. Obzirom je u čl. 17. st. 1. Pravilnika propisano da će se u vlastovnicu zemljišne knjige upisati svi posebni dijelovi i pripadci posebnim dijelovima koji su povezani s odgovarajućim suvlasničkim dijelom cijele nekretnine u korist vlasnika posebnih dijelova koji su upisani u knjizi položenih ugovora i zemljišnoj knjizi, odnosno vlasnika posebnih dijelova koji su upis zatražili tijekom postupka povezivanja s tim da će se podatak o suvlasničkom omjeru upisati na temelju podataka iz međuvlasničkog ugovora iz članka 375. ZV ili uz pisanu suglasnost svih suvlasnika na temelju izračuna korisnih vrijednosti po vještaku u postupku povezivanja po članku 73. ZV, a ako nije moguće podatak o suvlasničkom dijelu svakog vlasnika posebnog dijela nekretnine upisati na temelju podataka iz međuvlasničkog ugovora iz članka 375. ZV da će se upisat suvlasnički dio u korist svakog suvlasnika u suvlasničkom udjelu koji je jednako velik kao i dijelovi ostalih suvlasnika, a da u konkretnom slučaju Međuvlasnički ugovor (na temelju kojeg je predloženo upisati suvlasnički udio) ne predstavlja ispravu kojom bi svi suvlasnici zgrade u Splitu, P. 96 svoja suvlasnička prava ograničili na način da bi s određenim suvlasničkim dijelom povezali vlasništvo određenog posebnog dijela nekretnine (čl. 68. st. 3. ZV-a), to je prvostupanjski sud pravilnom primjenom materijalnog prava djelomično odbio prijedlog toč. I. izreke rješenja.

11. Pritom se ukazuje da je Ministarstvo pravosuđa i uprave na zahtjev zemljišnoknjižnog suda 19. travnja 2021. dalo tumačenje Klasa: 932-01/21-01/103, Urbroj: 514-04-03-01-02/04-21-02 od 19. travnja 2021. koje glasi:

"U odnosu na dio upita koji se odnosi na podobnost međuvlasničkog ugovora za upis podataka o suvlasničkom omjeru, mišljenja smo da takav ugovor, da bi bio podoban za upis suvlasničkog omjera u vlastovnicu zemljišne knjige, treba sadržavati suglasnost svih suvlasnika. Ako tome nije tako, u korist svakog suvlasnika upisuje se suvlasnički dio u suvlasničkom udjelu koji je jednako velik kao i dijelovi ostalih suvlasnika, sukladno odredbi članka 17. stavka 1. podstavka c) Pravilnika."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-760/2021-2 od 24. siječnja 2022.

44

OGRANIČENJA U STJECANJU PRAVA VLASNIŠTVA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U KORIST DRŽAVLJANINA ČLANICE EUROPSKE UNIJE

Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine, broj: 20/18, 115/18, 98/19)

Članak 2.

Odluka Komisije (EU) 2020/787 od 16. lipnja 2020. o produljenju prijelaznog razdoblja za stjecanje poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj (Službeni list Europske unije L 192/1)

Članak 1.

Državljeni druge članice Europske unije nisu mogli stjecati pravo vlasništva na poljoprivrednom zemljištu do isteka prijelaznog razdoblja, odnosno do 30. lipnja 2023.

"5.1. U postupku nije bilo sporno da je predlagatelj državljanin Savezne Republike Njemačke, dakle države članice Europske unije. Međutim, pogrešno je tumačenje predlagatelja da je time u pogledu stjecanja prava vlasništva na konkretnoj nekretnini (u ovoj trenutku) izjednačen s državljanima Republike Hrvatske. Naprotiv, pravilno se je zemljišnoknjižni sud pozvao na odredbu čl. 358.a ZV-a kojom je propisano da se na državljane država članice Europske unije ne primjenjuju odredbe čl. 354.-358. tog Zakona koje uređuju stvarna prava stranih osoba na nekretninama kao i to da te osobe pravo vlasništva nekretnina stječu pod pretpostavkama koje vrijede za stjecanje prava vlasništva za državljane Republike Hrvatske, osim na izuzetim područjima, a to su poljoprivredna zemljišta i zaštićeni dijelovi prirode prema posebnom zakonu. Nastavno, pravilno se je zemljišnoknjižni sud pozvao na odredbu čl. 2. st. 2. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN br. 20/18 i 115/18) kojom je propisano da strane pravne i fizičke osobe ne mogu biti nositelji prava vlasništva poljoprivrednog zemljišta, a u čl. 3. st. 1. tog Zakona propisano je da se poljoprivrednim zemljištem, između ostalog, smatra i vinograd (u konkretnom slučaju predmet uknjižbe je nekretnina kulture "vinograd", dakle, poljoprivredno zemljište: opaska ovoga suda). Odredbe identičnog sadržaja sadržavao je i ranije važeći Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN br. 39/13).

5.2. Zbog navedenog, pravilan je zaključak zemljišnoknjižnog suda da sukladno citiranim odredbama ZV-a i Zakona o poljoprivrednom zemljištu državljani država članica Europske unije (za sada) ne mogu stjecati pravo vlasništva nekretnina koje su poljoprivredno zemljište (pa tako i na vinogradu), kod čega ovaj sud dodaje da državljani i pravne osobe iz Europske unije ne mogu stjecati poljoprivredno zemljište do 30. lipnja 2023., obzirom da ograničenje za stjecanje prava vlasništva na poljoprivrednom zemljištu traje do tog datuma, što proizlazi iz Odluke Komisije (EU) 2020/787 od 16. lipnja 2020. o produljenju prijelaznog razdoblja za stjecanje poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj. Stoga je odbijanjem prigovora zemljišnoknjižni sud pravilno primijenio materijalno pravo."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-217/2022-2 od 30. ožujka 2022.

III. NASLJEDNO PRAVO

45

SUPSIDIJARNA NADLEŽNOST U OSTAVINSKOM POSTUPKU S PREKOGRANIČNIM ELEMENTOM

Uredba broj: 650/2012 od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju

Članak 10. stavak 1.

Pravilo o supsidijarnoj nadležnosti iz članka 10. stavka 1. Uredbe o nasljeđivanju primjenjuje se samo ako se uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti nalazilo u državi članici koju ne obvezuje ta Uredba ili u trećoj državi članici.

"8. S obzirom na to da je riječ o nasljeđivanju koje obuhvaća imovinu koja se nalazi u Republici Hrvatskoj koja je različita od države članice posljednjeg uobičajenog boravišta ostavitelja (SR Njemačka), riječ je o nasljeđivanju s prekograničnim implikacijama koje uključuje više država članica EU. Stoga se međunarodna (apsolutna) nadležnost procjenjuje u skladu s Uredbom o nasljeđivanju, a ne prema s člankom 16. stavkom 3. ZPP-a kako to pogrešno tvrde nasljednici u žalbi.

9. Pravilno je, stoga, sud prvog stupnja primijenio Uredbu o nasljeđivanju.

10. Radi utvrđivanja uobičajenog boravišta ostavitelja u trenutku smrti, sud prvog stupnja je u skladu s 23. i 24. uvodnom izjavom Uredbe o nasljeđivanju izvršio ukupnu procjenu životnih okolnosti umrlog tijekom posljednjih godina njegovog života i u trenutku smrti, uzimajući u obzir sve relevantne činjenične elemente, posebno trajanje i stalnost prisutnosti umrlog u dotičnoj državi te uvjete i razloge za tu prisutnost. Na taj je način pravilno utvrđeno da je uobičajeno boravište ostavitelja u trenutku smrti bilo u SR Njemačkoj s kojom je, uzimajući u obzir cilj te Uredbe – da uobičajeno boravište umrlog ocjenom svih okolnosti predmeta utvrdi u samo jednoj državi članici, pravilno utvrdio da je uobičajeno boravište pokojnog A.B. u trenutku smrti bilo u SR Njemačkoj.

11. Pravilno je stoga, sud prvog stupnja primijenio članak 4. Uredbe o nasljeđivanju koji uspostavlja pravilo o općoj nadležnosti prema kojem su za odlučivanje o nasljeđivanju u cijelosti nadležni sudovi države članice u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti.

12. S obzirom na to da iz rješenja Suda Europske unije od 17. srpnja 2023., *Jurtukata*, C-55/2023 proizlazi da se članak 10. stavak 1. Uredbe o nasljeđivanju treba tumačiti na način da se pravilo o supsidijarnoj nadležnosti predviđeno tom odredbom primjenjuje samo ako se uobičajeno boravište umrlog u trenutku smrti nalazilo u državi članici koju ne obvezuje ta Uredba ili u trećoj državi članici, a što nije situacija u ovom predmetu u kojem je pokojni Ante Bogović imao uobičajeno boravište u SR Njemačkoj, ovaj je drugostupanjski sud u skladu s navedenom odlukom Suda Europske unije preispitao svoje pravno shvaćanje izraženo u rješenju GŽ-1055/2022-3 od 19. lipnja 2023. S time u vezi, s obzirom na to da je umrli imao posljednje uobičajeno boravište i nije u skladu s člankom 22. odabrao mjerodavno pravo (druge države članice) za njegovo nasljeđivanje u cijelosti, odredba

članka 10. stavka 1. točke (a) Uredbe o nasljeđivanju se u ovom predmetu ne primjenjuje jer se uobičajeno boravište umrlog u trenutku njegove smrti nalazilo u državi članici koju obvezuje ta Uredba."

Županijski sud u Varaždinu Gž-118/2023-2 od 27. studenog 2023.

46

PRIVREMENI SKRBNIK OSTAVINE – PRAVO NA NAGRADU

Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19)

Članak 128. stavak 1. i 5.

Članak 62. stavak 1. i 2.

Privremeni skrbnik koji je postavljen nepoznatim nasljednicima/nasljednicima nepoznatog boravišta ima pravo na nagradu za svoj rad na teret ostavine, a ne na teret drugih nasljednika.

"4. Prema obrazloženju rješenja privremena zastupnica nasljednika Luke Janjića – odvjetnica Nevena Oulovski podnijela je 19. svibnja 2021. zahtjev za naknadu troškova zastupanja na ročištu 30. ožujka 2021. u iznosu od 625,00 kn s uključenim PDV-om 25%. Analognom primjenom čl. 3. st. 2. Pravilnika o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika ("Narodne novine" br. 5/14, 75/14, 5/15, 28/15 i 103/15) prvostupanjski sud je dosudio žaliteljici kao privremenoj zastupnici nasljednika 50% nagrade iz Tbr. 7.t oč. 1. i Tbr. 9. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika ("Narodne novine", br. 142/12) u iznosu od 375,00 kn, odnosno uvećano za PDV 25% u iznosu od 468,75 kn dok je u preostalom iznosu do zatraženih 625,00 kn odbio zahtjev kao neosnovan.

5. Privremena zastupnica je u žalbi iznijela žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka, ali nije navela u čemu se sastoji bitna povreda, pa je ovaj sud ispitao pobijanu presudu u odnosu na one bitne povrede na koje pazi po službenoj dužnosti temeljem odredbe čl. 365. st. 2. ZPP-a, te je zaključio da takvih bitnih povreda nema, odnosno da prvostupanjska presuda nije opterećena bitnom povredom.

6. Osnovan je, međutim, žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava. Prema članku 128. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine" br. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19 – dalje: ZN) kad su nasljednici nepoznati ili nepoznatog boravišta, odnosno nedostupni, kao i u ostalim slučajevima kad je to potrebno, sud će im postaviti privremenog skrbnika ostavine, koji je ovlašten da u ime nasljednika tuži ili bude tužen, da naplaćuje tražbine ili isplaćuje dugove i uopće da zastupa nasljednike. U st. 5. istog članka propisano je da se glede polaganja računa i nagrade privremenom skrbniku na odgovarajući način primjenjuju pravila postavljena za izvršitelja oporuke. Člankom 62. st. 1. ZN propisano je da je izvršitelj oporuke dužan položiti sudu račun o svom radu, te odgovara za štetu koju je skrivio, a st. 2. istog članka da izvršitelj oporuke ima pravo na naknadu troškova i na primjerenu nagradu za svoj trud, što će mu se na temelju odluke suda isplatiti na teret ostavine, ali ne umanjujući time vrijednost nužnog dijela. Tumačenjem citiranih odredaba ZN treba zaključiti da na temelju čl. 128. st. 5. ZN u vezi čl. 62. st. 2. ZN trošak privremenog zastupnika (privremenog skrbnika) ide na teret ostavine te se isplata tih troškova ne nalaže nasljedniku čije boravište je nepoznato, a niti ostalim nasljednicima, već na teret ostavine.

Zbog toga je nalaganjem zakonskom nasljedniku da naknadi trošak zastupanja svojoj privremenoj zastupnici pogrešno primijenjeno materijalno pravo."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž-900/2021 od 10. svibnja 2022.

47

POPIS POKRETNINA U STANU KOJI JE PREDMET UGOVORA O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)

Članak 579. stavak 2.

Ostavinski sud neće popisati pokretne u stanu koji je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju, s obzirom da se iste smatraju pripadnostima stanu ako nije što drugo ugovoreno, te isto kao i stan ne čine ostavinsku imovinu ostavitelja.

"5. Prijedlog žalitelja za popis pokretnina koje se nalaze u stanu koji je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju prvostupanjski sud je odbio pod toč. III. izreke rješenja, navodeći da je stan predmetom ugovora o doživotnom uzdržavanju koji je pok. ostaviteljica sklopila s D. i B. S. 18. svibnja 2020. dok su stvari koje se u stanu nalaze i služe svrsi stanovanja pripadak tog stana, time da je iz prijedloga nasljednika evidentno da se radi o stvarima koje služe svrsi stanovanja (kauč, krevet, televizor, perilica, fotelje, stolić) i da se ne radi o antiknom, odnosno vrjednijem kolekcionarskom namještaju. Zahtjev za nužni dio na tom stanu prvostupanjski sud je odbio iz razloga što žalitelji ne spadaju u krug nužnih nasljednika da bi imali pravo na nužni dio primjenom čl. 69. i 70. ZN-a, niti se pravo na nužni dio može ostvariti u odnosu na predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju (stan).

(...)

9. Predlažući popis pokretnina žalitelji doista navode da se pokretne u stanu odnose samo stvari koje je pok. ostaviteljica koristila u stanu u svrhu stanovanja, pa je u odnosu na te pokretne pravilno stajalište prvostupanjskog suda da se smatraju pripadnostima stanu u smislu čl. 579. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18.).

9.1. Kako je stan predmetom ugovora o doživotnom uzdržavanju i kao takav ne čini ostavinsku imovinu pok. ostaviteljice, to su stvari koje se nalaze u tom stanu i koriste u svrhu stanovanja obuhvaćene također tim ugovorom u smislu citirane zakonske odredbe, obzirom nije ugovoreno drugačije, a što znači da niti pokretne u stanu nisu ostavinska imovina pok. ostaviteljice, pa stoga nema zakonskog osnova za njihov popis."

Županijski sud u Varaždinu Gž-763/2023-2 od 28. kolovoza 2023.

48

PRAVNI INTERES KADA NASLJEDNIK NIJE UPUĆEN NA PARNICU IZ OSTAVINE*Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15)*

Članak 222.

Tužbu za ostvarivanje prava iz ostavinskog postupka ovlašten je podnijeti nasljednik i kada nije upućen na parnicu od ostavinskog suda ako iz stanja ostavinskog postupka proizlazi da se radi o spornoj činjenici između nasljednika, pa mu za tužbu u tom slučaju ne nedostaje pravni interes.

"10. Pogrešan je pravni stav suda prvog stupnja da je uputa na parnicu u ostavinskom postupku procesna pretpostavka za vođenje parnice kao u konkretnom slučaju te da nasljednici nisu ovlašteni pokretati parnicu u odnosu na utvrđenja činjenica radi kojih ih sud u ostavinskom postupku nije uputio na parnicu. Po ocjeni ovog suda tužbu radi utvrđenja spornih činjenica među nasljednicima o kojima ovisi neko njihovo pravo u ostavinskom postupku može podnijeti ne samo onaj nasljednik kojeg je na podizanje te tužbe uputio ostavinski sud u smislu odredbe čl. 222. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 48/03, 163/03, 35/05, 127/13 i 33/15 – dalje: ZN), već i nasljednik koji ima pravni interes da se utvrde sporne činjenice predviđene odredbom čl. 222. st. 2. ZN-a. Razlika je samo u tome što u slučaju kada je sud uputio nasljednika na parnicu postojanje pravnog interesa pretpostavlja se, dok nasljednik koji podnosi tužbu, a da nije upućen od strane ostavinskog suda mora svoj pravni interes učiniti vjerojatnim, a sud je ovlašten u takvom slučaju ocjenjivati, prema stanju ostavinskog spisa, ima li tužitelj pravni interes na podnošenje tužbe. To konkretno znači da prilikom ispitivanja pravnog interesa na podnošenje tužbe u slučaju kada tužitelji kao nasljednici nisu na parnicu upućeni od strane ostavinskog suda za utvrđenje ništavosti oporuke, odnosno njezino poništenje, kao u konkretnom slučaju, sud prvog stupnja, obzirom na razloge koje su stranke iznosile u ostavinskom postupku, treba ocijeniti može li eventualno o razlozima osporavanja oporuke odlučiti ostavinski sud primjenom odredbe čl. 222. st. 3. i 4. ZN-a ili se radi o takvim činjenicama koje je moguće utvrditi samo u parničnom postupku prema odredbi čl. 222. st. 2. ZN-a. Kako bi iz zapisnika javnog bilježnika Suzane Hrabra broj UPP-OS-92/2020 (O-704/2020) od 7. srpnja 2020. proizlazilo da su tužitelji, kao nasljednici, osporavali oporuku ostaviteljice iz razloga što su tvrdili da ostaviteljica nije bila uračunljiva prilikom njezinog sastavljanja, po ocjeni ovog suda ta činjenica bila bi razlog da se o njoj odlučuje u parničnom postupku jer o njezinom postojanju sud ne može odlučiti u ostavinskom postupku."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici GŽ-1654/2021 od 24. siječnja 2022.

49

PREKID OSTAVINSKOG POSTUPKA*Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19)*

Članak 222. stavak 1., 2. i 3.

Ne postoje razlozi za prekid ostavinskog postupka kada nasljednik kasnije oporuke ospori raniju oporuku, a da je po obje raspoređena cjelokupna i ista ostavinska imovina ostavitelja, jer isto spada u domenu primjene materijalnog prava a ne spora o činjenicama.

"7.2. Člankom 222. st. 1., 2. i 3. ZN-a propisano je da će sud prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi neko njihovo pravo. Na način predviđen odredbom st. 1. ovog članka sud će postupiti osobito ako su sporne činjenice: 1. o kojima ovisi nasljedno pravo, a naročito valjanost ili sadržaj oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojeg se po zakonu nasljeđuje; 2. o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela i uračunavanje u nasljedni dio; 3. o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanja razloga za nedostojnost; 4. je li se neka osoba odrekla nasljedstva. Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primjeni prava, ostavinski sud neće prekidati ostavinski postupak nego će raspraviti pravna pitanja u ostavinskom postupku.

7.3. U konkretnom slučaju S. B. nije priznala oporuke koje su sačinjene 25. ožujka 2017. i 16. svibnja 2018., ali ista nije navela niti jedan od razloga iz čl. 26. do 29. ZN-a u kojima su navedene pretpostavke za valjanost oporuke (sposobnost oporučivanja, mane oporučiteljeve volje, oblik oporuke), već je istakla da iste ne priznaje s obzirom da je njezina oporuka kasnije sačinjena i da se istom raspolagalo s istom imovinom, pa ranije oporuke više nisu na snazi. Na taj način je osporena primjena prava o čemu je trebao odlučiti ostavinski sud, pa je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo iz čl. 222. ZN-a kada je oporučnu nasljednicu Slađanu Bošnjak uputio na pokretanje parnice protiv oporučnih nasljednika Mirka Boščića i Vladimira Šoški da ranije oporuke nisu valjane.

7.4. Zbog toga je ovaj sud usvojio žalbu S. B. te je ukinuo točku III. izreke rješenja, te točke IV. i V. u dijelu koji je u vezi s točkom III. izreke, primjenom čl. 380. toč. 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 - Odluka USRH, 84/08, 96/08 - Odluka USRH, 123/08- ispravak, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19 – dalje: ZPP) koji se na odgovarajući način primjenjuje i u ostavinskim postupcima temeljem čl. 175. st. 2. ZN-a, bez vraćanja na ponovni postupak."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž-439/2022 od 31. ožujka 2022.

50

NAKNADNO PRONAĐENA OSTAVINSKA IMOVINA

Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19)

Članak 234. stavak 1.

Nekretnina s kojom je ostavitelj raspolagao za života u korist sinova ugovorom o darovanju nije ostavinska imovina ostavitelja bez obzira što je isti u zemljišnim knjigama još uvijek upisan kao vlasnik.

"Nije sporno da čk.br. 9469 k.o. V. na koju je usmjeren prijedlog žalitelja, nije

obuhvaćena rješenjem o nasljeđivanju iza pok. M. V. Međutim, uvažavajući izričite i suglasne navode svih zakonskih nasljednika da predmetne nekretnine nisu bile predmet ostavinske rasprave iza pok. M. V. iz razloga što je istima ostavitelj za života raspolagao u korist nasljednika A. V. i I. V., što je potvrđeno u spisu priloženim i propisno ovjerenim ugovorom o darovanju od ... godine, pravilno je zaključio sud prvog stupnja da se ne radi o naknadi pronađenoj ostavinskoj imovini, jer se u konkretnom slučaju ne radi o imovini koja bi bila pronađena nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju već o imovini za koju se znalo u vrijeme ostavinskog postupka iza pok. M. V., ali se o istoj nije raspravljalo upravo iz razloga što ista nije bila imovina ostavitelja u trenutku njegove smrti jer ju je još za života otuđio u korist A. V. i I. V."

Županijski sud u Varaždinu Gž Zk-46/2022-2 od 14. siječnja 2022.

51

NAKNADNO PRONAĐENA OSTAVINSKA IMOVINA

Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19)

Članak 234. stavak 1.

Postupak za raspoređivanje naknadno pronađene ostavinske imovine može inicirati svaka zainteresirana osoba.

"5. Takav stav prvostupanjskog suda nije zakonit. Naime, ZN ne određuje krug osoba koje su ovlaštene predložiti pokretanje ostavinskog postupka, već je u odredbi čl. 210. ZN-a propisano da se ostavinski postupak pokreće po službenoj dužnosti kad sud primi smrtovnicu ili izvadak iz matice umrlih, odnosno s njima izjednačenu ispravu. Nadalje, u odredbi čl. 234. ZN-a normiran je postupak kada se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe imovina koja nije obuhvaćena tim rješenjem (naknadno pronađena imovina). Stoga ovlaštenje na iniciranje postupka radi naknadno pronađene imovine nije ograničeno na ostaviteljeve nasljednike, zapisovnike, odnosno osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine, već su na to legitimirane sve osobe koje imaju pravni interes da se utvrdi ostavinska imovina i nasljednici uključujući ovdje i žaliteljicu, koja je svoj pravni interes iskazala sa mogućnošću rješavanja imovinskih odnosa na nekretnini za koju tvrdi da je ostavinska imovina ostaviteljice. Iako je točno da je odredbom čl. 179. ZN-a propisano da se strankom u smislu tog Zakona smatraju nasljednici, zapisovnici kao i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine, pokretanje ostavinskog postupka prema shvaćanju ovoga suda nije ograničeno samo na te osobe."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1307/2022-2 od 12. listopada 2022.

IV. OBITELJSKO PRAVO

52

UTVRĐENJE POSTOJANJA IZVANBRAČNE ZAJEDNICE

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 103/15, 98/19, 47/20)

Članak 11.

Zakon o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj: 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21)

Članak 22. stavak 3.

Status izvanbračne zajednice ne utvrđuje se u odnosu na javnopravno tijelo koje provodi upravni postupak, već se status izvanbračne zajednice i eventualna prava koja iz toga stranka stječe utvrđuje u odnosu na osobe koje imaju određena nasljedna prava u odnosu na osobu koja je umrla.

"6. Odbivši tužbeni zahtjev kao neosnovan prvostupanjski sud je zaključio kako je predlagateljica kao protustranku označila osobu koja nije pasivno legitimirana u ovoj pravnoj stvari."

(...)

10. Naime, prema odredbi čl. 22. st. 3. Zakona o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine" broj: 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19 i 84/21) pod članom obitelji iz stavka 1. točka 1. istog članka smatra se i izvanbračni drug koji je s osiguranikom ili korisnikom mirovine do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine, s time da se status izvanbračne zajednice utvrđuje u izvanparničnom sudskom postupku. Iz te odredbe ne proizlazi da bi u izvanparničnom postupku u kojem bi se utvrđivalo postojanje izvanbračne zajednice protustranka bila pasivno legitimirana, jer se status izvanbračne zajednice ne utvrđuje u odnosu na javnopravno tijelo koje provodi određeni upravni postupak, već se status izvanbračne zajednice i eventualna prava koja iz toga stranka stječe utvrđuje u odnosu na osobe koje imaju određena nasljedna prava u odnosu na osobu koja je umrla. Dakle, radi se o sporu između fizičkih osoba, jer se u takvom postupku ne odlučuje o pravima i interesima protustranke (isto pravno shvaćanje izneseno je i u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev-1639/2018)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-99/2023-2 od 24. listopada 2023.

53

OBITELJSKO PRAVO – BRAČNA STEČEVINA

Zakon o braku i porodičnim odnosima (Narodne novine, broj: 11/78, 27/78, 45/89, 59/90, 25/94)

Članak 271.

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 162/98)

Članak 252.

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11)

Članak 248.

Bračna stečevina mogu biti nekretnine koje su u zemljišnim knjigama upisane na ime trećih osoba (izvanknjižno vlasništvo bračnih drugova).

"7.1. Pogrešno je stajalište prvostupanjskog suda da je okolnost da su nekretnine opisane u toč. V. i VI. izreke prvostupanjske presude u zemljišnim knjigama upisane na ime i vlasništvo trećih osoba, koje nisu stranke u ovom postupku, zapreka da se u ovoj parnici te nekretnine utvrde kao bračna stečevina I.Š. i C. Š.. Naime, prema shvaćanju ovoga suda kod deklaratorne tužbe postoji pravni interes ako bi se kondemnatornom tužbom mogao obuhvatiti samo dio tužbenog zahtjeva. Stoga kada je predmet tužbenog zahtjeva utvrđenje da određena nekretnina predstavlja bračnu stečevinu (kao u konkretnom slučaju) tada bračni drugovi imaju pravni interes da se utvrdi da je određena nekretnina bračna stečevina. Na postojanje pravnog interesa upućuje i okolnost da time bračni drugovi stječu aktivnu legitimaciju u odnosu na tu imovinu (kao bračnu stečevinu) prema osobi koja je u zemljišnim knjigama upisana kao vlasnik nekretnine i to u omjeru u kojem je utvrđen njihov udio u bračnoj stečevini."

Županijski sud u Varaždinu Gž 207/2022-2 od 24. veljače 2022.

54

IMOVINSKI ODNOSI IZVANBRAČNIH DRUGOVA – IMOVINA STEČENA U IZVANBRAČNOJ ZAJEDNICI

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11, 25/13)

Članak 258.

Neovisno o činjenici eventualnog zajedničkog života izvanbračnih drugova u razdoblju od 2000. do 2005., isto se ne može okarakterizirati kao izvanbračna zajednica, ukoliko je jedan od tih izvanbračnih drugova do 6. srpnja 2003. srpnja bio u braku sa drugom osobom, pa nije proteklo zakonom propisano vrijeme, tj. najmanje tri godine, koliko je potrebno da bi se radilo o izvanbračnoj zajednici koja stvara imovinskopravne učinke bračne zajednice.

"8. Na temelju navedenih utvrđenja, prvostupanjski sud je zaključio da se neovisno o eventualnoj činjenici zajedničkog života tužiteljice i sada pok. M. B. kroz period od 4-5 godina od 2000. do 2005., njihova veza u cijelom tom periodu ne može okarakterizirati kao izvanbračna zajednica, jer je supruga pok. M. B., M. B. preminula 6. srpnja 2003. pa se o eventualnom početku izvanbračne zajednice pok. M. B. i tužiteljice može govoriti tek nakon smrti pok. M. B., odnosno tek nakon 6. srpnja 2003., a da bi u konačnici ista imala značaj i pravne posljedice izvanbračne zajednice koja proizvodi sve učinke bračne zajednice, potrebno je minimalno trajanje od tri godine, što u konkretnom slučaju nije ispunjeno, jer već

iz navoda tužbe proizlazi da su se tužiteljica i M. B. razili 2005. godine.

9. Slijedom toga, kao i vezanosti suda činjeničnom osnovom navedenom u tužbi, odlučujući sukladno odredbi čl. 2. Zakona o parničnom postupku u granicama tužbenog zahtjeva kojeg je tužiteljica na ime utvrđenja prava suvlasništva na predmetnom stanu utemeljila na postojanju izvanbračne zajednice sa sada pok. M. B., glede koje je utvrđeno da nije postojala, prvostupanjski sud je tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

(...)

13. Naime, odredbom čl. 258. Obiteljskog zakona (NN 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11 i 25/13 - dalje: ObZ), propisano je da izvanbračna zajednica žene i muškarca koja ispunjava pretpostavke iz čl. 3. toga Zakona stvara imovinskopravne učinke na koje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe toga Zakona o imovinskim odnosima bračnih drugova. Prema odredbi čl. 3. ObZ-a odredbe tog Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju se na životnu zajednicu neudane žene i neoženjenog muškarca, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

14. Slijedom toga, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da se, neovisno o činjenici eventualnog zajedničkog života tužiteljice i sada pok. M. B. kroz period od 2000. do 2005., dakle 4 do 5 godina, njihova veza ne može okarakterizirati kao izvanbračna zajednica jer je M. B. do 6. srpnja 2003. bio u braku sa sada pok. M. B., pa se do tog perioda uopće ne može govoriti o izvanbračnoj zajednici M. B. sa tužiteljicom, a nakon 6. srpnja 2003. pa do 2005., kada su se prema navodu tužiteljice razili, nije proteklo zakonom propisano vrijeme, tj. najmanje tri godine, koliko je potrebno da bi se radilo o izvanbračnoj zajednici koja stvara imovinskopravne učinke bračne zajednice.

15. Dakle, temeljem utvrđenog činjeničnog stanja koje žalbenim navodima nije dovedeno u sumnju prvostupanjski sud je pravilno zaključio da nisu ispunjene pretpostavke za utvrđenje da je tužiteljica s osnova imovine stečene u izvanbračnoj zajednici sa sada pok. M. B. stekla pravo suvlasništva na 1/2 dijela predmetnog stana te je pravilno odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-106/2023-2 od 11. prosinca 2023.

55

UZDRŽAVANJE – ZABRANA ODRICANJA

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 103/15, 98/19, 47/20)

Članak 287.

Članak 45.

Dogovor za koji tuženica tvrdi da je postignut sa tužiteljem, a odnosi se na to da tužitelj uzdržavanje maloljetne djece koja su nastavila živjeti s majkom plaća na način da na njezin račun uplaćuje iznos od po 1.000,00 kn po djetetu, a preostali dio do punog iznosa uzdržavanja na način da plaća njezine rate predmetnih kredita, je ništetan jer je protivan zakonu, te je takav dogovor istovjetan odricanju roditelja s kojim maloljetna djeca žive od alimentacije, a što je izričito zabranjeno odredbom čl. 286. Obiteljskog zakona, a kako to odricanje ide u korist tog roditelja da bi se plaćao njegov dug, isti je i protivan moralu.

"7. Kako je među strankama sporno da li su nakon prestanka braka parnične stranke u pogledu obveze tuženice plaćanja polovice mjesečnih anuiteta oba predmetna kredita, postigle poseban sporazum, prvostupanjski sud na osnovu provedenih dokaza, a primjenom odredbe čl. 45. Obiteljskog zakona ("Narodne novine" broj: 103/15, 98/19 i 47/20 – dalje: ObZ) temeljem koje proizlazi da bivši bračni drugovi mogu sporazumno urediti imovinske odnose nakon prestanka braka razvodom, da su isti ograničeni u tome na način da njihov dogovor ne može biti protivan zakonu, niti moralu jer isto takav dogovor čini ništetnim sukladno odredbi čl. 322. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22 i 156/22 - dalje - ZOO), na što sud pazi po službenoj dužnosti, ocjenjuje da ukoliko je naprijed navedeni dogovor između stranka i postojao, a što tužitelj osporava, isti je ništetan, pa niti ne proizvodi pravne učinke.

(...)

13. Protivno žalbenim navodima tuženice prvostupanjski sud na ništetnost pazi po službenoj dužnosti pa je pravilno zaključio da bi sporazum koji je tužena zaključila sa tužiteljem bio protivan zakonu i moralu. Naime, kako tuženica tvrdi da je sa tužiteljem postigla dogovor na način da svoj dug koji ima s osnova podmirenja polovine anuiteta kredita prebija sa zakonskim uzdržavanjem svoje malodobne djece, koje je potraživanje djece prema njihovom ocu, ukazuje se tuženici da se ove dvije tražbine nikako ne mogu prebijati, jer su to dva potpuno odvojena odnosa i to s jedne strane međusobni odnos parničnih stranaka, a s druge strane odnos mlt. djece i njihova oca. Ovakav dogovor roditelja, čak i kada bi postojao, bio bi suprotan odredbi čl. 286. ObZ-i predstavljao bi odricanje od zakonskog uzdržavanja malodobne djece u korist majke pa bi bio protivan zakonu, a time i ništetan po čl. 322. ZOO-a."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-56/2023-3 od 20. studenog 2023.

56

UZDRŽAVANJE DJECE, RODITELJA, DRUGIH SRODNIKA I MAČEHE ILI OČUHA – UZDRŽAVANJE MALOLJETNOG DJETETA

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 103/15, 98/19, 47/20)

Članak 288. stavak 2.

Postoji supsidijarna obveza tuženika (djeda) za plaćanje uzdržavanja za maloljetnog tužitelja (unuka) prema odredbi čl. 288. st. 2. Obiteljskog zakona, budući da sin tuženika, otac maloljetnog tužitelja, ne uzdržava maloljetnog tužitelja, a zbog čega ga je dužan uzdržavati djed po tom roditelju ako je u mogućnosti.

"11. Prvostupanjski sud svoju odluku temelji na utvrđenjima da je otac mlt. tužitelja u obvezi doprinositi za uzdržavanje mlt. I. S. iznos od 1.100,00 kn mjesečno, koji iznos je određen odlukom Općinskog suda u Rijeci pod poslovnim brojem P Ob-271/2021 i to počev od 1. siječnja 2017. pa nadalje, dok za to budu postojali zakonski uvjeti. Nadalje je utvrđeno da otac mlt. I. S. ne doprinosi za njegovo uzdržavanje, a što je potvrdio i sam tuženik, djetetov otac i mlt. I.. Stoga su po mišljenju prvostupanjskog suda ispunjeni uvjeti iz odredbe

čl. 288. ObZ-a, odnosno da je tuženik, F. S. dužan doprinositi za uzdržavanje unuka.

(...)

12. Tako utvrđeno odlučno činjenično stanje prihvaća i ovaj sud, a na njega je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo utvrdivši kako postoji supsidijarna obveza tuženika za plaćanje uzdržavanja za maloljetnog tužitelja prema odredbi čl. 288. st. 2. ObZ-a, budući da sin tuženika, otac maloljetnog tužitelja, ne uzdržava maloljetnog tužitelja, a zbog čega ga je dužan uzdržavati djed po tom roditelju ako je u mogućnosti. Pri tome, suprotno žalbenim navodima tuženika, nije odlučan razlog neplaćanja uzdržavanja po roditelju, već sama činjenice neuzdržavanja mlt. djeteta od strane roditelja stvara supsidijarnu obvezu na strani djeda po tom roditelju. Tako se navedenom odredbom čl. 288. st. 2. ObZ-a štiti interes mlt. djeteta.

13. Međutim, obveza uzdržavanja od djeda po roditelju od kojeg se ne može ostvariti uzdržavanje, kao supsidijarna obveza, postoji samo ako je djed objektivno u mogućnosti plaćati uzdržavanje unuka."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-62/2023-3 od 30. listopada 2023.

57

PRAVNI INTERES PROTUSTRANKE ZA ŽALBU PROTIV RJEŠENJA KOJIM JE PRIJEDLOG PREDLATELJA ODBIJEN

Zakon o vanparničnom postupku (Narodne novine, broj: 73/1991)

§ 12. stavak 1.

Protustranka Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje nema pravni interes za žalbu protiv rješenja kojim je prijedlog predlagateljice za utvrđenje postojanja izvanbračne zajednice odbijen.

"4. Prijedlog koji je predlagateljica podnijela protiv žalitelja je odbijen pa žalitelj nema pravni interes za podnošenje žalbe. Drukčije ne proizlazi niti iz § 12. stavka 1. Zakona o vanparničnom postupku ("Narodne novine" br. 73/1991.) imajući na umu da se zadovoljstvo učesnika odlukom u smislu te odredbe ocjenjuje s obzirom na sadržaj izreke pobijane odluke.

4.1. Zbog toga je riječ o žalbi koja je u smislu članka 358. stavka 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/1991., 91/1992., 112/1999., 129/2000., 88/2001., 117/2003., 88/2005., 2/2007., 96/2008., 84/2008., 123/2008., 57/2011., 25/2013., 89/2014., 70/2019., 80/2022. i 114/2022., dalje: ZPP), koji se primjenjuje na temelju § 21. stavka 1. Zakona o vanparničnom postupku, nedopuštena pa je na temelju članka 367. stavka 1. ZPP-a odbačena."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-55/2023-2 od 26. lipnja 2023.

58

**POSTUPAK RADI LIŠENJA I VRAĆANJA POSLOVNE SPOSOBNOSTI –
PREISPITIVANJE ODLUKE O LIŠENJU POSLOVNE SPOSOBNOSTI – POSEBNI
SKRBNIK**

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 103/15, 98/19)

Članak 236. stavak 5.

Ukoliko je žalbu na rješenje kojim je protustranci djelomično vraćena poslovna sposobnost izjavila njezina stalna skrbnica, koja prema odredbi čl. 236. st. 5. Obiteljskog zakona u konkretnom postupku nije ovlaštena zastupati protustranku, tada žalba te stalne skrbnice nije dopuštena.

"6. Razmatranjem spisa utvrđeno je da je predlagatelj, podnošenjem prijedloga radi vraćanja poslovne sposobnosti, E. S. rješenjem Centra za socijalnu skrb Zadar, Klasa: UP/I-552-02/19-08/93, Urbroj: 2198-19-12-07-20-6 od 20. ožujka 2020. imenovao posebnu skrbnicu u osobi T. P., zaposlenice u Centru za posebno skrbništvo, Dislocirana jedinica Split.

7. Prema odredbi čl. 236. st. 5. ObZ posebni skrbnik iz stavka 2. tog članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona. Dakle, citiranom odredbom su propisani posebni uvjeti kojima mora udovoljavati posebni skrbnik u postupcima koji se tiču vraćanja poslovne sposobnosti i prema sadržaju te odredbe protustranku ne može zastupati stalni skrbnik.

8. Kako je žalbu na rješenje kojim je protustranci djelomično vraćena poslovna sposobnost izjavila stalna skrbnica protustranke Z. B., a koja prema odredbi čl. 236. st. 5. ObZ-a u ovom konkretnom postupku nije ovlaštena zastupati protustranku, to žalba stalne skrbnice Z. B. nije dopuštena, slijedom čega je primjenom odredbe čl. 367. st. 1. u vezi čl. 358. st. 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj: 53/1991, 91/1992, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008, 96/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011, 25/2013, 89/2014, 70/2019, 80/2022 i 114/2022), a koji se Zakon u obiteljskim postupcima primjenjuje temeljem odredbe čl. 346. ObZ-a, istu valjalo odbaciti kao nedopuštenu."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-24/2023-2 od 21. travnja 2023.

59

LIŠENJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 103/15, 98/19, 47/20)

Članak 498.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19)

Članak 354. stavak 2. točka 6.

Ako osoba koja se lišava poslovne sposobnosti nije raspravno sposobna prema nalazu vještaka, sud je dužan utvrditi da je nije moguće saslušati i o tome sastaviti

bilješku u spisu u kojoj će navesti razloge te nemogućnosti.

"1. Pobijanim rješenjem pod toč. I. izreke protustranka se djelomično lišava poslovne sposobnosti i to u pogledu donošenja odluka o sklapanju bilo kakvog ugovora ili pravne radnje iz kojih mogu proizaći neki novi odnosi, davanje izjava o svom liječenju i zdravstvenoj zaštiti, donošenja odluka o osobnim pitanjima kao što su promjena imena, promjena adrese, ishođenje osobnih dokumenata, sklapanja i prestanka braka, roditeljstvo, upošljavanje, primanje pisama, upravljanja motornim vozilom, promjena prebivališta i boravišta, odnosno smještaja, donošenja odluka o raspolaganju imovinom te novčanih sredstava izuzev raspolaganja stalnih novčanih primanja u iznosu od 500,00 kn mjesečno, toč. II. izreke određeno je da u odnosu na poslove koji nisu određeni u toč.I. protustranka ima poslovnu sposobnost te ih može samostalno poduzimati."

(...)

5. Prema odredbi čl. 498. ObZ-a propisano je da će sud pozvati na ročište predlagatelja, osobu u odnosu na koju se provodi postupak, njezina posebnog skrbnika i centar za socijalnu skrb (st.1). Posebni skrbnik dužan je odazvati se pozivu suda te aktivno sudjelovati u postupku. Ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka i Centar za socijalnu skrb ovlaštene su u tijeku postupka sudjelovati pri izvođenju dokaza i raspravi o rezultatima cjelokupnog postupka (st.2.). Sud će saslušati osobu u odnosu na koju se provodi postupak. Ako se ta osoba nalazi u psihijatrijskoj ustanovi, ustanovi socijalne skrbi ili je zbog lišenja slobode unutar zatvorskog sustava, saslušat će se u pravilu u toj ustanovi (st.3.). Ako sud utvrdi da saslušanje osobe nije moguće s obzirom na njezino zdravstveno stanje, dužan je o tome sastaviti bilješku u spisu i navesti razloge nemogućnosti saslušanja (st. 4.).

5.1. Na ročištu održanom 21. veljače 2022. nije sudjelovala posebna skrbnica protustranke, to sud nije imao ni uvjeta za održavanje toga ročišta s obzirom na prethodno citiranu odredbu čl. 498. st. 1. ObZ-a kojom je izričito propisano da se posebni skrbnik dužan odazvati pozivu suda, isto tako sud je postupio protivno st. 3. i 4. istog zakonskog propisa, a ovo bez obzira na navode nalaza i mišljenje vještaka dr. Dušana Mamule da protustranka nije raspravno sposobna, jer ako nije bilo moguće saslušati protustranku u ustanovi u kojoj se nalazi, isto je trebao utvrditi sud, o tome sastaviti bilješku i navesti razloge nemogućnosti saslušanja. Osim navedenog kad posebna skrbnica niti je pristupila ročištu, niti se u ostavljenom joj roku očitovala na zaprimljeni nalaz i mišljenje vještaka (očitovanje je dostavljeno sudu tek nakon donošenja rješenja o djelomičnom lišenju poslovne sposobnosti protustranke) očito je da protustranka nije imala učinkovito zastupanje u zaštiti svojih prava i interesa, a sud nije poduzeo potrebne mjere kako bi tu pasivnost anulirao temeljeći svoju odluku isključivo na nalazu i mišljenju vještaka dr. Dušana Mamule spec. psihijatrije, to je došlo u postupku kako do pogrešne primjene i materijalnog i procesnog prava, i to odredbe čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a i čl. 498. ObZ-a, ali i kako to Ustavni sud u svojoj odluci U-III/2094/2020 od 17. studenog 2021. navodi i do povrede jamstva i pravne zaštite osobnog života propisanog čl. 35. Ustava."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-6/2022-2 od 29. kolovoza 2022.

V. RADNO PRAVO

60

PRIVREMENI PREMJEŠTAJ U DRUGO MJESTO RADA – PRAVOSUDNI POLICAJAC - PRAVO NA TERENSKI DODATAK

Kolektivni ugovor državnih službenika i namještenika (Narodne novine, broj: 93/08, 89/12, 104/13)

Članak 56.

Zakon o izvršavanju kazni zatvora (Narodne novine, broj: 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01, 11/02, 76/07, 27/08, 83/09, 18/11, 48/11, 125/11, 56/13, 150/13., 98/19)

Članak 31. stavak 9.

Kada je tužitelj, koji je zaposlen na radnom mjestu pravosudnog policajca, rješenjem Ministarstva pravosuđa privremeno premješten s dosadašnjeg mjesta rada (Požega) u drugo mjesto rada (Pula-Pola), to se novo mjesto rada u koje je premješten da bi obavljao poslove svog radnog mjesta ima smatrati mjestom rada tužitelja za vremensko razdoblje na koje je premješten. Tako određen rad nema karakter rada na terenu pa tužitelj nema pravo na isplatu terenskog dodatka.

"5. Predmet postupka je zahtjev tužitelja za isplatu terenskog dodatka u iznosu od 4.650,00 kn/617,16 EUR, te prigovor radi prijetoja tuženice za slučaj da sud usvoji zahtjev za isplatu terenskog dodatka za isplatu naknade za odvojeni život u iznosu od 750,00 kn/99,54 EUR.

(...)

11. KU u čl. 56. st. 1. propisuje da za vrijeme rada izvan stalnog mjesta rada u kojem je zaposlen i izvan mjesta njegova stalnog boravka, službenik i namještenik ima pravo na dodatak za rad na terenu, ako je na terenu proveo najmanje 8 sati bez obzira na to koliko je dana radio, a st. 2. istog članka propisuje da se pod pojmom stalnog mjesta rada podrazumijeva mjesto odnosno područje u kojem službenik i namještenik obavlja poslove radnog mjesta na koje je raspoređen, s obzirom na opis poslova radnog mjesta iz Pravilnika o unutarnjem redu i nadležnosti ustrojstvene jedinice u koju je raspoređen, utvrđeno u aktu o unutarnjem ustrojstvu državnog tijela.

12. Radi davanja odgovora na pitanje ima li tužitelj pravo na terenski dodatak, odnosno smatra li se rad koji je tužitelj obavljao u mjestu rada na koje je privremeno premješten odlukom poslodavca - terenskim radom, treba odgovoriti što se smatra stalnim mjestom rada tužitelja u utuženom razdoblju.

12.1. Kako je tužitelj u konkretnom slučaju rješenjem poslodavca premješten iz dosadašnjeg mjesta rada (Požega) u drugo mjesto rada (Pula-Pola), to se novo mjesto rada u koje je premješten da bi obavljao poslove svog radnog mjesta, ima smatrati mjestom rada tužitelja za vremensko razdoblje na koje je premješten u smislu čl. 56. st. 2. KU. Tako određen rad nema karakter rada na terenu radi kojeg bi tužitelj imao dodatne (povećane) troškove, obzirom je tužitelju osiguran smještaj u mjestu rada i troškovi prijevoza kako je navedeno u odluci od 19. listopada 2016., te mu je isplaćena naknada za odvojeni život, a

terenski dodatak upravo služi za pokriće povećanih troškova koji nastaju zbog rada na terenu, slijedom čega tužitelj za utuženo razdoblje nema pravo na terenski dodatak. Identično pravno stajalište izrazio je i Županijski sud u Zagrebu u odlukama broj GŽ R-1094/2020 i GŽ R-634/2019 u činjenično istovjetnim sporovima."

Županijski sud u Varaždinu GŽ R-30/2023-2 od 5. travnja 2023.

61

SPORAZUM O RASKIDU UGOVORA O RADU – OTPUST DUGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

Članak 203. stavak 1.

Kada je sporazumom o prestanku ugovora o radu ugovoreno, s jedne strane, da radniku do prestanka ugovora o radu pripada pravo na plaću u visini određenoj ugovorom o radu odnosno prema kolektivnom ugovoru, a koje pravo podrazumijeva i iznos koji je predmet spora, te je, s druge strane, istim sporazumom ugovoreno da se otpust duga ne odnosi na plaće (i naknade plaće), nije prestala obveza isplate utuženog potraživanja razlike plaće zbog otpusta duga iz sporazuma o prestanku ugovora.

"11. U žalbenoj je fazi i dalje sporna osnovanost zahtjeva za isplatu imajući na umu sadržaj članka 6. među strankama sklopljenog sporazuma o prestanku ugovora o radu za koji je tuženik tijekom postupka tvrdio, a što ponavlja i u žalbi, da predstavlja odricanje od utuženog potraživanja.

12. Pravno shvaćanje tuženika nije pravilno.

13. Iako obveza tuženog poslodavca može prestati otpustom duga radnika kao jednim od načina prestanka obveze u skladu s odredbama obveznog prava, i prema pravnom shvaćanju ovog suda izjava tužitelja sadržana u točki 6. sporazuma o prestanku ugovora o radu sklopljenog 30. studenog 2020. nema značaj otpusta utuženog potraživanja koje se odnosi na isplatu razlike plaće koja je tužitelju u razdoblju od veljače 2016. do siječnja 2017. pripadala prema valjanom kolektivnom ugovoru. To zato što je tom izjavom tužitelj izjavio da prema tuženiku nema nikakvih daljnjih potraživanja koja bi proizlazila iz radnog odnosa zasnovanog na temelju ugovora o radu od 15. ožujka 1996., osim onih ugovorenih člancima 3., 4. i 5. tog sporazuma.

14. Kako je, s jedne strane, člankom 3. sporazuma ugovoreno da tužitelju do prestanka ugovora o radu pripada pravo na plaću u visini određenoj člankom 9. ugovora o radu odnosno prema kolektivnom ugovoru, a koje pravo podrazumijeva i iznos koji je predmet spora, te je, s druge strane, člankom 6. sporazuma ugovoreno da se otpust duga ne odnosi na plaće (i naknade plaće) iz članka 3. sporazuma, pravilno je sud prvog stupnja ocijenio neosnovanim prigovor prestanka obveze isplate utuženog potraživanja zbog otpusta duga iz sporazuma od 30. studenog 2020. Zbog toga se ne mogu prihvatiti žalbeni navodi tuženika kojima ustraje na odredbi članka 6. sporazuma kao osnovi za prestanak obveze isplate predmetne razlike u plaćama tužitelju za razdoblje od veljače 2016. do

siječnja 2017."

Županijski sud u Varaždinu Gž R-185/2023-2 od 22. studenog 2023.

62

IZVANREDNI OTKAZ UGOVORA O RADU

Zakon o radu (Narodne novine, broj: 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23)

Članak 116.

Uporno neprimjereno ponašanje tužiteljice prema poslodavcu – fizičkoj osobi i izazivanje konfliktnih situacija radi kojeg joj je prekršajnom postupku izrečena zbrana približavanja tuženiku okolnosti su koje opravdavaju otkaz ugovora o radu bez obveze poštivanja propisanog ili ugovorenog otkaznog roka.

"11.1. Prema ocjeni ovog suda, opravdani razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu predstavlja već sama činjenica da je tužiteljica dana x. xx xxxx. u poslijepodnevnoj smjeni rada tuženika ušla u čekaonicu, a potom u prostorije Ordinacije tuženika prethodno lupajući po vratima ordinacije, vičući najprije na njegovu radnicu M. M. tjerajući je iz ordinacije, a potom i na tuženika, svog poslodavca, neopravdano ga optužujući da šuruje s njezinom obiteljskom liječnicom zbog čega da joj je ova zaključila bolovanje s danom x. xx. xxxx., a kako je to i utvrđeno u prvostupanjskom postupku, jer se već i samo takvo ponašanje radnika može okarakterizirati osobito teškom povredom obveze iz radnog odnosa odnosno drugom osobito važnom činjenicom zbog kojih, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju ugovornih strana, nastavak radnog odnosa nije moguć. Kada se tome doda činjenica da je tuženik u prosincu xxxx te u ožujku xxxx tužiteljicu upozorio na neprimjereni odnos prema njemu (vikanje, prijetnje i neosnovano optuživanje pred pacijentima) uz pisano upozorenje na mogućnost otkaza ugovora o radu za slučaj daljnjeg kršenja radnih obveza, te da je tužiteljica unatoč izrečenoj zabrani približavanja tuženiku u rujnu xxxx., idućeg dana ((x. xx. xxxx.) ponovno došla u čekaonicu čekajući tuženika te ga ponovno verbalno napala zbog čega je od strane policije odstranjena s tog mjesta, a što nedvojbeno ukazuje na upornost tužiteljice u izazivanju konfliktnih situacija s tuženikom u kojima je ona ta koja galami, prijeti te se neprimjereno obraća tuženiku. Imajući u vidu i da je tuženik dr. te da je tuženica radila u njegovoj Ordinaciji kao medicinska sestra – asistentica, prvostupanjski sud je pravilno ocijenio i da uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju ugovornih strana radni odnos više nije moguć, a što pravilnim prihvaća i ovaj sud te takva ocjena nije dovedena u sumnju žalbenim navodima."

Županijski sud u Varaždinu, Gž R-196/2023-2 od 4. listopada 2023.

63

RETROAKTIVNO UTVRĐENJE PRESTANKA STATUSA OSIGURANIKA TUŽITELJA S OSNOVE RADNOG ODNOSA - POVRAT NAKNADA PRIMLJENIH NA TEMELJU ODLUKA UPRAVNIH TIJELA

Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama (Narodne novine, broj: 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17)

Članak 57.

Zahtjev za isplatu nepripadno i nepravilno isplaćene novčane potpore ne predstavlja kondicijski zahtjev iz članka 1111. Zakona o obveznim odnosima, nego odštetni zahtjev iz članka 57. stavka 1. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama, čija osnovanost ovisi o ispunjenju pretpostavki propisanih navedenim posebnim zakonom.

"9. Sporna naknada plaće za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta čiji povrat tužitelj zahtijeva tužbom predstavlja, u skladu s člankom 2. stavkom 2. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (2008), novčanu potporu prema tom Zakonu.

9.1. U skladu s člankom 57. stavkom 1. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (2008) nepripadna i nepravilna isplata novčane potpore je šteta koju korisnik naknađuje tužitelju i državnom proračunu. Isto proizlazi iz članka 135. stavka 2. ZOZO-a prema kojim ostvarivanje nepripadnih primanja iz sredstava tužitelja, odnosno državnog proračuna predstavlja štetu. Zbog toga zahtjev za isplatu koji je predmet spora nije kondicijski zahtjev iz članka 1111. ZOZO-a, nego odštetni zahtjev čija osnovanost ovisi o ispunjenju pretpostavki propisanih navedenim posebnim zakonima.

10. Korisnik novčane potpore prema Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (2008) dužan je državnom proračunu ili tužitelju naknaditi štetu koja nastane zbog nepripadne i nepravilne isplate novčane potpore iz toga Zakona ako na temelju neistinitih i netočnih podataka, za koje je znao ili morao znati da su neistiniti i netočni, ostvari bilo koje pravo koje mu ne pripada ili u određenom roku ne prijavi promjene koje utječu na daljnje korištenje ili gubitak prava, a znao je ili morao znati za te promjene (članak 57. stavak 1. točke 1. i 2. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (2008)).

(...)

14. Slijedom navedenog, nisu ostvarene pretpostavke koje su u smislu članka 57. stavka 1. točke 1. i 2. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (2008.) propisane za odgovornost tuženice kao korisnice novčane potpore prema tom Zakonu, a niti pretpostavke za koje ona kao osigurana osoba u skladu s člankom 135. stavka 2. točaka 1. i 2. ZOZO-a odgovora tužitelju za štetu koja je nastala zbog toga što joj je u razdoblju od 6. lipnja 2015. do 27. siječnja 2016. nepripadno isplaćena naknada plaće za vrijeme trajanja roditeljskog dopusta pa je temelju članka 373. točke 2. i članka 373.a stavka 3. ZPP-a preinačena prvostupanjska presuda i tužbeni je zahtjev odbijen.

15. Pravilno sud prvog stupnja ocjenjuje da je vezan pravomoćnim rješenjem donesenim u upravnom postupku i da ne može ispitivati njegovu pravilnost. To pravno shvaćanje, koje prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, neodlučno je za odluku o tužbenom zahtjevu imajući na umu da u upravnom postupku o kojem je riječ nije odlučeno o okolnostima o kojima ovisi odgovornost korisnika novčane potpore u smislu članka 57.

Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama (2008), odnosno odgovornost osigurane osobe u smislu članka 135. ZOZO-a niti su te okolnosti u upravnom postupku utvrđivane."

Županijski sud u Varaždinu Gž-390/2022-3 od 30. kolovoza 2023.

64

NAKNADA ŠTETE ZBOG OZLJEDE NA RADU

Zakon o zaštiti na radu (Narodne novine, broj: 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18)

Članak 3. stavak 1. točka 14.

Članak 25.

Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine, broj: 80/13, 137/13)

Članak 67. stavak 1. točka 1.

O naknadi štete koja je radniku nastala ozljedom na radu treba odlučiti uz primjenu članka 25. Zakona o zaštiti na radu. Zbog toga je za pravilnu odluku o tome je li štetni događaj koji je predmet spora ozljeda na radu ili nije, potrebno primijeniti članak 3. stavak 1. točku 14. Zakona o zaštiti na radu, a ne članak 66. i 67. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

"6. Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete koja mu je nastala zbog ozljede na radu 19. ožujka 2019., a koji je zahtjev podnesen protiv tuženika koji je osiguratelj od odgovornosti poslodavca tužitelja, Hrvatske šume d.o.o., za štetu uzrokovanu radnicima zbog te ozljede.

7. Ocjenu o neosnovanosti tog zahtjeva sud prvog stupnja temelji na zaključku da je taj sud vezan konačnim rješenjem Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje od 3. svibnja 2019. kojim, odlučujući o tužiteljevim pravima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, taj Zavod ozljedu nastalu 19. ožujka 2019. nije priznao ozljedom na radu. Stoga prvostupanjski sud u nastavku zaključuje da predmetna ozljeda nije ozljeda na radu te da taj sud nije ovlašten ponovno utvrđivati razloge na temelju kojih tužitelju upravnim aktom HZZO-a nije priznata ozljeda na radu i odbija tužbeni zahtjev.

8. Iako sud prvog stupnja pravilno zaključuje da je vezan konačnim rješenjem HZZO-a kojim je odlučeno o tužiteljevim pravima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, nepravilan je njegov zaključak da je ocjena predmetne ozljede koja je dana u upravnom postupku o kojem je riječ od prethodnog značenja za odluku u ovom parničnom postupku.

9. Iz rješenja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje od 3. svibnja 2019. proizlazi da je to rješenje doneseno na temelju odredbi članka 67. stavka 1. točke 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ("Narodne novine" br. 80/13., 137/13., dalje: ZOZO). Prema tom propisu, ozljedom na radu, *u smislu toga Zakona*, ne smatra se ozljeda do koje je došlo zbog skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnom mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti. Člankom 66. toga ZOZO-a su propisane ozljede koje se smatraju ozljedom na radu *prema tom Zakonu*.

10. Očito je, stoga, da je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u upravnom postupku odlučivao o pravima iz obveznog zdravstvenog osiguranja prema ZOZO-a te je ozljedu koja je nastala 19. ožujka 2019. procjenjivao ozljedom na radu samo u smislu tog

Zakona, a kako jasno i proizlazi iz odredbi članaka 66. i 67. ZOZO-a.

11. Imajući na umu da predmet spora nisu tužiteljeva prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja o kojima je odlučeno uz primjenu ZOZO-a i uz tumačenja u skladu s tim Zakonom, nego naknada štete koja mu je nastala ozljedom na radu o kojoj se odlučuje uz primjenu članka 25. Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 71/14., 118/14., 154/14., 94/18., 96/18., dalje: ZZR), doneseno rješenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za ovaj postupak nema značaj koji mu pridaje prvostupanjski sud niti zaključci upravnog tijela doneseni na temelju ZOZO-a obvezuju sud prvog stupnja prilikom ocjene osnovanosti tužbenog zahtjeva o kojoj treba odlučiti na temelju ZZR-a. To zato što je za pravilnu odluku o tome je li štetni događaj koji je predmet spora ozljeda na radu ili nije, potrebno primijeniti članak 3. stavak 1. točku 14. ZZR-a prema kojem je ozljeda na radu ozljeda radnika nastala u prostoru poslodavca u kojemu obavlja rad, ili ga tijekom rada koristi, ili mu može pristupiti, odnosno u drugom prostoru koji nije prostor poslodavca, ali radnik u njemu obavlja rad, vodeći računa o tome da ZZR, koji je mjerodavni posebni propis, za razliku od ZOZO-a, ne sadrži negativnu definiciju ozljede na radu. Pritom iz spisa predmeta proizlazi da je štetni događaj o kojem je riječ zabilježen u prijavi ozljede na radu tužiteljeva poslodavca.

11.1. Zbog toga se ne može prihvatiti zaključak suda prvog stupnja da ozljeda tužitelja od 19. ožujka 2019. nije ozljeda na radu u smislu propisa koji je mjerodavan za odgovornost poslodavca (i tuženika kao njegova osiguratelja) za štetu koja radniku nastane zbog ozljede na radu. Ta je odgovornost određena člankom 25. ZZR-a zajedno s pretpostavkama za njezino umanjenje ili oslobođenje od te odgovornosti."

Županijski sud u Varaždinu Gž R-215/2023-2 od 15. studenog 2023.

VI. OBVEZNO PRAVO

65

ZASTARA – IZDATAK ZA DRUGOG

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15)

Članak 1119.

Članak 225.

Potraživanje s osnova izdatka za drugog zastaruje u općem zastarnom roku od 5 godina.

"6.2. Prvostupanjski sud je pravilno ocijenio da nije nastupila zastara niti jednog mjesečnog potraživanja tako da žalbeni navodi u pogledu nastupa zastare također nisu osnovani. Tužitelj tužbom ne traži naknadu za isporučenu električnu energiju i vodu, jer nije isporučitelj odnosno davatelj tih usluga, pa se ne primjenjuje čl. 232. st. 1. toč. 1. ZOO-a kako to neosnovano smatra tuženik. Ovdje treba napomenuti da je prvostupanjski sud pogrešno zaključio da potraživanja tužitelja predstavljaju povremene tražbine koje na temelju čl. 226. st. 1. ZOO-a zastarijevaju u roku od tri godine. Radi se, naime, o izdatku za drugog u smislu čl. 1119. ZOO-a, odnosno o stjecanju bez osnove na strani tuženika, budući da je tužitelj platio električnu energiju i vodu za stan koji koristi tuženik, a koje troškove je prema Ugovoru dužan snositi tuženik. To nadalje znači da tražbine tužitelja u smislu čl. 1111. ZOO-a zastarijevaju u roku od 5 godina, tako da je zastarni rok i dulji od onog koji je utvrdio sud prvog stupnja. Budući da je najstarije potraživanje za plaćeni utrošak električne energije dospjelo 31. siječnja 2015. te za utrošak vode 30. siječnja 2015., a tužba je podnesena 13. ožujka 2017. to zastara nije nastupila niti za jedno mjesečno potraživanje."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž-451/2021 od 21. prosinca 2021.

66

VLASTITA BJANKO MJENICA – ZASTARA

Zakon o mjenici (Narodne novine, broj: 74/94, 92/10)

Članak 78. stavak 1.

Članak 111. stavak 1.

Članak 112. stavak 1.

Mjениčno pravni zahtjev imatelja mjenice prema izdavatelju vlastite bjanko mjenice zastarijeva za tri godine od dospijea obveze iz osnovnog pravnog posla radi čijeg osiguranja je izdana.

"10. Kako je tuženik danim ovlaštenjem ovlastio tužitelja da izdane mjenice može popuniti na bilo koji iznos dospelog potraživanja iz navedenih Ugovora o kreditu, te da u predmetnim mjenicama sam odredi obim i vrijeme ispunjenja svakog potraživanja, takvo ovlaštenje po kojoj je tužitelj ovlašten samo ispuniti bjanko mjenicu tako da odredi dan

dospjelosti po svojoj volji, ništetna je, kako to pravilno zaključuje prvostupanjski sud, budući je u suprotnosti s odredbama ZM-a kojima je određena dospelost mjenično pravne obveze i zastara mjenično pravnih zahtjeva (isto stajalište izneseno je i u odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev x 329/2011-2 od 30. studenog 2011. Rev-760/04-2 od 16. siječnja 2008., te je isto pravno shvaćanje zauzeo i Građanski odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske na sjednici održanoj 16. travnja 2007.).

11. U obje mjenice po Ugovorima o dugoročnom kreditu s valutnom klauzulom koje su stranke zaključile 17. studenog 2003. i 15. srpnja 2008. tužitelj je naznačio kao dan dospijeća 03. prosinca 2013.

11.1. Ugovorom od 17. studenog 2003. parnične stranke ugovorile su da se kredit odobrava s rokom vraćanja od pet godina, te da je period počeka do 28. veljače 2005., a krajnji rok vraćanja 28. veljače 2010., dok je po ugovoru iz 2008. kredit odobren u 24 jednake mjesečne rate, s dospijećem prve rate 31. kolovoza 2009. i dospijećem zadnje rate 31. srpnja 2011.

12. Mjenično pravni zahtjevi imatelja mjenice prema izdavatelju, što je tuženik, zastarijevaju za tri godine od dana dospijeća, kako to određuje čl. 78. st. 1. ZM-a u vezi čl. 112. st. 1. istog Zakona, a kako to pravilno ukazuje tužitelj u svojoj žalbi. Naime, čl. 78. st. 1. ZM-a propisano je da svi mjeničnopravni zahtjevi protiv akceptanta zastaraju za tri godine, računajući od dospelosti, a čl. 112. st. 1. da izdavatelj mjenice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane mjenice, dok je čl. 111. st. 1. ZM-a određeno da se na vlastitu mjenicu primjenjuju odredbe tog Zakona o trasiranoj mjenici, pa tako između ostalih i odredbe o zastari (čl. 78. do 84.).

13. Kako je prema Ugovoru o kreditu iz 2003. cijela tražbina dospjela 28. veljače 2010., to je tužitelj naznačivši na mjenici dan dospijeća 3. prosinca 2013. istu ispunio protivno navedenom Ugovoru o kreditu, a to je učinio i u odnosu na spomenuti ugovor iz 2008. jer je ta tražbina dospjela 31. srpnja 2011., a tužitelj je ponovno naznačio na mjenici dan dospijeća te tražbine 3. prosinca 2013.

14. Stoga, kako je mjenična obveza po Ugovoru o kreditu iz 2003. dospjela 28. veljače 2010., a tužitelj je prijedlog za ovrhu podnio 09. travnja 2014., to je od dospijeća mjenične tražbine sukladno navedenom Ugovoru o kreditu do podnošenja prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave – mjenice, protekao rok od tri godine, pa je iz navedenih razloga osnovan prigovor zastare tuženika za utuženu tražbinu po tom kreditu."

Županijski sud u Varaždinu Gž-87/2021-2 od 11. studenog 2021.

67

ZASTARA ZATEZNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 156/22)

Članak 226.

Zatezna kamata na plaćeno glavnično potraživanje sa zakašnjenjem, zastarijeva u roku od 3 godine od dana dospijeća, tj. od dana kada je plaćeno glavnično potraživanje sa zakašnjenjem te su stoga zastarjele sve tražbine zatezne kamate koje

su dospjele u tri godine prije podnošenja prijedloga za ovrhu.

"12. Valja ponoviti da tužiteljica zahtjeva tražbinu s osnove zatezne kamate u iznosu od 16.764,51 kn koliko ista prema izvodu iz poslovnih knjiga tužiteljice iznosi na dan 8. studenog 2018. Visinu tražbine u tom iznosu tužiteljica dokazuje i obračunom zatezne kamate koji prileži na listu 48 do 51. spisa. Iz tog obračuna razvidno je da je do dana 30. rujna 2005. dug s osnove zatezne kamate iznosio 7.056,64 kn nakon čega je obračunata daljnja mjesečna zatezna kamata do 31. ožujka 2020. u ukupnom iznosu od 16.765,01 kn time da na dan 31. srpnja 2018. dužna kamata iznosi 16.764,51 kn koji iznos tužiteljica i potražuje od tuženice u ovom postupku. Prijedlog za ovrhu tužiteljica je podnijela 29. siječnja 2020. pa je s tim danom došlo do prekida zastare, a imajući u vidu propisan rok zastare za kamatu od tri godine, u zastari je sve potraživanje kamate koja je dospjela do 29. siječnja 2017. Prema obračunu kamata u razdoblju od 29. siječnja 2017. do 8. studenog 2018. kao danom Izvoda iz poslovnih knjiga, zatezna kamata obračunata je u iznosu od 677,55 kn. Iz tog obračuna zateznih kamata razvidno je i da je tuženica u tom razdoblju platila zateznu kamatu u ukupnom iznosu od 1.338,00 kn. Prema obračunu zateznih kamata za razdoblje od 8. studenog 2015. do 8. studenog 2018. s lista 54 i 55 spisa obračunata je kamata u tom razdoblju u ukupnom iznosu od 1.604,71 kn od čega se iznos od 498,27 odnosi na razdoblje od 29. siječnja 2017. do 8. studenog 2018., a koje razdoblje ne podliježe zastari. I iz tog obračuna razvidno je da je tuženica podmirila zateznu kamatu u iznosu od 219,00 kn 14. svibnja 2018. i u iznosu od 1.119,00 kn 30. lipnja 2018. ili ukupno 1.338,00 kn. Budući da prema jednom obračunu kamata nezastarjela zatezna kamata iznosi 677,55 kn, a prema drugom 498,27 kn, a da je u tom razdoblju tuženica prema oba obračuna kamata platila iznos od 1.338,00 kn s te osnove, to ovaj sud zaključuje da je tuženica u cijelosti tužiteljici podmirila dužnu zateznu kamatu za koju nije nastupila zastara, dok je sve ostalo potraživanje dospjelo do 28. siječnja 2017. zastarjelo. Utvrđenje da je tuženica uplatama u svibnju i lipnju 2018. platila zateznu kamatu koja u trenutku plaćanja nije bila zastarjela ovaj sud temelji na korespondenciji između tadašnjeg Ministarstva državne imovine i tuženice iz koje je razvidno da je tuženica istakla prigovor zastare na potraživanje tužiteljice s osnove kamate te da se u e-mailu tog Ministarstva od 14. svibnja s lista 65 spisa navodi da će tuženicu obavijestiti o otpisu zatezne kamate koja je u zastari. Obzirom na takvo utvrđenje, a da sukladno članku 214. stavkom 1. ZOO zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze, to je tužbeni zahtjev tužiteljice ocijenjen neosnovanim u cijelosti."

Županijski sud u Varaždinu GŽ-927/2022-2 od 2. ožujka 2023.

68

UČINCI RASKIDA DVOSTRANOOBVEZNIH UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 156/22)

Članak 360.

Članak 368.

Za slučaj neispunjenja obveze jedne strane u dvostranoobveznom ugovoru, drugoj strani pripada pravo ili zahtijevati ispunjenje obveze ili raskinuti ugovor, a nikako

jedno i drugo. Raskidom ugovora obje strane oslobođene su svojih obveza osim obveze na naknadu štete, a u slučaju potpunog ili djelomičnog ispunjenja obveze svaka strana ima pravo na povrat onog što je dala.

"13. Člankom 368. ZOO propisano je da su raskidom ugovora obje strane oslobođene svojih obveza, osim obveze na naknadu štete (stavak 1.). Ako je jedna strana ispunila ugovor potpuno ili djelomično ima pravo na povrat onoga što je dala (stavak 2.). Ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje danog, uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za ispunjenje dvostranoobveznih ugovora (stavak 3.), te svaka strana duguje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno nadoknaditi (stavak 4.), a strana koja vraća novac dužna je platiti zatezne kamate od dana kad je isplatu primila (stavak 5.). U konkretnom slučaju tuženik je raskinuo ugovor i ujedno tražio ispunjenje ugovora što navodi u svojim dopisima tužitelju od 2020. kojim raskida Ugovore i ponavlja u dopisu od 2020. te u odgovoru na tužbu, iako mu za slučaj neispunjenja sukladno članku 360. ZOO pripada pravo ili zahtijevati ispunjenje obveze ili raskinuti ugovor, a nikako jedno i drugo.

14. Primjenom naprijed citiranog članka 368. ZOO kojim su propisani učinci raskida ugovora na utvrđene okolnosti konkretnog slučaja, valja zaključiti da je tužitelj u obvezi vratiti tuženiku ustupljenu tražbinu prema dužniku P.T. d.o.o., a tuženik treba vratiti tužitelju dio plaćene kupovnine u iznosu od 100.000,00 kuna zajedno sa zateznom kamatom od dana kada ju je tuženik primio. Obzirom da je tuženik raskinuo predmetne Ugovore stoga što tužitelj nije do ugovorenog roka ispunio obvezu isplate preostalog iznosa kupoprodajne cijene od 200.000,00 kn to tuženik ima pravo na naknadu štete koju eventualno trpi zbog raskida ugovora. Međutim, tuženik nije naveo činjenice kojima bi potkrijepio svoje navode iz odgovora na tužbu da se šteta sastoji od "neispunjenja obveze iz ugovora", odnosno nije naveo činjenice iz kojih bi proizlazilo da je šteta koju stoga trpi upravo 200.000,00 kn, a niti je u tom smislu predložio bilo kakav dokaz kojim bi dokazao da je štetu uopće pretrpio i u čemu bi se ona sastojala, a niti se to može zaključiti iz cjelokupne procesne građe."

Županijski sud u Varaždinu Gž-459/2023-2 od 24. svibnja 2023.

69

PRIJEBOJ

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)

Članak 195.

Članak 196. stavak 1. i 2.

Članak 200.

Za nastupanje pravnih učinaka prijebaja nije dovoljno da je izjava o prijebaju samo upućena drugoj strani već je potrebno da je i dostavljena toj strani, pri čemu postupanje stranaka o dostavi/primitku izjave treba ocijeniti u okviru načela savjesnosti i poštenja.

"5. Između stranaka nije sporno da je tuženica kao ovrhovoditeljica protiv tužitelja kao ovršenika dana 1. listopada 2020. podnijela FINI zahtjev za izravnu naplatu temeljem rješenja Županijskog suda u Splitu broj G-542/2020-2 od 30. travnja 2020. i presude

Općinskog suda u Varaždinu, Stalne službe Ivanec broj Povrv-357/2018-17 od 21. listopada 2019., radi naplate tražbine iz ovršne isprave kojom je naloženo tužitelju da s osnova naknade parničnog troška isplati tuženici i Krunoslavu Špoljariću ukupan iznos od 470.091,80 kn. Isto tako nesporno je da tužitelj ima tražbinu prema tuženici s osnova Ugovora o solidarnom jamstvu broj 5301996040 od 1. rujna 2011. u iznosu od 10.057.488,79 kn, te da je tužitelj izjavu o prijebodu tražbine koju tuženica ima prema tužitelju iz navedenog rješenja Županijskog suda u Splitu s tražbinom koju tužitelj ima prema tuženici iz Ugovora o solidarnom jamstvu pokušao jednom dostaviti preporučenom pošiljkom, a koja se vratila "obaviješten nije podigao pošiljku".

6. Kako je između stranaka sporno je li nastao učinak prijeboda između stranaka samim slanjem izjave o prijebodu tužitelja, ili je za nastanak učinka prijeboda potrebno da druga strana primi izjavu o prijebodu, a posljedično tome je li u trenutku pokretanja predmetne ovrhe postojala tražbina tuženice ili je ista prestala izjavom o prijebodu koju nije zaprimila, prvostupanjski sud pozivajući se na odredbe čl. 195., 196. st. 1. i 2. te 200. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 – dalje ZOO) smatra da je za učinak prijeboda potrebno da strana kojoj je upućena izjava o prijebodu ima saznanja o istom, neovisno o obliku izjave o prijebodu, o sredstvu kojim joj je izjava upućena ili o njezinoj suglasnosti s prijebodom, pri čemu postupanje svake strane prilikom davanja i primanja izjave o prijebodu mora biti u okvirima načela savjesnosti i poštenja, uz poštivanje dužnosti suradnje strana radi potpunog i urednog ispunjenja obveza i ostvarivanja prava pažnjom dobrog gospodarstvenika.

6.1. Kako nije sporno da je tužitelj izjavu o prijebodu uputio tuženici preporučenom pošiljkom koja se vratila s napomenom "obaviješten nije podigao pošiljku", a da nakon opisane neuspjele dostave izjave o prijebodu isti nije pokušao ponovno tu izjavu dostaviti tuženici, dok ista prema stavu suda nije izbjegavala navedenu dostavu, prvostupanjski sud je mišljenja da tužitelj prilikom dostave izjave o prijebodu nije postupio s pažnjom koja se očekuje u ispunjenju obveze, odnosno nije pokušao barem još jednom preporučenom poštanskom pošiljkom ili nekim drugim sredstvom dostaviti tuženici navedenu izjavu o prijebodu, slijedom čega je sud našao da je tražbina tuženice u trenutku pokretanja izvansudske ovrhe postojala, odnosno da ista nije prestala predmetnom izjavom o prijebodu, slijedom čega je sud ocijenio tužbeni zahtjev tužitelja neosnovanim u cijelosti.

(...)

9. Nadalje, kako nije sporno da tuženica nije primila izjavu o prijebodu, jer je ista vraćena tužitelju uz napomenu da tuženica nije podigla pismeno na pošti, a i ovaj sud smatra da za nastupanje pravnih učinaka prijeboda nije dovoljno da je samo dana izjava o prijebodu, već je potrebno da je i tuženica primi, jer bi u suprotnom, kada ne bi postojala obveza takvog obavještavanja, ista opravdano mogla misliti da prebijene tražbine i dalje postoje, pa se za vrijeme "putovanja" izjave o prijebodu smatra da izjava nije dana, pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kad je na temelju naprijed navedenih zakonskih odredbi zaključio da je u času podnošenja ovršnog prijedloga tražbina tuženice postojala, odnosno da izjavom tužitelja o prijebodu tražbina nije prestala (isti stav izražen je u knjizi "Prijebod" autorice Lidije Šimunović, izdanje Informator, 2020., koji tekst knjige je baziran na dorađenom i prilagođenom tekstu doktorske disertacije "Prijebod", kojeg je autorica uspješno obranila u veljači 2019. na Pravnom fakultetu u Zagrebu).

10. Kako sud prihvaća zaključak prvostupanjskog suda da se zbog jedne neuredne dostave ne može smatrati da se kod tuženice radi o zlouporabi prava i obveza, kao i da je

tužitelj mogao pokušati dostaviti izjavu o prijebodu ili preporučenom pošiljkom ili na neki drugi prikladan način dostave, te da prilikom dostave izjave o prijebodu u konkretnom slučaju nije postupao s pažnjom koja se očekuje u ispunjenju obveze, to je pravilno sud odbio tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti."

Županijski sud u Varaždinu broj Gž-776/2022-2 od 25. kolovoza 2022. (VSRH Rev 622/2023-2 od 19. rujna 2023.)

70

TROŠAK TOPLINSKE ENERGIJE - NAKNADA TROŠKA PRIKLJUČNE SNAGE

Zakon o tržištu toplinske energije (Narodne novine, broj: 80/2013, 14/2014, 102/2014, 95/2015)

Članak 11. stavak 5.

Pravilnik o načinu raspodjele i obračuna troškova za isporučenu energiju (Narodne novine, broj: 99/2014, 27/2015, 124/2015)

Članak 2.

Krajnji kupac, koji ne stanuje u stanu i nema potrošnju toplinske energije, u obvezi je plaćati tzv. fiksnu naknadu koja se odnosi na trošak snage, one troškove koji nisu u vezi s (ne)grijanjem njegovog stana (dakle troškove koji nisu u vezi s troškovima isporučene toplinske energije za stan i troškovima isporučene toplinske energije za zagrijavanje tople vode), ali nastaju kao nužni.

"12. Kako iz stanja spisa proizlazi da je ovlaštenu predstavnik suvlasnika, sukladno odluci stanara koju je potpisao i tuženik, sklopio ugovor o potrošnji toplinske energije s tužiteljem, pa se taj ugovor smatra sklopljenim sa svim krajnjim kupcima unutar zgrade u smislu čl. 11. st. 5. Zakona o tržištu toplinske energije ("Narodne novine" broj 80/2013, 14/2014, 102/2014, 94/2015, 76/2018, dalje: ZTTE), to je tuženik kao krajnji kupac u obvezi plaćati sve druge troškove (osim troškova toplinske energije za svoju samostalnu uporabnu cjelinu – stan), odnosno dužan je plaćati tzv. fiksnu naknadu koja se odnosi na troškove snage, one troškove koji nisu u vezi s (ne)grijanjem njegovog stana (dakle troškove koji nisu u vezi s troškovima isporučene toplinske energije za stan i troškovima isporučene toplinske energije za zagrijavanje tople vode), ali nastaju kao nužni.

13. Obzirom iz priloženih računa za srpanj, studeni i prosinac 2015. te siječanj i veljaču 2016. proizlazi da se odnose na trošak energije za proizvodnju i distribuciju toplinske energije (tužitelj obrazlaže da se taj trošak prema Pravilniku odnosi na zajedničke dijelove predmetne nekretnine), snagu za proizvodnju i distribuciju toplinske energije te naknade za djelatnost opskrbe toplinskom energijom i za djelatnost kupca toplinske energije, to je pravilnom primjenom materijalnog prava tuženik kao krajnji kupac u obvezi platiti tužitelju utuženo potraživanje, a koje se odnosi na tzv. fiksnu naknadu koja obuhvaća trošak snage i trošak koji nije u vezi s (ne)grijanjem njegovog stana, ali nastaje kao nužan na zajedničkom mjernom mjestu."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1189/2023-2 od 30. studenoga 2023.

71

RASKID UGOVORA O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21)

Članak 583. stavak 3.

Neizvršavanje obveza ugovorenih ugovorom o doživotnom uzdržavanju opravdani su razlozi za raskid tog ugovora.

"10. Prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da tuženik nije ispunjavao ugovorne obveze iz toč. II. ugovora o doživotnom uzdržavanju jer tužitelju nije osigurao hranu, niti mu je pružao liječničku njegu i snosio troškove liječenja, a nije mu pomagao niti u obradi dijela vinograda koji je po podjeli obrade pripao tužitelju. Obzirom je tuženik prestao kontaktirati s tužiteljem nakon berbe 2018., a da je tuženik i prijetio tužitelju (da će ga pojesti mrak) radi čega su intervenirali djelatnici policije, time da iako tuženik osporava da bi prijetio tužitelju potvrđuje da su tim povodom intervenirali djelatnici policije, pa se niti ponašanje tuženika ne može okarakterizirati primjerenim ponašanjem prema tužitelju na koje se obvezao toč. II. ugovora o doživotnom uzdržavanju.

(...)

13. Kako je na pravilno utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud pravilno primijenio i materijalno pravo, konkretno odredbu čl. 583. st. 1. ZOO, to je ovaj sud odbio žalbu tuženika i primjenom čl. 368. st. 1. ZPP-a potvrdio presudu pod toč. I. izreke."

Županijski sud u Varaždinu Gž 1284/21-2 od 3. veljače 2022.

72

ODGOVORNOST ZA NAKNADU ŠTETE PRILIKOM SILASKA PUTNIKA IZ TRAMVAJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

Članak 697.

Za štetu koja putniku nastane zbog ozljeđivanja putnika u vozilu javnog prijevoza prijevoznik odgovora u skladu s člankom 697. Zakona o obveznim odnosima.

"8. Pravilno tuženik i umješac u žalbama prigovaraju da je, odlučujući o odgovornosti tuženika za štetu, sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo kada je primijenio odredbe članka 1063. i 1064. ZOO-a. To zato što se za ocjenu osnovanosti predmetnog odštetnog zahtjeva pravilnom primjenom materijalnog prava, na što ovaj sud drugog stupnja pazi po službenoj dužnosti, treba primijeniti posebna odredba ZOO-a o odgovornosti prijevoznika za sigurnost putnika sadržana u članku 697. toga Zakona. Prema tom propisu, prijevoznik odgovora za sigurnost putnika od početka do završetka prijevoza, uključujući vrijeme ulazanja i izlaska iz vozila, kako u slučaju naplatnog, tako i u slučaju besplatnog prijevoza, te je dužan naknaditi imovinsku i neimovinsku štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, ozljedom ili smrću putnika, osim ako je prouzročena radnjom putnika ili stranim

uzrokom koji se nije mogao predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

9. (...)

10. S obzirom da je u postupku pred sudom prvog stupnja utvrđeno da neimovinska i imovinska šteta koja je predmet spora nije prouzročena radnjom tužiteljice kao putnice ili zbog više sile, uz pravilnu primjenu materijalnog prava iz članka 697. ZOO-a, trebalo je jednako odlučiti o isključivoj odgovornosti tuženika za nastanak štete."

Županijski sud u Varaždinu Gž-315/2022-3 od 6. rujna 2023.

73

NAKNADA ŠTETE NASTALA NALETOM NA DIVLJAČ NA PROMETNICI

Zakon o lovstvu (Narodne novine, broj: 140/05, 75/09, 153/09, 14/14, 21/16, 41/16, 67/16, 62/17)

Članak 83. stavak 1.

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 156/22)

Članak 1063. -1067.

Zakon o cestama (Narodne novine, broj: 84/11, 18/13, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19)

Članak 50.

Prema članku 50. Zakona o cestama za štetu trećim osobama nastalu na javnoj cesti zbog naleta na divljač odgovara se po osnovi krivnje, a pravna osoba koja upravlja javnom cestom, odnosno koncesionar, odgovara za štetu iz stavka 1. tog članka nastalu na javnoj cesti ukoliko javna cesta, na zahtjev osobe koja gospodari lovištem, nije označena prometnom signalizacijom i opremom sukladno posebnim propisima, što znači da se krivnja osobe koja upravlja cestom odnosno koncesionar može sastojati samo u propustu da na zahtjev osobe koja gospodari lovištem postavi posebnu signalizaciju i opremu sukladno posebnom propisu i da pravna osoba ili koncesionar koji upravlja javnom cestom odgovara za štetu ako je zbog tog propusta došlo do naleta vozila na divljač, odnosno ukoliko postoji uzročna veza između propusta i nastale štete.

"11. U vrijeme nastanka predmetnog štetnog događaja na snazi je bio Zakon o lovstvu ("Narodne novine" broj: 140/05, 75/09, 153/09, 14/14, 21/16, 41/16, 67/16 i 62/17 – dalje u tekstu: Zakon o lovstvu). Odštetna odgovornost osoba koje gospodare lovištima (lovoovlaštenika i lovozakupnika) za štetu koju divljač nanese vozilima na javnim cestama uređena je tim Zakonom – članak 83. stavak 1. kojim je propisano da je za štetu koju počini divljač u lovištu odgovoran lovoovlaštenik lovišta, pod uvjetom da je oštećeni poduzeo propisane mjere za sprječavanje štete od divljači, koje je u smislu ovoga Zakona bio obvezatan poduzeti, te općim propisima obveznog prava i to kao objektivna (člancima 1063. -1067. ZOO) o čemu postoji već ustavljena sudska praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske izražena u niz njihovih odluka (npr. Rev 1057/2014 od 5. prosinca 2017. i Rev 2902/2016 od 28. kolovoza 2019.), a takvo pravno shvaćanje zauzeo je i Ustavni sud

Republike Hrvatske u svojoj odluci broj: U-I-6264/2014 od 4. ožujka 2015. Dakle, za štetu koju divljač nanese vozilima na javnim cestama odgovara lovoovlaštenik lovišta prema pravilima o odgovornosti za opasnu stvar, te takva objektivna odgovornost lovoovlaštenika nije derogirana odredbama članka 50. stavkom 1. ZOC. Stoga ni tvrdnje tuženika da se za štetu na vozilima uslijed naleta na divljač na javnoj prometnici odgovara po osnovi krivnje, što se odnosi i na lovoovlaštenike i na veći broj potencijalno odgovornih osoba koje imaju odgovarati po osnovi krivnje, nemaju uporište u sadržaju citirane odredbe ZOC koju nije moguće promatrati izvan konteksta tog Zakona kojim se uređuje pravni status javnih cesta i nerazvrstanih cesta, način korištenja javnih cesta i nerazvrstanih cesta, razvrstavanje javnih cesta, planiranje građenja i održavanja javnih cesta, upravljanje javnim cestama, mjere za zaštitu javnih i nerazvrstanih cesta i prometa na njima, koncesije, financiranje i nadzor javnih cesta.

12. Člankom 50. ZOC, kao što je već prethodno navedeno, propisano je da se za štetu trećim osobama nastalu na javnoj cesti zbog naleta na divljač odgovara po osnovi krivnje (stavak 1.) te da pravna osoba koja upravlja javnom cestom, odnosno koncesionar odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka nastalu na javnoj cesti ukoliko javna cesta, na zahtjev osobe koja gospodari lovištem, nije označena prometnom signalizacijom i opremom sukladno posebnim propisima (stavak 2.). Navedeno znači da se krivnja osobe koja upravlja cestom odnosno koncesionar može sastojati samo u propustu da na zahtjev osobe koja gospodari lovištem postavi posebnu signalizaciju i opremu sukladno posebnim propisom i ako je zbog tog propusta došlo do naleta vozila na divljač."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1031/2023-2 od 27. prosinca 2023.

74

NAKNADA ŠTETE – OŠTEĆENI NOGOSTUP – ODGOVORNOST JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Zakon o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine, broj: 68/18, 110/18, 32/20)

Članak 22. stavak 1. točka 2.

Članak 23.

Jedinica lokalne samouprave ne može se osloboditi zakonske odgovornosti za održavanje javnih površina sklapanjem ugovora o povjeravanju komunalnih poslova s pravnom osobom.

"9. Na temelju tako utvrđenih činjenica sud prvog stupnja pravilno zaključuje da je isključivi uzrok nastanka predmetnog štetnog događaja neispravno stanje ocjednog kanala na javnoj površini. Ta utvrđenja i zaključke prihvaća i ovaj sud drugog stupnja te ona nisu dovedena u pitanje žalbenim prigovorima kojima se tužiteljici neosnovano predbacuje nedostatak dužne pažnje i usredotočenosti na nogostup. Navodi o doprinosu tužiteljice nastanku štete ne mogu se prihvatiti jer su u suprotnosti s utvrđenim činjenicama, odnosno da je uzrok pada isključivo stanje javne površine. Pored utvrđenja da oštećenje na pločniku uslijed nedostatka rešetke u ocjednom kanalu nije bilo označeno, neosnovano tuženik prigovora da ga je tužiteljica mogla na vrijeme uočiti i izbjeći pad. Isto tako, s obzirom da je oštećenje na javnoj površini utvrđeno saslušanjem tužiteljice i svjedokinje Z. B. koja je

vidjela tužiteljicu neposredno nakon pada "s nogom u rešetki", neosnovano tuženik tvrdi da je činjenično stanje u odnosu na održavanje predmetne javne površine ostalo nepotpuno utvrđeno jer sud nije usvojio prijedlog tuženika da se od Zagrebačkog holdinga d.o.o. pribave podaci o održavanju mjesta pada za što je u točki 18. obrazloženja pobijane presude dao dostatne razloge.

10. U skladu s člankom 22. stavkom 1. točkom 2. Zakona o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine" br. 68/18., 110/18., 32/20., dalje: ZKG) komunalnu djelatnost predstavlja i održavanje javnih površina na kojima nije dopušten promet motornim vozilima. To održavanje, u smislu članka 23. stavka 2. ZKG-a podrazumijeva održavanje i popravke tih površina kojima se osigurava njihova funkcionalna ispravnost, dok je u članku 23. ZKG-a obavljanje komunalne djelatnosti propisano u djelokrug jedinica lokalne samouprave (tako i Vrhovni sud Republike Hrvatske, primjerice u Rev-x 542/2014 od 2. srpnja 2014. i Rev 882/2015 od 30. siječnja 2019.).

10.1. Prema pravnom shvaćanju ovog suda, te svoje zakonske odgovornosti na održavanje javnih površina jedinica lokalne samouprave ne može se osloboditi sklapanjem ugovora o povjeravanju komunalnih poslova pravnoj osobi pa, suprotno žalbenim navodima, sud prvog stupnja nije pogrešno primijenio materijalno pravo kada je za utuženi odštetni zahtjev utvrdio pasivno legitimarnim i odgovornim upravo tuženika Grad Zagreb iako su poslovi obavljanja komunalne djelatnosti održavanja javne površine na kojem se dogodio štetni događaj ugovorom povjereni Zagrebačkom holdingu d.o.o., Podružnici Zagrebačke ceste."

Županijski sud u Varaždinu Gž-280/2022-4 od 6. rujna 2023.

75

NAKNADA ŠTETE – ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD DIVLJAČI

Zakon o cestama (Narodne novine, broj: 84/11, 18/13, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14)

Članak 50. stavak 1. i 2.

To što se divljač našla na kolniku autoceste dokazuje propust pravne osobe za upravljanje javnom cestom u održavanju autoceste.

"7. Ocjenom provedenih dokaza prvostupanjski sud je utvrdio da tužitelj nije pridonio nastanku štetnog događaja jer nije utvrđeno da bi se kretao nedopuštenom, odnosno neprimjerenom brzinom te da nije smio imati uključena duga svjetla neposredno prije nezgode jer je pretjecao autobus, a nezgodu ne bi mogao izbjeći ni da je imao uključena duga svjetla. Prigovor promašene pasivne legitimacije ocijenjen je kao neosnovan jer je tuženik pravni slijednik i koncesionara i društva kojemu je raniji koncesionar povjerio održavanje autoceste. Odgovornost tuženika utvrđena je na temelju čl. 50. st. 1. i 2. Zakona o cestama ("Narodne novine", broj 84/11, 18/13, 22/13, 54/13, 148/13 i 92/14 – dalje u tekstu: ZC). Ocijenjeno je da okolnost da nisu utvrđena oštećenja na zaštitnoj žičanoj ogradi nije od utjecaja na odgovornost tuženika, tim više što nije utvrđeno da bi ista bila temeljito pregledana nakon štetnog događaja, već proizlazi da je pregledana samo u duljini od 100 m u svakom smjeru na strani s koje je pretrčavala lisica. Sama činjenica da je lisica dospjela na kolnik po ocjeni suda prvog stupnja ukazuje na propust tuženika, odnosno neadekvatnost

ograde, odnosno njenog održavanja. Eventualna odgovornost ovlaštenika lovišta također da nije od utjecaja, jer bi se radilo o solidarnoj odgovornosti ovlaštenika lovišta s tuženikom, što znači da bi tužitelj cjelokupni iznos štete mogao potraživati i od tuženika sukladno čl. 43. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 - dalje u tekstu: ZOO). Visina štete utvrđena je u iznosu od 9.972,05 kn, a sastoji se od troškova popravka vozila u iznosu od 9.347,05 kn i troška prijevoza vozila nakon nezgode u iznosu od 625,00 kn. Na dosuđeni iznos štete prvostupanjski sud je tužitelju dosudio i zakonsku zateznu kamatu od dana plaćanja računa do isplate."

(...)

8. 1. Tuženik se, isto tako neosnovano, žali na pogrešnu primjenu materijalnog prava iz čl. 50. st. 1. i 2. ZC-a. Navedenim člankom ZC-a propisano je da se za štetu trećim osobama nastalu na javnoj cesti zbog naleta na divljač odgovara po osnovi krivnje te da pravna osoba koja upravlja javnom cestom, odnosno koncesionar, odgovara za štetu nastalu na javnoj cesti ukoliko javna cesta, na zahtjev osobe koja gospodari lovištem, nije označena prometnom signalizacijom i opremom sukladno posebnim propisima. Krivnja se u smislu čl. 1049. ZOO-a pretpostavlja pa u situaciji kada je utvrđeno da je na autocesti kojom upravlja tuženik došlo do naleta vozila tužitelja na lisicu, na tuženiku je bio teret dokaza da na njegovoj strani nije bilo propusta oko održavanja zaštitne žičane ograde, a što nije dokazao. Sama činjenica da se lisica našla na kolniku autoceste ukazuje na to da je u zaštitnoj ogradi postojala rupa ili procjep, jer u protivnom se ne bi moglo dogoditi da se divljač tamo nađe, a za što odgovara tuženik po načelu pretpostavljene krivnje. Uzevši k tome u obzir iskaz svjedoka Z. H. da se dnevna ophodnja vrši malo pješice, a malo vozilom, a u večernjim satima samo vozilom, doista proizlazi zaključak da je uz takav način ophodnje oštećenje ograde moglo ostati nezamijećeno, kako je to pravilno zaključio i prvostupanjski sud."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici GŽ-612/2021 od 21. prosinca 2021.

76

NAKNADA ŠTETE – USMRĆENI PAS

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)

Članak 1089. stavak 1.

Zbog gubitka psa kojeg je usmrtio pas u vlasništvu tuženika, tužiteljica je pretrpjela imovinsku štetu u visini vrijednosti koja joj omogućuje nabavku psa iste vrste.

"6. Prema obrazloženju presude predmet ovog postupka je naknada štete proizašle iz štetnog događaja od 29. studenog 2013. kada su, prema navodima tužbe, dva psa pasmine njemački ovčar u vlasništvu tuženika napala dva psa u vlasništvu tužiteljice N. P. pasmine Cavalier King Charles španijel te im zadali više ugriznih rana u području grudnog koša, od kojih ozljeda je pas po imenu Tyson uginuo, unatoč pruženoj pomoći na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu. Tužiteljica N. P. traži naknadu imovinske štete s osnova materijalnih troškova liječenja dva psa i ukopa uginulog psa (kremiranje) u iznosu od 3.133,59 kn. Nadalje traži naknadu imovinske štete u iznosu od 35.000,00 kn zbog gubitka

psa Tysona, navodeći da tržišna vrijednost čistokrvnog psa pasmine Cavalier King Charles španijel iznosi 15.000,00 kn, ali da je taj pas imao za nju neusporedivo višu subjektivnu vrijednost od njegove tržišne vrijednosti, budući da je uz njega bila izuzetno emotivno vezana i da njegov gubitak za nju predstavlja puno veći gubitak nego što bi gubitak istog psa, iste pasmine, predstavljao za neku drugu osobu.

(...)

11. Ocjenom provedenih dokaza prvostupanjski sud je utvrdio da su tuženici isključivo odgovorni za nastalu štetu, da su psi pasmine njemački ovčar izuzetno oštri i opasni psi koji traže povećani oprez i odgovornost pa su stoga isti opasna stvar koja predstavlja povećanu opasnost za okolinu. Zbog toga je osnova odgovornosti tuženika utemeljena na objektivnoj odgovornosti sukladno čl. 1064. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 – dalje u tekstu: ZOO). Ocijenjeno je da se pozivanje tužiteljice N. P. na afekcionu štetu ne može primijeniti u konkretnom slučaju budući da iz nalaza i mišljenja vještaka proizlazi da pas Tyson nije imao nikakvu komercijalnu vrijednost s obzirom na nedostatak podataka o pedigreu i zdravstvenom stanju prije štetnog događaja, da pas nije bio iz hrvatskog legla te da se nije mogla sa sigurnošću utvrditi njegova starost niti ostali odlučni parametri. Budući da prvostupanjski sud nije mogao sa sigurnošću utvrditi tržišnu vrijednost uginulog psa ocijenjeno je da tužiteljica N. P. nije dokazala visinu tužbenog zahtjeva s osnova imovinske štete u iznosu od 35.000,00 kn. Zbog toga je taj tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

(...)

15.2. Tužiteljica je u tužbi činjenično navela da se šteta zbog gubitka psa sastoji u iznosu tržišne vrijednosti čistokrvnog psa iste pasmine u iznosu od oko 15.000,00 kn, međutim, da je uginuli pas imao za nju neusporedivo višu subjektivnu vrijednost od navedene tržišne vrijednosti pa je na ime pretrpljene imovinske štete zbog gubitka psa zatražila iznos od 35.000,00 kn. Afekcionu vrijednost psa prvostupanjski sud pravilno nije utvrđivao niti ocjenjivao jer takvu štetu sud može dosuditi u smislu članka 1089. stavak 4. ZOO-a samo kada je stvar uništena ili oštećena kaznenim djelom učinjenim namjerno, što ovdje nije slučaj. Međutim, prvostupanjski sud je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev na ime pretrpljene imovinske štete zbog gubitka psa uz obrazloženje da nije mogao utvrditi tržišnu vrijednost psa. Takva ocjena prvostupanjskog suda je pogrešna i ovome sudu neprihvatljiva jer tužiteljica je zbog uginuća psa svakako pretrpjela tzv. običnu štetu, pa kako oštećenik ima pravo na naknadu štete u visini koja omogućava nabavku iste stvari kakva je oštećena prema cijenama u vrijeme donošenja prvostupanjske presude, to tužiteljica ima pravo na naknadu te štete koju je pretrpjela.

15.3. Prema čl. 223. st. 1. ZPP-a, ako se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčanu svotu ili zamjenjive stvari, ali se visina svote odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, sud će o tome odlučiti po slobodnoj ocjeni. Uvažavajući sve okolnosti konkretnog slučaja: čistokrvnost i starost psa, te nabavnu cijenu konkretnog psa koja proizlazi iz navoda tužbe, a koju tuženici nisu osporili, ovaj sud je ocijenio da tužiteljici pripada pravo na naknadu pretrpljene imovinske štete u iznosu od 7.000,00 kn."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž-691/2021 od 23. ožujka 2022.

77

ODGOVORNOST SUDIONIKA PROMETNE NEZGODE

Zakon o sigurnosti prometa na cestama (Narodne novine, broj: 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13)

Članak 57. stavak 6.

Članak 47. stavak 1.

Članak 112. stavak 1.

Kada se tuženik kao biciklist kretao primjerenom brzinom biciklističkom trakom koja se proteže uzduž glavne ceste, isti nije bio dužan poduzeti radnju kočenja u raskrižju sa sporednom cestom na kojoj se nalazi prometni znak obaveznog zaustavljanja "STOP", s obzirom da je opravdano očekivao da će vozač zaustaviti motorno vozilo i neće poduzeti radnju uključivanja iz sporedne na glavnu cestu, a nisu postojale okolnosti koje isključuju legitimno očekivanje tuženika.

"13. U prvostupanjskom postupku je nedvojbeno utvrđeno da se prije nezgode tuženik kretao biciklom po biciklističkoj traci Zagrebačkom ulicom koja ima prednost prolaska, dok se osiguranik tužitelja kretao osobnim vozilom sporednom ulicom A.G. Matoša na kojoj postoji prometni znak obaveznog zaustavljanja "STOP" prije uključivanja na glavnu cestu, te da je na biciklističkoj traci bilo parkirano taxi vozilo koje je tuženik zaobišao i nakon toga se vratio na biciklističku traku po kojoj je nastavio kretanje, dok iz nalaza i mišljenja vještaka Nevena Ereša i višekratnih dopuna nalaza proizlazi da su oba sudionika bila međusobno uočljiva na udaljenosti od 8,3m, da je mjesto sudara bilo u raskrižju na području biciklističke trake po kojoj se tuženik kretao brzinom od 15-20 km/h, dok se osiguranik tužitelja uključivao sa sporedne ceste na glavnu cestu brzinom oko 5-10 km/h te da je osiguranik tužitelja skretanjem ulijevo presjekao put kretanja tuženika, pa je radnja uključivanja u promet osobnog vozila osiguranika tužitelja bila uzrokom prometne nezgode.

14. To što je vještak u nalazu i dopunama nalaza prikazao mogućnost izbjegavanja nezgode na način da je tuženik poduzeo radnju kočenja, a za što je imao dovoljno vremena jer je i tuženik mogao uočiti vozilo osiguranika tužitelja na udaljenosti od 8,3m, po ocjeni ovoga suda ne opravdava zaključak da je (i) tuženik odgovoran za nastanak prometne nezgode.

14.1. U prometnoj situaciji u kojoj se tuženik kao biciklist kretao primjerenom brzinom biciklističkom trakom koja se proteže uzduž glavne ceste, isti nije bio u obvezi poduzeti radnju kočenja u raskrižju sa sporednom cestom na kojoj se nalazio prometni znak obaveznog zaustavljanja "STOP". To iz razloga što je tuženik opravdano očekivao da će vozač zaustaviti motorno vozilo i da neće poduzeti radnju uključivanja iz sporedne na glavnu cestu, odnosno da će poštivati njegovu prednost prolaska obzirom je kao biciklist bio uočljiv i nisu postojale okolnosti koje bi dovodile u sumnju opravdano očekivanje tuženika.

15. Osiguranik tužitelja je postupio protivno čl. 57. st. 6. Zakon o sigurnosti prometa na cestama (Narodne novine br. 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., u daljnjem tekstu: ZSPC), što je utvrđeno pravomoćnom kaznenom presudom kojom je proglašen krivim i za koju je ovaj sud vezan primjenom čl. 12. st. 3. ZPP-a. Dakle, osiguranik tužitelja je primjenom navedene zakonske odredbe bio u obvezi propustiti tuženika kao biciklistu koji se kretao po biciklističkoj traci, kao dijelu kolnika namijenjenom za promet bicikala koji se prostirao uzduž kolnika i koji je bio obilježen uzdužnom crtom na kolniku uzduž glavne ceste, obzirom ga je

mogao uočiti na dovoljnoj udaljenosti uzimajući u obzir da promet nije bio gust i da je osiguranik tužitelja poznavao raskrižje (svakodnevno ga koristi).

16. U kretanju tuženika nema nepropisnog postupanja obzirom se kretao po biciklističkoj traci u smjeru kretanja kako propisuje čl. 47. st. 1. i čl. 112. st. 1. ZSPC-a i bez ometanja/ugrožavanja drugih sudionika u prometu (čl. 113. st. 1. ZSPC), dok je jedino za vozače bicikala koji se kreću biciklističkom stazom propisana dužnost pri prelasku kolnika obratiti pažnju na udaljenost i brzinu vozila koja mu se približavaju te kolnik prelaziti nakon što se uvjere da to mogu učiniti na siguran način u čl. 112. st. 6. ZSPC-a, koji propis se ne odnosi na tuženika obzirom se on kretao biciklističkom trakom (čl. 2. st. 1. toč. 18. ZSPC-a)."

Županijski sud u Varaždinu Gž-751/2022-5 od 20. travnja 2023.

78

NAKNADA ŠTETE - PRELAZAK PRAVA POTRAŽIVANJA NAKNADE IMOVINSKE ŠTETE NA NASLJEDNIKE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21)

Članak 1097.

Pravo na naknadu imovinske štete s osnova tuđe pomoći i njege i troškova liječenja je prenosivo i nasljedivo pravo.

"5. Predmet spora zahtjev je tužiteljica (koje su preuzele postupak nakon smrti njihove majke pok. M. V. koja je podnijela tužbu radi naknade štete jer je 3. srpnja 2019. u mjestu lčići stradala u prometnoj nezgodi) radi naknade neimovinske i imovinske štete postavljen u podnescima od 19. kolovoza 2022. i 17. kolovoza 2022.

5.1. Obrazlažući presudu u pobijanom dijelu prvostupanjski sud navodi da je odbio tužbeni zahtjev pod toč. IV. (i III.) izreke presude na ime tražbine imovinske štete za trošak liječenja i tuđu pomoć, jer je to zapravo nenovčana imovinska šteta, a prema odredbi čl. 1105. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (NN br. 35/05; 41/08; 125/11; 78/15; 29/18 i 126/21; dalje: ZOO) na nasljednike prelazi samo pravo potraživati isplatu neimovinske štete.

(..)

7. Međutim, ostvaren je žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, jer se odluka prvostupanjskog suda u pobijanom dijelu temelji na pogrešnoj premisi da je relevantna odredba čl. 1105. st. 1. ZOO-a prema kojoj tražbina naknade neimovinske štete prelazi na nasljednike i to samo ako je oštećenik podnio pisani zahtjev ili tužbu. Naime, tom odredbom poboljšana je položaj nasljednika u odnosu na njihov položaj koji je bio normiran u ranijem važećem Zakonu o obveznim odnosima, jer i sada tražbina naknade neimovinske štete prestaje oštećenikovom smrću, ali ona prelazi na nasljednike i u situaciji kad je oštećenik podnio pisani zahtjev za odštetu ili tužbu sudu i u takvoj situaciji nasljednici stupaju na mjesto oštećenika. Dakle, tom odredbom normiran je pravni položaj nasljednika samo u vezi tražbine naknade neimovinske (a ne i imovinske) štete.

7.1. Nadalje, kako je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da je naknada štete za tuđu

pomoć i liječenje imovinska šteta o (ne)prenosivosti prava na određene oblike naknade imovinske štete valja primijeniti odredbu čl. 1097. ZOO-a prema kojoj se pravo na naknadu štete u obliku novčane rente zbog smrti bliske osobe ili zbog ozljede tijela ili narušenja zdravlja ne može prenijeti na drugu osobu (st. 1.), dok se dospjeli iznosi naknade mogu prenijeti na drugoga ako je visina naknade određena pisanim sporazumom strana ili pravomoćnom sudskom odlukom (st. 2.). Dakle, tom odredbom normirano je da se pravo na naknadu štete u obliku novčane rente zbog smrti bliske osobe ili ozljede odnosno narušenja zdravlja ne može prenijeti na drugu osobu, pa je to strogo osobno pravo koje u pravilu nije prenosivo ni nasljedivo, uz iznimku propisanu u čl. 1097. st. 2. ZOO-a, slijedom čega valja zaključiti da je pravo na naknadu imovinske štete (u konkretnom slučaju naknada za tuđu pomoć i liječenje) prenosivo i nasljedivo. U tom kontekstu osnovano je pozivanje žaliteljice na okolnost da se u ZOO-u nigdje ne spominje da se imovinska šteta (za tuđu pomoć i liječenje) ne prenosi na nasljednike."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1461/2022-2 od 13. travnja 2023.

79

STJECANJE BEZ OSNOVE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11)

Članak 161. stavak 1.

Članak 111. stavak 1.

Kada je treća osoba ispunila obvezu dužnika, nije ovlaštena zahtijevati isplatu temeljem stjecanja bez osnove u situaciji kada je otpala osnova temeljem koje je ispunila obvezu dužnika, s obzirom da to pravo ima dužnik.

"17. Kako nije sporno da je I. P. R. obvezana platiti naknadu, a da tuženica nije osporila da je tužitelj platio naknadu, to proizlazi da je tužitelj kao treća osoba podmirio obvezu dužnika, u smislu čl. 161. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05., 41/08., 125/11., u daljnjem tekstu: ZOO) koji propisuje da obvezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treća osoba.

17.1. Kako ispunjenje obveze od tužitelja kao treće osobe ima isti pravni učinak kao da je obvezu ispunila dužnica (I. P. R.), to je dužnica aktivno legitimirana zahtijevati povrat temeljem stečenog bez osnove primjenom čl. 1111. st. 1. ZOO-a, koji propisuje da kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda, odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti ga, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi vrijednost postignute koristi. Dakle, u konkretnom slučaju nije otpala osnova temeljem koje je tužitelj platio obzirom je on platio umjesto dužnika temeljem zakonske ovlasti (čl. 161. st. 1. ZOO-a), nego je otpala osnova temeljem koje je dužnica bila obvezana na plaćanje naknade, pa je iz navedenih razloga osnovan zaključak prvostupanjskog suda o nedostatku aktivne legitimacije na strani tužitelja.

18. Vezano uz tvrdnju tužitelja da je on ispunio obvezu da bi bila izbjegnuta prisila, pri čemu se poziva na čl. 1112. st. 1. ZOO-a koji propisuje da tko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo zahtijevati vraćanje, osim ako je zadržao pravo na povrat, ako

je platio da bi izbjegao prisilu ili ako isplata duga zavisi od ispunjenja uvjeta, valja istaći da tužitelj činjenično ne navodi o kakvoj se "prisili" radi. Ukoliko tužitelj smatra pod "prisilom" namirenje u eventualnom postupku prisilne naplate, isto ne može biti osnovano jer on nije utvrđen obveznikom plaćanja naknade."

Županijski sud u Varaždinu Gž-412/2023 od 9. kolovoza 2023.

80

ZAŠTITA POTROŠAČA

Zakon o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, broj: 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 9/15, 78/15, 102/15, 52/16)

Članak 19.c

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

Članak 1111.

Sklapanjem aneksa ugovoru o kreditu u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju potrošač je restituiran za nepoštenu ugovornu odredbu o jednostranoj izmjeni kamatne stope sadržanu u ugovoru o kreditu s valutnom klauzulom u CHF jer ga, s jedne strane, ta odredba ne obvezuje, a, s druge strane, isplate koje je na temelju nje učinio vraćene su u njegovu imovinu na način da su iskorištene za njegov račun, u ispunjenju valjane obveze preuzete aneksom. Zbog toga razlika koju tužitelj zahtijeva tužbom, nakon zaključenog aneksa ugovoru nije (više) u imovini tuženika bez osnove pa nisu ispunjene pretpostavke za povrat propisane člankom 1111. Zakona o obveznim odnosima.

"30. U tom smislu, prema pravnom shvaćanju ovog drugostupanjskog suda, iako ZID ZPK/2015 ne propisuje ništetnost sporne ugovorne odredbe pa stoga niti način restitucije potrošača, u pravnoj situaciji kad su isplate koje je tužitelj učinio na ime nepoštene ugovorne odredbe o jednostranoj izmjeni kamatne stope koja je bila sadržana u ugovoru o kreditu s valutnom klauzulom u CHF, na temelju među strankama sklopljenog valjanog aneksa tom ugovoru iskorištene za ispunjenje njegove obveze prema tom aneksu, a utvrđena je preplata iskorištena za ispunjenje budućih anuiteta u valutnoj klauzuli u EUR, ne može se zaključiti da aneks uz ugovor o kreditu nema restitucijski učinak za tužitelja u odnosu na nepoštenu ugovornu odredbu o jednostranoj izmjeni kamatne stope koja je bila sadržana u ugovoru o kreditu s valutnom klauzulom u CHF bez obzira na to što ZID ZPK/2015 ne predviđa da se iznosi koji su plaćeni na temelju ugovorne odredbe o jednostranoj izmjeni stope ugovorne kamate ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF vraćaju tužitelju, nego da se iskorištavaju u njegovu korist za ispunjenje ugovornih obveza koje su ugovorene valjanim aneksom ugovoru o kreditu.

(...)

33. Naposljetku, aneks ugovoru koji je sklopljen u skladu sa ZID ZPK/2015 sadrži odredbe o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, ali su te odredbe odraz prisilnih zakonskih odredbi ZID ZPK/2015 koje je unaprijed odredio zakonodavac, a ne tužena

banka. Zbog toga ugovoreni sadržaj aneksa ugovoru o kreditu u smislu članka 49. stavka 5. Zakona zaštititi potrošača ("Narodne novine" br. 41/2014. i 110/2015., dalje ZZP/2014) koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja aneksa, ne podliježu primjeni druge glave ("Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima") trećeg dijela tog Zakona.

34. Pored činjenice da je tuženik na temelju kogentnih odredbi članka 19.c ZID ZPK/2015 u izračun konverzije uvrstio sve iznose koje je za vrijeme otplate kredita primio od tužitelja, uključivo i razliku između stvarno naplaćenog anuiteta koji je obračunat prema promijenjenoj kamatnoj stopi (5,25%, 5,65%, 6,15% i 6,40%) i anuiteta koji bi bio obračunat da je primijenjena početna ugovorena kamatna stopa (4,99%) te je postignut sporazum o korištenju utvrđene preplate, očito je da ta razlika koju tužitelj zahtijeva tužbom, nakon zaključenog aneksa ugovoru nije (više) u imovini tuženika pa nisu ispunjene pretpostavke za povrat propisane člankom 1111. ZOO-a.

34.1. Tuženik je na temelju sklopljenog aneksa, u izračun konverzije koji je propisan ZID ZPK/2015, unio iznose koje tužitelj traži tužbom, a koji su doista na temelju nepoštene ugovorne odredbe o jednostranoj izmjeni kamatne stope sadržane u ugovoru u kreditu s valutnom klauzulom u CHF bez osnove bili prešli u njegovu imovinu u utuženom razdoblju od rujna 2007. do 31. prosinca 2013. Ti su iznosi, međutim, zajedno s ostalim iznosima uplaćenim radi namirenja početno utvrđenih anuiteta u kunama s valutnom klauzulom u CHF (osim uplata na ime naplaćenih zatezних kamata, naknada i troškova koji se ne uzimaju u obzir za potrebe izračuna konverzije) u skladu sa sklopljenim aneksom ugovoru o kreditu iskorišteni za namirenje anuiteta u valutnoj klauzuli u EUR utvrđenih po novom otplatnom planu s valutnom klauzulom u EUR, a preplata je korištena za namirenje budućih anuiteta s valutnom klauzulom u EUR.

35. Zbog toga je pravilan zaključak suda prvog stupnja da nema pravne osnove za isplatu razlike između početno ugovorene i stvarno primijenjene kamatne stope iz ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF od 1. rujna 2006. jer su i uplate koje čine tu razliku u cijelosti uračunate prilikom obračuna konverzije kredita čime je obveza kreditora na povrat tih iznosa prestala.

(...)

39. Imajući na umu navedene razloge, osobito one iz točke 26., 27., 30. 34. i 34.1. ovog obrazloženja, zaključak je i ovog suda da je sklapanjem aneksa ugovoru o kreditu u skladu s odredbama ZID ZPK/2015 tužitelj restituiran za nepoštenu ugovornu odredbu o jednostranoj izmjeni kamatne stope sadržanu u ugovoru o kreditu s valutnom klauzulom u CHF jer ga, s jedne strane, ta odredba ne obvezuje, a, s druge strane, isplate koje je na temelju nje učinio vraćene su u njegovu imovinu na način da su iskorištene za njegov račun, u ispunjenju valjane obveze preuzete aneksom. Stoga mu ni po pravnom shvaćanju ovog suda ne pripada isplata koja se traži tužbom."

Županijski sud u Varaždinu Gž-244/2019-5 od 14. lipnja 2023.

81

ISPLATA – ZALOŽNI DUŽNICI NISU NUŽNI SUPARNIČARI

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19)

Članak 201.

Sudužnik i založni dužnik u postupku povodom restitucijskog zahtjeva potrošača protiv banke temeljem nepoštene ugovorne odredbe iz ugovora o kreditu u CHF nisu nužni suparničari.

"6.3. Pogrešno je prvostupanjski sud, a na što se pravilno ukazuje u žalbi, odbacio tužbu tužiteljice u cijelosti s obrazloženjem da su svi tuženici jedinstveni nužni suparničari. Prema izloženom pravnom shvaćanju ovog suda, a koje je podudarno s pravnim shvaćanjem iz presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske Revt-299/12-2 od 19. ožujka 2014., te Revx-285/2013-2 od 5. prosinca 2019., te odluke ovog suda Gž-324/2020, u ovom konkretnom sporu sudužnica V. K. i sudužnik Ž. K., te založna dužnica Lj. M.-K. iz Ugovora o kreditu koji je sklopila kao korisnica kredita tužiteljica N. K. s prednikom OTP banke d.d., Societe Generale – Splitska banka d.d., nisu jedinstveni nužni suparničari u smislu odredbe članka 201. ZPP-a. Bez obzira što je konkretno Lj. M.-K. bila založni dužnik u navedenom Ugovoru o kreditu, pravomoćnost presude za utvrđenje ništetnim ugovornih odredaba Ugovora o kreditu (kakav je tužbeni zahtjev konkretno postavljen) reflektirala bi se na tu založnu dužnicu samo u situaciji kada bi banka tuženice namirivala dospjelu tražbinu na nekretnini založnog dužnika što nije slučaj u ovom sporu."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž-484/2022 od 30. ožujka 2022.

82

NIŠTETNOST – RESTITUCIJSKI ZAHTJEV

Zakon o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 41/14, 110/15, 14/19)

Članak 118.

U postupku povodom restitucijskog zahtjeva potrošača temeljem ništetnih odredaba o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF ugovora o kreditu koji je potrošač sklopio sa Slavonskom bankom d.d., presuda iz postupka kolektivne zaštite prava i interesa (Trgovački sud u Zagrebu P-1401/12) nema direktan pravni učinak.

"7.1. Polazeći od jasne i nedvosmislene odredbe čl. 118. Zakona o zaštiti potrošača (dalje: ZZP – "Narodne novine" broj 41/14, 110/15 i 14/19) prema kojoj odluka suda donesena u postupku za zaštitu kolektivnih interesa potrošača iz članka 106. stav. 1. ZZP, u smislu postojanja povrede propisa zaštite potrošača iz tog članka obvezuje ostale sudove u postupku koji potrošač osobno pokrene radi naknade štete koja mu je uzrokovana postupanjem tuženika, no imajući u vidu da je tuženik tek pravni slijednik nekadašnje Slavonske banke d.d. koja je sa tužiteljem sklopila predmetni ugovor o kreditu, to je evidentno da eventualnu štetu tužitelj nije prouzrokovao tuženik, već eventualno kreditor

Slavonska banka d.d. za koju pod određenim pretpostavkama (ovisno o obliku pravnog sljedništva) može odgovarati tuženik slijedom čega se ni učinak presuda donesenih u postupku zaštite kolektivnih interesa potrošača (kojeg je predmetom bilo postupanje tamo tuženih banaka kao ugovornih stranaka određenih kreditnih odnosa u određenom vremenskom periodu) ne može protezati na ugovorni odnos tužitelja i tuženika, a niti tužitelja kao korisnika kredita i kreditora Slavonsku banku d.d."

(...)

8.1.U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će kao prethodno pitanje raspraviti eventualnu ništetnost predmetnih ugovornih odredbi koje se odnose na promjenjivu ugovornu stopu kamate i valutnu klauzulu te će se odrediti i prema prigovoru zastare utužene tražbine. Materijalno-pravno stajalište prvostupanjskog suda u odnosu na prethodno navedena odlučna pravna pitanja, determinirati će njegovo nastavno postupanje."

Županijski sud u Varaždinu Gž-76/2021 od 24. kolovoza 2021.

83

NEPOŠTENA UGOVORNA ODREDBA – NEGATIVNA TEČAJNA RAZLIKA

Zakon o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 96/03, 46/07)

Članak 81. stavak 1.

Članak 87. stavak 1.

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

Članak 1111.

Unošenjem u ugovor bez pregovaranja ugovorne odredbe koje u ugovornom odnosu stvaraju znatnu neravnotežu na štetu potrošača, trgovac je ugrozio visoku razinu zaštite od nepoštenih ugovornih odredbi koja se potrošačima jamči zakonom. Svrsi i smislu te zaštite i prirodi razloga zbog kojih je ugovorna odredba o otplati kredita uz valutnu klauzulu u CHF utvrđena nepoštenom se protive zahtjevi tuženika da se upravo na temelju takve odredbe koju je sam unio u ugovor protivno zahtjevu dobre vjere vraćaju bilo kakve koristi koje je potrošač pritom imao. Te je ugovorne odredbe diktirao sam tuženik pa je na njemu da snosi posljedice uključivo i onda kad se te odredbe pozitivno odražavaju na potrošača jer potrošač u njihovu kreiranju nije sudjelovao i ne mogu mu se predbaciti.

"17. Neosnovano žalitelj prigovara da su za ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva odlučne tzv. negativne tečajne razlike. Predmet spora je povrat uplata za koje se u smislu članka 1111. ZOO-a neosnovano obogatio tuženik kada je dio imovine tužitelja prešao u njegovu imovinu na temelju ugovornih odredbi koje su, jer uzrokuju znatnu neravnotežu u pravima i obvezama stranaka na štetu tužitelja, utvrđene ništetnim. S obzirom na to da zakonska pravila vraćanja stečenog bez osnove (članci 1112. do 1120. ZOO-a) ne predviđaju nikakva uzajamna vraćanja niti je to po prirodi stvari moguće pored činjenice da nikakva imovina tuženika nije bez pravne osnove prešla u imovinu tužitelja, prilikom ocjene

osnovanosti kondicijskog zahtjeva pravilno sud prvog stupnja nije uzeo u obzir tzv. negativne tečajne razlike.

17.1. Osim toga, ništetnost ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli u CHF je utvrđena stoga što je riječ o odredbi koja stvara neravnotežu među pravima i obvezama ugovaratelja na štetu tužitelja. Stavljanjem takvih odredbi u ugovor bez pregovaranja tuženik je ugrozio visoku razinu zaštite od nepoštenih ugovornih odredbi koja se potrošačima jamči zakonom. Svrsi i smislu te zaštite i prirodi razloga zbog kojih je predmetna ugovorna odredba utvrđena nepoštenom se protive zahtjevi tuženika da se upravo na temelju takve odredbe koju je sam unio u ugovor protivno zahtjevu dobre vjere vraćaju bilo kakve koristi koje je potrošač pritom imao. Te je ugovorne odredbe diktirao sam tuženik pa je na njemu da snosi posljedice uključivo i onda kad se te odredbe pozitivno odražavaju na potrošača jer potrošač u njihovu kreiranju nije sudjelovao i ne mogu mu se predbaciti. To još više vrijedi u predmetu poput ovog kad je ugovoreni tečaj upravo tečaj koji odredi sam tuženik. U takvoj se situaciji potrošaču zaista ne može predbaciti da je bez osnove stekao nešto na štetu banke, ako je platio anuitet po tečaju koji je u njegovu korist promijenila sama banka. Tuženik gubi iz vida preventivnu funkciju prisilnih propisa o zaštiti od nepoštenih ugovornih odredbi i odvrćući učinak koje one moraju imati prema trgovcima. Osim toga, tuženik gubi iz vida i to da bi uračunavanje koje on predlaže imalo za posljedicu ugrožavanje restitucije potrošača koja je nužna posljedica ništetnosti nepoštene ugovorne odredbe jer deklaracija sama za sebe, bez potpunog obeštećenja, nema traženu kvalitetu zaštite koju ZZP/2003 kao prisilni propis predviđa."

Županijski sud u Varaždinu Gž-673/2023-2 od 6. prosinca 2023.

VII. PARNIČNI POSTUPAK I PARNIČNI TROŠKOVI

84

NEPRISTRANI SUD – ODLUČIVANJE O PREDMETU U KOJEM JE STRANKA ZAPOSLENIK SUDA KOJI DONOSI ODLUKU

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Članak 6. stavak 1.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 68. stavak 1.

Za usklađenost nadležnosti prvostupanjskog suda sa konvencijskim i ustavnim jamstvima poštenog suđenja taj sud treba uz poštivanje konvencijskih standarda pri primjeni subjektivnog, a posebno objektivnog testa nepristranosti, uzimajući u obzir okolnosti predmeta, ocijeniti je li radni odnos stranke na tom sudu pred kojim se vodi postupak "drugi važan razlog" u smislu članka 68. stavka 1. Zakona o parničnom postupku.

"5. Počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 1. zbog neprimjene članka 68. stavka 1. ZPP-a na koju se tuženik izričito poziva u žalbi i to u vezi s povredom ustavnog i konvencijskog prava na pošteno suđenje na koju se tuženik sadržajno poziva u žalbi dovodeći u pitanje nepristranost prvostupanjskog suda zbog činjenice da je tužiteljica zaposlena na prvostupanjskom sudu na radnom mjestu sudskog zapisničara u parničnoj referadi.

6. Pravo na nepristrani sud zajamčeno je člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske i člankom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

7. Imajući na umu okolnost da je tužiteljica, prema njezinom iskazu, zaposlena na prvostupanjskom sudu cijelo vrijeme trajanja prvostupanjskog postupka i dulje vrijeme prije toga – barem od 6. kolovoza 2007. (kad je zaključen sporni ugovor), ocjena je ovog suda da ta činjenica sudu prvog stupnja nije mogla ostati nepoznata te da je s time u vezi morao biti svjestan okolnosti koje izazivaju bojazan u njegovu pristranost.

8. Ništa u spisu predmeta ne navodi na zaključak da je prvostupanjski sud o toj činjenici obavijestio tuženika i time mu omogućio podnošenje prijedloga iz članka 68. stavka 1. ZPP-a. Naprotiv, iz spisa predmeta ne proizlazi da je tuženiku ta činjenica morala biti poznata prije posljednjeg ročišta na kojem je tužiteljica saslušana te je zaključena glavna rasprava.

9. Isto tako, ništa u spisu predmeta ne navodi niti na zaključak da je prvostupanjski sud razmotrio važnost te činjenice kao razloga za obavijest neposredno višem sudu iz članka 67. ZPP-a ili kao razloga za zahtjev Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na vlastitu inicijativu iz članka 68. ZPP-a, iako mjerodavne navedene odredbe ZPP-a predviđaju takvu situaciju. Da je to učinio, sva pitanja vezana uz usklađenost nadležnosti prvostupanjskog suda sa konvencijskim i ustavnim jamstvima poštenog suđenja bila bi riješena prije nego što

je taj sud donio odluku o predmetu spora.

10. S obzirom na to da je propustio sam ocijeniti je li radni odnos tužiteljice na prvostupanjskom sudu pred kojim je vođen postupak "drugi važan razlog" u smislu članka 68. stavka 1. ZPP-a pa nije primijenio tu odredbu, a to je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude, počinjena je bitna povreda iz članka 354. stavka 1. ZPP-a pa je na temelju odredbi članaka 366. stavka 1. i 369. stavka 1. ZPP-a ukinuta prvostupanjska presuda te je predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

11. U ponovljenom će postupku prvostupanjski sud otkloniti navedenu bitnu povredu postupka te će uz poštivanje konvencijskih standarda pri primjeni subjektivnog, a posebno objektivnog testa nepristranosti, uzimajući u obzir okolnosti predmeta, ocijeniti je li zbog činjenice da je tužiteljica zaposlena na prvostupanjskom sudu kao sudski zapisničar tuženik imao objektivne razloge sumnjati u nepristranost tog suda te je li riječ o važnim razlozima za određivanje da u pravnoj stvari tužiteljice postupa drugi stvarno nadležni sud. Ovisno o toj ocjeni, prvostupanjski će sud postupiti u skladu s člankom 68. stavkom 1. ZPP-a ili će donijeti novu, zakonitu odluku o predmetu spora... [...]"

Županijski sud u Varaždinu Gž-644/2021-2 od 14. lipnja 2023.

85

JAMSTVO NEPRISTRANOSTI SUDA KOD ODLUČIVANJA O ZAHTJEVU KOJI SE TEMELJI NA ISTOJ ČINJENIČNOJ I PRAVNOJ OSNOVI KAO I ZAHTJEV KOJI JE U ODVOJENOM POSTUPKU PODNIO SUDAC KOJI ODLUČUJE O ZAHTJEVU

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Članak 6. stavak 1.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 71. točka 7.

Činjenica da je sutkinja koja je provela postupak i odlučila o zahtjevu potrošača kakav je i sama podnijela u odvojenom postupku kao potrošač, imajući na umu da je i sama jedan od potrošača koji su podnijeli zahtjeve za zaštitu od nepoštenih ugovornih odredbi sadržanih u ugovorima o kreditu s valutnom klauzulom u CHF te da u ovom postupku treba procijeniti iste činjenice na kojima temelji vlastiti zahtjev u odvojenom postupku, opravdava postojanje legitimnih sumnji u njezinu nepristranost u okviru objektivnog testa nepristranosti, neovisno o tome što sama nije u sporu s tuženikom i neovisno o tome što je riječ o predmetima u kojima postoji ustaljena sudska praksa. Standardi nepristranosti suda sadržani u ustavnom i konvencijskom pravu na pošteno suđenje odnose se na sve predmete, uključivo i one o kojima (već) postoji sudska praksa.

"9. Zaključak o nepostojanju razloga koji dovode u pitanje pristranost prvostupanjske sutkinje ne može se prihvatiti. To zato što prilikom ocjene postojanja tih razloga nisu poštovani konvencijski standardi pri primjeni subjektivnog, a posebno objektivnog testa nepristranosti. Niti za subjektivni pristup, odnosno nastojanje da se utvrdi osobno uvjerenje

ili interesi određenoga suca u konkretnom predmetu niti za objektivni pristup, to jest utvrđenje nudi li taj sudac dovoljna jamstava kako bi isključio svaku legitimnu dvojbu u tom pogledu, nije (uopće) odlučna okolnost da je riječ o vrsti predmeta u kojima već postoji sudska praksa, a što je jedina okolnost kojom se rukovodio predsjednik suda ocjenjujući opravdanost zahtjeva za izuzeće podnesenog zbog sumnji u nepristranost suda.

9.1. Pristranost ili opravdana sumnja u nedostatak nepristranosti prema objektivnom se testu procjenjuje sa stajališta običnog razumnog promatrača. Prilikom odlučivanja o tome postoji li u konkretnom predmetu opravdani razlog za sumnju u nepristranost suda, stajalište tuženika koji tvrdi da nepristranost ne postoji jest važno, ali nije presudno. Presudno je može li se ta sumnja smatrati objektivno opravdanom.

9.2. Imajući na umu okolnosti ovog predmeta u kojem je prvostupanijska sutkinja provela postupak i odlučila o zahtjevu potrošača kakav je i sama podnijela u odvojenom postupku kao potrošač, u okviru objektivnog testa, činjenica da je sutkinja i sama jedan od potrošača koji su podnijeli zahtjeve za zaštitu od nepoštenih ugovornih odredbi sadržanih u ugovorima o kreditu s valutnom klauzulom u CHF te da u ovom postupku treba procijeniti iste činjenice na kojima temelji vlastiti zahtjev u odvojenom postupku opravdava postojanje legitimnih sumnji u njezinu nepristranost, neovisno o tome što sama nije u sporu s tuženikom.

9.3. Navedene legitimne sumnje nisu otklonjene u postupku u povodu zahtjeva za izuzeće koji nije proveden uz poštivanje konvencijskih standarda pri primjeni barem objektivnog testa nepristranosti, jer se predsjednik suda rukovodio neodlučnom okolnosti da je riječ o predmetima o kojima postoji sudska praksa zanemarujući pritom da se standardi nepristranosti suda sadržani u ustavnom i konvencijskom pravu na pošteno suđenje koji služe tome da se stekne ili održi povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu trebaju poticati u javnosti, odnosi na sve predmete, uključivo i one o kojima postoji sudska praksa. Pritom nije uzeo u obzir niti proturječne navode izjave same sutkinje dane uz primjenu članka 74. stavka 4. ZPP-a iz kojih proizlazi da je ta sutkinja u preko 150 predmeta te vrste koji su joj dodijeljeni u rad smatrala da postoje razlozi koji dovode u pitanje njezinu nepristranost o čemu je obavještavala predsjednika suda, dok u ovom predmetu iste vrste nije smatrala da ti razlozi postoje te je naprotiv predlagala da se zahtjev za izuzeće odbije. Imajući na umu navedeno, nepravilno je primijenjena odredba članka 71. točke 7. ZPP-a, a to je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude. Zbog toga je počinjena bitna povreda iz članka 354. stavka 1. ZPP-a pa je na temelju odredbe članka 369. stavka 1. ZPP-a ukinuta prvostupanijska presuda te je predmet vraćen prvostupanijskom sudu na ponovno suđenje pred drugim sucem pojedincem."

Županijski sud u Varaždinu Gž-674/2023-2 od 6. prosinca 2023.

86

STVARNA NADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 34. stavak 2.

Članak 52. stavak 2.

Spor povodom naknade štete nastale kao posljedica prijevoza tužitelja kao putnika na katamaranu nije spor koji se odnosi na brodove, pa spada u stvarnu nadležnost općinskog suda.

"5.3. Prvostupanjski sud navodi da se štetni događaj dogodio na katamaranu koji je plovio na liniji Ist-Zapuntel-Vrbulje-Molat-Zadar, zbog čega da je stvarno nadležan trgovački sud jer se radi o sporu vezanom za brodove (na brodu je nastala šteta ozljeđivanjem tužiteljice), dok je mjesno nadležan Trgovački sud u Zagrebu obzirom da je to sud na čijem području tužiteljica ima prebivalište odnosno boravište, a radi se o sporu radi naknade štete zbog tjelesne ozljede.

(...)

6.2. I po ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud je pogrešno ocijenio da je za donošenje odluke u ovom sporu stvarno nadležan trgovački sud temeljem čl. 34.b. st. 1. toč. 6. ZPP-a. Ovo stoga što sadržajno konkretni spor predstavlja spor o prijevozu putnika (naknada štete nastala kao posljedica prijevoza tužiteljice kao putnice), te je ozljeda tužiteljice nastala neovisno o samoj plovidbi morem.

6.3. Radi se od sporu koji je u nadležnosti općinskog suda temeljem čl. 34. st. 2. ZPP-a, dok je mjesno nadležan općinski sud prema mjestu prebivališta tuženice temeljem čl. 52. st. 2. ZPP-a, odnosno Općinski građanski sud u Zagrebu."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici GŽ-264/2022 od 4. ožujka 2022.

87

POŠTIVANJE NAČELA KONTRADIKTORNOSTI PRILIKOM ODLUČIVANJA O PRIGOVORU MJESNE NADLEŽNOSTI TRGOVCA KAD POTROŠAČ TVRDI DA JE PROROGACIJSKA KLAUZULA NA KOJOJ SE TAJ PRIGOVOR TEMELJI NIŠTETNA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 7. stavak 3.

Članak 219. stavak 1.

Članak 354. stavak 2. točka 6.

Kada je tužba u kojoj potrošač (tužitelj) osporava valjanost prorogacijske klauzule dostavljena trgovcu (tuženiku) koji je takvo pravno shvaćanje potrošača osporio te je podnio prigovor mjesne nenadležnosti prvostupanjskog suda tvrdeći da je riječ o valjanoj ugovornoj odredbi koja obvezuje stranke, odluka suda o mjesnoj nadležnosti je donesena na temelju kontradiktornog postupka te su u tom smislu poduzete odgovarajuće procesne zaštitne mjere koje odgovaraju prirodi odlučivanja o prigovoru mjesne nenadležnosti.

"9. Neosnovano tuženik tvrdi da je u postupku koji je prethodio donošenju odluke o njegovom prigovoru mjesne nenadležnosti počinjena bitna povreda članka iz članka 354. stavka 2. točke 6. ZPP-a. Suprotno žalbenim prigovorima, sud prvog stupnja je svoju odluku o tuženikovu prigovoru donio uz ispunjenje zahtjeva za kontradiktornim postupkom koji podrazumijeva mogućnost da se u sudskom postupku znaju i komentiraju navodi koje je

iznijela druga strana. Kontradiktorno u osnovi znači da su odlučne činjenične tvrdnje (ili dokazi) dostupni objema stranama i da svaka stranka ima priliku proturječiti protivnikovim navodima (ili dokazima). Iz stanja spisa proizlazi da je tužba u kojoj je tužiteljica osporavala valjanost prorogacijske klauzule dostavljena tuženiku koji je takvo pravno shvaćanje tužiteljice osporio te je, dapače, podnio prigovor mjesne nenadležnosti prvostupanjskog suda tvrdeći da je riječ o valjanoj ugovornoj odredbi koja obvezuje stranke. U tim okolnosti je jasno da je odluka suda prvog stupnja donesena na temelju kontradiktornog postupka te su u tom smislu poduzete odgovarajuće procesne zaštitne mjere koje odgovaraju prirodi odlučivanja o prigovoru mjesne nenadležnosti pa se tvrdnje žalitelja o tome da je za očuvanje jamstva kontradiktornog postupka prethodno morao biti proveden dokaz saslušanjem stranaka ne mogu prihvatiti. To još više vrijedi u okolnostima ovog predmeta u kojem tuženik radi utvrđenja osnovanosti svog prigovora mjesne nenadležnosti nije, osim uvida u sporni ugovor i sudsku praksu Suda EU, predlagao ikakve druge dokaze pa ni saslušanje stranaka.

9.1. Pravilno tuženik u žalbi tvrdi da je sud u situaciji kada, pazeći po službenoj dužnosti na ništetnost ugovornih odredbi, utvrdi da je riječ o odredbi koja je nepoštena, prema općem pravilu, dužan o tome obavijestiti stranke te ih pozvati da se o njoj kontradiktorno raspravi. Međutim, tuženik gubi iz vida činjenicu da u ovom predmetu, sud prvog stupnja nije utvrdio ništetnost sporne odredbe pazeći na ništetnost po službenoj dužnosti, nego na temelju činjeničnih navoda tužiteljice i po njezinom zahtjevu."

Županijski sud u Varaždinu Gž-711/2023-2 od 6. studenog 2023.

88

(NE)POŠTENOST SPORAZUMA O MJESNOJ NADLEŽNOSTI SUDA SJEDIŠTA TRGOVCA U POTROŠAČKIM SPOROVIMA O KOJEM SE NIJE POJEDINAČNO PREGOVARALO

Zakon o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj: 96/03, 46/07)

Članak 82. točka 19.

Ugovorna odredba kojoj je svrha prenijeti nadležnost za sve sporove koji mogu proizaći iz potrošačkog ugovora na sud u kojem trgovac ima sjedište, potpada pod kategoriju odredbi čije je predmet ili svrha isključenje ili ometanje prava potrošača na poduzimanje sudske tužbe, a što je kategorija na koju se odnosi točka 19. članka 82. Zakona o zaštiti potrošača.

"12. Ugovorna odredba o prorogaciji nadležnosti ne odnosi se na predmet ugovora i cijenu pa u smislu članka 84. ZZZP/2003 podliježe testu poštenosti iako je jasno i lako razumljivo sastavljena. Zbog toga su neodlučni žalbeni navodi tuženika o tome da su tužitelju prilikom zaključenja ugovora predložene sve relevantne informacije o mjesnoj nadležnosti.

12.1. Iz sadržaja članka 12. ugovora o kreditu jasno proizlazi da je za slučaj spora predviđao nadležnost suda u mjestu sjedišta kreditora. Ta je odredba omogućavala tužitelju da precizno procijeni pravne i ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze pa je riječ o odredbi koja je transparenta u smislu članka 85. ZZZP/03 što pravilno žalitelj tvrdi u

žalbi.

13. Međutim, iako je riječ o ugovornoj odredbi koja je jasno i razumljivo sastavljena jer omogućuje tužitelju da u trenutku sklapanja ugovora precizno ocijeni nadležnost suda za slučaj spora, a time i ekonomske učinke ugovaranja takve odredbe (udaljenost od 280 km od mjesta njegova prebivališta i 3 sata putovanja do nadležnog suda u jednom smjeru), sama činjenica da je riječ o transparentnoj odredbi ne znači ujedno da je odredba poštena.

14. U skladu s člankom 81. stavkom 1. ZZP/2003 ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra se nepoštenom ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača.

14.1. Prema članku 82. točki 19. ZZP/2003 (tzv. siva lista nepoštenih odredbi), nakon pojedinačne procjene u skladu s člankom 81. tog Zakona, ugovorna odredba kojom se isključuje, ograničava ili otežava pravo potrošača da prava iz ugovora ostvari pred sudom ili drugim nadležnim tijelom može se smatrati nepoštenom.

15. Ugovorna odredba kojoj je svrha prenijeti nadležnost za sve sporove koji mogu proizaći iz potrošačkog ugovora na sud u kojem trgovac ima sjedište, obvezuje potrošača da se podvrgne isključivoj nadležnosti suda koji može biti udaljen od njegova prebivališta (boravišta). To njemu može otežati sudjelovanje u postupku jer troškovi mogu biti odvratajući i uzrokovati to da on odustane od tužbe koja je jedino učinkovito pravno sredstvo za zaštitu prava potrošača od nepoštenih ugovornih odredbi.

15.1. Osim toga, riječ je o ugovornoj odredbi koja isključivo pogoduje trgovcu jer mu omogućuje da sve sporove u vezi sa svojim profesijom vodi na sudu koji se nalazi u mjestu njegova sjedišta i da time olakšano organizira svoje sudjelovanje pred sudom, bez da potrošač zauzvrat uživa ikakvih pogodnosti od nje. Kakva god bila priroda potrošačkog ugovora, ovakva ugovorna odredba umanjuje učinkovitost sudske zaštite od nepoštenih ugovornih odredbi pa takva ugovorna odredba stoga potpada pod kategoriju odredbi čije je predmet ili svrha isključenje ili ometanje prava potrošača na poduzimanje sudske tužbe, a što je kategorija na koju se odnosi točka 19. članka 82. ZZP/2003.

15.2. Iz navedenog slijedi da prorogacijska klauzula u potrošačkom ugovoru o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo i koja prenosi isključivu mjesnu nadležnost na sud u Zagrebu gdje tuženik ima sjedište i koji je oko 280 km udaljen od mjesta prebivališta tužitelja, što, samorazumljivo, povećava troškove sudjelovanja tužitelja, uključivo i njegovog osobnog sudjelovanja u postupku u smislu članka 89. stavka 2. i članka 264. ZPP-a (obje su stranke predložile njegovo saslušanje), ali povećava i ukupne troškove postupka koje će na po okončanju spora snositi neuspješna stranka, s obzirom na to da su po tuženiku predloženi svjedoci iz Osijeka, zadovoljava uvjete za ocjenu nepoštenosti u smislu članka 81. stavka 1. ZZP/2003.

15.3. Pritom su neodlučni žalbeni prigovori tuženika koji se odnose na mogućnost tužitelja da angažira odvjetnika iz Zagreba. Riječ je o zadiranju u pravo stranke da je zastupa punomoćnik po njezinom izboru. Osim toga, tuženik gubi iz vida da i stranka koju zastupa punomoćnik u skladu s člankom 89. stavkom 2. ZPP-a uvijek može doći pred sud. Činjenica da je taj sud udaljen 280 km ima odvratajući učinak na njezin izbor u vezi s korištenjem tog prava."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1107/2023-2 od 6. studenog 2023.

PRAVNE POSLJEDICE NIŠTETNOSTI SPORAZUMA O PROROGACIJI NADLEŽNOSTI U POTROŠAČKIM SPOROVIMA KOJE POKREĆE POTROŠAČ

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 46. stavak 1.

Članak 48. stavak 1.

Članak 59.

Nepoštena ugovorna odredba o prorogaciji nadležnosti potrošačkog ugovora je na temelju članka 87. stavka 1. Zakona o zaštiti potrošača ništetna pa se smatra da ugovorena nadležnost suda sjedišta tuženika nikad nije niti postojala. U nedostatku sporazuma o prorogaciji nadležnosti u primjeni je Zakon o parničnom postupku koji, osim odredbi o općoj mjesnoj nadležnosti iz članka 46. stavka 1. Zakona o parničnom postupku, sadrži i odredbu o posebnoj nadležnosti po mjestu u kome se nalazi poslovna jedinica pravne osobe iz članka 59. Zakona o parničnom postupku. Do mjesne nadležnosti suda na području prebivališta potrošača može doći tek incidentalno, u situacijama kada trgovac ili njegova poslovna jedinica imaju sjedište na području suda na kojem potrošač ima prebivalište ili boravište.

"13. Nepoštena ugovorna odredba o prorogaciji nadležnosti iz predmetnog potrošačkog ugovora je na temelju članka 87. stavka 1. ZPP/2003 ništetna pa se smatra da ugovorena nadležnost suda sjedišta tuženika (u Zagrebu) nikad nije niti postojala (ništetnost prorogacijske klauzule *ex tunc*).

14. U nedostatku takvog sporazuma, u primjeni je ZPP koji, osim odredbi o općoj mjesnoj nadležnosti iz članka 46. stavka 1. ZPP-a, sadrži i odredbu o posebnoj nadležnosti po mjestu u kome se nalazi poslovna jedinica pravne osobe iz članka 59. ZPP-a, prema kojoj je za suđenje u sporovima protiv pravne osobe koja ima poslovnu jedinicu izvan svog sjedišta, ako spor nastane u povodu djelatnosti te jedinice, pored suda općemjesne nadležnosti nadležan je i sud na čijem se području ta poslovna jedinica nalazi.

14.1. Naprotiv, suprotno pravnom shvaćanju suda prvog stupnja, taj propis za ovu vrstu predmeta ne predviđa posebnu nadležnost prema mjestu prebivališta ili boravišta tužitelja. Iako je tada u poziciji tužitelja, potrošač je uvijek slabija strana, a nerijetko je tužba potrošača protiv trgovca jedino učinkovito pravno sredstvo za zaštitu potrošačkih prava. Premda je predviđena posebna mjesna nadležnost za sporove u kojima sudjeluju druge "slabije" stranke, poput radnika (članak 65. ZPP) ili oštećenika (članak 52. ZPP), posebne mjesne nadležnosti za potrošačke sporove nema. Niti jedna postupovna odredba ZPP-a o nadležnosti ne ovlašćuje stranke niti sud da, bez sporazuma u tom smislu, za tužbe koje potrošač podnosi protiv trgovca uspostave nadležnost suda prebivališta/boravišta potrošača kao tužitelja. Do toga da potrošač tuži na području svojeg prebivališta može doći tek incidentalno, u situacijama kada trgovac ili njegova poslovna jedinica imaju sjedište na području suda na kojem potrošač ima prebivalište ili boravište.

14.2. Imajući na umu da iz ugovora o kreditu s priložima proizlazi da je taj ugovor zaključen u Zagrebu gdje je i solemniziran, a iz iskaza tužitelja proizlazi da je sklopljen u auto-kući u zagrebačkim Dugavama, očito je da riječ o sporu u odnosu na koji nije moguće primijeniti odredbu u posebnoj mjesnoj nadležnosti iz članka 59. ZPP-a, nego je na temelju

članka 46. stavka 1. ZPP-a nadležan sud koji je općemjesno nadležan za tuženika.

14.3. S obzirom na to da je u smislu članka 48. stavka 1. ZPP-a za suđenje u sporovima protiv pravnih osoba općemjesno nadležan sud na čijem se području nalazi njihovo registrirano sjedište, što je u ovom predmetu Zagreb, pogrešno je sud prvog stupnja u povodu prigovora tuženika odlučio da je mjesno nadležan pa je na temelju članka 380. točke 3. ZPP-a preinačeno prvostupanjsko rješenje i predmet je ustupljen nadležnom prvostupanjskom sudu. S obzirom na to da je istodobno počinjena i bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 3. ZPP-a koju je tuženik određeno naveo u žalbi, na temelju članka 369. stavka 1. ZPP-a ukinuta prvostupanjska presuda i predmet je vraćen nadležnom prvostupanjskom sudu radi održavanja nove glavne rasprave."

Županijski sud u Varaždinu Gž-692/2023-2 od 3. siječnja 2024.

90

PRIVREMENI ZASTUPNIK TUŽENIKA U POSTUPKU ZA IZDAVANJE PLATNOG NALOGA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 84. stavak 2. točka 4.

Obiteljski zakon (Narodne novine, broj: 103/15, 98/19, 47/20, 49/23)

Članak 244. stavak 1.

Rješenje kojim se prihvaća tužbeni zahtjev (platni nalog) ne može donijeti u odnosu na tuženika koji je nepoznatog prebivališta i boravišta ako istovremeno nije zastupan po privremenom zastupniku. Obveza suda da u tom postupku imenuje tuženiku privremenog zastupnika proizlazi iz odredbe članka 84. stavka 2. točke 1. u vezi s člankom 445.a Zakona o parničnom postupku i iz odredbe članka 244. stavka 1. Obiteljskog zakona.

"11. U skladu s posebnom odredbom članka 84. stavka 2. točke 4. ZPP-a koja se na ovaj postupak primjenjuje na temelju članka 445.a ZPP-a, u situaciji poput ove, kada je boravište tuženika nepoznato, sud će tuženiku na njegov trošak postaviti privremenog zastupnika. To znači da se rješenje kojim se prihvaća tužbeni zahtjev (platni nalog) ne može donijeti u odnosu na tuženika koji je nepoznatog prebivališta i boravišta ako istovremeno nije zastupan po privremenom zastupniku. Obveza suda da u ovom postupku, radi zaštite njegovih imovinskih prava i interesa, imenuje tuženiku privremenog zastupnika proizlazi i iz odredbe članka 244. stavka 1. Obiteljskog zakona ("Narodne novine" br. 103/15., 98/19., 47/20., 49/23., dalje: OBZ). Prema tom propisu, u pravnoj stvari poput ove, o kojoj se ne odlučuje prema odredbama OBZ-a, osobi kojoj je najmanje tri mjeseca nepoznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, u postupcima koji su pokrenuti i vode se pred sudom ili javnopravnim tijelima, tijelo pred kojim se vodi određeni postupak imenovat će privremenog zastupnika.

12. Neosnovano, stoga, tužitelj tvrdi da nije bio ispunjen uvjet iz članka 84. stavka 1. ZPP-a odnosno da postavljanje privremenog zastupnika u ovom predmetu ne bi bilo

opravdano. Za razliku od ranije važećeg Obiteljskog zakona ("Narodne novine" br. 162/98., 116/03., dalje: OBZ/1998) koji je predviđao da će centar za socijalnu skrb postaviti skrbnika za poseban slučaj osobi kojoj najmanje tri mjeseca nije poznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, i to radi radi zaštite pojedinih njezinih imovinskih prava i interesa osobe (članak 191. stavak 1. OBZ/1998), OBZ predviđa da će centar za socijalnu skrb (sada zavod za socijalni rad) radi zaštite imovinskih prava i interesa imenovati posebnog skrbnika punoljetnoj osobi kojoj najmanje tri mjeseca nije poznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, samo u stvarima o kojima se odlučuje prema odredbama toga Zakona (članak 241. stavak 1. točka 2. OBZ-a). Imajući na umu da se o predmetu ovog spora ne odlučuje prema odredbama OBZ-a, nema uvjeta da se tuženiku imenuje posebni skrbnik koji bi ga u skladu s člankom 240. stavkom 2. u vezi s člankom 241. stavkom 3. OBZ-a zastupao u ovom predmetu. Kada se navedena odredba članka 241. stavka 1. točke 2. OBZ-a dovede u vezi s ranije citiranom odredbom članka 244. stavka 1. OBZ-a koja izričito propisuje obvezu suda pred kojim se vodi postupak protiv osobe koja je barem tri mjeseca nepoznatog boravišta ili je nedostupna (koji je vremenski uvjet u ovom predmetu ispunjen), a nema punomoćnika, sve s ciljem da zaštiti njegova imovinska prava i interese, jasno je da su neosnovani prigovori tužitelja da postavljanje privremenog zastupnika tuženiku u skladu s člankom 84. ZPP-a ne bi bilo opravdano ili da za to ne bi bili ispunjeni uvjeti.

13. Prema odredbi članka 85. stavka 3. ZPP-a sredstva za pokriće troškova postavljanja i rada privremenog zastupnika dužan je predujmiti tužitelj i to na temelju rješenja suda. Zbog toga je točka II. rješenja suda prvog stupnja poslovni broj PI-822/2023-2 od 22. veljače 2023. koja je donesena na temelju te zakonske odredbe donesena uz njezinu pravilnu primjenu pa je žalba tužitelja na temelju članka 380. točke 2. odbijena i potvrđeno je to rješenje u pobijanom dijelu pod točkom II. kojim je naloženo tužitelju uplatiti predujam za troškove postavljanja i rada privremenog zastupnika čiju visinu tužitelj žalbom ne pobija.

14. Činjenica da predujam nije plaćen u roku koji je odredio sud nije sporna pa je rješenje suda prvog stupnja poslovni broj PI-822/2023-3 od 6. travnja 2023. doneseno na temelju posljednje rečenice članka 85. stavka 3. ZPP-a koja propisuje da ako tužitelj ne predujmi sredstva za troškove postavljanja i rada privremenog zastupnika u roku koji je odredio sud u svom rješenju, sud će tužbu odbaciti. Zbog toga je i to rješenje doneseno uz pravilnu primjenu prava pa je žalba tužitelja odbijena i prvostupanjsko je rješenje potvrđeno (članak 380. točka 2. ZPP-a)."

Županijski sud u Varaždinu Gž-662/2023-2 od 14. studenog 2023.

91

POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 117.

Omaška punomoćnika stranke da u ročišnik pravilno navede datum zakazanog ročišta nije opravdan razlog za puštanje ročišta.

"5.1. Navodima žalbe tužitelji nisu doveli u sumnju zaključak prvostupanjskog suda

da u smislu odredbe čl. 117. st. 1. ZPP-a omaška njihove punomoćnice kod upisivanja datuma ročišta nije opravdani razlog za propuštanje odnosno nepristupanje ročištu koje je bilo određeno za 16. siječnja 2020. Naime, kod nespornih činjenica, i to:

- da je rješenjem prvostupanjskog suda od 15. srpnja 2019. zakazano ročište za 16. siječnja 2020., koje rješenje je punomoćnica tužitelja primila 21. kolovoza 2019.,

- da punomoćnica tužitelja nije pristupila na ročište koje je održano 16. siječnja 2020. s početkom u 12,00 sati, jer je u ročišnik za 2020. pogrešno upisala datum, tako da je umjesto 16. siječnja 2020. ročište upisala za 16. ožujka 2020.,

pravilan je zaključak prvostupanjskog suda naveden u toč. 8. obrazloženja pobijanog rješenja, da tom omaškom punomoćnica tužitelja kao odvjetnica, dakle stručna opunomoćenica, nije postupila uz dužnu pažnju koja se od nje očekuje odnosno u ispunjavanju obveza iz svoje profesionalne djelatnosti nije postupila s povećanom pažnjom prema pravilima struke i običaja (pažnja dobrog stručnjaka), pa kako se ne radi o iznenadnim i nepredviđenim okolnostima, već o očitom propustu punomoćnice tužitelja kod upisivanja ročišta u ročišnik te se izostanak s ročišta od 16. siječnja 2020. može pripisati slučaju i isključivoj krivnji punomoćnice tužitelja."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1626/2021-2 od 20. siječnja 2022.

92

PREKID POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 12.

Članak 213. stavak 1.

U postupku utvrđenja prava vlasništva ne postoje razlozi za prekid postupka iz razloga što se za nekretnine koje su predmetom utvrđenja vodi postupak preoblikovanja zemljišne knjige.

"2. Obrazlažući donijeto rješenje sud navodi da je 12. veljače 2021. tužitelj protiv tuženika podnio tužbu radi utvrđenja prava vlasništva te da je na ročištu 4. listopada 2021. utvrdio da se za utužene nekretnine vodi i nije završen postupak preoblikovanja zemljišnih knjiga jer je "prisutan prigovor nesuglasnosti između idealnog i realnog dijela koji se u postupku preoblikovanja rješava pred nadležnim tijelima, a nakon toga pred sudskim organom zemljišnoknjižnim odjelom Pag" obzirom na navedeno a kako od utuženih nekretnina se vode dva postupka a već teče postupak preoblikovanja, pa kako se radi o prethodnom pitanju o čijem rješenju ovisi odluka u ovom postupku zbog čega je sud i odlučio da sam ne rješava prethodno pitanje sukladno čl. 12. ZPP-a i donio pobijano rješenje primjenom čl. 213. st. 1. Zakona o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 – Odluka US RH, 84/08, 96/08 – odluka US RH, 123/08 – ispr.57/11, 148/11 – pročišćeni tekst 25/13, 89/14, 70/19 – odluka US RH - dalje: ZPP) i donosi pobijano

rješenje.

(...)

5. Uz žalbu tužitelj je i priložio odluku o otvaranju dijela zemljišne knjige za k.o. Novalja Nova (Zona III) iz koje je razvidno da je između brojnih ostalih nekretnina otvorena zemljišna knjiga u ovom postupku sporne čkbr.6720 i 6740, a uvidom u zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga ovaj sud utvrđuje da je nekretnina čkbr.6720 površine 478 m² upisana u zk.ul.4757, dok je nekretnina čkbr.6740 površine 313 dvorište i gospodarska zgrada upisana u zk.ul.3355.

5.1. Obzirom na navedeno ispunjeni su ne samo svi uvjeti za nastavak ovog postupka već u trenutku po prvostupanjskom sudu određenog prekida postupka dana 4. listopada 2021. nije ni bilo nikakvih uvjeta za prekidom ovog parničnog postupka posebice ne iz razloga iz kojeg je to prvostupanjski sud učinio.

6. Radi prethodno navedenog valjalo je žalbu tužitelja usvojiti, ukinuti prvostupanjsko rješenje i predmet vratiti istom prvostupanjskom sudu na daljnje postupanje osnovom čl. 380. toč. 3. ZPP-a."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1668/2021-2 od 3. veljače 2022.

93

JEDNAKOST ORUŽJA

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Članak 6. stavak 1.

U situaciji kad je stranka bila obaviještena o zaključcima vještaka i imala je mogućnost osporavati ih (koju je mogućnost i iskoristila), pružena joj je prilika da učinkovito sudjeluje u postupku određivanja vještačenja i pribavljanja nalaza i mišljenja koji su korišteni za odlučivanje o osnovanosti njezina zahtjeva pa nije stavljena u neravnopravni položaj u odnosu na drugu stranu.

"13. Iz spisa predmeta i iz utvrđenja prvostupanjskog suda, proizlazi da je tuženik učinkovito sudjelovao u pribavljanju nalaz i mišljenja Centra za socijalnu skrb Zagreb, Podružnica Novi Zagreb i sudskih vještaka za psihijatriju i psihologiju. Ti su mu nalazi i mišljenja, kao i nalaz i mišljenje Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Podružnica Samobor, dostavljani te je tuženik bio upoznat s njihovim zaključcima i prijedlozima. Stoga mu je bila pružena učinkovita mogućnost da ospori zaključke stručnih timova i vještaka. Tu je mogućnost u odnosu na nalaz i mišljenje zagrebačkog centra i vještaka iskoristio. Prvostupanjski je sud, radi ispitivanja tvrdnji tuženika koje se odnose na zaključke i prijedloga iz pisanih nalaza i mišljenja i odgovaranje na njegove primjedbe, na glavnoj raspravi saslušao psihologa iz stručnog tima zagrebačkog centra za socijalnu skrb kao i stalne sudske vještake kojom prilikom je tuženiku bilo omogućeno postavljanje pitanja i zahtijevanje daljnjih razjašnjenja što je i iskoristio. Nakon usmenog saslušanja navedenih stručnjaka sud prvog stupnja je utvrdio da je najbolji interes djeteta da nastavi stanovati s majkom te da održava osobne susrete s ocem. S obzirom na to da je tuženiku bila pružena mogućnost da učinkovito sudjeluje u postupku pribavljanja nalaza i mišljenja koji su korišteni

za odlučivanje o roditeljskoj skrbi, koju je u odnosu na provedeno vještačenje te mišljenje zagrebačkog centra za socijalnu skrb i iskoristio, neosnovano tuženik u žalbi tvrdi da je u postupku bio stavljen u neravnopravan položaj. (...)"

Županijski sud u Varaždinu Gž Ob-76/2023-2 od 20. rujna 2023.

94

TROŠAK OPOMENE PRED TUŽBU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 155. stavak 1.

Opomena podnesena tuženiku prije podnošenje tužbe nije procesna pretpostavka za vođenje parnice te je stoga taj trošak nepotreban za vođenje parnice u smislu članka 155. stavak 1 Zakona o parničnom postupku.

"6. Osnovano prvostupanjski sud tužitelju nije priznao trošak zastupanja koji se odnosi na sastav opomene pred tužbu upućenu tuženiku budući da podnošenje opomene pred tužbu nije procesna pretpostavka za vođenje parnice odnosno za podnošenje tužbe, pa je taj trošak u smislu članka 155. ZPP nepotreban za vođenje parnice, kako to pravilno zaključuje i prvostupanjski sud. (...)"

Županijski sud u Varaždinu Gž-1248/2023-2 od 16. studenog 2023.

95

TROŠAK SASTAVA ODGOVORA NA TUŽBU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 155.

Očitovanje tužitelja na navode odgovora na tužbu nije uvijek trošak potreban za vođenje parnice.

"6.1. Podnesak koji je tužiteljica dostavila 14. ožujka 2022. i kojim se očitovala na odgovore na tužbu tuženika I.G.Z. i IV.G.Z. ne predstavlja radnju koja je bila potrebna za vođenje parnice u smislu članka 155. stavka 1- ZPP-a. U tom podnesku tužiteljica ponavlja činjenične navode i obrazlaže pravni osnov zahtjeva na identičan način kako je već obrazloženo u tužbi, te ukazuje na sudske odluke donesene u činjenično i pravno istovjetnim sporovima. Uzimajući u obzir da se u konkretnom slučaju radi o tipskom predmetu i u kojem se meritum spora odnosi na zahtjev za isplatu razlike plaće temeljem Izmjene i dopune Dodatku Sporazumu o osnovici plaće u javnim službama od 26. listopada 2022. i da je u identičnoj vrsti sporova do sada u velikom broju sudskih odluka izraženo jasno pravno stajalište o pravu zaposlenika na isplatu razlike plaće, to je pravilno stajalište prvostupanjskog suda kada zaključuje da podnesak kojim se tužiteljica očituje na odgovor

na tužbu (na opisani način) nije potreban za vođenje parnice u smislu čl. 155. st.1. ZPP-a. O navedenom pravnom pitanju ovaj sud je donio Zaključak na sjednici Građanskog odjela od 6. rujna 2022...."

Županijski sud u Varaždinu Gž R-76/2022-2 od 7. rujna 2022.

96

TROŠAK ODGOVORA NA ZAHTJEV ZA MIRNO RJEŠENJE SPORA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 155.

Trošak odgovora na zahtjev za mirno rješenje spora podnesen primjenom članka 186.a Zakona o parničnom postupku nije procesna pretpostavka za vođenje parnice pa stoga nije ni potreban za vođenje parnice u smislu članka Zakona o parničnom postupku.

"6.2. Međutim, u dijelu u kojem je tužitelju naloženo da tuženici naknadi daljnji trošak parničnog postupka u iznosu od 1.000,00 kn za sastav odgovora na zahtjev za mirno rješenje spora od 6. travnja 2021., prvostupanjski sud je pogrešno primijenio materijalno pravo jer prema ocjeni ovoga suda taj trošak u smislu odredbe čl. 155. st. 1. ZPP-a nije bio potreban u vođenju ove parnice. U tom kontekstu u pravu je tužitelj kada tvrdi da bi izostanak tog očitovanja imao isti pravni učinak kao i odgovor na zahtjev za mirno rješenje predmeta spora, obzirom da je odredbom čl. 186.a st. 5. ZPP-a propisano da ako zahtjev iz st. 1. tog članka ne bude prihvaćen ili o njemu ne bude odlučeno u roku od tri mjeseca od njegovog podnošenja, podnositelj zahtjeva može podnijeti tužbu nadležnom sudu. Dakle, podnošenje odgovora na zahtjev za mirno rješenje spora nije procesna pretpostavka za podnošenje tužbe, kod čega ovaj sud upućuje (i) na pravno shvaćanje izraženo na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 26. listopada 2009. prema kojem stranka ima pravo na trošak zahtjeva za mirno rješenje spora samo ako je zahtjev za mirno rješenje spora procesna pretpostavka za podnošenje tužbe u parničnom postupku. Argumentum a contrario, kada zahtjev za mirno rješenje spora nije procesna pretpostavka za podnošenje tužbe stranka nema pravo na trošak tog zahtjeva, pa nema pravo niti na trošak odgovora na zahtjev za mirno rješenje spora, obzirom da taj odgovor nije procesna pretpostavka za podnošenje tužbe."

Županijski sud u Varaždinu Gž R-130/2022 od 12. rujna 2022.

97

TROŠAK POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 156.

Ukoliko je tuženik osporavao da određena imovina čini ostavinsku imovinu, a u

parnici na koju je tužitelja uputio ostavinski sud prizna takav tužbeni zahtjev, tada je bez obzira na priznanje dužan naknaditi tužitelju troškove postupka jer su uzrokovani njegovom krivnjom.

"4. Tužitelj je tijekom postupka tražio naknadu parničnog troška, a o zahtjevima stranaka se odlučuje izrekom sudske odluke dok izrekom presude o zahtjevu tužitelja za naknadu parničnog troška nije odlučeno, a niti sada izrekom pobijanog rješenja (njegov zahtjev niti je odbijen, niti je usvojen, niti je odlučeno eventualno da svaka stranka snosi svoje troškove), a kako ovom spisu nije priklopljen ostavinski spis prvostupanjskog suda br.O-1057/19, to ovaj sud ne može odlučiti o prijedlogu tužitelja za dopunu rješenja glede troškova postupka jer se iz spisa predmeta ne vidi jesu li u ostavinskom postupku i koje sada tužene osporile da bi sporna nekretnina kao izvanknjižno vlasništvo ostaviteljice predstavljala njenu ostavinsku imovinu, odnosno iz kojeg je razloga tužitelj upućen na parnicu radi utvrđivanja da k.č. br. 1603, k.o. Bačva ulazi u ostavinsku imovinu iza pok. J. J. Odredba čl. 156. ZPP-a propisuje da je stranka dužna neovisno o ishodu parnice nadoknaditi protivnoj strani troškove koje je uzrokovala svojom krivnjom ili slučajem koji se njoj dogodio, pa u koliko su tužene osporavale u ostavinskom postupku da je nekretnina k.č. br. 1603 k.o. Bačva naknadno pronađena ostavinska imovina ostaviteljice da bi sada u parnici isto to nakon primitka tužbe tužitelja priznale, tada je i bez obzira na priznanje tužbenog zahtjeva, odnosno odlučnih činjenica po tuženoj A. Ž. do ovog parničnog postupka došlo njihovom krivnjom."

Županijski sud u Varaždinu Gž-443/2022 od 25. ožujka 2022.

98

TROŠAK POSTUPKA

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Članak 6. stavak 1.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92 112/99., 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22)

Članak 154.

U situaciji kada pitanje obeštećenja potrošača nakon konverzije koje je podložno tumačenju sudova u trenutku podnošenja tužbe nije bilo pojašnjeno, tužba s kondikcijskim zahtjevom za isplatu na temelju nepoštenih ugovornih odredbi iz ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF koji je konvertiran u ugovor o kreditu s valutnom klauzulom u EUR u skladu s odredbama ZID ZPK 2015, nije bila očito neosnovana i lišena svakog izgleda za uspjeh pa izricanje znatnog financijskog tereta tužiteljici nakon završetaka postupka u obliku odluke o troškovima postupka uz primjenu članka 154. stavka 1. Zakona o parničnom postupku nije spojivo s njezinim pravom na pristup sudu kao sastavnicom ustavnog i konvencijskog prava na pošteno suđenje.

"25. Odlučujući o troškovima cijelog postupka u skladu s člankom 166. stavkom 2. ZPP-a, ovaj je sud imao na umu da primjena pravila "gubitnik plaća" iz članka 154. stavka

1. ZPP-a koje teži legitimnom cilju osiguravanja pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih kroz odvratanje od neutemeljenih parnica i preuveličanih troškova može u okolnostima ovog predmeta predstavljati ograničenje tužiteljčinog prava na sud. Naime, ograničenje u obliku izricanja znatnog financijskog tereta tužiteljici nakon završetaka postupka neće biti spojivo s njezinom pravom na pristup sudu kao sastavnicom ustavnog i konvencijskog prava na pošteno suđenje ako ne teži legitimnom cilju (odvratanja od neutemeljenih parnica) i ako postoji razuman odnos razmjernosti između odluke o naknadi troškovima postupka i legitimnog cilja koji se teži postići.

26. Imajući na umu kriterije za ispitivanje je li ograničenje prava na pristup sudu u obliku odluke o troškovima postupka bilo razmjerno legitimnom cilju kojem se teži, a koje je Europski sud za ljudska prava razvio u predmetu *Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske* od 6. rujna 2009., kao i tumačenje tog Suda da su jamstva pristupa sudu jednako snažno primjenjiva na privatne sporove kao i na sporove koji uključuju državu (*Čolić protiv Hrvatske* od 18. studenog 2021.), ovaj je sud vodio računa o činjenici da u odnosu na predmet spora – osnovanost kondikcijskog zahtjeva za isplatu na temelju nepoštenih ugovornih odredbi iz ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF koji je konvertiran u ugovor o kreditu s valutnom klauzulom u EUR u skladu s odredbama ZID ZPK 2015, postoji neujednačena sudska praksa drugostupanjskih sudova koji na istovjetne činjenice različito primjenjuju pravo. Pritom nije primijenjen procesnim pravom predviđen mehanizam za prevladavanje tih razlika. U takvim se okolnostima u kojima je pitanje obeštećenja potrošača nakon konverzije podložno tumačenju sudova te u trenutku podnošenja tužbe nije bilo pojašnjeno, ne može zaključiti da je ova tužba bila očito neosnovana i lišena svakog izgleda za uspjeh. Zbog toga legitimni cilj –izbjegavanje neopravdanog parničenja nije izravno primjenjiv u ovom predmetu. Kad se tome doda činjenica da iznos troškova koji tužiteljica treba naknaditi tuženiku nije neznan (približno 3.000,00 EUR), ovaj sud smatra da odluka o tome da tužiteljica plaća puni iznos troškova zastupanja tuženika predstavlja nerazmjerno ograničenje njezina prava na pristup sudu. Stoga je odlučeno da svaka stranka snosi svoje parnične troškove."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1388/2020-6 od 13. prosinca 2023.

99

OSIGURANJE TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA

Zakon o međunarodnom privatnom pravu (Narodne novine, broj: 101/17)

Članak 61.

Članak 63.

Obveza je tužitelja koji su državljani Sjedinjenih Američkih Država na zahtjev tuženika platiti na račun suda novčani iznos u svrhu osiguranja troškova parničnog postupka jer između Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država nije na snazi niti jedan bilateralni/multilateralni sporazum kojim je uređeno postupanje u vezi osiguranja parničnih troškova.

"7. Prvostupanjski sud je pravilnom primjenom materijalnog prava naložio tužiteljima uplatiti iznos od 6.250,00 kn na ime osiguranja troškova parničnog postupka, našavši da su

ispunjene pretpostavke iz čl. 61. ZMPP-a obzirom tužitelji nisu državljani Republike Hrvatske ni neke druge države članice Europske unije ni države ugovornice Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru ili drugog međunarodnog ugovora koji uređuje oslobođenje od osiguranja troškova postupka, a imaju prebivalište ili sjedište u nekoj državi koja nije članica Europske unije ni država ugovornica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru ili drugog međunarodnog ugovora koji uređuje oslobođenje od osiguranja troškova postupka, a nije dokazano da se u državi u kojoj tužitelji imaju prebivalište (SAD) priznaju odluke sudova Republike Hrvatske o troškovima postupka. Nakon što podatak o stranom pravu nije pribavljen od prvostupanjskog suda preko nadležnog tijela (list 62 spisa), tužitelji su imali mogućnost dostaviti podatak o stranom pravu u smislu čl. 8. st. 3. ZMPP-a, pa kako isto nije dostavljeno valja zaključiti da nije dokazana pretpostavka koja bi isključivala obvezu tužitelja za osiguranje troškova postupka."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1576/2021-2 od 10. siječnja 2022.

100

SUDSKA PRISTOJBA – PRIJEDLOG ZA IZDAVANJE PLATNOG NALOGA – RJEŠENJE O IZDAVANJU PLATNOG NALOGA

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22)

Članak 281. stavak 6.

Uredba o Tarifi sudskih pristojbi (Narodne novine, broj: 53/19, 92/21)

Tarifa broj 1. točka 2

Tarifa broj 2. točka 4.

Kada je prijedlog ovrhovoditelja za donošenje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave javni bilježnik proslijedio sudu na postupanje temeljem čl. 281. st. 6. Ovršnog zakona, ovrhovoditelj je dužan platiti sudsku pristojbu na tužbu s prijedlogom za izdavanje platnog naloga i na rješenje o izdavanju platnog naloga.

"4. Nije sporno da je tužitelj pozvan na platež sudske pristojbe na tužbu s prijedlogom za izdavanje platnog naloga u skladu s Tbr.1. toč. 2. Uredbe o tarifi sudskih pristojbi ("Narodne novine" broj: 53/2019 i 92/2021 - dalje Uredba), kao i na rješenje izdavanju platnog naloga temeljem Tbr. 2 toč. 4. Uredbe, pa sud smatra da je neosnovan prigovor istog u kojem navodi da je sudsku pristojbu na prijedlog platio uplatom troškova koje je bio dužan predujmiti javnom bilježniku sukladno čl. 4. i 5. Pravnik o naknadi i nagradi javnih bilježnika u ovršnom postupku ("Narodne novine" broj:9/2021- dalje: Pravnik), jer čl. 4. navedenog Pravilnika nije određeno da bi se sudska pristojba podmirivala iz naknade koju je tužitelj ranije predujmio javnom bilježniku na ime troškova izdavanja rješenja o ovrsi.

(...)

6. Tužitelj u žalbi ponavlja navode iz prigovora da je sudsku pristojbu na prijedlog za ovrhu platio uplatom troškova koje je bio dužan predujmiti javnom bilježniku sukladno čl. 4 i 5. Pravilnika, pozivajući se na pravni stav izražen u nabrojenim odlukama općinskih i

županijskih sudova.

(...)

8. Nadalje, pogrešan je stav tužitelja da je uplatom troškova koje je bio dužan predujmiti javnom bilježniku sukladno člancima 4. i 5. Pravilnika podmirio sudsku pristojbu, jer je predujmio troškove za rad javnog bilježnika, a ne sudsku pristojbu. Navedenim Pravilnikom nije propisano da će se iz predujmljenih troškova javnom bilježniku naplatiti sudska pristojba ukoliko javni bilježnik prijedlog ovrhovoditelja proslijedi nadležnom sudu koji o prijedlogu odlučuje kao o zahtjevu za izdavanje platnog naloga."

Županijski sud u Varaždinu Gž-775/2023-2 od 28. kolovoza 2023.

101

TROŠAK PRISTOJBE

Zakon o sudskim pristojbama (Narodne novine, broj: 118/18)

Uredba o Tarifi sudskih pristojbi (Narodne novine, broj: 53/19)

Zakon o sudskim pristojbama i Uredba o Tarifi sudskih pristojbi ne propisuju obvezu plaćanja sudske pristojbe na prijedlog za proglašenje pljenidbe i prijenosa nedopuštenim.

"5.1. Prema ocjeni ovog suda prijedlog za proglašenje pljenidbe i prijenosa nedopuštenim nije žalba protiv rješenja o ovrsi već se radi o specifičnom pravnom sredstvu kojeg ovršenik podnosi primjenom čl. 210. st. 2. Ovršnog zakona (Narodne novine broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16-Odluka USRH, 73/17 i 131/2020 – dalje: OZ) po saznanju da je protiv njega pokrenut postupak izravne naplate.

5.2. Obveza plaćanja sudskih pristojbi regulirana je Zakonom o sudskim pristojbama (Narodne novine broj: 118/2018) i Uredbom o Tarifi sudskih pristojbi (Narodne novine broj: 53/2019 i 92/2021- dalje: Uredba). Zakon o sudskim pristojbama ne propisuje obvezu plaćanja sudske pristojbe na prijedlog za proglašenje pljenidbe i prijenosa nedopuštenim niti je takva obveza propisana Uredbom."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-138/2021-3 od 31. siječnja 2022.

102

OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA SUDSKIH PRISTOJBI

Zakon o sudskim pristojbama (Narodne novine, broj: 118/18)

Članak 11. stavak 1. točka 2.

Od plaćanja pristojbi su oslobođene osobe i tijela koja obavljaju javne ovlasti u postupcima koji su proizašli iz obavljanja tih ovlasti, a radni spor nije postupak proizašao iz obavljanja javne ovlasti tuženika.

"4.1. Naime, tuženik u žalbi tvrdi da je kao javno tijelo (i isključivo iz tog razloga)

oslobođen od plaćanja sudske pristojbe, iako je iz teksta relevantne odredbe razvidno da su od plaćanja sudske pristojbe oslobođene osobe i tijela koja obavljaju javne ovlasti u postupcima koji su proizašli iz obavljanja tih ovlasti. Kako tuženik navodima žalbe nije niti pokušao osporiti utvrđenje prvostupanjskog suda da je ovo radni spor po tužbi tužitelja kao radnika protiv tuženika kao poslodavca (radi isplate), a temeljem odredbe čl. 145. st. 1. Zakon o mirovinskom osiguranju (NN br. 157/13; 151/14; 33/15; 93/15; 120/16; 18/18 – odluka US RH; 62/18; 115/18; 102/19 i 84/21) tuženik ima javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja (dakle, nema javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz radnog odnosa), to je prvostupanjski sud odbijanjem prigovora pravilno primijenio materijalno pravo, obzirom da su se u konkretnom slučaju da bi tuženik bio oslobođen od plaćanja sudske pristojbe trebala ostvariti dva kumulativno propisana uvjeta i to: da je tužitelj tijelo koje obavlja javne ovlasti (koji je ostvaren) i da se radi o postupku koji je proizašao iz obavljanja tih ovlasti (koji nedvojbeno nije ostvaren)."

Županijski sud u Varaždinu Gž R-106/2022-2 od 1626/2021-2 od 24. kolovoza 2022.

103

*SUDSKE PRISTOJBE – KOMUNALNO DRUŠTVO – NAPLATA (OSIGURANJE)
GODIŠNJE NAKNADE ZA KORIŠTENJE GROBNOG MJESTA*

Zakon o sudskim pristojbama (Narodne novine, broj: 118/18)

Članak 11. stavak 1. točka 2.

Komunalno društvo u postupku naplate i osiguranja tražbine s osnova godišnje naknade za korištenje grobnog mjesta na postupa u okviru obavljanja javnih ovlasti.

"8. Odredba čl. 11. st. 1. toč. 2. ZSP-a propisuje da su od plaćanja pristojbi oslobođene osobe i tijela koji obavljaju javne ovlasti u obavljanju tih ovlasti.

9. U konkretnom slučaju žalitelj je podnio prijedlog za osiguranje upisom založnog prava radi namirenja novčane tražbine u iznosu od 618,00 kn sa zateznom kamatom i troškova postupka. Tražbina se prema tvrdnjama žalitelja odnosi na godišnje naknade za korištenje grobnog mjesta te je određena rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave javnog bilježnika Martine Dujmović u Bjelovaru od 11. prosinca 2019. broj Ovr-1312/2019.

10. Nije sporno da je žalitelj pravna osoba koja ima javne ovlasti. Međutim, da bi bila ostvarena pretpostavka za oslobođenje od plaćanja sudske pristojbe pravne osobe koja ima javne ovlasti iz čl. 11. st. 1. toč. 2. ZSP-a potrebno je da se radi o postupku koji je proizašao iz obavljanja te javne ovlasti.

(...)

10.1. Međutim, pravna osoba s javnim ovlastima često obavlja javnu službu (kao pružatelj javnih usluga), a kada obavlja javnu službu ne nastupa u svojstvu pravne osobe s javnim ovlastima.

10.2. Tako žalitelj (kao komunalno društvo) nastupa u svojstvu pravne osobe s javnim ovlastima u poslovima iz čl. 31. Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine br. 68/18., 110/18., 32/20., u daljnjem tekstu: ZKG) koji propisuje da jedinice lokalne samouprave mogu odlukom predstavničkog tijela trgovačkim društvima i javnim

ustanovama koje obavljaju djelatnost održavanja nerazvrstanih cesta, djelatnost održavanja groblja i krematorija unutar groblja i djelatnost usluge ukopa i kremiranja pokojnika u krematoriju unutar groblja povjeriti vršenje javnih ovlasti u obavljanju tih komunalnih djelatnosti (st. 1.); javne ovlasti iz stavka 1. ovoga članka obuhvaćaju rješavanje u pojedinačnim upravnim stvarima o pravima i obvezama fizičkih i pravnih osoba (st. 2.); te da protiv upravnih akata društva odnosno ustanove iz stavka 1. ovoga članka može se izjaviti žalba o kojoj odlučuje upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove komunalnog gospodarstva.

10.3. Kao pravna osoba koja obavlja javnu službu žalitelj nastupa u poslovima koje obavlja kao komunalnu djelatnost (čl. 8. u vezi čl. 21. do čl. 26. ZKG).

(...)

13. Iz navedenog je evidentno da u situaciji kada naplaćuje godišnju naknadu za korištenje grobnog mjesta žalitelj ne odlučuje u pojedinačnim upravnim stvarima o pravima i obvezama korisnika grobnog mjesta, nego naplaćuje uslugu održavanja grobnog mjesta dostavljanjem uplatnica za plaćanje naknade korisnicima i na taj način žalitelj obavlja javnu službu. U okviru javne ovlasti žalitelj odlučuje o pravu stranaka na korištenje grobnog mjesta i tada donosi rješenje protiv kojeg je dopuštena žalba kako to propisuje čl. 13. st. 1. i 2. ZG (u vezi čl. 31. ZKG) i čl. 7. Odluke, ali potraživanje po toj osnovi nije predmetom osiguranja u ovom postupku."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-415/2023-2 od 4. rujna 2023.

104

SUDSKA PRISTOJBA

Zakon o sudskim pristojbama (Narodne novine, broj: 118/18)

Članak 11. stavak 1. točka 2.

Ako je pravnoj osobi priznat status tijela javne vlasti, ista pravna osoba može biti oslobođena od plaćanja sudskih pristojbi samo u postupcima koja ta pravna osoba vodi u svrhu ostvarivanja prava iz tih ovlasti.

"6. Odredbom članka 11. stavak 1. točka 2. ZSP-a propisano je da su od plaćanja pristojbi oslobođeni osobe i tijela koja obavljaju javne ovlasti u postupcima proizašlim iz obavljanja tih ovlasti.

6.1. Predlagatelj je u konkretnom slučaju pokrenuo pojedinačni ispravni postupak radi uknjižbe prava vlasništva, koji postupak temelji, između ostalog, na Ugovoru o zamjeni nekretnina kojeg je zaključio s izvanknjižnim vlasnikom Z. A.. S obzirom na tu činjenicu i po ocjeni ovog suda pravilan je zaključak suda prvog stupnja da se ne radi o postupku koji je proizašao iz obavljanja javnih ovlasti jer se iz sadržaja Ugovora ne vidi da bi se radilo o pravnom poslu koji je vezan s izgradnjom i održavanjem energetske objekata, odnosno s obavljanjem javnih ovlasti sukladno odredbama Zakona o energiji ("Narodne novine" broj 120/12., 14/14., 95/15. i 102/15.), zbog čega je pravilan zaključak suda prvog stupnja da u konkretnom slučaju predlagatelj nije oslobođen od plaćanja sudskih pristojbi u smislu

odredbe članka 11. stavak 1. točka 2. ZSP-a.

6.2. Predlagatelj pogrešno u žalbi tvrdi da je u cijelosti oslobođen plaćanja sudskih pristojbi jer mu je dopisom M. uprave R. H. priznat status tijela javne vlasti iz razloga što su osobe i tijela koje obavljaju javne ovlasti oslobođene od plaćanja sudskih pristojbi samo u postupcima proizašlim iz obavljanja tih ovlasti, dakle, ne generalno u svim postupcima koji se vode pred sudom. Kako je konkretan pojedinačni ispravni postupak pokrenut radi ispravljanja zemljišnoknjižnog stanja nastalog na temelju Ugovora o zamjeni nekretnina, u kojem postupku predlagatelj predlaže da se uknjiži pravo vlasništva u njegovu korist, pravilno je sud prvog stupnja zaključio da u takvom postupku predlagatelj treba platiti sudsku pristojbu sukladno odredbama ZSP-a te je zbog toga pravilan zaključak da je prigovor protiv rješenja o plaćanju sudske pristojbe neosnovan."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici 29 Gž Zk-46/2023-2 od 28. veljače 2023.

VIII. OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA

105

MJESNA NADLEŽNOST OPĆINSKOG SUDA

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22)

Članak 38.

Članak 39.a stavak 2.

Zakon o područjima i sjedištima sudova (Narodne novine, broj: 67/18, 21/22)

Članak 3. stavak 1.

Područje nadležnosti općinskih sudova određeno je (posebnim) Zakonom o područjima i sjedištima sudova, a ne Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi kojim se uređuju jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad, a ne teritorijalna nadležnost sudova.

"8. Na utvrđenje da ovršenica ima prebivalište u Zagrebu – Novi Zagreb, na adresi K. p. 15, sud prvog stupnja je pravilno primijenio odredbu članka 39.a stavak 2. OZ-a kada se oglasio mjesno nenadležnom. U skladu s tom odredbom prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave podnosi se općinskom sudu na čijem području ovršenik ima prebivalište ili sjedište. S obzirom na to da je mjesna nadležnost određena OZ-om isključiva (članak 38. OZ-a), pobijana odluka temelji se na pravilnoj primjeni članka 20. stavka 2. i članka 21. stavka 1. ZPP-a, u vezi s člankom 21. stavkom 1. OZ-a i člankom 2. stavkom 1. točkom XII. alinejom 1. Zakona o područjima i sjedištima sudova ("Narodne novine" br. 67/18., 21/22.).

9. Ne mogu se prihvatiti prigovori ovrhovoditelja o tome da se teritorijalna nadležnost Općinskog građanskog suda u Zagrebu treba prosuđivati u skladu s odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" br. 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 36/09., 125/08., 36/09., 150/11., 19/13. - službeni pročišćeni tekst, 144/12., 137/15. - službeni pročišćeni tekst, 123/17., 98/19., 144/20., dalje: ZLPS) kojim se uređuju jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad (članak 1. ZLPS-a), a ne teritorijalna nadležnost sudova.

9.1. Naprotiv, područje nadležnosti općinskih sudova određeno je (posebnim) Zakonom o područjima i sjedištima sudova ("Narodne novine" br. 67/18., 21/22.) koji za područje nadležnosti gradskih četvrti Grada Zagreba Novi Zagreb – zapad i Novi Zagreb – istok određuje Općinski sud u Novom Zagrebu.

9.2. U skladu s Odlukom o granicama područja i sjedišta gradskih četvrti ("Službeni glasnik Grada Zagreba" broj 7/09., 5/17. i 28/20.) koja je donesena u skladu s člankom 76. stavcima 4. i 5. Statuta Grada Zagreba ("Službeni glasnik Grada Zagreba" br. 23/16., 2/18., 23/18., 3/20., 3/21., 16/22.) i u vezi s člancima 17. i 18. Zakona o Gradu Zagrebu ("Narodne novine" br. 62/01., 125/08., 36/09., 119/14., 98/19., 144/20.), prebivalište ovršenice je u

Dugavama, na području gradske četvrti Novi Zagreb – istok.

10. S obzirom na navedene propise ovršnog prava i mjerodavne posebne propise kojima se uređuje teritorijalna nadležnost općinskih sudova, koji su propisi u pobijanom rješenju pravilno primijenjeni kad je sud prvog stupnja utvrdio da je za postupanje u ovom predmetu nadležan Općinski sud u Novom Zagrebu, ne mogu se prihvatiti prigovori ovrhovoditelja o tome da je pobijano rješenje doneseno uz pogrešnu primjenu materijalnog prava zbog toga što je ovrhovoditelj, prema njegovim tvrdnjama, podnio prijedlog za ovrhu prema ispravnim podacima iz Izvatka iz jedinstvenog registra osoba. Troškovi koji su mu nastali ili koje očekuje ne dovode u pitanje pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-510/2023-2 od 31. listopada 2023.

106

ZADUŽNICA KAO OVRŠNA ISPRAVA

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka USRH, 73/17, 131/20)

Članak 214. stavak 7.

Zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti osiguranje zasnivanjem založnog prava na nekretnini.

"9. Zaduznica od 6. lipnja 2017. potvrđena kod javnog bilježnika V.P. 7. lipnja 20.. pod brojem OV- 19../.. ima svojstvo ovršne isprave primjenom članka 214. st. 7. OZ-a i to ovršne isprave temeljem koje je dopušteno odrediti osiguranje jer je istom utvrđena novčana tražbina predlagatelja osiguranja u kunsnoj protuvrijednosti 6.650.000,00 EUR uvećano za redovne i zatezne kamate, a članak 296. OZ-a propisuje da na osnovi ovršne isprave kojom je utvrđena novčana tražbina predlagatelj osiguranja ima pravo tražiti osiguranje te tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretnini protivnika osiguranja. Kako je u konkretnom slučaju navedenom zadužnicom koja ima svojstvo ovršne isprave utvrđena novčana tražbina predlagatelja osiguranja koja proizlazi iz izvoda iz poslovnih knjiga u okviru visine tražbine naznačene u zadužnici, to nije ostvaren zakonski žalbeni razlog iz čl. 50. st.1. toč.1. OZ-a."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-254/2022-2 od 15. rujna 2022.

107

ODGOVOR NA OBAVIJEST JAVNOG BILJEŽNIKA

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 282. stavak 1.

Očitovanje na obavijest kojom javni bilježnik poziva ovršenika da namiri obvezu ovrhovoditelja i kojim ovršenik osporava tražbinu ovrhovoditelja, smatra se prigovorom protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave.

"8. Ispitujući pobijanu odluku sukladno žalbenim navodima valja istaći da nije sporno da je u konkretnom slučaju ovrhovoditelj 29. srpnja 2021. javnoj bilježnici podnio prijedlog za ovrhu protiv ovršenice, da je ista dostavila ovršenici obavijest od 30. srpnja 2021., uz koji je dostavila navedeni prijedlog za ovrhu ovrhovoditelja i obavijestila je da može u roku od 15 dana ispuniti svoju obvezu prema ovrhovoditelju, upozoravajući je da će donijeti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, ako u roku od 15 dana od slanja te obavijesti ne ispuni svoju obvezu na način i u iznosu kako je to naznačeno u prijedlogu za ovrhu, uz upozorenje da protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ima pravo izjaviti prigovor, pa kako je ovršenica dostavila 18. kolovoza 2021. podnesak nazvan odgovor na opomenu, koji je po svom sadržaju prigovor protiv rješenja o ovrsi kojeg je nakon toga javna bilježnica donijela 13. rujna 2021., prema stajalištu ovog suda, imajući u vidu stanje ovršnog predmeta u cjelini te uvažavajući značenje Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona s konačnim prijedlogom Zakona kojeg je uputila Vlada Republike Hrvatske predsjedniku Hrvatskog sabora od 19. studenog 2020. iz kojeg proizlazi da se radi jačanja zaštite ovršenika tim Zakonom predlaže rješenje u kojem će javni bilježnici kada zaprime uredan prijedlog ovrhovoditelja poslati prijedlog za ovrhu i pozvati ovršenika da ispuni svoj dug, postupanje prvostupanjskog suda kad odbacuje kao nedopušten prigovor protiv rješenja o ovrsi prije nego što je isto rješenje donijeto u konkretnom slučaju predstavlja pretjerani formalizam od strane suda prvog stupnja s obzirom da i ovaj sud smatra da se takvim postupanjem nedvojbeno ne jača zaštita ovršenice. Takav stav iznijet je i u odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-456/2018 od 23. veljače 2021. u kojoj se navodi da je u svojoj praksi navedeni sud već iznio stajalište da pretjerani formalizam u odlučivanju tj. suđenju postoji onda kad su pravna stajališta proizvod "mehaničke" primjene pozitivnog prava, bez uzimanja u obzir konteksta i bez sagledavanja pravnog problema kao jedinstvene cjeline.

9. Kako je ovršenici uz obavijest javne bilježnice dostavljen i prijedlog za ovrhu ovrhovoditelja, dok se iz podneska ovršenice naslovljenog kao odgovor na opomenu podnesenog istoj javnoj bilježnici jasno može iščitati da ista osporava tražbinu ovrhovoditelja iz prijedloga za ovrhu, to je prema mišljenju ovoga suda navedeni podnesak, iako je podnesen javnoj bilježnici prije nego što je doneseno rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, u konkretnoj pravnoj stvari valjalo tretirati kao prigovor iz čl. 282. st. 1. OZ-a i temeljem tog prigovora postupiti u smislu odredbe čl. 58. st. 3. OZ-a, a ne isti podnesak odbaciti kao nedopušten."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-88/2022-2 od 15. veljače 2022.

108

OBVEZNI PREKRŠAJNI NALOG

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 210.

Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Narodne novine, broj: 68/18, 2/20, 47/20, 46/20, 83/20, 133/20)

Članak 3.

Prekršajni zakon (Narodne novine, broj: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 18/18)

Članak 151. stavak 4. i 8.

Pravna zaštita osuđene osobe u ovršnim postupcima na temelju naloga za naplatu novčane kazne donesenog na temelju pravomoćnog obveznog prekršajnog naloga osigurana je unutar prekršajnog postupka prema odredbama tog Zakona.

"6. Prema čl. 152. st. 4. Prekršajnog zakona (Narodne novine br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18., u daljnjem tekstu: PZ) ako osuđena fizička osoba nije postupila prema stavku 3. ovoga članka (platila dvije trećine izrečene novčane kazne u roku određenom odlukom kojom je ta kazna izrečena) ili nije u roku iz odluke o prekršaju u cijelosti ili djelomično uplatila troškove prekršajnog postupka ili oduzetu imovinsku korist ili osuđena pravna osoba nije u roku određenom odlukom o prekršaju uplatila novčanu kaznu ili troškove prekršajnog postupka ili oduzetu imovinsku korist, sud ili drugo tijelo koji su u prvom stupnju donijeli o tome pravomoćnu odluku podnijet će tijelu nadležnom za ovrhu nalog za naplatu na novčanim sredstvima osuđenika sukladno posebnom zakonu. U konkretnom slučaju ovrhovoditelj je donio Obavezni prekršajni nalog Klasa: 340-07/19-03/02853, Urbroj: 251-13-82/001-19-5 od 24. travnja 2019., kojim je ovršenici izrečena novčana kazna i obvezana je platiti troškove postupka, te je pokrenuo postupak izravne naplate na temelju naloga (list 5) koji je naveden u obavijesti Agencije od 8. listopada 2021. pod Napomenom (list 11 spisa).

7. (...) Prema čl. 151. st. 8. PZ-a ako se pojavi sumnja u dopuštenost izvršenja sudske odluke ili odluke drugog tijela prekršajnog postupka (odluka je proglašena pravomoćnom a za to se nisu ostvarili zakonski uvjeti i dr.) ili u računanje kazne, ili u pravomoćnoj odluci nije odlučeno o uračunavanju uhićenja, zadržavanja ili pritvora, ili prije izdržane kazne, ili ta uračunavanja nisu pravilno obavljena, odlučit će o tome posebnim rješenjem prvostupanjski sudac odnosno voditelj postupka. Žalba protiv tog rješenja ne odgađa njegovo izvršenje, osim ako sudac odnosno voditelj postupka nije drukčije odredio. Nadalje, odredba čl. 152. st. 10. PZ-a propisuje da ako tijelo nadležno za ovrhu nije od osuđenika fizičke osobe novčanu kaznu do 2.000,00 kuna, pravne osobe, fizičke osobe obrtnika i fizičke osobe koja obavlja drugu samostalnu djelatnost u cjelini ili djelomično naplatilo novčanu kaznu, troškove postupka ili oduzetu imovinsku korist u roku od dvije godine od primitka naloga iz stavka 4. ovoga članka, odmah će o tome na odgovarajući način obavijestiti podnositelja naloga.

8. Povezujući navedene odredbe PZ-a o izvršenju sudske odluke ili odluke drugog tijela prekršajnog postupka valja zaključiti da je pravna zaštita u situacijama kao što je u konkretnom slučaju osigurana unutar prekršajnog postupka prema odredbama tog Zakona, pa je prvostupanjski sud u konačnici pravilno zaključio da se na izvršenje prekršajnih odluka kojima je izrečena novčana kazna ne primjenjuju sredstva pravne zaštite iz čl. 210. st. 1. OZ-a. To ima uporišta i u činjenici da je pravna zaštita iz čl. 210. st. 1. OZ-a dopuštena u pogledu taksativno određenih osnova za plaćanje iz čl. 209. st. 1. OZ-a, a među tim osnovama nije naveden nalog za pljenidbu u postupku prisilnog izvršenja pravomoćno izrečene novčane kazne u prekršajnom postupku, a koji je konkretnom slučaju podnesen Agenciji u postupku izravne naplate kao osnova za plaćanje propisana čl. 3. toč. 1. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Narodne novine br. 68/18., 2/20., 47/20., 46/20., 83/20., 133/20.)."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-750/2021-2 od 10. siječnja 2022.

109

*ODGODA OVRHE**Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)*

Članak 65. stavak 1.

U postupku ovrhe stečajne mase kao ovrhovoditelja, ovršenik koji je izjavio pravni lijek u postupku izravne naplate, dokazao je da bi pretrpio nenadoknadivu štetu jer u situaciji pozitivne odluke po izjavljenom pravnom lijeku ovršenik nije ovlašten zahtijevati protuovrhu protiv stečajne mase.

"6. Iz obrazloženja prvostupanjskog rješenja proizlazi da je ovrhovoditelj Stečajna masa iza L. d.d. temeljem pravomoćne presude Trgovačkog suda u Splitu br. P-841/13 od 16. veljače 2018. kao slijednik tužitelja u tom postupku – L. d.d. u stečaju, pokrenuo protiv ovršenika postupak izravne naplate sukladno Zakonu o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 68/18) radi naplate iznosa dosuđenog navedenom presudom od 3.220.450,33 kn sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom tekućom od 15. svibnja 2013. kao i troškova tog postupka od 51.129,54 kn, te da je ovršenica nakon što je obaviještena od strane FINE da je protiv nje pokrenuti prethodno navedeni postupak izravne naplate podnijela sudu prijedlog za odgodu izdavanja naloga bankama za prijenos zaplijenjenih sredstava sukladno čl. 210. OZ-a, u svezi čl. 65. st. 1. toč. 1. OZ-a do donošenja odluke povodom prijedloga za dopuštenje revizije podnijetog Vrhovnom sudu RH 30. studenog 2021. u kojoj osim postavljanja pravnih pitanja važnih za odluku u sporu ističe i citira odluke VSRH u kojima taj sud zauzima drugačiji pravni stav iz kojih proizlazi da pravomoćna presuda TS u Splitu temeljem koje je pokrenuta izravna naplata odstupa od dosadašnje prakse VSRH. Uz prethodno navedeno sud ne uvažava niti stav ovrhovoditelja da prijedlog za dopuštenje revizije nije pravni lijek. Ovršenica je svoju tvrdnju o vjerojatnosti nastanka nenadoknadive ili teško nadoknadive štete obrazložila okolnošću što bi u slučaju da izjavljeni pravni lijek bude prihvaćen bila u nemogućnosti namiriti se od ovrhovoditelja jer je ovrhovoditelj Stečajna masa iza L. d.d. u stečaju osnovana radi nastavka postupaka prikupljanja imovine koja ulazi u stečajnu masu iz koje se namiruju vjerovnici stečajne mase i stečajni vjerovnici iza brisanog subjekta, od kojih je jedan i ovršenik Republika Hrvatska pa bi provedbom ovrhe zapravo vlastitim sredstvima podmirivala vlastiti dug.

(...)

7.1. Po stavu ovog suda ispunjen je i subjektivni uvjet za odgodu ovrhe iz čl. 65. OZ-a. U konkretnom slučaju ovrhovoditelj je stečajna masa iza prestanka pravnog subjekta – tužitelja u postupku u kojem je donijeta pravomoćna presuda temeljem koje je pokrenuta izravna naplata, pa iako stečajna masa ima procesnu i stranačku sposobnost, budući je propisano da se u ime i za račun te mase mogu voditi sporovi, ista se osniva radi unovčenja eventualnih tražbina koje ulaze u stečajnu masu i njima namirenja dužnika stečajne mase pa u slučaju provedbe izravne naplate prije odluke VSRH o podnijetom izvanrednom pravnom lijeku i prijenosa sredstava na račun ovrhovoditelja koji više ne stječe prihode svojom djelatnošću te namirenjem vjerovnika stečajne mase iz prenijetih sredstava i po ocjeni ovog suda ovršenik bi u slučaju eventualno pozitivne odluke po uloženom pravnom lijeku trpio nenadoknadivu štetu jer prenijeta sredstava više ne bi bio u mogućnosti vratiti

eventualnom protuovrhom."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-63/2022-2 od 11. veljače 2022.

110

ODGODA OVRHE – PODNESEN ZAHTJEV ZA DOPUŠTENJE REVIZIJE

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 65. stavak 1. točka 1.

Ispunjenje pretpostave za odgodu ovrhe treba tumačiti u duhu zakonske izmjene koja je definirala pretpostavke za podnošenje revizije kao izvanrednog pravnog lijeka, pa podnošenje prijedloga za dopuštenje revizije treba smatrati podnesenim izvanrednim pravnim lijekom.

"9. Međutim, kako je po prijedlogu ovršenika valjalo primijeniti odredbu čl. 210. st. 2. u svezi s čl. 65. OZ-a, prije svega valja istaći da za odgodu izdavanja naloga bankama za prijenos zaplijenjenih sredstava trebaju biti kumulativno ispunjeni uvjeti iz čl. 65. st. 1. OZ-a, a kako je ovršenik podnio prijedlog za dopuštenje revizije Vrhovnom sudu Republike Hrvatske protiv ovršne isprave na temelju koje je zatražena izravna naplata, ovršenik je prema mišljenju ovog suda ispunio posebnu pretpostavku iz čl. 65. st. 1. OZ-a, jer nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZPP-a (Narodne novine br. 70/19) nije moguće podnijeti reviziju bez da ju je prethodno dopustio Vrhovni sud. Stoga odredbu čl. 65. st. 1. toč. 1. OZ-a treba tumačiti upravo u duhu zakonske izmjene koja je definirala pretpostavke za podnošenje revizije kao izvanrednog pravnog lijeka, što znači da podnošenje prijedloga za dopuštenje revizije treba smatrati u kontekstu odredbe čl. 65. st. 1. toč. 1. OZ-a podnesenim izvanrednim pravnim lijekom, što se međutim, ne odnosi na podnesenu ustavnu tužbu kako to pogrešno smatra ovršenik."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-379/2023-2 od 18. kolovoza 2023.

111

UTVRĐENJE NEDOPUŠTENOSTI OVRHE – POVLAČENJE PRIJEDLOGA ZA OVRHU - PRAVNI INTERES

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17)

Članak 52. stavak 3.

Članak 56. stavak 1.

Članak 62. stavak 1. točka 4.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19., 80/22, 114/22)

Članak 187. stavak 3.

Ovršenik ima pravni interes za utvrđenje nedopuštenosti ovrhe kada je ovrha obustavljena iz razloga što je ovrhovoditelj povukao prijedlog za ovrhu, a ovrha je

djelomično provedena, te ima pravo na povrat onoga što je ovrhovoditelj neosnovano stekao i na naknadu štete.

"10. Osnovani su žalbeni navodi kojima tužiteljica ističe da unatoč tome što je obustavljen postupak ovrhe, koji je vođen na temelju rješenja o ovrsi Općinskog suda u Puli-Pola od 30. travnja 2018. broj PU Ovr-2707/18, ona ima pravni interes za utvrđenje da je navedena ovrha bila nedopuštena.

11. Naime, u konkretnom slučaju tužiteljica je rješenjem ovršnog suda upućena na pokretanje ove parnice (radi proglašenja ovrhe nedopuštenom) na temelju odredbe čl. 52. st. 3. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 112/12., 25/13., 93/14., 55/16., 73/17., u daljnjem tekstu: OZ) u vezi zakonskog žalbenog razloga propisanog čl. 50. st. 1. toč. 11. OZ-a (nastupanja zastare), pa je oslobođena od obveze dokazivanja pravnog interesa za pokretanje ove parnice (čl. 187. st. 1. i 2. ZPP-a). Nakon što je tuženik povukao prijedlog za ovrhu, a s obzirom da je do tada s računa tužiteljice ustegnut iznos od 1.965,85 kn, tužiteljica je podneskom od 7. veljače 2020. preinačila tužbu na način da je zatražila utvrđenje da ovrha određena naprijed navedenim rješenjem o ovrsi nije bila dopuštena te je postavila zahtjev da joj se isplati (vrati) ustegnuti iznos sa zateznom kamatom primjenom čl. 56. st. 1. OZ-a. Navedena zakonska odredba propisuje da ako se ovrha na temelju rješenja o ovrsi protiv kojega je podnesena žalba iz članka 52. i 53. stavka 1. OZ-a provede prije nego što se glavna rasprava u prvostupanjskom parničnom postupku zaključi, ovršenik može do zaključenja glavne rasprave, i bez pristanka ovrhovoditelja kao tuženika, preinačiti tužbu tako što će zatražiti od suda da ovrhovoditelju naloži da mu vrati ono što je neosnovano stekao ovrhom te da mu naknadi štetu koju je zbog toga pretrpio, uključujući i troškove ovrhe u kojoj je ovrhovoditelj ostvario svoju tražbinu. Nadalje, čl. 62. st. 1. toč. 4. OZ-a propisuje da nakon što je ovrha već provedena ovršenik može u istom ovršnom postupku zatražiti od suda da naloži ovrhovoditelju da mu vrati ono što je ovrhom dobio, između ostalog ako je ovrha koja je provedena na određenom predmetu ovrha proglašena nedopuštenom, što dodatno znači da se parnica radi utvrđenja nedopuštenosti ovrhe može voditi i nakon provedbe ovrhe, pa je stoga odredba čl. 56. st. 1. OZ-a razrada zakonske odredbe o protuovrsi koja omogućuje tužiteljici da u postojećem parničnom postupku (radi proglašenja ovrhe nedopuštenom) zahtijeva vraćanje onog što je ovrhovoditelj provedbom ovrhe dobio. S obzirom na navedeno pogrešno je stajalište prvostupanjskog suda u kojem navodi da tužiteljica može ostvariti pravo na povrat ustegnutih iznosa tek u "zasebnom parničnom postupku".

12. Kako primjena zakonske odredbe iz čl. 56. st. 1. OZ-a dolazi u obzir kada je ovrha provedena, o čemu je iznio pravno shvaćanje Vrhovni sud Republike Hrvatske u rješenju od 22. prosinca 2020. broj Rev 1012/2020-2 odgovarajući na to pravno pitanje, to prema ocjeni ovoga suda nema razloga da se isto stajalište ne primijeni i kada je ovrha djelomično provedena, tim više što niti jedna odredba OZ-a ne propisuje da nakon provedbe ovrhe (pa makar i djelomične) i samo zbog te činjenice tužbeni zahtjev za proglašenje nedopuštenosti ovrhe postaje neosnovan, a niti da tužba postaje nedopuštena.

13. Uzimajući u obzir da je i za ocjenu osnovanosti zahtjeva za isplatu, na koju tužiteljica polaže pravo temeljem čl. 56. st. 1. OZ-a, odlučna činjenica je li ovrha koja je djelomično provedena bila dopuštena, to prema ocjeni ovoga suda tužiteljica ima pravni interes za utvrđenje da ovrha nije bila dopuštena, sve u smislu čl. 187. st. 3. ZPP-a, jer bi i tako o tom pravnom pitanju (da zahtjev nije postavljen) sud morao odlučiti kao o prethodnom

pitanju za ocjenu osnovanosti zahtjeva za isplatu."

Županijski sud u Varaždinu Gž-1232/2023-2 od 7. prosinca 2023.

112

PRAVIČNA RAVNOTEŽA – INTERES OVRHOVODITELJA I INTERES OVRŠENIKA

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 80.b stavak 2. i 3.

Kada ovrhovoditelj ima na temelju pravnog posla upisano založno pravo na nekretnini na kojoj predlaže odrediti ovrhu, ovršni sud nije dužan ocijeniti žalbene navode ovršenika primjenom čl. 80.b st. 3. Ovršnog zakona.

"7. Osnovano ovrhovoditelj u žalbi tvrdi da zbog činjenice što na nekretninama na kojima je bila određena ovrha ima upisano založno pravo nije bilo mjesta zaključku suda da bi bila narušena pravična ravnoteža između interesa ovršenika i interesa ovrhovoditelja, zbog čega smatra da je odluka suda prvog stupnja pogrešna jer da ovrhovoditelj ima pravo provesti ovrhu ne nekretnini ovršenice.

7.1. Naime, u slučaju kada ovrhovoditelj ima upisano založno pravo na nekretninama na kojima traži određivanje ovrhe nema mjesta primjeni odredbe članka 80.b stavak 2. i 3. OZ-a. Ovakav pravni stav, kojeg prihvaća i ovaj sud, zauzet je na sastanku predsjednika građanskih odjela županijskih sudova i Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 11. ožujka 2020. (Su-IV-87/2022), na kojem je bilo postavljeno pravno pitanje koje glasi: "Da li žalbene navode ovršenika o narušenoj pravičnoj ravnoteži pozivom na čl. 80.b Ovršnog zakona treba ocjenjivati primjenom čl. 80.b st. 3 istog Zakona i u slučaju kada je na nekretnini upisano založno pravo?", te je prihvaćen zaključak da žalbene navode ovršenika o narušenoj pravičnoj ravnoteži pozivom na odredbu članka 80.b OZ-a ne treba ocjenjivati primjenom članka 80.b stavak 3. OZ-a u slučaju kada je na nekretnini upisano založno pravo."

Županijski sud u Varaždinu, Stalna služba u Koprivnici Gž Ovr-775/2021 od 25. travnja 2022.

114

OGRANIČENJE OVRHE NA NEKRETNINI

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 77. stavak 1.

Ovršenik se ne može pozivati na odredbu članka 80.b stavak 1. Ovršnog zakona kada ovrhovoditelj na temelju pravnog posla ima uknjiženo založno pravo na ovršnoj nekretnini.

"8. Prvostupanjski sud je odbio prijedlog primjenom čl. 80.b OZ-a jer tražbina ovrhovoditelja ne prelazi iznos od 40.000,00 kn, a ne radi se o namirenju tražbine po

osnovama koje predstavljaju izuzetak.

9. Međutim, prvostupanjski sud je zanemario odredbu čl. 77. OZ-a na koju pravilno ukazuje ovrhovoditelj. Prema čl. 77. st. 1. OZ-a ako je ovrhovoditelj na temelju pravnoga posla s ovršenikom stekao na nekoj stvari ili pravu založno ili slično pravo radi osiguranja tražbine čije prisilno ostvarenje na tom predmetu traži, ovršenik se ne može protiviti takvoj ovrsci pozivajući se na razloge iz članka 75. stavka 1. i članka 76. stavka 1. ovoga Zakona te na druge odredbe ovoga Zakona o izuzimanju od ovrhe ili o ograničenju ovrhe, osim na odredbe članka 4. stavaka 4., 5. i 6. ovoga Zakona.

10. Kako u konkretnom slučaju na nekretnini koja je predmetom ovrhe ovrhovoditelj ima upisano založno pravo i da u ovom postupku zahtijeva namirenje zalogom osigurane tražbine iz vrijednosti založene stvari, to se ovršenica ne može protiviti takvoj ovrsci pozivom na čl. 80.b st. 1. OZ-a.

10.1. Primjena navedene odredbe nedvojbeno predstavlja ograničenje u pravu na namirenje i dovela bi u pitanje stečeno pravo ovrhovoditelja, obzirom u situaciji kada je založni vjerovnik (ovrhovoditelj) stekao pravo na namirenje na temelju upisanog založnog prava kako to propisuje čl. 336. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine br. 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 90/10., 143/12., 94/17., 152/14., 81/15.), ograničenje u ostvarivanju prava iz čl. 80.b. OZ-a u korist ovršenika nije bilo propisano."

Županijski sud u Varaždinu GŽ Ovr-553/2021-2 od 7. veljače 2022.

115

OVRŠNI POSTUPAK – OGRANIČENJE OVRHE NA NEKRETNINI

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 80.b stavak 1.

Zakon o nasljeđivanju (Narodne novine, broj: 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19)

Članak 139. stavak 6.

Kada je u vlasništvo ovršenika prenesena ostavinska imovina kao ošasna imovina, tada ovrhovoditelj može namiriti svoju tražbinu jedino iz te imovine, posljedično čemu se u tom slučaju ne primjenjuje odredba članka 80.b stavak 1. Ovršnog zakona.

"9.1. Međutim, ispravno ovrhovoditelj u odgovoru na žalbu, za ovaj konkretan specifičan slučaj, upućuje na primjenu odredbe članka 139. stavka 6. ZN. Naime, rješenjem javnog bilježnika J.M. iz Zb. poslovni broj: O/18 UPP-OS-.../18 od 29. svibnja 2019. ostavinska imovina iza pok. G. J. koja se sastoji i od ½ suvlasničkog dijela predmetne nekretnine, prenesena je kao ošasna imovina u vlasništvo ovršenice. Člankom 139. stavkom 6. ZN određeno je da predmet ovrhe radi ostvarenja ili osiguranja tražbina ostaviteljevih vjerovnika prema općini, odnosno gradu na koje je prešla ošasna ostavina mogu biti samo stvari i prava koja su sastavni dio ostavine, te stoga, a po ocjeni ovog suda, ta odredba kao *lex specialis* isključuje primjenu odredbe članka 80.b stavka 1. OZ koja je propisana isključivo radi uspostave ravnoteže između interesa ovršenika i interesa ovrhovoditelja. U konkretnom slučaju gdje je u vlasništvo ovršenice prenesena ostavinska imovina pok. G. J.

kao ošasna, te da ovrhovoditelj može namiriti svoju novčanu tražbinu jedino iz te imovine sukladno članku 139. stavku 6. ZN, ne dolazi do primjene članka 80.b. stavka 1. OZ bez obzira na činjenicu da je glavnica ovršne tražbine manja od 20.000,00 kn."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-555/2022-3 od 24. kolovoza 2023.

116

OVRŠNI POSTUPAK – POSTUPANJE JAVNOG BILJEŽNIKA

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 281. stavak 6.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19)

Članak 85. stavak 3.

Kada je javni bilježnik proslijedio spis sudu jer je prebivalište/boravište ovršenika nepoznato, sud će ovršeniku postaviti privremenog zastupnika i nakon toga će s prijedlogom za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave postupiti kao sa zahtjevom za izdavanje platnog naloga.

"1. Pobijanim rješenjem pod toč.I. izreke prvostupanjski sud oglasio se apsolutno nenadležnim, toč. II. izreke ukinuo je sve provedene radnje u ovom postupku, toč. III. izreke odbačen je prijedlog za ovrhu ovrhovoditelja koji je podnijet sudu 27. travnja 2022., kao nedopušten.

2. Na navedeno rješenje ovrhovoditelj podnosi žalbu kojim rješenje pobija u cijelosti zbog pogrešne primjene materijalnog prava i bitne povrede odredaba parničnog postupka pozivajući se na odredbu čl. 281. st. 6. kao i odredbu čl. 287. te čl. 282. st. 3. kao i čl. 8. st. 6. Ovršnog zakona (NN 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 Odluka Ustavnog suda, 73/17, 131/20 - dalje:OZ) i čl. 85. Zakona o parničnom postupku (53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 – Odluka US RH, 84/08, 96/08 – odluka US RH, 123/08 – ispr.57/11, 148/11 – pročišćeni tekst 25/13, 89/14 – odluka US RH, 70/19 - dalje: ZPP) uz prijedlog da se pobijano rješenje preinači odnosno podredno ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

(...)

5. Postupanje javnog bilježnika povodom zaprimljenog prijedloga za ovrhu propisuje čl. 281. OZ-a pa tako u st. 6. navedenog zakonskog propisa određeno je da ukoliko javni bilježnik zaprimi prijedlog za ovrhu protiv ovršenika osobe s prebivalištem ili sjedištem izvan Republike Hrvatske smatrat će se da je zaprimio zahtjev za izdavanje platnog naloga te neće donijeti rješenje o ovrsi već će predmet proslijediti nadležnom sudu u skladu sa čl. 287. OZ-a radi donošenja odluke. Kako je boravište ovršenika nepoznato (čl. 84.st. 3 ZPP- a) to će sud prvenstveno sukladno čl. 85.st. 3 ZPP- a prije postavljanja ovršeniku privremenog zastupnika pozvati rješenjem ovrhovoditelja da predujmi troškove za rad privremenog zastupnika pod prijetnjom odbačaja zahtjeva za izdavanje platnog naloga, a ukoliko troškovi u po sudu određenom roku budu predujmljeni odlučit će o zahtjevu za izdavanje platnog

naloga primjenom čl. 281. st. 6. OZ-a."

Županijski sud u Varaždinu broj Gž Ovr-337/2022-2 od 24. kolovoza 2022.

117

PRIJEDLOG ZA OSIGURANJE PRIVREMENOM MJEROM

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22)

Članak 341.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 - Odluka USRH, 84/08, 96/08 – Odluka USRH, 123/08 - ispravak, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13, 89/14 – Odluka USRH, 70/19, 80/22, 114/22)

Članak 109.

Sud nije mogao odlučivati o nepotpunom prijedlogu za osiguranje izdavanjem privremene mjere već je primjenom članka 109. stavka 1. Zakona o parničnom postupku trebao predlagatelja osiguranja pozvati da dopuni prijedlog za osiguranje tako da isti sadrži sve što je propisano člankom 341. stavkom 2. Ovršnog zakona.

"8. (...) Međutim, prvostupanjski sud odlučivao je o prijedlogu tužitelja za osiguranje, a da taj prijedlog, kako to pravilno ističe tuženik i u žalbi, nije sadržavao sve što treba sadržavati takav prijedlog sukladno odredbi članka 341. stavka 2. OZ. Naime, citiranom odredbom propisano je da u prijedlogu za određivanje privremene mjere predlagatelj osiguranja mora istaknuti zahtjev u kojem će točno naznačiti tražbinu čije osiguranje traži, odrediti kakvu mjeru traži i vrijeme njezina trajanja te, kada je to potrebno, sredstvo osiguranja kojima će se privremena mjera ostvariti te predmet osiguranja, uz odgovarajući primjenu pravila tog Zakona o sredstvima i predmetu ovrhe. U prijedlogu se također moraju navesti činjenice na kojima se temelji zahtjev za određivanje privremene mjere te predložiti dokazi kojima se ti navodi potkrjepljuju te je predlagatelj osiguranja dužan te dokaze po mogućnosti predložiti uz prijedlog. U konkretnom slučaju tužitelj je samo zahtijevao određenu privremenu mjeru bez da je u zahtjevu za osiguranje označio tražbinu čije osiguranje traži pa u takvom nepotpunom zahtjevu za osiguranje prvostupanjski sud nije ni mogao odlučivati već je primjenom članka 109. stavka 1. ZPP u vezi članka 21. stavka 1. OZ trebao predlagatelja osiguranja pozvati da dopuni zahtjev za osiguranje tako da isti sadrži sve što je propisano člankom 341. stavkom 2. OZ."

Županijski sud u Varaždinu Gž -768/2023-2 od 4. rujna 2023.

118

MJERA OSIGURANJA – ZABRANA OTUĐENJA NEKRETNINE

Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)

Članak 346. stavak 1.

Kada je predmet spora zajednički dio stambene zgrade koji je tuženica pripojila svom

posebnom dijelu nekretnine, a koji je oglasila za prodaju, ispunjene su zakonske pretpostavke za određivanje mjere osiguranja zabranom otuđenja.

"7. Točna je tvrdnja iz žalbe da predmet ovog spora nije stan od 90 m² u vlasništvu žaliteljice već dio zajedničkog prostora višestambene zgrade koji zajednički prostor je žaliteljica pripojila navedenom stanu od sada 90 m² u svojem vlasništvu. Bez obzira na činjenicu da je žaliteljica upisana kao vlasnica posebnog dijela - etaže 7 koji je označen kao suvlasnički dio sa neodređenim omjerima (E-7) dvoetažni komforni stan na IV etaži i potkrovlju površine 90 m² koji je neodvojivo povezan sa odgovarajućim suvlasničkim dijelom cijele nekretnine, vlasništvo posebnog dijela nekretnine ne može postojati na dijelovima nekretnine koji služe kao zajednički ili im se namjena protivi isključivo uporabi samo u korist određenog posebnog dijela nekretnine. U konkretnom slučaju tužitelji u ovom sporu u kojem je po prijedlogu predlagateljice osiguranja određena privremena mjera zabrane otuđenja nekretnine – etaže označene kao E-7 traže tužbenim zahtjevom vraćanje u funkciju po žaliteljici pripojenih zajedničkih dijelova zgrade stanu u njezinom vlasništvu pa ukoliko bi žaliteljica tijekom parničnog postupka prodala stan koji je uknjižen kao njezino vlasništvo, a kojem je pripojen i sporni dio oko kojeg se vodi parnica, za tužitelje postoji opasnost da bi bez određene privremene mjere žaliteljica kao protivnica osiguranja spriječila ostvarenje eventualno osnovane tražbine tužitelja jer ista više ne bi bila pasivno legitimirana u parnici.

8. Pretpostavke za određivanje privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine propisane su čl. 346. st. 1. OZ-a i to na način da je predlagatelj osim što je dužan učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine, a ovaj sud kako je prethodno navedeno i utvrđuje sukladno dokazima priloženim u samom spisu te odredbi čl. 67. st. 6. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, - dalje: ZV) vjerojatnost postojanja tražbine predlagatelja osiguranja jer vlasništvo posebnog dijela nekretnine ne može postojati na dijelovima nekretnine koji služe kao zajednički, a tužbom tužitelji tvrde da žaliteljica drži u isključivom posjedu dijelove nekretnine koji su zajednički svim suvlasnicima, dužan je dokazati i opasnost da bi bez predložene mjere osiguranja protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine time što bi promijenio postojeće stanje stvari, što je predlagateljica osiguranja dokazala dostavom po tuženoj/protivnici osiguranja objavljivanjem oglasa iz kojeg je razvidno da ista ima namjeru mijenjati postojeće stanje stvari – prodajom svog suvlasničkog dijela koji je neodvojivo povezan sa zajedničkim dijelovima cijele nekretnine, a u koji suvlasnički dio je kako se tvrdi tužbom i dokazuje u postupku protupravno pripojila i zajedničke dijelove nekretnine, jer eventualni novi vlasnik – kupac više ne bi bio pasivno legitimiran u ovom sporu, valjalo je odbiti žalbu žaliteljice i potvrditi prvostupanjsko rješenje kojim je usvojen prijedlog predlagatelja i određena predložena privremena mjera sve primjenom čl. 380. toč. 3. ZPP-a u svezi sa čl. 21. st. 1. OZ-a."

Županijski sud u Varaždinu broj GŽ-625/2022 od 5. svibnja 2022.

119

*POSTUPAK OSIGURANJA – SUBJEKTIVNA PREINAKA**Ovršni zakon (Narodne novine, broj: 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20)*

Članak 32. stavak 3.

Članak 73. stavak 1.

Članak 290.

Ako je tražbina za koju je zasnovano založno pravo s vjerovnika prenesena na drugu osobu ugovorom o cesiji, ta osoba je ovlaštena stupiti na mjesto predlagatelja osiguranja u postupku osiguranja nakon što je doneseno rješenje o osiguranju prisilnim zasnivanjem založnog prava.

"6. Razmatranjem sadržaja spisa razvidno je da je ovaj postupak osiguranja iniciran prijedlogom za osiguranje predlagatelja osiguranja od 12. lipnja 2015., a na temelju ovršne isprave – pravomoćnog rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave javnog bilježnika Slavice Perić iz Dugog Sela broj Ovr-752/12 od 16. travnja 2012. te je prvostupanjski sud rješenjem o osiguranju broj Ovr-2600/15-3 od 31. srpnja 2015. radi osiguranja novčane tražbine predlagatelja osiguranja proizašle iz Ugovora o kreditu broj 718-50-5202493 od 16. prosinca 2008. odredio osiguranje uknjižbom založnog prava na nekretninama protivnika osiguranja upisanim u z.k. ul. 675 k.o. Carevdar i z.k. ul. 1173 k.o. Carevdar, a pravo zaloga uknjiženo je u zemljišnim knjigama na temelju tog rješenja o osiguranju rješenjem broj Z-2500/15 od 8. rujna 2015. **Podneskom od 25. studenoga 2021. žalitelj je zatražio dopuštenje za subjektivnom preinakom u tom predmetu jer je Ugovorom o cesiji sklopljenim između ovrhovoditelja i žalitelja 10. studenoga 2017. i ovjerovljenim od javnog bilježnika Anice Hukelj pod brojem OV-14346/17 od 14. studenoga 2017. i od javnog bilježnika Željke Maroslavac iz Zagreba pod brojem OV-32763/17 od 16. studenoga 2017. tražbina ovrhovoditelja prema ovršeniku iz partije 718505202493 prešla na žalitelja.**

7. Slijedom navedenog, u konkretnom slučaju je na temelju prijedloga za osiguranje osnovano prisilno (sudsko) založno pravo na nekretninama protivnika osiguranja.

(...)

9. Prema odredbi čl. 32. st. 3. OZ-a ako tijekom ovršnog postupka dođe do promjene vjerovnika, novi vjerovnik nastavlja ovršni postupak kao ovrhovoditelj umjesto prvobitnog ovrhovoditelja, ako javnom ili ovjerovljenom privatnom ispravom dokaže da je nakon pokretanja ovršnog postupka tražbina na njega prenesena ili da je na njega na drugi način prešla, time da ako se prijenos ne može dokazati na taj način, prijenos tražbine dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku, a novi ovrhovoditelj mora primiti ovršni postupak u onom stanju u kojem se on nalazi u trenutku kad u njega stupa i za promjenu ovrhovoditelja nije potreban pristanak ovršenika.

10. Budući da je u konkretnom slučaju utvrđeno da je žalitelj s predlagateljem osiguranja sklopio Ugovor o cesiji 10. studenoga 2017. koji je ovjerovljen od javnog bilježnika Anice Hukelj pod brojem OV-14346/17 od 14. studenoga 2017. i od javnog bilježnika Željke Maroslavac iz Zagreba pod brojem OV-32763/17 od 16. studenoga 2017. čime taj ugovor predstavlja ovjerovljenu privatnu ispravu, da je ugovorom tražbina predlagatelja osiguranja iz kreditne partije 718505202493 osigurana predmetnim založnim pravom prešla na žalitelja, ostvarene su pretpostavke iz čl. 32. st. 3. u vezi čl. 290. OZ-a za

subjektivnu preinaku na strani predlagatelja osiguranja."

Županijski sud u Varaždinu Gž Ovr-196/2022 od 4. travnja 2022.

IX. IZVANPARNIČNI POSTUPAK – STEČAJ POTROŠAČA

120

OSLOBOĐENJE OD OBVEZA POTROŠAČA KOJI JE OSUĐEN PRAVOMOĆNOM KAZNENOM PRESUDOM

Zakon o stečaju potrošača (Narodne novine, broj: 71/15, 104/17, 36/22)

Članak 75.

Sama činjenica postojanja pravomoćne presude protiv potrošača zbog kaznenog djela (povrede dužnosti uzdržavanja) nije dovoljna za primjenu odredbe čl. 75. st. 1. toč. 1. Zakona o stečaju potrošača, iz razloga što postojanje takve presude ne presumira nesavjesnost i nepoštenje potrošača pri ispunjavanju njegovih obveza i dužnosti koje bi dovelo (bez posebnog prijedloga vjerovnika) do donošenja rješenja o uskrati oslobođenja potrošača od preostalih obveza.

"5. U žalbi vjerovnik Republika Hrvatska navodi da će sud primjenom čl. 75. ZSP-a, a koji se temeljem čl. 79.o ZSP-a primjenjuje i na jednostavni postupak stečaja potrošača, uskratiti oslobođenje od obveza ako je potrošač pravomoćno osuđen zbog kaznenog djela protiv imovine, protiv gospodarstva ili drugog kaznenog djela koje bi upućivalo na nesavjesnost i nepoštenje pri ispunjavanju obveza i dužnosti. Iz Izvatka iz kaznene evidencije Ministarstva pravosuđa i uprave od 19. ožujak 2023. proizlazi da je potrošač pravomoćno osuđen za kaznena djela iz čl. 172. st. 2. Kaznenog zakona - povrede dužnosti uzdržavanja, koje osude upućuju na nesavjesnost potrošača u ispunjavanju obveza i dužnosti, na temelju čega vjerovnik Republika Hrvatska smatra da su ispunjene pretpostavke iz čl. 75. ZSP-a u vezi čl. 79.o ZSP-a za uskratu oslobođenja od obveza navedenih pod toč. III. izreke rješenja radi nepoštenja potrošača.

(...)

8. U žalbenom postupku sporno je jedino da li činjenica što je pravomoćno osuđen za kaznena djela – povrede dužnosti uzdržavanja utječe na poštenje potrošača, odnosno da li se potrošač iz tog razloga smatra nepoštenim potrošačem u smislu ZSP-a, te jesu li iz tog razloga ispunjene pretpostavke iz čl. 75. st. 1. toč. 1. ZSP-a da se uskrati potrošaču oslobođenje od obveza navedenih pod toč. III. izreke rješenja.

9. Odredba čl. 2. st. 1. ZSP-a propisuje da je cilj ZSP-a poštenog potrošača osloboditi od obveza koje preostanu nakon unovčenja njegove imovine i raspodjele prikupljenih sredstava vjerovnicima (oslobođenje od preostalih obveza), dok st. 2. propisuje da poštenje potrošača sud utvrđuje uzimajući u obzir ponašanje potrošača prije podnošenja prijedloga za otvaranje postupka stečaja potrošača te njegovo ponašanje tijekom sudskog postupka i razdoblja provjere ponašanja, u skladu s tim Zakonom.

10. Nadalje, čl. 24. st. 3. ZSP-a propisuje da sud po službenoj dužnosti utvrđuje činjenice koje su važne za postupak i radi toga može izvoditi sve potrebne dokaze, prikupljati obavijesti, obavljati uvid u odgovarajuće javne knjige, registre, upisnike i očevidnike, a čl. 73.a st. 1. ZSP-a propisuje da će sud potrošaču uskratiti oslobođenje od preostalih obveza na prijedlog stečajnog vjerovnika, ako potrošač tijekom razdoblja provjere ponašanja povrijedi svoju dužnost i time onemogući namirenje vjerovnika odnosno ako se ostvari neki

od razloga iz članka 75. ZSP-a .

11. Odredba čl. 75. st. 1. toč. 1. ZSP-a propisuje da će sud rješenjem uskratiti oslobođenje od preostalih obveza ako je potrošač pravomoćno osuđen zbog kaznenog djela protiv imovine, protiv gospodarstva ili drugog kaznenog djela koje bi upućivalo na njegovu nesavjesnost i nepoštenje pri ispunjavanju obveza i dužnosti, dok st. 2. citirane zakonske odredbe propisuje da vjerovnik može najkasnije na ročištu iz čl. 74. st. 2. toga Zakona predložiti sudu donošenje rješenja o uskrati oslobođenja od preostalih obveza, uz obvezno navođenje razloga iz st. 1. ovoga članka.

12. Povezivanjem odredbe čl. 24. st. 3. ZSP-a i odredbe čl. 75. ZSP-a proizlazi da će sud postupati po službenoj dužnosti i ispitivati postojanje pretpostavki za uskratu oslobođenja od preostalih obveza iz čl. 75. st. 1. ZSP-a, pa tako i pretpostavku iz toč. 1. - je li potrošač pravomoćno osuđen zbog kaznenog djela protiv imovine, protiv gospodarstva ili drugog kaznenog djela koje bi upućivalo na njegovu nesavjesnost i nepoštenje pri ispunjavanju obveza i dužnosti, samo ako je vjerovnik postupio u okviru čl. 75. st. 2. ZSP-a i predložio donošenje rješenja o uskrati oslobođenja od preostalih obveza, uz obvezno navođenje razloga iz čl. 75. st. 1. ZSP-a, a ako takvog prijedloga vjerovnika nema da tada sud u pogledu činjenica koje bi ukazivale na nepoštenje potrošača neće postupati po službenoj dužnosti, sukladno čl. 24. st. 3. ZSP-a."

Županijski sud u Varaždinu GŽ-1251/2023-2 od 30. studenog 2023.

121

STEČAJ OVRŠENIKA

Stečajni zakon (Narodne novine, broj: 71/15, 104/17)

Članak 169. stavak 9.

Nakon otvaranja stečajnoga postupka dopustiti će se i provesti upis zabilježbe dosude u zemljišne knjige, ako su pretpostavke za upis ostvarene prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnoga postupka

"5.2. Okolnost da je nad ovršenikom rješenjem Trgovačkog suda u Splitu broj 1.St-2663/2015 od 13. lipnja 2017. otvoren stečajni postupak nije odlučna za upis zabilježbe dosude obzirom da je odredbom čl. 169.st.9. Stečajnog zakona ("Narodne novine" broj: 71/2015, 104/2017) propisano da će se nakon otvaranja stečajnoga postupka dopustiti i provesti upis u javne knjige, ako su pretpostavke za upis ostvarene prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnoga postupka. Zabilježba dosude u zemljišnu knjigu naložena je rješenjem o dosudi od 12. travnja 2016., dakle očigledno prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka nad ovršenikom pa je provedbom upisa zabilježbe dosude po nalogu ovršnog suda prvostupanjski sud pravilno primijenio odredbu čl. 107. st.1. i čl. 108. st. 2. ZZK."

Županijski sud u Varaždinu GŽ Zk-64/2022-2 od 1. ožujka 2022.

KAZNENO PRAVO

I. KAZNENI ZAKON

1

UVJETNA OSUDA – OPOZIV PRETHODNE UVJETNE OSUDE I IZRICANJE NOVE UVJETNE OSUDE

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 54.

Članak 58. stavak 2.

Kada sud na temelju članka 58. stavka 2. KZ/11 optuženiku opozove uvjetnu osudu izrečenu ranijom presudom, kaznu iz opozvane uvjetne osude ne može uzeti kao utvrđenu i izreći optuženiku novu jedinstvenu kaznu zatvora i uz poziv na odredbu članka 56. KZ/11 ponovno optuženiku izreći uvjetnu osudu s novim rokom provjeravanja. Na opisani način moguće je postupiti samo uz primjenu odredbe članka 58. stavka 4. točke 2. KZ/11 u slučaju kada se ne opoziva uvjetnu osudu.

"Na odluku o kazni žale se državni odvjetnik i optuženik. Optuženik ovaj dio žalbe ne obrazlaže, dok državni odvjetnik smatra da je optuženiku izrečena preblaga kaznena sankcija posebice iz razloga što je do sada već osuđivana osoba zbog istog kaznenog djela na štetu iste oštećenice koja presuda je postala pravomoćna 12. rujna 2020. a aktualno kazneno djelo optuženik je počinio u vrijeme kušnje iz ranije pravomoćne presude. U pravu je državni odvjetnik kada smatra da je optuženiku za počinjeno kazneno djelo izrečena preblaga kaznena sankcija. Činjenica da je optuženik zaposlen, po stavu ovog suda, ne predstavlja okolnost koju bi bilo potrebno cijeliti olakotnom, pa je jedina olakotna okolnost činjenica što je on otac jednog maloljetnog djeteta. Kao otegotna okolnost utvrđena je činjenica da je optuženik do sada već osuđivana osoba i to pravomoćnom presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu od 15. srpnja 2020. broj K-1801/19, koja je postala pravomoćna 12. rujna 2020. i kojom mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci s vremenom kušnje od dvije godine. Prema tome aktualno kazneno djelo optuženik je počinio u vrijeme provjeravanja po ranijoj pravomoćnoj presudi zbog istog kaznenog djela prema istoj oštećenici, što je okolnost koja zahtijeva izricanje bezuvjetne kazne zatvora. Stoga je prihvaćena žalba državnog odvjetnika zbog odluke o kazni, preinačena prvostupanjska pobijana presuda, te je optuženik zbog počinjenog kaznenog djela protiv osobne slobode, prijetnjom iz čl. 139. st. 3. KZ/11, na temelju istog zakonskog propisa, osuđen na kaznu zatvora u trajanju od osam mjeseci u koju kaznu mu je, u smislu odredbe čl. 54. KZ/11, uračunato vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 24. siječnja 2021. do 1. travnja 2021., kako je to navedeno pod točkom I. izreke ove presude.

(...)

12. Posebno valja naglasiti da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbu čl. 58. st. 2. KZ/11 na temelju kojeg zakonskog propisa je optuženiku I. P. opozvao uvjetnu osudu koja mu je izrečena presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj K-1801/19

od 15. srpnja 2020. da bi kaznu iz te presude uzeo utvrđenom, u smislu odredbe čl. 53. KZ/11 optuženiku izrekao jedinstvenu kaznu zatvora a nakon toga na temelju čl. 56. KZ/11 optuženiku izrekao uvjetnu osudu s rokom provjeravanja od četiri godine. Naime, tako je prvostupanjski sud mogao postupiti samo uz primjenu odredbe čl. 58. st. 4. toč. 2. KZ/11 u slučaju kada ne opoziva uvjetnu osudu."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-297/2022 od 28. lipnja 2022.

2

ZASTARA IZVRŠENJA KAZNE ZATVORA KOD OBNOVE KAZNENOG POSTUPKA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 83. stavak 1. alineja 6.

Članak 84. stavak 3.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 507. stavak 5.

Članak 508. stavak 3.

Presuda donijeta u postupku provedenom u odsutnosti osuđenika postaje pravomoćna i može se izvršiti pod suspenzivnim uvjetom da takav osuđenik ne podnese zahtjev za obnovu postupka ili ako propusti rok od godine dana od saznanja za presudu za podnošenje tog zahtjeva. U slučaju podnošenja zahtjeva za obnovom, zastara izvršenja kazne zatvora počinje teći po pravomoćnosti presude kojom se ranija presuda in absentia ostavlja na snazi (potpuno ili djelomično), ili stavlja izvan snage (potpuno ili djelomično), a računanje roka izvršenja ne ovisi o tome da li je ranija presuda ostavljena na snazi ili stavljena izvan snage, u potpunosti ili djelomično.

"Žalitelj, iznoseći, ukratko citiranu, žalbenu argumentaciju, nije u pravu. Ovo iz razloga jer ispušta iz vida da presuda donijeta u postupku provedenom u odsutnosti osuđenika postaje pravomoćna i može se izvršiti, tek pod suspenzivnim uvjetom da takav osuđenik ne podnese zahtjev za obnovu postupka ili propusti rok od godine dana od saznanja za presudu za podnošenje tog zahtjeva. To proizlazi iz odredbe čl. 508. st. 3. ZKP/08 da osuđenik kojem je suđeno u odsutnosti može i izvan uvjeta iz čl. 498. i čl. 501. ZKP/08 zatražiti obnovu kaznenog postupka. U konkretnom je predmetu osuđeniku najprije suđeno u odsutnosti, donijeta je pravomoćna presuda KO-995/08, osuđenik je izručen i tada je, saznajući za presudu, zatražio obnovu kaznenog postupka. Po pravomoćnosti rješenja kojim je dopuštena obnova Kv107/2013 od 18. ožujka 2013., na temelju čl. 507. st. 5. ZKP/08 obustavljeno je izvršenje kazne zatvora, rješenjem Kv-107/2013 od 17. travnja 2013. i protiv osuđenika je određen istražni zatvor. Već od navedenog vremena nije mogla teći zastara izvršenja kazne zatvora, koja je prestala egzistirati, odnosno prestala je egzistirati ovlast za izvršenje kazne zatvora, jer je obustavom izvršenja otpalo svojstvo izvršnosti ranije presude. Donošenjem nove presude i činjenicom da je nastupila pravomoćnost iste, u dijelu u kojem je ta presuda potvrđena presudom Županijskog suda u

Šibeniku broj Kž-131/2015 od 10. prosinca 2015., dakle u odnosu na izrečenu kaznu zatvora od 1 godine za kazneno djelo iz čl. 224. st. 4. u vezi st. 1. KZ/97, od tog je trenutka počela teći zastara izvršenja te kazne. Drugačije tumačenje, kakvo je izloženo u žalbi, jednostavno ne proizlazi iz citiranih odredbi ZKP/08 i KZ/11 i značenja odredbi o obnovi kaznenog postupka. Konkretna vrsta obnovljenog postupka omogućava osuđeniku koji je osuđen u odsutnosti, ponavljanje suđenja u njegovoj prisutnosti, ostvarenjem osnovnih načela pravičnog suđenja, načela kontradiktornosti i njegova konfrontacijskog prava. Tek po pravomoćnosti presude kojom se ranija presuda in absentia ostavlja na snazi (potpuno ili djelomično) ili stavlja izvan snage (potpuno ili djelomično) i nastupa pravomoćnosti iste, ako je u pitanju osuda na kaznu zatvora počinje teći zastara izvršenja kazne zatvora. Dakle, tek pravomoćnošću presude KO-1330/13-65 od 11. svibnja 2015., koja je nastupila 10. prosinca 2015., osuđeniku je pravomoćno izrečena kazna zatvora od 1 godine, koja prije te presude nije niti samostalno egzistirala, te je tek tada mogla početi teći zastara. KZ/11 ne poznaje institut prekida zastare, niti više poznaje relativnu i apsolutnu zastaru, već je rok zastare jedinstven i za konkretnu kaznu, prema čl. 83. st. 1. alineja 6. KZ/11, iznosi 6 godina. Taj je rok trebao isteći 10. prosinca 2021., ali zbog činjenice da se osuđenik nalazi na izdržavanju druge kazne zatvora, prema podacima Kaznionice u Lepoglavi, to se nije dogodilo. Naime, za vrijeme izdržavanja kazne zatvora zastara izvršenja kazne ne teče prema čl. 84. st. 3. KZ/11, što se dakako odnosi na zastaru izvršenja kazne koja je različita od one koja se izvršava. Drugačije tumačenje dovelo bi do apsurdnog zaključka. Budući da se osuđenik Z. F., prema podacima Kaznionice u Lepoglavi (str. 67), nalazi na izdržavanju kazne zatvora od 13. svibnja 2020. pa nadalje, a prije toga bio je u istražnom zatvoru, to zastara izvršenja konkretne kazne zatvora po presudama Općinskog kaznenog suda u Zagrebu KO-1330/13-65 od 11. svibnja 2015. i Županijskog suda u Šibeniku broj Kž-131/2015 od 10. prosinca 2015. ne teče od tog datuma. Stoga rok zastare nije istekao niti je mogao isteći, pa u pobijanom rješenju nije ostvarena povreda kaznenog zakona. Na drugačiji zaključak ne upućuje rješenje na koje se žalba poziva jer se kod obnove kaznenog postupka rok izvršenja kazne ne računa drugačije zavisno od toga da li je ranija presuda ostavljena na snazi ili stavljena izvan snage, u potpunosti ili djelomično. Naprotiv, jedino je moguće tumačenje da zastara izvršenja presude donijete u obnovljenom postupku teče od njezine pravomoćnosti. Stoga nije osnovana žalba osuđenika protiv pobijanog rješenja po osnovi povrede kaznenog zakona."

Županijski sud u Varaždinu, Kž I-22/2022-5 od 19. travnja 2022.

3

KAZNENA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA – KAZNENO DJELO TJELESNE OZLJEDE POČINJENO ZA VRIJEME IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA -ODBAČAJ PRIVATNE TUŽBE

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11),

Članak 53. stavak 3.

Članak 117. stavak 1.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 355. stavak 1. točka 3.

Članak 525. stavak 1. točka 4.

Za kazneno djelo nanošenja tjelesne ozljede za koje je propisana kazna zatvora do jedne godine, u smislu odredbe članka 53. stavka 3. KZ/11 ne provodi se kazneni postupak ako se okrivljenik tereti za počinjenje tog kaznenog djela za vrijeme izdržavanja kazne zatvora. Posljedično navedenom odbacuje se privatna tužba koju je podnio jedan zatvorenik protiv drugog zbog kaznenog djela s propisanom kaznom zatvora do jedne godine.

"Zakonska formulacija čl. 53. st. 3. KZ/11 između ostaloga glasi: "primijenit će se stegovna mjera". Upravo navod: "će se" isključuje primjenu svega ostaloga osim primjene stegovne mjere, tj. isključuje provođenje kaznenog postupka. Da li je u konkretnom slučaju proveden stegovni postupak i primijenjena stegovna mjera prema zatvoreniku, nije od utjecaja na ovaj postupak.

(...)

6. Naime, iz privatne tužbe proizlazi da se privatni tužitelj i okrivljenik nalaze na izdržavanju kazne zatvora u Kaznionici u Lepoglavi, a iz činjeničnog opisa iste proizlazi da je okrivljenik u Kaznionici u Lepoglavi fizički napao privatnog tužitelja i nanio mu tjelesne ozljede u vidu frakture gornjeg i donjeg zida lijeve orbite, što bi potpadalo pod kazneno djelo protiv života i tijela, tjelesnom ozljedom iz čl. 117. st. 1. KZ/11, kojim člankom Zakona je za počinitelja propisana kazna zatvora do jedne godine.

7. Na temelju čl. 53. st. 3. KZ/11, budući se osuđenik nalazi na izdržavanju kazne zatvora u Kaznionici u Lepoglavi, prema njemu će se izreći neka od stegovnih mjera prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" 14/21, dalje: ZIKZ), budući je u konkretnom slučaju riječ o težem stegovnom prijestupu, time da je postupak za izricanje i izvršavanje stegovne mjere propisan čl. 156 ZIKZ-a.

8. Stoga je ispravno postupio prvostupanjski sud kad je na temelju čl. 525. st. 1. toč. 4. u vezi s čl. 355. st. 1. toč. 3. ZKP/08, u vezi s čl. 53. st. 3. KZ/11 odbacio privatnu tužbu privatnog tužitelja Bože Labaša protiv okrivljenika Perice Ivića zbog kaznenog djela iz čl. 117. st. 1. KZ/11."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-506/2022-3 od 15. ožujka 2023.

4

KAZNENO DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA TJELESNOM OZLJEDOM-NISU OPISANE OZLJEDE -NEMA KAZNENOG DJELA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18., 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 117. stavak 1.

Činjenični opis kaznenog djela tjelesne ozljede mora sadržavati subjektivna i objektivna obilježja, s time da se objektivna obilježja sastoje u jasnom opisu radnje

koju je optuženik poduzeo u odnosu na privatnog tužitelja i opisu konkretne tjelesne ozljede u medicinskom smislu zadanih tom radnjom.

"U činjeničnom opisu djela u izreci pobijane presude suda prvog stupnja navedeno je da je optuženik T. B. privatnog tužitelja A. P. uhvatio za vrat te ga odgurnuo, zbog čega je privatni tužitelj pao i desnom stranom glave udario o pod kolnika a "uslijed čega je privatni tužitelj zadobio tjelesne ozljede na desnoj strani vilice i desnog bedra te u području desnog uha."

Ovakav opis djela upućuje samo na mogući mehanizam nanošenja tjelesnih ozljeda ali ne opisuje konkretne ozljede u sudsko medicinskom smislu. rema tome, činjenični opis djela iz optužnice ne sadrži jedno od bitnih zakonskih obilježja, tako da djelo za koje se optuženik T. B. optužuje nije kazneno djelo, zbog čega je istog valjalo osloboditi optužbe iz osnove propisane u čl. 453. t. 1. ZKP/08-22, a kakva je odluka i povoljnija za optuženika."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-434/2022-3 od 28. veljače 2023.

5

KAZNENA DJELA PROTIV OSOBNE SLOBODE- PRIJETNJA - KAD NIJE KAZNENO DJELO

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 139. stavak 3.

Kazneno djelo prijetnje, kako osnovno tako i kvalificirano, može se počinuti samo s namjerom. Riječi upućene oštećeniku od strane optuženika koje predstavljaju samo neprimjerenu i uvredljivu kritika rada oštećenika ne upućuju na zaključak da bi se u konkretnom slučaju radilo o ozbiljnoj prijetnji zlom koja bi oštećenika doista uznemirila ili ustrašila, dakle izostali su navedeni bitni objektivni elementi kaznenog djela prijetnje pa radnje optuženika nisu kazneno djelo.

"U pravu je optuženik kada tvrdi da radnje za koje se tereti nisu kazneno djelo. Osnovni oblik kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. st. 1. KZ/11 čini onaj tko drugome ozbiljno prijeti kakvim zlom da bi ga ustrašio ili uznemirio a ta prijetnja svojim sadržajem i okolnostima pod kojima je izražena treba biti objektivno prikladna da u osobi kojoj je upućena izazove strah, nesigurnost i objektivnu ugroženost. Za ostvarenje bića toga djela (čl. 139. st. 1. KZ/11) dovoljno je da se prijeti općim zlom koje ne mora biti konkretizirano već je potrebno da se radi o zlu zbog kojeg bi se, u datim okolnostima, gotovo svatko ustrašio ili uznemirio. Kod kvalificiranog oblika kaznenog djela prijetnje zbog kojeg je optuženik proglašen krivim (čl. 139. st. 3. KZ/11), u konkretnom slučaju prijetnja treba biti upućena službenoj osobi u vezi s njezinim radom ili položajem. Nadalje, kazneno djelo prijetnje, kako osnovno tako i kvalificirano, može se počinuti samo s namjerom. Optuženik u podnesenoj žalbi, kao uostalom i tijekom postupka, ne spori da je u inkriminirano vrijeme u tri navrata oštećeniku V. B. putem aplikacije Messenger društvene mreže Facebook uputio poruke slijedećeg sadržaja: 02. listopada 2020. "Ima Boga, a ima i pravde. Biti će i malo sreće da hrvatski puk prestane biti uspavan, prestane žmiriti, prestane biti mulast i neorganiziran. A taj dan, kada prestane biti takav, biti će i sudnji dan svima vama", dana 26. listopada 2020. "Danas si i

službeno postao ubojica" i 27. listopada 2020. "Što ne odgovoriš, ubojico?" Doći će taj dan, sudit će tebi svaki Hrvat". Sam prvostupanjski sud spornim ocjenjuje je li ovakve poruke optuženik uputio oštećeniku s namjerom da ga uznemiri i zastraši a sve vezano za rad oštećenika kao ministra zdravstva RH i člana Nacionalnog stožera civilne zaštite u sprječavanju širenja epidemije korona virusom "Covid-19". Prvostupanjski sud navedene poruke drži uvredljivima ali ih smatra i prijetecima a posebice izdvaja riječi "biti će Sudnji dan svima vama" i "doći će taj dan, sudit će tebi svaki Hrvat" da bi u konačnici zaključio da riječi upućene oštećeniku ne mogu biti protumačene drugačije nego kao uvreda i prijetnja. Dakle i sam prvostupanjski sud dvojbeno tumači poruke poslone oštećeniku, a oštećenik ispitan kao svjedok navodi da se ne sjeća od koga je poruke primio te "da su poruke sadržavale neistine i prijetnje koje su ga uznemirile i povrijedile". Iz naprijed navedenog za zaključiti je da su poruke upućene oštećeniku, nedvojbeno kao službenoj osobi, zapravo izraz revolta i nezadovoljstva radom oštećenika u Stožeru civilne zaštite u vrijeme epidemije Covidom-19, dakle u doba mnogih ograničenja u životu i radu građana RH i obolijevanja mnogih građana s velikim brojem umrlih. Poruke upućene oštećeniku iskazane su neprimjerenim čak i uvredljivim rječnikom, međutim ne mogu se, po stavu ovog drugostupanjskog suda, tumačiti kao prijetnja upućena oštećeniku već kao, kako je već rečeno, neprimjereni i uvredljivi kritika rada oštećenika. Razmatranjem riječi upućenih oštećeniku od strane optuženika ne može se zaključiti da bi se u konkretnom slučaju radilo o ozbiljnoj prijetnji zlom koja bi oštećenika doista uznemirila ili ustrašila, pa su u radnjama optuženika izostali bitni elementi terećenog kaznenog djela, zbog čega radnje optuženika nisu kazneno djelo. Prema tome, prvostupanjski sud je iz pravilno utvrđenog činjeničnog stanja izveo pogrešan zaključak a posljedično tome došlo je do pogrešne primjene kaznenog zakona kako to pravilno tvrdi optuženik u podnesenoj žalbi.

12. Zbog iznesenoga, radi pravilne primjene zakona, trebalo je prihvatiti žalbu optuženika, preinačiti pobijanu presudu i optuženika osloboditi optužbe, kako je to navedeno pod toč. I. izreke ove presude, na temelju odredbe čl. 486. st. 1. ZKP/08, dok se uslijed takve odluke žalba državnog odvjetnika zbog odluke o uvjetnoj osudi ukazuje bespredmetna (toč. II izreke ove presude). "

Županijski sud u Varaždinu, Kž 90/2022-3 od 15. ožujka 2022.

6

KONSUMPCIJA KAZNENOG DJELA NAMETLJIVOG PONAŠANJA I KAZNENOG DJELA NEIZVRŠAVANJA SUDSKE ODLUKE

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 140. stavak 2. u vezi stavka 1.

Članak 311. stavak 2.

Počinjenjem kaznenog djela neizvršavanja sudske odluke iz članka 311. stavka 2. KZ/11 stvoreni su uvjeti za počinjenje kaznenog djela nametljivog ponašanja iz članka 140. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11, a kojim kaznenim djelom je iscrpljeno ukupno nepravo u djelovanju optuženika pri počinjenju kaznenog djela neizvršavanjem sudske odluke iz članka 311. stavka 2. KZ/11. pa se radi o prividnom idealnom stjecaju

tipa nekažnjivog pratećeg djela.

"Općinski sud u P. proglasio je krivim optuženika Z. T. zbog kaznenih djela protiv osobne slobode, nametljivim ponašanjem iz čl. 140. st. 1. i 2. KZ/11 te prijetnjom iz čl. 139. st. 2. i 3. KZ/11 i zbog jednog kaznenog djela protiv pravosuđa, neizvršavanjem sudske odluke iz čl. 311. st. 2. u vezi st. 1., sve u vezi čl. 51. KZ/11.

(...)

U pravu je, međutim, optuženik kada tvrdi da je pobijanom presudom povrijeđen kazneni zakon na njegovu štetu. Ovakav stav pravilno obrazlaže na način da se u slučaju kaznenog djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11 i kaznenog djela neizvršavanja sudske odluke iz čl. 311. st. 2. KZ/11 radi o prividnom idealnom stjecaju tipa nekažnjivog pratećeg djela jer je kaznenim djelom nametljivog ponašanja u cijelosti konzumirano kazneno djelo neizvršavanja sudske odluke. Počinjenjem kaznenog djela neizvršavanja sudske odluke stvoreni su uvjeti za počinjenje kaznenog djela nametljivog ponašanja kojim pak je iscrpljeno ukupno nepravo u djelovanju optuženika pri počinjenju kaznenog djela neizvršavanjem sudske odluke iz čl. 311. st. 2. KZ/11. Zato je u tome dijelu trebalo prihvatiti žalbu optuženika i preinačiti pobijanu presudu kako je navedeno pod toč. I. izreke ove presude. Posljedično navedenom trebalo je preinačiti pobijanu presudu u odluci o kazni na način da su kao pravilno utvrđene prihvaćene po prvostupanjskom sudu izrečene kazne optuženiku zbog kaznenih djela nametljivog ponašanja iz čl. 140. st. 2. i 1. KZ/11 u trajanju od 10 mjeseci i prijetnje iz čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. KZ/11 u trajanju od 10 mjeseci i nakon toga optuženika, na temelju čl. 51. st. 1. KZ/11, osuditi na jedinstvenu kaznu zatvora od 1 godine i 6 mjeseci kao pod toč. I. izreke pobijane presude."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-205/2021 od 26. listopada 2021.

7

KAZNENA DJELA PROTIV PRIVATNOSTI - ZLOUPORABA SNIMKE SPOLNO EKSPLICITNOG SADRŽAJA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11),

Članak 144. a. stavak 1.

Bitno obilježje kaznenog djela zlouporabe snimke spolno eksplicitno sadržaja je postojanje zlouporabe odnosa povjerenja između žrtve i počinitelja pa kada je sporna snimka snimljena na mobitel od strane izvanbračnog supruga uz pristanak žrtve, a optuženik je tu snimku bez znanja snimatelja kopirao iz snimateljevog mobitela, ne proizlazi relevantan stupanj vjerojatnosti o postojanju povjerenja između optuženika i žrtve u odnosu na inkriminiranu snimku, a time ni kaznenog djela zlouporabe snimke spolno eksplicitno sadržaja.

"(...) Premda je državni odvjetnik u pravu kada smatra da počinitelj ovog kaznenog djela ne mora nužno biti i osoba koja je zajedno sa žrtvom sudjelovala u nastanku snimke spolno eksplicitnog sadržaja, međutim, pritom očito ispušta iz vida da iz zakonskog teksta predmetnog kaznenog djela, kao njegovo bitno obilježje, proizlazi da između žrtve i

počinitelja mora postojati odnos povjerenja. Naime, da bi počinitelj mogao zlouporabiti svoj odnos povjerenja sa žrtvom, tada logikom stvari takav odnos mora postojati.

6.1. Polazeći od sadržaja dokaza na kojima državni odvjetnik temelji optužnicu, prvostupanjski sud izvodi pravilan zaključak da prikupljeni dokazi i podaci niti na razini osnova sumnje ne upućuju na zaključak da je u konkretnom slučaju između žrtve i optuženika postojao takav odnos povjerenja. Tako iz svjedočkih iskaza žrtve R. H. i svjedoka I. B. prije svega proizlazi da je predmetna snimka spolno eksplicitnog sadržaja snimljena uz pristanak žrtve u vrijeme kada je ista bila u izvanbračnoj zajednici sa I. B., a koji je tu video snimku pohranio u svom mobitelu. Nadalje, iz iskaza navedenih svjedoka proizlazi da je optuženik jedne zgrade, kada je zajedno s I. B. u kafiću konzumirao alkohol, navedenu snimku bez znanja imenovanog kopirao iz njegovog mobitela, te ju potom objavio na društvenoj mreži Facebook. Iz navedenog, doista, i po stavu ovog žalbenog suda, ne proizlazi relevantan stupanj vjerojatnosti da je između optuženika i žrtve u odnosu na inkriminiranu snimku spolno eksplicitnog sadržaja postojao odnos povjerenja, a budući da zlouporaba odnosa povjerenja između žrtve i počinitelja predstavlja bitno obilježje predmetnog kaznenog djela, to je prvostupanjski sud, a suprotno žalitelju, pravilno postupio kada je na temelju čl. 355. st. 2. u svezi st. 1. toč. 4. ZKP/08 predmetnu optužnicu odbacio."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-328/2023-6 od 20. rujna 2023.

8

KAZNENA DJELA PROTIV PRIVATNOSTI - NEDOZVOLJENA UPORABA OSOBNIH PODATAKA - ZAKON O MEDIJIMA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 1187/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 146. stavak 1.

Zakon o medijima (Narodne novine, broj: 59/04, 84/11, 81/13)

Članak 16. stavak 2.

U postupanju okrivljenika na način da su u medijima objavili ime, prezime, mjesto stanovanja, bračno stanje i godine optuženice, sada oštećene kao tužiteljice, nema elemenata kaznenog djela nedozvoljene uporabe osobnih podataka iz članka 146. stavka 1. KZ/11 jer se radilo o objavi osobnih podataka optuženice u kaznenom postupku, objava kojih podataka nije protivna Zakonu u medijima te za objavom takvih podataka postoji interes javnosti.

"Obrazlažući žalbu oštećenica kao tužiteljica ističe da iz spisa predmeta proizlazi da nitko od javnosti nije bio prisutan tijekom postupka pa je evidentno da je netko nezakonito i neovlašteno omogućio okrivljenicima uvid u spis i dokumente što je rezultiralo da su isti bez dozvole upotrijebili ime, prezime, adresu stanovanja, bračno stanje i godine starosti oštećene, dakle na neovlašteni i nedopušteni način došli do osobnih podataka oštećenice. Ista tvrdi da za postupak koji je protiv nje vođen ne postoji pretežiti interes javnosti a da bi se naprijed navedeni podaci objavlivali, a isti su, po tvrdnji žaliteljice, objavljeni isključivo u interesu nakladnika koji time želi povećati svoju zaradu. Smatra da su okrivljenici

navođenjem osobnih i intimnih podataka oštećenice kao tužiteljice prešli mjeru dopuštenog radi čega smatra da je optužnica osnovana.

7. Za razliku od ovakve tvrdnje žalitelja valja istaći da je protiv optuženice vođen kazneni postupak pod brojem K-271/2019 te je 13. lipnja 2018. donesena oslobađajuća presuda u odnosu na sada oštećenicu kao tužiteljicu Katarinu Kralj i optuženika Darka Kralja, međutim ta je presuda bila ukinuta rješenjem Županijskog suda u Varaždinu od 26. studenog 2019. broj KŽ-426/2019-4, a u ponovnom postupku donesena je presuda kojom je optužba odbijena zbog nastupa zastare kaznenog progona.

8. Odredbom čl. 16. Zakona o medijima propisano je da su mediji dužni poštovati privatnost, dostojanstvo, ugled i čast građana, a osobito djece, mladeži i obitelji bez obzira na spol i spolno opredjeljenje. Ujedno je zabranjeno objavljivanje informacija kojima bi se otkrio identitet djeteta ukoliko se time ugrožava njegova dobrobit. Osim navedenog odredbom čl. 16. st. 2. Zakona o medijima propisano je da su mediji dužni poštovati pravo na zaštitu identiteta svjedoka i oštećenih kaznenim djelima i bez njihova znanja i pristanka ne smiju otkriti njihov identitet. U konkretnom slučaju mediji su objavili osobne podatke optuženih u kaznenom postupku, za što postoji interes javnosti, i objavljivanje tih podataka nije ispunjeno Zakonom o medijima te javnosti osigurava pravo na pristup informacijama. Stoga u ponašanju okrivljenih koji su objavili u Podravskom listu u članku pod naslovom "Ponovno na sudu zbog utaje 2,7 milijuna poreza" istodobnim objavljivanjem imena, prezimena, mjesta stanovanja, bračnog stanja i godina žrtve, sada oštećene kao tužiteljice, nema elemenata kaznenog djela zbog kojih se okrivljenici terete."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-295/2022-3 od 21. lipnja 2022.

9

KAZNENA DJELA PROTIV ČASTI I UGLEDA - KLEVETA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 149.

Za postojanje kaznenog djela klevete nije potrebno utvrditi postojanje namjere klevetanja (animus iniurandi), odnosno da je počinitelj neistinitu činjeničnu tvrdnju iznio ili prenio s ciljem da povrijedi čast i ugled druge osobe, već privatni tužitelj mora dokazati da je riječ o neistinitoj činjeničnoj tvrdnji te da je počinitelj znao za njezinu neistinitost i pritom bio svjestan da ona u objektivnom smislu može naškoditi časti i ugledu privatnog tužitelja.

"Tako žalitelj prije svega s pravom smatra da se utvrđenje prvostupanjskog suda prema kojem nije dokazano da bi optuženik ostvario subjektivni element predmetnog kaznenog djela, konkretno da bi inkriminirane činjenične tvrdnje iznio u cilju njegovog omalovažavanja, odnosno povrede njegove časti i ugleda, već u cilju obrane i zaštite svojih prava, temelji na pogrešnom shvaćanju sadržaja subjektivnog elementa (namjere) kod kaznenog djela klevete iz čl. 149. KZ/11. Konkretno, prvostupanjski sud svoj zaključak da u ovom slučaju nije dokazano postojanje subjektivnog elementa predmetnog kaznenog djela u bitnome temelji na utvrđenju da je optuženik inkriminirane činjenične tvrdnje iznio u svojoj

obrani u drugom kaznenom postupku u kojem je imao procesnu ulogu optuženika, te da stoga inkriminirane činjenične tvrdnje nije iznosio s ciljem omalovažavanja odnosno povrede časti i ugleda privatnog tužitelja, već u cilju obrane i zaštite svojih prava. Iz navedenog jasno proizlazi da prvostupanjski sud smatra da je za ostvarenje kaznenog djela klevete potrebno postojanje tzv. "klevetničke namjere" (animus iniurandi), a kakav stav suda prvog stupnja se polazeći od suštine, smisla i sadržaja zakonskog opisa kaznenog djela klevete iz čl. 149. KZ/11, međutim, ukazuje kao pogrešan, a kako to u žalbi pravilno primjećuje privatni tužitelj. Prema odredbi iz čl. 149. KZ/11 kazneno djelo klevete čini onaj tko pred drugim za nekoga iznese ili prenese neistinitu činjeničnu tvrdnju koja može škoditi njegovoj časti i ugledu, znajući da je neistinita. Iz takvog zakonskog opisa proizlazi da se kazneno djelo klevete može počiniti samo s izravnom namjerom, a s kakvom namjerom počinitelj postupa kada je svjestan obilježja kaznenog djela i hoće ili je siguran u njihovo ostvarenje (čl. 28. st. 2. KZ/11).

Prema tome, povezujući zakonsku definiciju izravne namjere sa prethodno navedenim bitnim obilježjima kaznenog djela klevete, proizlazi da subjektivni element tog kaznenog djela postoji kada počinitelj zna za neistinitost činjenične tvrdnje koju iznosi i prenosi za drugu osobu, te je pritom svjestan da se radi o činjeničnoj tvrdnji koja može naškoditi njezinoj časti i ugledu.

(...)

Stoga se utvrđenje prvostupanjskog suda da u konkretnom slučaju nije dokazano postojanje subjektivnog elementa predmetnog kaznenog djela, za sada, ukazuje kao pogrešno, a budući da prvostupanjski sud zbog prethodno opisanog pogrešnog pravnog shvaćanja tog elementa kod kaznenog djela klevete nije našao potrebnim utvrđivati postojanje drugih bitnih obilježja istog (konkretno da li su inkriminirane činjenične tvrdnje neistinite i da li je počinitelj u trenutku njihovog iznošenja znao za njihovu neistinitost) to se činjenično stanje, za sada, ukazuje i kao nepotpuno utvrđeno."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-429/2022-5 od 14. prosinca 2022.

10

**KAZNENA DJELA PROTIV ČASTI I UGLEDA - KLEVETA - OPTUŽENICA
OSLOBOĐENA OPTUŽBE**

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 149. stavak 1. i 2.

Članak 453. točka 3.

Kada se optuženica tereti za iznošenje tvrdnju u kaznenoj prijavi, a iz sadržaja prijave vidljivo je da ona nije tvrdila da činjenice koje je navela izvjesno postoje, već je na temelju saznanja s kojima je raspolagala, koje je dokumentirala i čije izvore je spomenula i priložila uz kaznenu prijavu, izrazila pretpostavku o njihovom postojanju tražeći od nadležnog državnog odvjetništva da izvrši odgovarajuće provjere radi utvrđivanja osnovanosti i istinitosti takvih njezinih tvrdnji, ne proizlazi da je optuženica pouzdano znala da se radi o neistini, a što je potrebno utvrditi da bi se radilo o

kaznenom djelu klevete.

"Stoga se u ovom predmetu kao odlučno postavlja pitanje da li je optuženica već u trenutku podnošenja navedene kaznene prijave i izjave koja joj prileži znala da su inkriminirane činjenične tvrdnje koje se u istima navode neistinite.

Prema navedenom, činjenice i dokazi na koje u žalbi upire privatni tužitelj, a koji govore o tome da na temelju rezultata izvida i istrage koju je povodom predmetne kaznene prijave provelo državno odvjetništvo nije utvrđena osnovanost inkriminiranih tvrdnji, sami po sebi ne govore o tome da je optuženica već u vrijeme podnošenja kaznene prijave i navedene izjave znala da su takve tvrdnje neistinite.

S time u vezi valja dodatno uočiti da prvostupanjski sud optuženicu nije oslobodio optužbe iz razloga što ne nalazi dokazanim da su inkriminirane činjenične tvrdnje neistinite, odnosno da se ne radi o takvim tvrdnjama koje mogu škoditi časti i ugledu privatnih tužitelja, već iz razloga što ne nalazi dokazanim da bi optuženica prilikom podnošenja predmetne kaznene prijave i priležeće izjave znala da su iste neistinite. Stoga se u konkretnom slučaju ne ukazuju kao relevantni niti žalbeni navodi kojima žalitelji upire da im je činjeničnim tvrdnjama koje je optuženica iznijela u kaznenoj prijavi i izjavi koja joj prileži nepovratno narušena reputacija, te nanijeti i nenadoknadivi financijski gubici.

8.3. Suprotno žaliteljima, prvostupanjski sud s pravom smatra da u konkretnom slučaju nije dokazano da bi optuženica inkriminirane činjenične tvrdnje iznijela znajući da su neistinite. Pritom, a budući da privatni tužitelji u žalbi na više mjesta upiru da su rezultati dokaznog postupka pokazali da iznesene činjenične tvrdnje nisu istinite te da je njihovo iznošenje škodilo njihovoj časti i ugledu, na ovom mjestu valja navesti da imajući na umu sadržaj odredbe iz čl. 149. KZ/11 za postojanje kaznenog djela klevete nije dovoljno utvrditi da je počinitelj za nekog iznio neistinitu činjeničnu tvrdnju koja može škoditi njegovoj časti i ugledu, već i da je pritom izvjesno i pouzdano znao da je neistinita.

(...)

Ovaj drugostupanjski sud dodatno uočava da optuženica u uvodu kaznene prijave na više mjesta (pod toč. I., II., III. i IV) izrijekom navodi da kaznenu prijavu podnosi zbog postojanja osnovane sumnje da su privatni tužitelji poduzeli radnje koje se po njezinom mišljenju podvode pod zakonska bića kaznenih djela koja se citiraju u kaznenoj prijavi.

Pritom sud prvog stupnja pravilno primjećuje da optuženica u inkriminiranim izjavama koristi i određene riječi (kao što su "moguće" i "pretpostavljam") koje dodatno ukazuju da iznosi samo svoje mišljenje (pretpostavku) o njihovom postojanju te pritom dopušta mogućnost da iste i nisu istinite.

Mišljenje, pa čak i uvjerenje, odnosno pretpostavke - sumnje o postojanju činjenica, koje osoba koja ih iznosi temelji na određenim izvorima saznanja (čak i ako su ti izvori nedostatni ili nepouzdana) valja razlikovati od situacije kada onaj tko iznosi takve činjenične tvrdnje pouzdano i izvjesno zna da su neistinite. Pritom osoba koja iznosi svoje mišljenje odnosno pretpostavke o postojanju određenih činjenica može biti i uvjeren u njihovo postojanje, premda su izvori na temelju kojih zaključuje o njihovom postojanju dvojbeni.

Privatni tužitelji u žalbi doduše ističu da iz same kaznene prijave proizlazi da je optuženici bilo poznato da su ranije pritužbe potencijalnih udomitelja glede postupanja privatnih tužitelja prema životinjama u Skloništu za životinje P. C. bile odbijene od strane nadležne veterinarske inspekcije, međutim, iz daljnjeg teksta kaznene prijave proizlazi da

optuženica na temelju izvora saznanja s kojima raspolaže, a koje navodi i prilaže uz kaznenu prijavu, te potkrjepljuje i fotografijama sadržanim u samoj kaznenoj prijavi, smatra da su te pritužbe neosnovano odbijene, te traži od nadležnog državnog odvjetništva da provjeri istinitost tvrdnji navedenih u kaznenoj prijavi. Stoga se po mišljenju ovog žalbenog suda i nadalje, premda je optuženica prilikom podnošenja kaznena prijave bila upoznata s time da su ranije pritužbe potencijalnih udomitelja glede postupanja privatnih tužitelja prema životinjama u Skloništu za životinje P. C. bile odbijene od strane nadležne veterinarske inspekcije, radi o njezinom mišljenju i uvjerenju, odnosno pretpostavkama - sumnji o postojanju inkriminiranih činjenica, koje temelji na izvorima saznanja s kojima raspolaže, tako da niti navedena činjenica koja se ističe u žalbi (da je optuženica prilikom podnošenja kaznene prijave znala da su ranije pritužbe odbijene) ne upućuje na pouzdano utvrđenje da je optuženica prilikom podnošenja kaznene prijave i njezinih priloga izvjesno znala da su inkriminirane činjenične tvrdnje neistinite. Kao što je to već prethodno rečeno, u kriminalnu zonu kaznenog djela klevete iz čl. 149. KZ/11 ulazi samo postupanje počinitelja koji izvjesno i pouzdano zna da su činjenične tvrdnje koje iznosi neistinite.

8.4. Slijedom svega navedenog, a u izostanku drugih dokaza koji bi na izvjestan način upućivali na zaključak da je optuženica u vrijeme podnošenja predmetne kaznene prijave i inkriminirane izjave koja joj prileži pouzdano i izvjesno znala da su činjenične tvrdnje koje u istima iznosi neistinite, to prvostupanijski sud, a suprotno žalitelju, s pravom smatra da u konkretnom slučaju nije dokazano postojanje jednog od bitnih obilježja kaznenog djela klevete iz čl. 149. KZ/11 – znanje počinitelja da su iznesene činjenične tvrdnje neistinite, te je stoga pravilno postupio kada je optuženicu pobijanom presudom oslobodio optužbe."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-151/2022-4 od 28. srpnja 2022.

11

KAZNENA DJELA SPOLNOG ZLOSTAVLJANJA I ISKORIŠTAVANJA DJETETA-PRIVIDNI I REALNI STJECAJ

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 i 101/17, dalje: KZ/11)

Članak 158. stavak 1.

Članak 160. stavak 1.

Članak 165. stavak 1.

Nema prividnog stjecaja između kaznenog djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kaznenog djela spolne zlouporabom djeteta mlađeg od 15 godina iz članka 158. stavka 1. KZ/11, kaznenog djela upoznavanja djece s pornografijom iz članka 165. stavka 1. KZ/11 i kaznenog djela zadovoljenja pohote pred djetetom mlađim od 15 godina iz članka 160. stavka 1. KZ/11. odnosom supsidijariteta jer u KZ/11 nije ustanovljen odnos formalnog supsidijariteta kaznenih djela iz članka 160. stavka 1. i članka 165. stavka 1. KZ/11 prema kojem drugom kaznenom djelu. Prema sadržaju zakonskih opisa kaznenih djela u pitanju ne može se reći da bi koje od njih imalo primarni značaj u odnosu na ostala kaznena djela te svako od navedenih kaznenih djela ima samostalni značaj i moguće ga je počinuti u realnom stjecaju. U konkretnom slučaju vremenski odmak između kaznenih djela kao i činjenica da prethodna dva djela nisu u funkciji ostvarenja kaznenog djela iz članka 158. stavka 1. KZ/11, dovode

do utvrđenja da se radi o realnom, a ne prividnom stjecaju, pa niti odnosom specijaliteta.

"Optuženik se žali samo po osnovi povrede kaznenog zakona tvrdeći da se ovdje ne radi o realnom stjecaju kaznenih djela iz čl. 158. st. 1., čl. 165. st. 1. i čl. 160. st. 1. KZ/11, već o njihovom prividnom stjecaju. Ovo iz razloga jer su potonja dva kaznena djela blaža od kaznenog djela iz čl. 158. st. 1. KZ/11, njihovo počinjenje prethodi počinjenju kaznenog djela iz čl. 158. st. 1. KZ/11, pa su ta djela supsidijarna u odnosu na ovo teže kazneno djelo.

9.1. Ovdje se ne bi radilo o povredi kaznenog zakona iz čl. 469. toč. 4. ZKP/08 u žalbom istaknutom smislu. Naime, ne bi se radilo o prividnom stjecaju ova tri kaznena djela odnosom supsidijariteta jer u KZ/11 nije ustanovljen odnos formalnog supsidijariteta kaznenih djela iz čl. 160. st. 1. i čl. 165. st. 1. KZ/11 prema kojem drugom kaznenom djelu. Tako u zakonskim opisima ovih kaznenih djela nema formulacije "a time nije počinjeno teže kazneno djelo (čl. 179.a KZ/11)" ili "kad nije počinjen ni pokušaj tog kaznenog djela (čl. 155 KZ/11)" koja bi upućivala na postojanje formalnog supsidijariteta kojeg od ovih djela u odnosu na druga kaznena djela. Isto tako, niti tumačenjem nije moguće ustanoviti materijalni supsidijaritet kao kod primjerice kaznenog djela iz čl. 291. KZ/11, koje djelo postoji samo kada ne postoji koje drugo kazneno djelo protiv službene dužnosti. Supsidijaritet postoji kada jedno od djela ima primarni značaj u odnosu na ostala. Promatrajući zakonske opise kaznenih djela u pitanju ne može se reći da bi koje od njih imalo primarni značaj u odnosu na ostala, pogotovo ne na način na koji to tumači žalitelj. Ovo iz razloga jer svako od ovih djela ima samostalni značaj i svako je od ovih djela moguće počinuti u realnom stjecaju, kako je u konkretnom predmetu i optuženo i presuđeno. Promatrajući i konkretna djela vidljivo je da kaznena djela iz čl. 160. st. 1. i čl. 165. st. 1. KZ/11 prethode počinjenju kaznenog djela iz čl. 158. st. 1. KZ/11 i to iako je u izreci pobijane presude označeno razdoblje počinjenja istih od rujna 2017. do 15. veljače 2018., a kazneno djelo iz čl. 158. st. 1. KZ/11 počinjeno je 15. veljače 2018. Naime, logično je, a to proizlazi i iz izvedenih i ocijenjenih kao vjerodostojnih dokaza, da je slanje fotografija i ostvarivanje video veze prethodilo spolnom odnosu i da sva tri djela nisu ostvarena 15. veljače 2018., kada je počinjeno samo djelo iz čl. 158. st. 1. KZ/11. Stoga se ne može govoriti da bi prva dva kaznena djela stajala u odnosu supsidijariteta s kaznenim djelom iz čl. 158. st. 1. KZ/11, ali niti kojeg drugog oblika prividnog stjecaja. Upravo ovaj vremenski odmak između kaznenih djela, činjenica da prethodna dva djela nisu u funkciji ostvarenja kaznenog djela iz čl. 158. st. 1. KZ/11, dovode do utvrđenja da se radi o realnom, ne prividnom stjecaju, pa niti odnosom specijaliteta. Stoga je ispravna ocjena prvostupanjskog suda da se radi o realnom stjecaju sva tri kaznena djela za koja je optuženik proglašen krivim pobijanom presudom."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-8/2023-4 od 7. veljače 2023.

12

KAZNENA DJELA SPOLNOG ZLOSTAVLJANJA I ISKORIŠTAVANJA DJETETA, UPOZNAVANJEM DJECE S PORNOGRAFIJOM - ODBAČAJ OPTUŽNICE

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 165. stavak 1.

Sadržaj opisan kao "kaj dosadne tete delaju bezveze, bezobrazno je kaj rade, tete su bile u gaćama i onome što drži cice, neke su imale majice i pokazivale guzicu", s time da su ženske osobe plesale, a jedan muškarac pjevao, nema značaj pornografskog sadržaja definiranog odredbom članka 165. stavka 3. KZ/11, niti takav značaj može dobiti jer je malodobna oštećenica isti smatrala nepodobnim za svoj uzrast i što je sačinila svoju snimku na kojoj je bila bez gaćica i pokretima tijela simulirala određene seksualne poze te uvijala tijelo senzualnim pokretima u plesu.

"Za počinjenje navedenih kaznenih djela okrivljenica se u optužnici, tereti da ih je počinila kao roditelj koji je odgojno zanemario svoje dijete ne provođenjem nužnog nadzora uslijed izostanka kojeg je mlt. oštećenici kao tužiteljici putem mobitela ili na drugi način omogućila nekontrolirani i neograničeni pristup internetu i pornografskom sadržaju pa je ista u više navrata gledala pornografski sadržaj neprimjeren kronološkoj dobi djeteta.

6.1. Konkretni razlog podizanja optužnice od strane žalitelja je jedna snimka koju je snimila mlt. oštećenica dok je boravila kod oca K. J., zbog čega je isti posumnjao da joj je kod okrivljenice dostupno gledanje pornografskog sadržaja. Ovo sve jer je mlt. oštećenica na snimci bila bez gaćica, pokretima tijela simulirala je određene seksualne poze te je uvijala tijelo senzualnim pokretima u plesu.

(...)

I prema stavu ovog žalbenog vijeća, sadržaj koji je gledala maloljetna oštećenica kao tužiteljica, prije svega nema obilježja pornografskog sadržaja koji je u smislu počinjenja kaznenog djela iz čl. 165. st. 1. KZ/11 jasno definiran u st. 3. istog članka, prema kojem se pornografijom smatra materijal koji vizualno ili na drugo način prikazuje osobu u pravom ili simuliranom spolno eksplicitnom ponašanju ili koji prikazuje spolne organe ljudi u spolne svrhe. (...)

Ovo pogotovo iz razloga što taj sadržaj nije dio dokazne građe u predmetnom postupku, dok zaključivanje iz naknadnog ponašanja oštećenice, kao i na temelju mišljenja Poliklinike, ali danog u okviru preporuke obiteljsko-pravne naravi, ne može tvoriti osnovanu sumnju na počinjenje predmetnih kaznenih djela. Isto tako, sud prvog stupnja pravilno je zaključio da nema dokaza o tome da bi okrivljenica omogućila svojoj maloljetnoj kćeri nekontroliran i neograničen pristup internetu ili pornografskom sadržaju, sve polazeći od iskaza oštećenice kao tužiteljice i detaljnog opisa što je vidjela na majčinom mobitelu i kada je gledala."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-14/2022-3 od 15. ožujka 2022.

13

KAZNENA DJELA PROTIV BRAKA, OBITELJI I DJECE - POVREDA DJETETOVIH PRAVA - ODBAČAJ OPTUŽNICE

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 177. stavak 1.

Grubost kao način radnje počinjenja kaznenog djela iz članka 177. stavka 1. KZ/11 implicira neosjetljivost počinitelja glede svojih dužnosti u odnosu na sveukupnu

skrb, a utvrđenje postojanja grubog zanemarivanja ovisi o stupnju propusta, ponavljanja, o konkretnim okolnostima i subjektivnom stavu počinitelja. S obzirom da se okrivljenicu tereti jedino za nedovoljan nadzor maloljetne oštećenice, izostanak kojeg je nadzora doveo do gledanja na mobitelu, za dijete, neprimjerenog sadržaja, iz provedenih dokaza ne proizlazi ni na razini osnovane sumnje da bi okrivljenica grubo zanemarila svoju roditeljsku dužnost, a kamoli da bi svjesno i voljno istu zanemarila uslijed čega bi došlo do ozbiljnije ugroženosti razvoja i zdravlja djeteta.

"Nadalje, kod predmetnog kaznenog djela iz čl. 177. st. 1. KZ/11 naglasak je na grubom zanemarivanju dužnosti podizanja odgoja i obrazovanja djeteta. Dakle, radnja počinjenja sastoji se u grubom zanemarivanju dužnosti podizanja odgoja i obrazovanja djeteta, koje premašuje običnu brigu i nemar. Grubost implicira neosjetljivost počinitelja glede svojih dužnosti u odnosu na sveukupnu skrb s time da utvrđenje postojanja grubog zanemarivanja ovisi o stupnju propusta, ponavljanja, o konkretnim okolnostima i subjektivnom stavu počinitelja. S obzirom da se okrivljenu D. Z. u okviru tog kaznenog djela tereti jedino za nedovoljan nadzor maloljetne oštećenice, a izostanak kojeg je doveo do gledanja na mobitelu, za dijete, neprimjerenog sadržaja, iz provedenih dokaza doista ne proizlazi ni na razini osnovane sumnje da bi okrivljenica grubo zanemarila svoju roditeljsku dužnost, a kamoli da bi svjesno i voljno istu zanemarila zbog čega bi došlo do ozbiljnije ugroženosti razvoja i zdravlja djeteta. Pritom valja istaknuti da je prema nalazu i mišljenju multidisciplinarnog tima Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba malodobna oštećenica djevojčica natprosječnih kognitivnih potencija, bez pokazatelja traumatizacije, dok je problem međusobna neusklađenost roditeljskih stavova koji dovode do emocionalne zapostavljenosti djeteta."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-14/2022-3 od 15. ožujka 2022.

14

KAZNENA DJELA PROTIV BRAKA, OBITELJI I DJECE - POVREDA DJETETOVIH PRAVA - PRETPOSTAVKE ZA POČINJENJE

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18, dalje: KZ/11)

Članak 177. stavak 1.

Za ostvarenje kaznenog djela povrede djetetovih prava iz članka 177. stavka 1. KZ/11, mora se raditi o grubom zanemarivanju navedenih roditeljskih dužnosti, a uvjet za postojanje ovog kaznenog djela je da je počinitelj objektivno bio sposoban i u mogućnosti, kako u ekonomskom tako i u fizičkom i psihičkom smislu (u svezi čega se kao osobito važno ukazuje pitanje da li je uopće raspolagao s odgovarajućim i dostatnim odgojnim i drugim psihičkim kapacitetima za ispunjavanje svojih roditeljskih dužnosti) svojoj djeci osigurati i pružiti nužne uvjete za njihov pravilan razvoj i odgoj (brigom o njihovom zdravlju, prehrani, odgoju, školovanju, osiguranjem adekvatnih stambenih uvjeta i ostalim temeljnim uvjetima za pravilan razvoj i odrastanje djece), a za krivnju se traži namjera (dolus).

"Što se tiče materijalnih mogućnosti optuženice da djeci osigura odgovarajuće uvjete

za njihov pravilan rast i razvoj, posebice one stambene (naime, iz činjeničnog opisa djela proizlazi da se ista između ostalog tereti da je stambeni prostor u kojem je živjela s djecom bio neuredan, vlažan i mračan, te higijenski neprimjeren za stanovanje djece), ovaj žalbeni sud primjećuje da je sam prvostupanjski sud na temelju rezultata dokaznog postupka utvrdio da je ista u inkriminirano vrijeme živjela u izuzetno lošim stambenim i materijalnim prilikama u skućenom prostoru (konkretno, iz rezultata dokaznog postupka proizlazi da je optuženica s djecom živjela u staroj, trošnoj kući u kojoj su pored nje i njezino šestero djece živjeli još i njezina sestra sa svoje četvero djece te njihova majka, s time da je ona zajedno s djecom koristila samo jednu prostoriju), te da je kao samohrana majka egzistencijalne potrebe svoje djece financirala od prihoda u vidu minimalne socijalne pomoći i alimentacije.

Što se pak tiče strukture ličnosti optuženice i s time povezanim pitanjem da li je ista uopće raspolagala sa odgovarajućim i dostatnim odgojnim i drugim psihičkim kapacitetima nužnim za kvalitetno ispunjavanje roditeljskih dužnosti bez pomoći stručnih osoba, iz rezultata njezinog psihijatrijsko - psihologijskog vještačenja slijedi da je riječ o osobi sa lakom mentalnom retardacijom, čije opće intelektualne sposobnosti upućuju na primarno nezrelu osobu sa slabije razvijenim empativnim kapacitetima korekcije ponašanja uslijed nedostatnog doživljaja pozitivne krivnje koja omogućuje razvoj odgovornosti za posljedice. Kod takvih osoba uslijed uvjeta odrastanja i načina odgajanja koje su same iskusile može doći do oslabljenog ili nepotpunog razvoja kapaciteta za korekciju ponašanja, a samim time u kasnijoj odrasloj dobi i do poteškoća u izvršavanju dužnosti uključujući i onih roditeljskih, pri čemu je psihijatrijski vještak pojasnio da se roditeljske sposobnosti sastoje u mogućnosti uvida u kvalitetu roditeljske skrbi, motiviranosti roditelja, vrste vezivanja, emocionalne zrelosti, te spremnosti na suradnju i primanje pomoći od stručnih osoba.

Sagledavajući sada takve rezultate dokaznog postupka u svijetlu ranije izraženog stava prema kojem je uvjet za postojanje ovog kaznenog djela da je počinitelj objektivno, bez stručne pomoći i podrške bio sposoban i u mogućnosti, i to kako u ekonomskom tako i u fizičkom te psihičkom smislu osigurati djeci uvjete za njihov pravilan razvoj i odgoj, žaliteljica je u pravu kada u žalbi smatra da se utvrđenje prvostupanjskog suda prema kojem je optuženica grubo zanemarila svoje roditeljske dužnosti razvoja i odgoja djece, za sada, ukazuje kao pogrešan.

Pritom valja primijeti da iz rezultata dokaznog postupka doduše proizlazi kao izvjesno da optuženica u inkriminiranom razdoblju nije na adekvatan i pravilan način ispunjavala svoje roditeljske dužnosti glede podizanja i odgoja djece, međutim, kao što je to ranije već rečeno za ostvarenje ovog kaznenog djela mora se raditi o grubom zanemarivanju roditeljskih dužnosti, pri čemu je stupnjevanje zanemarivanja relevantnog za kaznenu odgovornost određeno objektivnim mogućnostima roditelja da na pravilan i kvalitetan način skrbe o odgoju i razvoju djece (brigom o njihovom zdravlju, prehrani, odgoju, školovanju, osiguranjem adekvatnih stambenih uvjeta i ostalim temeljnim uvjetima za pravilan razvoj i odrastanje djece). Naposljetku, slijedom svega navedenog, a imajući u vidu da se za krivnju kod ovog kaznenog djela traži namjera (dolus), kao pogrešno se za sada ukazuje i utvrđenje prvostupanjskog suda o postojanju subjektivnog elementa predmetnih kaznenih djela."

Županijski sud u Varaždinu, Kžd-29/2022-4 od 16. studenog 2022.

15

KAZNENA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI - TEORIJA EKVIVALENCIJE KOD TEŠKOG KAZNENA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI U VEZI SA KAZNENIM DJELOM DOVOĐENJA U OPASNOST ŽIVOTA I IMOVINE OPĆEOPASNOM RADNOM ILI SREDSTVOM

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11),

Članak 215. stavak 2. i 3.

Članak 222. stavak 3.

Budući da iz rezultata dokaznog postupka izvjesno proizlazi da je optuženica kao voditeljica građenja imala pravnu obvezu samostalno i neovisno o istodobnoj takvoj obvezi na strani poslovođe građenja osigurati da se radovi na predmetnom radilištu provode sukladno pravilima zaštite na radu, a time i sukladno propisima i tehničkim pravilima koja nalažu postavljanje propisanih naprava za sigurnost i zaštitu zdravlja pri uporabi radne opreme, u povezanosti s izvjesnim utvrđenjem da je propustila izvršiti takvu svoju obvezu, slijedi zaključak da je takav njezin propust u smislu teorije ekvivalencije nedvojbeno bio jedan od uzroka u uzročno - posljedičnom lancu koji je doveo do ostvarenja posljedice ovog kaznenog djela (nužni uvjet).

Naime, da je optuženica postupila prema navedenoj pravnoj obvezi, odnosno da je osigurala da se tijekom izvođenja inkriminiranih radova postave propisane naprave za zaštitu na radu (konkretno protuklizna zaštita ispod nosivih dijelova skele, čime bi se osigurala njezina stabilnost) tada do posljedice ovog kaznenog djela ne bi došlo.

"Prije svega, valja primijetiti da se optuženica u ovom predmetu tereti za modalitet počinjenja kaznenog djela iz čl. 222. st. 3. u svezi čl. 215. st. 2. i 3. KZ/11 koji čini onaj tko iz nehaja ne postavi propisane naprave za zaštitu na radu te ne postupa po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time izazove opasnost za život ili tijelo ljudi, a kaznenim djelom je prouzročena teška tjelesna ozljeda druge osobe.

Prema tome, bitno obilježje djela sastoji se u propustu počinitelja da osigura postavljanje naprave za zaštitu na radu a koje je sukladno propisima i tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama dužan postaviti, i time izazove opasnost za život ili tijelo ljudi, a kaznenim djelom je prouzročena teška tjelesna ozljeda druge osobe, u svezi čega valja napomenuti da je posljedica ovog djela stvaranje konkretne opasnosti za život ili tijelo ljudi, dok nastupanje teške tjelesne ozljede predstavlja objektivni uvjet kažnjivosti.

Dakle, riječ je o kaznenom djelu koje se ostvaruje nečinjenjem. Prema odredbi iz čl. 20. st. 2. KZ/11 kazneno djelo ostvaruje nečinjenjem onaj tko propusti spriječiti nastupanje zakonom opisane posljedice kaznenog djela ako je pravno obvezan spriječiti nastupanje takve posljedice i ako je propuštanje po djelovanju i značenju jednako počinjenju djela. Povezujući činjenični opis djela sa sadržajem citirane odredbe iz čl. 20. st. 2. KZ/11 i ranije izloženim modalitetom počinjenja predmetnog kaznenog djela za koji se optuženica tereti, ovaj žalbeni sud primjećuje da su u činjeničnom opisu djela na dovoljno jasan, određen i neproturječan način opisana sva bitna obilježja predmetnog kaznenog djela, i to kako objektivna, tako i subjektivna. Tako ovaj drugostupanjski sud prije svega uočava da je u opisu djela jasno naznačeno svojstvo optuženice – voditeljica građenja P. – k. c. "E." i ovlaštenik za provedbu zaštite na radu poslodavca – izvođača radova T. d. G. d.o.o. O. g.,

a iz kojeg proizlazi njezina pravna obveza i odgovornost za provođenje i osiguravanje mjera zaštite na radu prilikom izvođenja ugovorenih radova, između ostalog i glede postavljanja propisanih naprava zaštite na radu.

Nadalje, u činjeničnom opisu djela se konkretizira propis o zaštitnim mjerama po kojem optuženica nije postupila - čl. 139. st. 1. Pravilnika o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme, te se jasno i određeno opisuje postavljanje koje konkretne naprave za zaštitu na radu nije osigurala (protukliznu zaštitu ispod nosivih dijelova skele), kao i radovi prilikom čijeg izvođenja je takav propust doveo do stvaranja konkretne opasnosti za život i tijelo oštećenika koji je pritom zadobio teške tjelesne ozljede (postavljanje rigips ploča na stropove stubišta korištenjem improviziranih skela).

Također, u opisu djela se navodi da je optuženica postupala: "lakomisleno smatrajući da time neće biti ugrožena sigurnost osoba raspoređenih na izvođenju propisanih građevinskih radova", čime je na jasan i određen način opisan i oblik krivnje s kojim je počinila djelo – svjesni nehaj iz čl. 29. st. 2. KZ/11 s kakvim oblikom krivnje počinitelj postupao kada je svjestan da može ostvariti obilježja kaznenog djela, ali lakomisleno smatra da se to neće dogoditi ili da će to moći spriječiti.

Slijedom svega izloženog, proizlazi da su u činjeničnom opisu djela na dostatno jasan, određen i neproturječan način opisana sva bitna obilježja predmetnog kaznenog djela, i to kako objektivna, tako i subjektivna, tako da optužena S. Al. B. nije u pravu kada u žalbi tvrdi da je izreka pobijane presude nejasna i proturječan sama sebi. Pritom, a vezano za žalbene navode, valja dodatno primijetiti da imajući na umu sve prethodno navedeno za postojanje predmetnog kaznenog djela nije odlučno da li je žaliteljica bila svjesna da se konkretni radovi u kojim je sudjelovao oštećenik obavljaju na inkriminirani način, pa da je time (prešutno) dozvolila da se isti obavljaju upravo na taj način, već da je bila svjesna da svojim propustom (nečinjenjem) za koji se tereti može ostvariti obilježja predmetnog kaznenog djela, ali lakomisleno smatra da se to neće dogoditi.

(...)

Što se pak tiče žalbenih navoda kojima se upire u konkretnom slučaju ne postoji uzročna – posljedična veza između postupanja optužene S. A. B. i posljedice ovog kaznenog djela, prije svega valja primijetiti da se prema ustaljenoj sudskoj praksi vezano za pitanje uzročnosti polazi od teorije ekvivalencije i formule *condicio sine qua non* (uvjet bez kojeg se ne može – nužni uvjet).

Prema toj teoriji uzročnom se smatraju sve ljudske radnje (ili propusti kada se radi o kaznenim djelima koja se mogu počinuti nečinjenjem) koje su na bilo koji način utjecale na nastanak posljedice. Njen kriterij je prirodno-znanstveni, pri čemu se ne pribjegava nikakvom odabiru uzroka prema njihovom pravnom značenju, niti se oni na bilo koji drugi način vrednuju, odnosno ne pravi se razlika između bitnijih i ne bitnijih, izravnih ili neizravnih, bližih i daljnjih (a kako to u žalbama pogrešno čine optuženici, nalazeći da propust J. M., koji je kao poslovođa građenja također bio ovlaštenik za provedbu mjera zaštite na radi izravniji i bliži nastanku posljedice, a što, po njihovom mišljenju optuženu S. A. B. ekskulpira od odgovornosti za predmetno djelo, odnosno isključuje postojanje uzročna – posljedične veze između njezinog propusta i nastupa posljedice ovog kaznenog djela), tako da je dovoljno da je radnja počinitelja jedan od uzroka ili suuzroka u uzročna - posljedičnom lancu koji je doveo do posljedice.

Navedena teorija se povezuje i sa formulom *condicio sine qua non* (uvjet bez kojeg

se ne može – nužni uvjet) a slijedom koje se ponašanje počinitelja smatra uzrokom ako bez njega ne bi došlo do posljedice.

Budući da iz rezultata dokaznog postupka izvjesno proizlazi da je optužena S. A. B. imala pravnu obvezu samostalno i neovisno o istodobnoj takvoj obvezi na strani J. M. osigurati da se radovi na predmetnom radilištu provode sukladno pravilima zaštite na radu, a time, između ostalog i sukladno propisima i tehničkim pravilima koja nalažu postavljanje propisanih naprava za sigurnost i zaštitu zdravlja pri uporabi radne opreme, u povezanosti s izvjesnim utvrđenjem da je propustila izvršiti takvu svoju obvezu, slijedi zaključak da je takav njezin propust evidentno bio jedan od uzroka u uzročno - posljedičnom lancu koji je doveo do ostvarenja posljedice ovog kaznenog djela (nužni uvjet)."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-29/2023-4 od 1. kolovoza 2023.

16

SIGURNOSNA MJERA ZABRANE UPRAVLJANJA MOTORNIM VOZILOM - SVRHA IZRICANJA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 i 101/17, dalje: KZ/11)

Članak 66.

Članak 72.

Članak 227. stavak 1.

Sigurnosne mjere se ne izriču primjenom kriterija svrhe kažnjavanja, već kao individualizirane mjere kojima se otklanja opasnost počinjenja djela koja postoji kod počinitelja zbog određenih razloga.

"Suprotno od stajališta žalitelja, ovaj sud drugog stupnja nalazi da je ispravna odluka prvostupanjskog suda da optuženiku ne izrekne sigurnosnu mjeru iz čl. 72. KZ/11 jer za izricanje iste nisu ispunjeni uvjeti predviđeni mu toj odredbi, niti je ista nužna s aspekta svrhe izricanja sigurnosnih mjera. Svrha sigurnosnih mjera iz čl. 66. KZ/11 je preventivna, iste služe otklanjanju okolnosti koje omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela. Uzimajući u obzir svrhu sigurnosne mjere zajedno s zakonskim pretpostavkama za izricanje konkretne sigurnosne mjere iz čl. 72. st. 1. KZ/11, a to je opasnost da bi optuženik upravljajući motornim vozilom ugroziti sigurnost prometa, vidljivo je da se u konkretnom predmetu ne bi ispunila svrha sigurnosnih mjera, odnosno nisu ispunjene zakonske pretpostavke za izricanje iste. Ispravno prvostupanjski sud, na temelju prošlog ponašanja optuženika, ali i proteka vremena nakon počinjenja djela pa do donošenja pobijane presude, u kojem vremenu optuženik nije činio kaznenih djela niti prekršaja zaključuje da optuženik neće u buduće počiniti kazneno djelo protiv sigurnosti prometa i da se ovdje radilo o izoliranom događaju. Ne postoje okolnosti koje bi potvrđivale postojanje opasnosti iz čl. 72. st. 1. KZ/11, iako je žalitelj u pravu kada upire na svijest optuženika o poduzimanju vožnje pod utjecajem alkohola i okolnosti prijevoza još sedam osoba. Sud prvog stupnja ispravno je, također, uzeo u obzir i činjenicu da je optuženiku vozačka dozvola nužno potrebna za obavljanje svakodnevnog posla za uzdržavanje sebe i svoje obitelji. Zaključno, žalitelj u okviru žalbenih navoda spominje i da se ne izricanjem sigurnosne mjere optuženiku neće ostvariti društvena osuda njegovog ponašanja niti djelovati specijalno

preventivno. Time žalitelj dovodi u vezu svrhu kažnjavanja u općem i posebnom smislu s svrhom sigurnosnih mjera, što su dvije različite kategorije. Sigurnosne mjere se ne izriču primjenom svrhe kažnjavanja, već kao individualizirane mjere kojima se otklanja opasnost počinjenja djela koja postoji kod počinitelja zbog određenih razloga. Iz navedenih razloga nije osnovana žalba državnog odvjetnika."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-95/2023 od 21. veljače 2023.

17

PRODULJENO KAZNENO DJELO KOD ISTOVRJNIH KAZNENIH DJELA PROTIV IMOVINE - KRAĐA I TEŠKA KRAĐA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18, dalje: KZ/11)

Članak 52. stavak 1. i 3.

Članak 228. stavak 1.

Članak 229. stavak 1. točka 1.

Kad su radnje kojima se ostvaruju obilježja istovrsnih kaznenih djela, konkretno kaznenih djela krađe i teške krađe, poduzete na način da su prostorno i vremenski povezane i počinjene na bitno istovjetan način tako da su ostvareni bitni objektivni elementi neophodni za primjenu instituta produljenog kaznenog djela u smislu zakonske odredbe iz članka 52. stavka 1. KZ/11, kao i subjektivni element u vidu tzv. produljenog *dolusa* (namjere), optuženika valja osuditi za jedno produljeno kazneno djelo u skladu s odredbom članka 52. stavka 3. KZ/11 i pravno označiti prema članku 229. stavka 1. točke 1. u svezi s člankom 228. stavka 1. KZ/11 kao težem kaznenom dijelu za koje je propisana stroža kazna.

"No pobijana je presuda ispitana sukladno obvezi iz čl. 476. st. 1. t. 2. ZKP/08, pri čemu je uočeno da je prvostupanjski sud na štetu optuženice povrijedio kazneni zakon iz čl. 469. t. 4. ZKP/08, a na što u žalbenom postupku pazi po službenoj dužnosti. Riječ je o tome da je u odnosu na predmetne inkriminacije sud prvoga stupnja propustio primijeniti odredbe čl. 52. st. 1. i 3. KZ/11 koje reguliraju materijalno-pravni institut produljenog kaznenog djela.

15.1. Prema čl. 52. st. 1. KZ/11 produljeno kazneno djelo je počinjeno kada počinitelj s namjerom izvrši više odvojenih radnji u prirodnom smislu kojima se ostvaruju bića istog ili istovrsnih kaznenih djela, ako one s obzirom na njihovu prostornu i vremensku povezanost čine jedinstvenu cjelinu u pravnom smislu, a u skladu s čl. 52. st. 3. KZ/11 ostvaruju li se radnjama navedenim u čl. 52. st. 1. KZ/11 obilježja više istovrsnih kaznenih djela, produljeno kazneno djelo će se pravno označiti prema najtežem od tih kaznenih djela.

15.2. Iz činjeničnih opisa djela naznačenih u točkama I, III i V, IX i XI izreke osporene presude proizlazi da je optužena Helena Marijanović konkretne krađe (točke V, IX i XI) i teške krađe (točke I i III) počinila u razdoblju od 1. do 8. lipnja 2019., dakle u vremenskom rasponu od nešto više od tjedan dana, da ih je počinila u gradu Splitu i to u dva hostela (Gravitas i Ćiri biri bela) na bitno istovjetan način, a i objekt počinjenja djela bio je identičan (gotovina i debitne bankovne kartice). Prema tome u svim tim slučajevima optuženica je ostvarila sve bitne objektivne elemente neophodne za primjenu instituta produljenog

kaznenog djela u smislu citirane zakonske odredbe iz čl. 52. st. 1. KZ/11, ali i onaj subjektivni element u vidu tzv. produljenog *dolusa* (namjere), odnosno produljene pojedinačne odluke optuženice da ponavlja istovrsne protupravne radnje. Dakle, ovdje je očito riječ o prostornoj i vremenski povezanim radnjama počinjenim na bitno istovjetan način tako da one čine jedinstvenu cjelinu u smislu naprijed navedene zakonske odredbe. Budući pak da se ovdje radilo o radnjama kojima se ostvaruju obilježja više istovrsnih kaznenih djela (krađa i teška krađa), produljeno kazneno djelo valjalo je u skladu s citiranom odredbom čl. 52. st. 3. KZ/11 pravno označiti prema težem od ta dva kaznena djela, dakle prema čl. 229. st. 1. t. 1. u svezi s čl. 228. st. 1. KZ."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-156/2022 od 21. lipnja 2022.

18

KAZNENA DJELA PROTIV IMOVINE, POVREDOM TUĐIH PRAVA KAO BEZNAČAJNO DJELO

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 i 101/17, dalje: KZ/11)

Članak 33.

Članak 241. stavak 2.

Iako odredba članka 33. KZ/11 propisuje da nema kaznenog djela kada su ostvarena njegova obilježja ako je stupanj počiniteljeve krivnje nizak, što bi doslovnim tumačenjem te odredbe značilo da ne bi bilo mogućnosti primjene ove odredbe kod namjernog počinjenja kaznenog djela, valja ipak poći od konkretnih okolnosti kaznenog djela i zaključiti da i u slučaju kada optuženici postupaju s izravnom namjerom, takvo postupanje može predstavljati postupanje s nižim stupnjem krivnje. U konkretnom slučaju radilo se o nižem iznosu dugovanja, kraćem vremenu od pravomoćnog utvrđenja obveze pa do pokretanja postupka naplate, a optuženica je tijekom kaznenog postupka isplatila glavni dug oštećeniku, čime su otpale posljedice počinjenog djela. Uz to oboje optuženika su neosuđivani i jedan od njih u vrijeme počinjenja djela bio je mlađi punoljetnik s navršenih 18 godina. Dakle na strani oboje optuženika utvrđen je niz olakotnih okolnosti, a pored podmirenja duga, neosuđivanosti, osobnog i imovinskog statusa optuženika, oštećenik je svojom radnjom koja se sastoji u tome što nije optuženici dao ispravan broj računa djelomično utjecao na odgodu plaćanja pa zbog svega navedenog ne postoji potreba kažnjavanja optuženika.

"Pobijanom presudom suda prvoga stupnja opt. ml. pljt. N. O. i opt. I. H. proglašeni su krivima i to opt. ml. pljt. N. O. zbog kaznenog djela iz čl. 241. st. 2. u vezi st. 1. i čl. 38. KZ/11 (valja primijetiti da je sud prvog stupnja djelo pravno označio po ZID KZ NN 118/18 i 126/19 iako su navedeni zakoni stupili na snagu nakon počinjenja kaznenog djela, a nisu blaži za počinitelja, niti to sud prvog stupnja obrazlaže) i opt. I. H. zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 241. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11. Opt. ml. pljt. N. O. je po čl. 241. st. 1. KZ/11 osuđen na kaznu zatvora od šest mjeseci, a opt. I. H., po istoj odredbi, na kaznu zatvora od sedam mjeseci. Na temelju čl. 56. KZ/11 optuženicama je izrečena uvjetna osuda te je za oboje

određen rok kušnje od jedne godine.

Način na koji je koncipirano kazneno djelo iz čl. 241. st. 2. KZ/11 upućuje koje to odlučne činjenice čine obilježja tog kaznenog djela. Radi se o namjernom postupanju optuženika koji prije početka ovršnog postupka otuđi dijelove svoje imovine s ciljem da osujeti namirenje vjerovnika. U konkretnom predmetu iz iskaza oštećenika i njegove kćeri sud prvog stupnja zaključuje da je opt. I. H. na temelju iskazane namjere oštećenika da svoje potraživanje naplati iz vrijednosti motornog vozila, s ciljem da to osujeti, prodala taj dio svoje imovine drugom optuženiku, koji je, znajući za sve te okolnosti u tome sudjelovao, pomaganjem. Razmatrajući sadržaj sudske nagodbe kao osnove potraživanja oštećenika vidljivo je da je u istoj određeno da ako dužnik ne plati dvije mjesečne rate zaredom, da tada dospijeva cijelo dugovanje. Sud prvog stupnja, na temelju iskaza svjedoka, utvrđuje da nakon sklapanja nagodbe optuženica oštećeniku nije isplatila niti jednu ratu, pa je cjelokupno dugovanje dospjelo na naplatu protekom dva mjeseca od sklapanja sudske nagodbe koje je sklopljena 24. travnja 2018. i to 25. svibnja 2018. Iz tog razloga su sasvim neodlučni žalbeni navodi o dospijeću samo dijela potraživanja u iznosu od 750,00 kn do vremena počinjenja kaznenog djela. Isto tako su neodlučne, za postojanje obilježja kaznenog djela, činjenice da oštećenik u nagodbi nije označio ispravan broj računa. Ovo iz razloga koje utvrđuje i sud prvog stupnja da je oštećenik često obilazio oštećenicu i tražio povrat dugovanja, odnosno jer je kćer oštećenika suprugu optuženice SMS porukom poslala ispravan broj računa. Usprkos poduzetim opisanim radnjama, optuženica nije ni u najmanjem dijelu platila, do vremena počinjenja kaznenog djela, svoje dugovanje prema oštećeniku. Pitanje naknadnog stjecanja imovine optuženice, nakon počinjenja kaznenog djela, nije od odlučnog značenja za postojanje kaznenog djela. Isto takav učinak nema niti okolnost da je naknadno, tijekom prvostupanijskog postupka opt. Ivana Horvat u cijelosti namirila glavnično dugovanje prema oštećeniku u iznosu 9.260,00 kn, navedeno ima značenje popravljivanja posljedica počinjenog kaznenog djela, odnosno učinak smanjenja kriminalne količine."

Županijski sud u Varaždinu, Kžmp-12/2021-6 od 9. studenog 2021.

19

KAZNENA DJELA PROTIV IMOVINE - PRIVIDNI STJECAJ KAZNENOG DJELA OŠTEĆENJA TUĐE STVARI I KAZNENOG DJELA NEOVLAŠTENE UPORABE TUĐE STVARI

Kazneni zakon (Narodne novine, broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18, dalje: KZ/11)

Članak 234. stavak 2.

Članak 235. stavak 1.

Radi se o prividnom stjecaju između kaznenog djela oštećenja tuđe stvari i kaznenog djela neovlaštene uporabe tuđe stvari kada je optuženik u cilju da nanese štetu, komadom drveta koji je pronašao razbio trokutasto staklo na zadnjim lijevim vratima parkiranog automobila, čime je oštetio vlasnika za iznos od 2.000,00 kuna, a potom je

radi vožnje bez znanja i privole vlasnika kroz prethodno načinjeni otvor na zadnjim lijevim vratima, provlačenjem ruke otvorio vrata automobila i ušao u unutrašnjost te ključem koji se nalazio u bravici automobila isti stavio u pogon i odvezao se, nakon čega je automobil ostavio u dvorištu obiteljske kuće. Prema opisanom radi se o slučaju kada djelatnost optuženika okvalificirana kao kazneno djelo oštećenja tuđe stvari predstavlja radnju koja prethodi drugoj glavnoj djelatnosti optuženika, a to je počinjenje kaznenog djela neovlaštene uporabe tuđe pokretne stvari.

"Pobijanom presudom od 21. travnja 2022. broj 19 K-279/2020 Općinski sud u Sisku proglasio je krivim optuženika N. D. zbog dvaju kaznenih djela protiv imovine i to pod točkom 1. kaznenog djela oštećenja tuđe stvari iz čl. 235. st. 1. KZ/11 i pod točkom 2. zbog kaznenog djela neovlaštene uporabe tuđe pokretne stvari iz čl. 234. st. 2. KZ/11. (...)

Po stavu ovog drugostupanjskog suda nije bilo mjesta proglašenju krivim optuženika N. D. za kazneno djelo protiv imovine, oštećenjem tuđe stvari iz čl. 235. st. 1. KZ/11 jer isto predstavlja sastavni dio radnji potrebnih za ostvarenje kaznenog djela neovlaštene uporabe tuđe pokretne stvari iz čl. 234. st. 2. KZ/11. Stoga je pobijanu presudu, povodom žalbi državnog odvjetnika i optuženika, trebalo preinačiti na način da radnje optuženika iz točke 1. i 2. pobijane presude predstavljaju jedno kazneno djelo protiv imovine, neovlaštenu uporabu tuđe pokretne stvari iz čl. 234. st. 2. KZ/11."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-388/2022-4 od 9. kolovoza 2023.

20

KAZNENA DJELA PROTIV IMOVINE - POMAGANJE U PRIJEVARI

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15, dalje: KZ/11)

Članak 236. stavak 1. u vezi članka 38

Radnje jednog optuženika poduzete radi osnivanja društva j.d.o.o. i to izdavanjem punomoći za raspolaganje novčanim sredstvima po bankovnom računu društva i potpisivanjem ugovora o ustupu potraživanja, u odnosu na radnje drugog optuženika, koje se sastoje u pribavljanje zadužnice, popunjavanje zadužnice, predaju iste na naplatu na Finu, razgovore sa svjedokom prije naplate i prisvajanja cjelokupnog iznosa imovinske koristi, predstavljaju isključivo pomagačke radnje kojima je omogućeno i olakšano ostvarenje kaznenog djela prijevare.

"Državni odvjetnik nije u pravu kada ovakvom argumentacijom pokušava osporiti činjenična utvrđenja i zaključke prvostupanjskog suda o obliku sudioništvu optuženog Ilića u kaznenom djelu prijevare. Iako je u pobijanoj presudi utvrđeno da je postojao dogovor o naplati nepostojećeg potraživanja od oštećenog društva Tornado commerce d.o.o. između obojice optuženika i da je optuženi Ilić potpisao ugovor o ustupu potraživanja između društava Zlatna informacija j.d.o.o. i Matej Ilić j.d.o.o., preostale činjenice koje se spominju u žalbi državnog odvjetnika nisu odlučne niti važne činjenice u provedenom postupku jer im takvu funkciju nije dao državni odvjetnik u podnijetoj optužnici. U činjeničnom opisu optužnice ne tvrdi se da bi optuženi Ilić potpisao i pečatom ovjerio zahtjev za naplatu koji je optuženi Šoić predao na Finu. Obranu optuženog Šoića o podjeli novčanih sredstava sud

prvog stupnja je osnovano otklonio jer je u verziji obrane s rasprave ovaj optuženik, a to tijekom čitavog postupka tvrdi i optuženi Ilić, iskazao da je isključivo on zadržao čitav iznos pribavljene imovinske koristi. Pitanje naknadnog razgovora, dakle nakon počinjenja kaznenog djela, kako to proizlazi iz iskaza svjedoka Sorića i obrane optuženog Ilića, nije relevantno za utvrđivanje oblika sudioništva optuženog Ilića u kaznenom djelu. Naprotiv, prvostupanjski sud je vrlo jasno i razložnom argumentacijom (odlomci 2. do 6. na 11. stranici pobijane presude) utemeljenoj na sadržaju izvedenih dokaza, a u vezi s određenjem odlučnih i važnih činjenica iz činjeničnog opisa optužnice, odgovorio na činjenična pitanja oblika sudioništva optuženog Ilića, dajući i ogovarajući pravni zaključak da se radi o pomaganju. Prema čl. 38. KZ/11 pomaganje je opisano kao pomaganje s namjerom u počinjenju kaznenog djela, a radnje koje je na temelju dogovora optuženika poduzeo optuženi Ilić predstavljaju pomagačke radnje. To su radnje osnivanja društva Matej Ilić j.d.o.o., izdavanje punomoći za raspolaganje novčanim sredstvima po bankovnom računu društva i potpisivanje ugovora o ustupu potraživanja, s obzirom na to da je sve radnje koje se odnose na pribavljanje zadužnice, popunjavanje zadužnice, predaju iste na naplatu na Finu, ali i razgovore s svjedokom Sorićem prije naplate zadužnice poduzeo isključivo optuženi Šoić, koji je i prisvojio cjelokupni iznos imovinske koristi. Stoga radnje optuženog Ilića kojima je omogućeno i olakšano ostvarenje kaznenog djela optuženog Šoića predstavljaju isključivo pomagačke radnje, pa stoga žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja nije osnovana."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-153/2022-4 od 28. srpnja 2022.

21

KAZNENA DJELA PROTIV IMOVINE - POMAGANJE U IZBJEGAVANJU CARINSKOG NADZORA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 – odluka Ustavnog suda, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11, dalje: KZ/97)

Članak 298. stavak 1.

Članak 38.

Radnje koje prema činjeničnom opisu nisu prethodile niti su bile istodobne s počinjenjem kaznenog djela carinskog nadzora već su uslijedile nakon njegova počinjenja, nisu radnje pomaganja. Naime, kod instituta pomaganja iz čl. 38. KZ/97 bitno je da pomagač mora djelovati prije ili za vrijeme počinjenja kaznenog djela. Dakle, pomaganje je moguće do dovršenja djela u materijalnom smislu dok pomaganje nakon izvršenog djela više nije pomaganje kao oblik sudioništva jer nema nikakvog kauzalnog doprinosa pa prema tome ni podupiranja kaznenog djela, osim u slučaju unaprijed obećanog djelovanja poslije počinjenja kaznenog djela.

"Razmatrajući u povodu uložene žalbe osporenu presudu po službenoj dužnosti u smislu čl. 476. st. 1. ZKP/08, ovaj je drugostupanjski sud našao da je sud prvoga stupnja u konkretnom slučaju opravdano donio oslobađajuću presudu, ali je to učinio na temelju pogrešne procesno-pravne osnove. To poradi toga što je optuženike oslobodio optužbe pozivajući se na odredbu čl. 453. t. 3. ZKP/08, a ispravno postupajući to je trebao učiniti na

temelju čl. 453. t. 1. ZKP/08. Budući da je prema stajalištu ovoga žalbenog suda oslobađajuća presuda zbog nepostojanja kaznenog djela povoljnija za optuženike u odnosu na oslobađajuću presudu zbog nedokazanosti da su optuženici počinili kazneno djelo za koje se terete, to znači da je u konkretnom slučaju došlo do povrede kaznenog zakona na štetu svih optuženika na koju se u žalbenom postupku protiv presude pazi po službenoj dužnosti (čl. 476. st. 1. t. 2. ZKP/08), slijedom čega je valjalo u izloženom kontekstu preinačiti pobijanu presudu na način preciziran u točki I. izreke ove presude.

8. Riječ je o tome da se optuženima I.N., I. N. i M. O. stavlja na teret produljeno kazneno djelo pomaganja u izbjegavanju carinskog nadzora iz čl. 298. st. 1. u svezi s čl. 38. i čl. 61. KZ/97 koje su počinili tako da su u vremenskom periodu od 04.rujna 2012. do 13.rujna 2012. protivno čl. 14 st. 1 i čl. 17 st. 4 Zakona o posebnom porezu na duhanske proizvode (NN 136/02), iako su bili svjesni da cigarete iz Bosne i Hercegovine nisu obilježene odgovarajućim nadzornim markicama Ministarstva financija Republike Hrvatske i da kao takve ne mogu sudjelovati u pravnom prometu u Republici Hrvatskoj, nakon što su nepoznate osobe u P. P., općina C., preko granične crte iz Bosne i Hercegovine u Republiku Hrvatsku mimo granične kontrole prenijele najmanje 1525 šteka cigareta koje nisu bile obilježene odgovarajućim nadzornim markicama Ministarstva financija Republike Hrvatske, kako se njihovo nelegalno prebacivanje ne bi otkrilo i omogućila daljnja distribucija, ondje preuzimali cigarete, te ih osobnim vozilima marke M. V. registarske oznake ..., M. registarske oznake ... i Š. O. registarske oznake ... prevozili do Z., R. c., u garažu unajmljenu od strane optuženog M. O. gdje su ih skladištili, a potom ih je optuženi M. O. kombi vozilom marke C. J. registarske oznake ... odvezio do mjesta daljnje distribucije, nakon čega je činjenično opisano pet pojedinačnih konkretnih događaja u točkama a) do e).

Iz tako koncipiranog činjeničnog supstrata djela proizlazi da se optuženicima stave na teret radnje koje su uslijedile nakon što su nepoznate osobe iz Bosne i Hercegovine u Republiku Hrvatsku prenijele preko carinske crte i mimo granične kontrole predmetnu količinu cigareta bez odgovarajućih nadzornih markica Ministarstva financija Republike Hrvatske, s time da su te pomagačke radnje bile usmjerene "kako se njihovo nelegalno prebacivanje ne bi otkrilo i omogućila daljnja distribucija".

9. Međutim ono što je bitno kod instituta pomaganja iz čl. 38. KZ/97 jest da pomagač mora djelovati prije ili za vrijeme počinjenja kaznenog djela. Dakle, pomaganje je moguće do dovršenja djela u materijalnom smislu. Pomagačeve radnje mogu prethoditi samom počinjenju djela (prethodno pomaganje), a mogu se poduzimati tijekom počinjenja djela, istodobno s poduzimanjem same radnje počinjenja djela, dok pomaganje nakon izvršenog djela više nije pomaganje kao oblik sudioništva jer nema nikakvog kauzalnog doprinosa pa prema tome ni podupiranja kaznenog djela, osim u slučaju unaprijed obećanog djelovanja poslije počinjenja kaznenog djela, što se u konkretnom slučaju ne tvrdi u optužbi.

9.1. Kada se pravno stajalište iznijeto u prethodnoj točki prenese na predmetni slučaj, tada se neminovno nameće zaključak da pomaganje kako je opisano u činjeničnoj osnovi djela nije bilo ni prije niti za vrijeme počinjenja kaznenog djela iz čl. 298. st. 1. KZ/97. Prema konkretnoj optužbi to su kazneno djelo nepoznate osobe već bile dovršile jer su predmetne cigarete već bile prenijele preko carinske crte iz Bosne i Hercegovine u Republiku Hrvatsku izbjegavajući mjere carinskog nadzora, a tek nakon toga su se, prema optužnici državnog odvjetnika, optuženici uključili u opisane radnje oko daljnje njihove distribucije. Prema tome opisano inkriminirano postupanje optuženika nije u kauzalnom podupiranju, odnosno pomaganju počinjenja kaznenog djela iz čl. 298. st. 1. KZ/97, već se eventualno može

govoriti o drugom kaznenom djelu - prikrivanju iz čl. 236. KZ/97 (što bi se poklapalo s navodom državnog odvjetništva da su optuženici djelovali "kako se njihovo (šteke cigareta) nelegalno prebacivanje ne bi otkrilo") ili o kaznenom djelu pomaganja u nedozvoljenoj trgovini iz čl. 297. st. 1. u svezi s čl. 38. KZ/97 (što bi odgovaralo navodu državnog odvjetnika iz optužnice da su optuženici djelovali "kako bi se omogućila daljnja distribucija predmetnih cigareta"), za što se, međutim, optuženici ne terete (uzgred budi rečeno za kazneno djelo iz čl. 297. KZ/97 je u međuvremenu nastupila zastara kaznenog progona), a izmjena optužbe u tom smjeru više nije moguća, budući da bi njome došlo do kršenja načela zabrane reformacije *in peius* iz čl. 13. ZKP/08, s obzirom na činjenicu da se ODO nije žalilo na raniju osuđujuću presudu zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, već samo zbog odluke o kaznenoj sankciji."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-599/2022-7 od 21. srpnja 2022.

22

KAZNENO DJELO PROTUZAKONITOG ULAŽENJA, KRETANJA I BORAVKA U REPUBLICI HRVATSKOJ, DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI EUROPSKE UNIJE ILI POTPISNICI ŠENGENSKOG SPORAZUMA - OBILJEŽJA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 326. stavak 1. i 2.

Obilježje kvalificiranog kaznenog djela protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma iz članka 326. stavka 2. KZ/11 u obliku dovođenja u opasnost života ili tijela osoba, treba biti ostvareno na razini konkretne opasnosti, i to obilježje treba biti opisano u činjeničnom opisu djela, kao i obilježje postupanja na nečovječan ili ponižavajući način. Navođenjem da tovarni prostor nije bio namijenjen za prijevoz ljudi, već tereta, da nije imao sigurnosne opreme, da su se stranice mogle otvoriti isključivo izvana, ali bez opisa zbog čega je tijekom vožnje došlo do ugrožavanja života ili tijela prevoženih osoba je na razini apstraktnog opisa jer opisani uvjeti nisu dovedeni u vezu s konkretnim uvjetima u kojima su se vozile osobe, trajanjem vožnje i utjecajem navedenih okolnosti na život ili tijela prevoženih osoba.

"Ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, u povodu podnijetih žalbi, po čl. 476. st. 1. toč. 2. ZKP/08 ovaj sud drugog stupnja ustanovio je da je prvostupanjski sud povrijedio kazneni zakon na štetu optuženika u pitanju iz čl. 469. toč. 4. ZKP/08. Naime, razmatrajući činjenični opis kaznenog djela iz izreke pobijane presude u okviru pravnog i zakonskog opisa iz čl. 326. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11, ovaj sud drugog stupnja ne nalazi da bi u činjeničnom opisu bio sadržan opis kvalifikatornih okolnosti koje bi osnovni oblik ovog kaznenog djela pretvorile u kvalificirani oblik istoga. Optuženiku se stavlja na teret da je prevozio znatan broj drugih osoba, njih 32, u kombi vozilu na način koji je doslovno opisan kao "ne vodeći računa o njihovoj sigurnosti i minimalnom komforu, prevozeći ih u teretnom prostoru vozila namijenjenog za prijevoz tereta i roba, sandučastog oblika sa čvrstim stranicama, sa stražnjim i bočnim stranicama koje se mogu otvoriti isključivo sa vanjske

strane, bez ugrađenih sigurnosnih elemenata, otvora ili uređaja za dovod zraka". Time je opisan izgled i oprema vozila, namjena istoga, a opisana su samo dva momenta koji govore o apstraktnoj opasnosti (bez ugrađenih sigurnosnih elemenata i s mogućnošću otvaranja vrata samo izvana), odnosno o mogućem utjecaju na dobrobit prevoženih osoba (bez otvora ili uređaja za dovod zraka). Takav činjenični opis ne prati i ne odgovara pravnom opisu u kojem se postupanje optuženika opisuje kao dovođenje u opasnost života ili tijela osoba koje nedozvoljeno ulaze u Republiku Hrvatsku, odnosno kao postupanje prema tim osobama na nečovječan i ponižavajući način.

10.1. Dio obilježja kvalificiranog kaznenog djela Protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma iz čl. 326. st. 2. KZ/11 u obliku dovođenja u opasnost života ili tijela osoba, treba biti ostvaren na razini konkretne opasnosti, da bi se moglo raditi o ovom obliku tog kaznenog djela. Naravno da potom to obilježje treba biti opisano u činjeničnom opisu djela. Konkretni činjenični opis ne sadrži opis konkretnog ugrožavanja života ili tijela osoba, već eventualno opis apstraktnog ugrožavanja navođenjem da tovarni prostor nije bio namijenjen za prijevoz ljudi, već tereta, nije imao sigurnosne opreme, stranice su se mogle otvoriti isključivo izvana, ali bez opisa zbog čega je konkretno došlo, tijekom konkretne vožnje, do ugrožavanja života ili tijela prevoženih osoba. Dio opisa o nepostojanju otvora ili uređaja za dovod zraka nije doveden u vezu s konkretnim uvjetima u kojima su se vozile osobe, trajanjem vožnje i utjecajem navedenih okolnosti na život ili tijela prevoženih osoba. Stoga, prema stajalištu ovog suda drugog stupnja, ovo kvalifikatorno obilježje nije opisano u činjeničnom opisu kaznenog djela (tako i Županijski sud u Velikoj Gorici, KŽ-11/2022-4 od 17. veljače 2022.).

10.2. Isti zaključak valja izvesti i u pogledu daljnjeg kvalifikatornog obilježja koje je pravno opisano u izreci pobijane presude. Postupanje na nečovječan ili ponižavajući način, iako postoje naznake takvog ponašanja, nije opisano na odgovarajući način u činjeničnom opisu. Vožnja 32 osobe u tovarnom prostoru kombi vozila namijenjenog isključivo prijevozu tereta, a ne ljudi, bez sigurnosne opreme i bez dovoda zraka, ukazivala bi na nečovječno i ponižavajuće postupanje (kako je to opisano u presudi VSRH III Kr 12/2021-3 od 18. veljače 2021.), ali tek pod uvjetom daljnjeg opisa okolnosti koje bi potvrđivale postojanje ovog kvalifikatornog obilježja. Tako iz činjeničnog opisa nije vidljivo, a to ne proizlazi niti iz sadržaja spisa, da se radilo o duljoj vožnji (prema iskazima svjedoka radilo se o vožnji u trajanju 45 minuta), o kolikoj se konkretno veličini prostora radilo, kako su u njemu bile smještene osobe (prema iskazu jednog svjedoka, ležali su jedan na drugome, ali to nije navedeno u činjeničnom opisu), da li je konkretno postojao nedostatak zraka (svjedoci tvrde da je bilo zagušljivo, ali to ne piše u činjeničnom opisu djela, kao što ne piše da li je postojala kakva veza teretnog i vozačevog prostora) i konačno kakve su konkretne posljedice po prevožene osobe nastale (prevožene mlađe muške osobe, od kojih nitko nije zatražio medicinsku pomoć, barem to ne proizlazi iz činjeničnog opisa, ali niti iz sadržaja spisa). Načelno, radilo bi se o ponašanju koje bi bilo podvodivo pod pojmove nečovječnog ili ponižavajućeg ponašanja, ali tek uz ispunjenje naprijed opisanih pretpostavki, koje trebaju biti jasno opisane u činjeničnom opisu kaznenog djela. Kako nedostaje opis okolnosti koje bi ovom kaznenom djelu davale kvalificirani oblik, valja jedino zaključiti kako se radi o osnovnom obliku kaznenog djela iz čl. 326. st. 1. KZ/11 (tako i Županijski sud u Varaždinu KŽ-437/2019-4 od 12. studenoga 2019.)."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-649/2022-4 od 10. siječnja 2023.

23

KAZNENO DJELO PROTUZAKONITOG ULAŽENJA, KRETANJA I BORAVKA U REPUBLICI HRVATSKOJ, DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI EUROPSKE UNIJE ILI POTPISNICI ŠENGENSKOG SPORAZUMA ODUZIMANJE PREDMETA - FAKULTATIVNA OBVEZA ODUZIMANJA PREDMETA

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 79. stavak 2. i 4.

Članak 326.

Odredbom članka 326. KZ/11, kojom je regulirano kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma, nije propisano obvezno oduzimanje predmeta kojima je kazneno djelo počinjeno. Stoga u smislu odredbe članka 79. stavka 2. KZ/11, kod navedenog kaznenog djela sud nakon ocjene svih okolnosti pojedinog slučaja donosi odluku o tome da li je oduzimanje predmeta potrebno ili ne.

"U podnesenoj žalbi žalitelj ponajprije opširno navodi odluku prvostupanjskog suda vezano uz oduzimanje predmeta te se osvrće na odredbe čl. 79. st. 2. i 79. st. 4. KZ/11. Ustvrdjuje da je pobijana presuda donesena zbog počinjenja kaznenog djela protiv javnog reda, protuzakonitim ulaženjem, kretanjem i boravkom u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma iz čl. 326. st. 1. KZ/11, a odlučujući o primjeni odredbe čl. 79. st. 2. KZ/11 ustvrdjuje da je sud prvoga stupnja primijenio tu odredbu iako više nije bila na snazi te je odluku u pogledu oduzimanja predmeta bilo potrebno donijeti po Kaznenom zakonu objavljenom u Narodnim novinama broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19. Tom odredbom zakona propisano je da predmete i sredstva koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela sud može oduzeti. Kao i ranije i u ovom slučaju oduzimanje predmeta i dalje je propisano fakultativno, ali nije uvjetovano postojanjem opasnosti da će se predmeti i sredstva ponovno uporabiti za počinjenje kaznenog djela, odnosno potrebom zaštite opće sigurnosti i javnog poretka ili moralnim razlozima. Žalitelj ujedno upozorava da se više ne čini razlika između vozila koja bi bila na određeni način preinačena u svrhu činjenja kaznenih djela pa bi time izravno upućivala na opasnost da će ponovno biti uporabljena za daljnje činjenje kaznenih djela. U konkretnom slučaju nije se radilo o prerađenom vozilu, međutim žalitelj drži da je ta okolnost potpuno irelevantna za donošenje odluke o oduzimanju predmeta. Nakon toga žalitelj obrazlaže prava trećih osoba od kojih su oduzeti predmeti kojima je kazneno djelo počinjeno, pozivajući se na odredbu čl. 79. st. 4. KZ/11 kojom je propisano da oduzeti predmeti postaju vlasništvo Republike Hrvatske, ali da ta okolnost ne utječe na prava trećih osoba za naknadu štete prema počinitelju kaznenog djela zbog oduzetog predmeta ili sredstva. Budući da je za počinjenje kaznenog djela za koje je optuženik proglašen krivim, kako tvrdi žalitelj, neophodno potrebno korištenje vozila, a učestala je praksa da se za počinjenje takvih kaznenih djela vozila iznajmljuju u rent a car kućama, vrlo često upravo u Italiji, zaključuje se da je predmetno vozilo iznajmljeno isključivo za počinjenje kaznenog djela zbog kojega je optuženik proglašen krivim. Iz tog razloga žalitelj smatra da je sud prvoga stupnja to vozilo trebao trajno oduzeti od počinitelja, čime vlasnik vozila ne bi bio oštećen. Osim navedenog ističe da se vraćanjem oduzetog vozila vlasniku neosnovano beneficira osoba optuženika ali i kriminalna organizacija odnosno međunarodni krijumčarski

lanac jer se na takav način istima umanjuje odgovornost prema vlasniku vozila koji je isto vozilo predao u dobroj vjeri a isto je korišteno isključivo za počinjenje kaznenog djela u Republici Hrvatskoj.

7. Za razliku od ovakvih tvrdnji žalitelja valja istaći da je odredbom čl. 326. KZ/11 regulirano kazneno djelo protuzakonnog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma, a istim zakonskim propisom nije propisano obvezno oduzimanje predmeta kojima je kazneno djelo počinjeno. Nadalje, odredbom čl. 79. st. 2. KZ/11 propisano je da predmete i sredstva koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela sud može oduzeti. Iz teksta te zakonske odredbe za zaključiti je da će sud nakon ocjene svih potrebnih okolnosti donijeti odluku o tome da li je oduzimanje predmeta potrebno ili ne, što je prvostupanjski sud pobijanom presudom i učinio i obrazložio. Pritom se sud poziva na odredbu čl. 79. st. 4. KZ/11 kojom odredbom je propisano da vlasnik oduzetog predmeta ili sredstva koji nije počinitelj kaznenog djela, kao u konkretnom slučaju, ima pravo na povrat predmeta i sredstva ili naknadu njihove tržišne vrijednosti iz državnog proračuna, osim ako je najmanje krajnjom nepažnjom pridonio da predmet ili sredstvo bude namijenjeno ili uporabljeno za počinjenje kaznenog djela ili da nastavno njegovim počinjenjem ili ako je pribavio predmet ili sredstvo znajući za okolnosti koje omogućuju njegovo oduzimanje. U konkretnom slučaju na razini nagađanja ostaje okolnost je li vlasnik vozila znao da je isto namijenjeno za počinjenje kaznenog djela, a insinuacije žalitelja da se u praksi za počinjenje aktualnog kaznenog djela vozila najčešće iznajmljuju u rent a car kućama u Italiji daleko su nedostatne za zaključak o tome da je vlasnik vozila znao u koju će svrhu vozilo biti uporabljeno. Stoga je pravilno postupio prvostupanjski sud kada je vozilo поближе opisano pod točkom X. izreke pobijane presude vratio vlasniku vozila."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-59/2022 od 15. veljače 2022.

II. ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

24

NEZAKONITI DOKAZ - ISKAZ SVJEDOKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 10. stavak 2. točka 4.

Članak 86.

Članak 208. stavak 5.

Iskaz djelatnika policije kao svjedoka na raspravi, u koji je unijet i sadržaj obavijesnih razgovora koji je isti obavio s neimenovanim osobama predstavlja nezakoniti dokaz u smislu članka 10. stavka 2. točke 4. u vezi članka 86. i članka 208. ZKP/08 jer bi se takvim postupanjem na zaobilazan način u kazneni postupak, protivno članku 86. u vezi članka 208. ZKP/08, uveo sadržaj obavijesnih izjava.

"Ispitivanjem pobijane presude po službenoj dužnosti utvrđeno je da se ista temelji na nezakonitom dokazu – dijelovima iskaza svjedoka L.G. koji predstavljaju prenošenje sadržaja obavijesnih izjava "informatora" i neimenovanog građanina. Prvostupanjski sud je na raspravi od 7. veljače 2022. pročitao iskaz svjedoka L. G. od 23. prosinca 2020. i 15. veljače 2021. i iako nije u pobijanoj presudi citirao dijelove iskaza svjedoka u kojima se isti poziva na informatora, kriminalističku obradu i podatke prikupljene obradom na terenu, ipak je sa sadržajem cjelovitog iskaza svjedoka upoznato prvostupanjsko vijeće. Sukladno ustaljenoj sudskoj praksi već izvođenjem dokaza na raspravi valja zaključiti da je ispunjena pretpostavka iz čl. 468. st. 2. ZKP/08 da se presuda temelji na tom dokazu. Konkretno u iskazu svjedoka L. G. od 23. prosinca 2020. stoji da svjedok ima "operativna saznanja na terenu da optuženik drži drogu u mjestu S., kao i da isti već neko vrijeme uzgaja drogu", "gdje smo kriminalističkom obradom utvrdili da optuženik drži određenu količinu droge namijenjene daljnjoj preprodaji. Naime, mi smo temeljem operativnih saznanja utvrdili da bi optuženik u jednoj kući koja je u izgradnji, ..., ali i da u toj kući on skladišti i drži drogu.", "a provedenim kriminalističkim istraživanjem i razgovorima na terenu proizašlo je da tu kuću koristi upravo optuženik,... a i po podacima prikupljenim obradom na terenu proizašlo je kako tu optuženik dolazi svakodnevno". Na raspravi od 15. veljače 2021. ovaj svjedok je iskazao da "drugih dokaza nema, osim detaljnih operativnih saznanja od strane informatora". Ispitivanjem ovog svjedoka u označenim dijelovima u njegov iskaz unijet je sadržaj obavijesnih razgovora s neimenovanim osobama što ne može biti sastavnim dijelom iskaza svjedoka koji je policijski službenik i čime se na zaobilazan način u kazneni postupak uvodi sadržaj obavijesnih izjava protivno čl. 86. u vezi čl. 208. ZKP/08. Naprotiv, odredba čl. 86. ZKP/08 nalaže izdvajanje obavijesti koje su policiji dali građani iz spisa, koje ne mogu biti sastavnim dijelom spisa, pa niti na zaobilazan način ispitivanjem policijskog službenika kao svjedoka o sadržaju obavijesti koje je prikupio tijekom izvida kaznenih djela. Time što je ovaj dokaz izveden na raspravi u integralnom obliku, to se pobijana presuda zasniva na nezakonitom dokazu u smislu čl. 10. st. 2. toč. 4. u vezi čl. 86. i čl. 208. ZKP/08, čime je ostvarena bitna povreda odredba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-334/2022-6 od 4. listopada 2022.

25

NEZAKONITI DOKAZ - DOKAZNO ROČIŠTE NA KOJE OKRIVLJENIK NIJE POZVAN

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 10. stavak 2. točka 3.

Članak 300.

Dokazno ročišta na koje okrivljenik nije pozvan nije nezakonito provedeno. Prema odredbi članka 10. stavak 2. točka 3. ZKP/08 nezakoniti su dokazi koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni u ZKP/08. S obzirom da odredba članka 300. ZKP/08 koja uređuje situacije u kojima je iskaz svjedoka nezakonit ne predviđa takvu posljedicu za iskaz svjedoka pribavljen na dokaznom ročištu o kojem okrivljenik nije bio obaviješten, nije ispunjena jedna od navedenih propisanih pretpostavki za nezakonitost dokaza.

"Iako je žalitelj djelomično u pravu kada iznosi žalbene tvrdnje u pogledu održavanja dokaznog ročišta na koje nije pozvan, a i u vezi donošenja rješenja o provođenju istrage u vezi poduzimanja dokaznih radnji prije pravomoćnosti istoga, time ipak nije dovedena u pitanje pravilnost pobijanog rješenja. Ovo iz razloga jer odredba čl. 10. st. 2. toč. 3. ZKP/08 koja govori o nezakonitim dokazima u smislu odredbi ZKP/08 ne dovodi do ove posljedice u slučaju poduzimanja dokaznog ročišta bez urednog poziva okrivljenika, jer takva posljedica nije nigdje u ZKP/08 propisana. Naime, prema ovoj odredbi nezakoniti su dokazi koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni u ZKP/08. Upravo potonja pretpostavka da u ZKP/08 izričito mora biti propisana posljedica nezakonitosti određenog kršenja odredaba tog zakona u konkretnom slučaju nije ispunjena. Odredba čl. 300. ZKP/08 koja uređuje situacije u kojima je iskaz svjedoka nezakonit ne predviđa takvu posljedicu u odnosu na iskaz svjedoka pribavljen na dokaznom ročištu o kojem okrivljenik nije bio obaviješten. Ista je situacija i u odnosu na zapisnik o ispitivanju svjedoka P. B., jer niti jednom odredbom u ZKP/08 nije predviđena obveza državnog odvjetnika za obavješćavanje okrivljenika o dokaznim radnjama koje provodi u istrazi, niti je u ZKP/08 propisana posljedica u vidu nezakonitosti dokaza koji je državni odvjetnik pribavio bez obavijesti okrivljeniku o vremenu i mjestu ispitivanja svjedoka. Stoga žalba okrivljenika u odnosu na ovu osnovu pobijanja nije osnovana."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-26/2023-4 od 21. ožujka 2023.

26

NEZAKONITI DOKAZ- DOKAZNO ROČIŠTE U SLUČAJU DONOŠENJA RJEŠENJA O PROVOĐENJA ISTRAGE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 10. stavak 2. točka 3.

Članak 218. stavak 4.

Članak 411. stavak 4.

Članak 431. stavak 2.

Iako se u slučaju kad se radi o kaznenim djelima za koja se provodi istraga tek po pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage mogu poduzimati dokazne radnje (argument iz članka 218. stavka 4. ZKP/08), a u konkretnom je predmetu dokazna radnja ispitivanja svjedoka na dokaznom ročištu poduzeta prije donošenja rješenja o provođenju istrage, takvo postupanje ne utječe na zakonitost provedenog dokaza, ali se na tim zapisnicima ne može isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda jer se radi o nekonfrontiranom dokazu.

"Naime, kada se radi o kaznenim djelima za koja se provodi istraga, tada je prije donošenja rješenja o provođenju istrage moguće provesti samo hitne dokazne radnje, a i ispitati okrivljenika (čl. 212. u vezi čl. 216. – 218. ZKP/08), kada je u potonjem slučaju rok za donošenje rješenja o provođenju istrage 48 sati od ispitivanja okrivljenika (čl. 216. st. 4. ZKP/08). Tek po pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage mogu se poduzimati dokazne radnje (argument iz čl. 218. st. 4. ZKP/08), a u konkretnom je predmetu dokazna radnja ispitivanja svjedoka na dokaznom ročištu poduzeta prije donošenja rješenja o provođenju istrage, kako to ispravno uočava žalitelj. Osim toga, točan je navod da odredba čl. 238. st. 2. ZKP/08 ovlašćuje okrivljenika na prisustvovanje dokaznom ročištu, naravno pod uvjetom da je uredno pozvan. U konkretnoj situaciji okrivljenik, prema sadržaju koverta u kojoj se nalazi obavijest o održavanju dokaznog ročišta (list 17 spisa Kir-d-20/2022-7), nije primio poziv (na koverti se protivno odredbama ZKP/08 o dostavi nalaze podaci o prvoj dostavi, iako takav način dostave nije predviđen u ZKP/08). I unatoč navedenom, bliski član obitelji okrivljenika je o ne primanju poziva obavijestio sud, kao i o razlozima zbog kojih okrivljenik ne prisustvuje ročištu (rad u Austriji), a okrivljenik se nije odrekao prava na prisustvovanje ročištu. Stoga je, a radi omogućavanja kontradiktornog ispitivanja svjedoka ili okrivljenikovog izričitog ili prešutnog odricanja od tog prava, valjalo odgoditi dokazno ročište i ponoviti dostavu poziva za okrivljenika te provesti to ročište u odsutnosti okrivljenika tek uz utvrđenje o urednoj dostavi poziva. Posljedica navedenoga nije u nezakonitosti dokaza proizašlog iz ovog dokaznog ročišta, ali se nalazi se u odredbama čl. 411. st. 4. i 431. st. 2. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-26/2023-4 od 21. ožujka 2023.

27

NEZAKONITI DOKAZ- OBAVIJESNE IZJAVE KOD ODLUKE O ISTRAŽNOM ZATVORU

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavno suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 10. stavak 2. točka 3.

Članak 86. stavka 1.

Članak 208. stavak 1.

Odluka o istražnom zatvoru ne može se temeljiti na sadržaju obavijesne izjave policijskog službenika, kojim se prenosi sadržaj obavijesne izjave koju je žrtva dala policijskim službenicima nakon događaja jer i u tom slučaju takav obavijesni sadržaj predstavlja nezakoniti dokaz.

"Žalitelj se, opisno, žali zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. ZKP/08 navodeći da se pobijano rješenje, kod obrazlaganja postojanja osnovane sumnje zasniva na nezakonitom dokazu – dijelu iskaza svjedoka D. K., policijskog službenika, kojim se prenosi sadržaj obavijesne izjave koju je žrtva dala policijskim službenicima nakon događaja, u dokaznu građu. Navedeno je, za sada, točno, jer je u pobijanom rješenju doslovno citiran iskaz svjedoka D. K. koji, između ostaloga, sadrži i dio "Okrivljenika nisu zatekli na licu mjesta pa su ga tražili jer je okrivljenik rekao majci da će ju ubiti još ove noći, a govorio je da će i sebe ubiti." Sadržaj tog dijela iskaza, u kontekstu činjenice da se radi o policijskom službeniku koji je upućen na intervenciju povodom dojave žrtve o verbalnom napadanju okrivljenika koji je alkoholiziran, upućuje na zaključak da se radi o prenošenju sadržaja obavijesne izjave koju je žrtva dala policijskom službeniku u iskaz svjedoka. Na opisanom dijelu iskaza zasniva se obrazloženje pobijanog rješenja o postojanju osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo. Navedeno je protivno odredbi čl. 86. st. 1. u vezi čl. 208. st. 1. ZKP/08, sve u kontekstu čl. 10. st. 2. toč. 3. ZKP/08. Stoga je žalba okrivljenika u tom dijelu osnovana. 5.1. Pobijano rješenje je sudska odluka i potpada pod domašaj odredbe čl. 10. st. 1. ZKP/08 da se sudske odluke ne mogu temeljiti na nezakonitom dokazima. U ponovljenom će odlučivanju prvostupanjski sud razmotriti označeni sadržaj iskaza svjedoka Dražena Krnjaka u opisanom kontekstu, razmotriti i daljnji dio iskaza tog svjedoka."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-58/2023-4 od 26. siječnja 2023.

28

NEZAKONITI DOKAZI - PRETRAGA DOMA - RAZLIČITI STANARI SOBE I KUĆE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 10. stavak 2. točka 3.

Članak 240. stavak 2.

Članak 246. stavak 2. u vezi stavka 3.

Članak 250. točka 1. i točka 7.

Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine, broj: 76/09, 92/14, 70/19)

Članak 74.

Soba u kući u kojoj je živio optuženik predstavlja njegov dom neovisno o tome tko je vlasnik kuće jer je dom svaki prostor koji pojedinac koristi kao dom, neovisno o pravnoj prirodi prostora. U takvoj situaciji dokazna radnja kojom se osiguravaju dokazi u optuženikovo sobi trebala je biti radnja pretrage doma, uz ispunjenje svih pretpostavki koje ZKP/08 propisuje za tu dokaznu radnju. Dobrovoljnost i pozivanje policijskih službenika u kuću od strane vlasnika kuće nije predviđena kao pretpostavka valjanosti dokazne radnje pretrage doma jer je nepovredivost doma ustavna kategorija koja se ne može otkloniti elementom dobrovoljnosti, pa ne bi bila relevantna niti dobrovoljnost optuženika kao stanara.

"No, u pravu je žalitelj kada sasvim određenom argumentacijom ukazuje da se pobijana presuda temelji na nezakonitim dokazima, kao i dokazima koji su proizašli iz istih.

Sasvim opravdano žalitelj ukazuje da iz iskaza svjedoka M. K., policijskog službenika proizlazi da je isti po dojavi R. D. došao u kuću R. D., u koju je ušao na poziv imenovanoga i da je ušao i u sobu koju je koristio optuženik, prema kazivanju R. D. U toj sobi R. D. je policijskim službenicima pokazao pušku koju su isti privremeno oduzeli od svjedoka, što proizlazi i iz potvrde i zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta od 2. svibnja 2020. (listovi 24-26 spisa). Iz navedenoga žalitelj pozivom na odredbe čl. 240. st. 2., čl. 244., čl. 246. i čl. 254. st. 2 u vezi s čl. 250. toč. 1. i toč. 7. ZKP/08, tvrdi da se pobijana presuda zasniva na nezakonitim dokazima – potvrdi i zapisniku o privremenom oduzimanju predmeta, jer je predmetno oružje pribavljeno provođenjem pretrage bez sudskog naloga i bez prisutnosti osoba koje moraju prisustvovati pretrazi.

6.2. Navedenu argumentaciju žalitelja u svemu prihvaća i ovaj sud drugog stupnja iz slijedećih razloga. Dom je ustavna kategorija i definiran je nepovredivim u čl. 34. Ustava Republike Hrvatske. Iz dokaza u spisu proizlazi da je u vrijeme kada su poduzete radnje policije opt. N. D. živio u kući u vlasništvu R. D. u kojoj je imao vlastitu prostoriju. Navedeno potpada pod pojam doma, kako ga je izgradila sudska praksa kao "svaki prostor koji pojedinac koristi kao dom, neovisno o pravnoj prirodi prostora", kojem pojmu udovoljava činjenica da je opt. N. D. obitavao u sobi u kući u vlasništvu svojeg brata. U takvoj situaciji dokazna radnja kojom se osiguravaju dokazi za konkretan kazneni postupak trebala je biti radnja pretrage doma, uz poštovanje svih pretpostavki koje uređuju ovu dokaznu radnju u ZKP/08. Redovna radnja pretrage doma poduzima se na temelju naloga suca istrage, na temelju osnova sumnje da se predmeti počinjenja kaznenog djela nalaze u određenom prostoru, u prisutnosti dvoje punoljetnih svjedoka, prema čl. 240. st. 2. i dr. ZKP/08. Takva radnja u konkretnom predmetu očito nije poduzeta. Isto tako, kada poseban zakon ovlašćuje policijske službenike da uđu u tuđi dom i tada, kada poduzimaju određene dokazne radnje, to treba poduzeti u skladu s odredbama ZKP/08. Dakle, u konkretnom slučaju moglo bi se raditi o postupanju policijskih službenika prema čl. 74. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (NN 76/09, 92/14, 70/19), ali i tada kada poduzimaju dokaznu radnju, prema čl. 74. st. 2. Zakona, istu valja poduzeti prema odredbama posebnog zakona – ZKP/08. Navedena odredba povezana je s odredbom čl. 246. st. 2. u vezi st. 3. ZKP/08, pa kada su ispunjene pretpostavke za ulazak policije u tuđi dom, policija može poduzeti pretragu bez naloga, ali ako je svrha pretrage pronalazak ili osiguranje dokaza, tada je za valjanost pretrage potrebna prisutnost dvoje svjedoka. No, u konkretnom slučaju nisu bile ispunjene pretpostavke za ulazak policije u dom optuženika jer nije bilo njegovog traženja, koje uostalom pretpostavlja postojanje neke izvanredne situacije u domu, kada su policijski službenici na traženje držatelja stana ili stanara ovlašteni ući u tuđi dom.

Dobrovoljnost i pozivanje policijskih službenika u kuću od strane svjedoka R. D. nije predviđena kao pretpostavka valjanosti dokazne radnje pretrage, jer je nepovredivost doma ustavna kategorija koja se ne može otkloniti elementom dobrovoljnosti, pa ne bi bila relevantna niti dobrovoljnost optuženika kao stanara. Pretragom se zadire u jedno od temeljnih ljudskih prava, pa su stoga za ovu iznimku od redovnog tijeka stvari jasno propisane pretpostavke pod kojima se može zadirati u to ljudsko pravo. U konkretnom je predmetu sadržajno poduzeta radnja pretrage koja obuhvaća ulazak u tuđi dom, na koju radnju je nastavljena radnja privremenog oduzimanja stvari, kao prirodni nastavak i sastavni dio radnje pretrage doma. S obzirom na to da je ova radnja poduzeta bez naloga suca istrage i bez prisutnosti dva svjedoka, ista predstavlja nezakoniti dokaz u smislu čl. 250. toč. 1. i toč. 7. ZKP/08, pa sve rezultate iste valja izdvojiti iz spisa predmeta kao nezakonite

dokaze, u smislu čl. 10. st. 2. toč. 3. ZKP/08 (gotovo istovjetna činjenična situacija u rješenju ovog suda KŽ-314/2016-4 od 14. rujna 2016., odnosno rješenju Županijskog suda u Bjelovaru KŽ-32/2018-4 od 8. veljače 2018.)

Pobijana presuda zasniva se, između ostalih, na zapisniku i potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta koje su produkt nezakonite pretrage, pa se time ista zasniva na nezakoniti dokazima, što predstavlja ostvarenje bitne postupovne povrede iz čl. 468. st. 2. KZ/11."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-445/2021-7 od 25. siječnja 2022.

29

NEZAKONITI DOKAZ- ISPITIVANJE GRAĐANA KOJI POSTAJE OSUMNJIČENIK

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavno suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 207.

Članak 208. stavak 5.

Direktiva 2013/48/EU

Kad se tijekom obavijesnog, neformalnog razgovora u odnosu na određenu osobu pojave osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela, ta osoba postaje osumnjičenik i stječe sva prava koja joj pripadaju prema odredbama VII novele ZKP/08 kojima su u kazneno procesno pravo Republike Hrvatske prenesena prava iz Direktive 2013/48/EU u svrhu zaštite prava osumnjičenika. U slučaju propusta policije da postupi na opisani način iskaz osumnjičenika je nezakoniti dokaz.

"Žalitelj osporava pravilnost zaključka suda prvog stupnja u pobijanom rješenju da bi policija u predmetnom slučaju provodila izvide kaznenih djela sukladno svojim ovlastima iz čl. 207. ZKP/08 te da bi u tom smislu imala pravo prikupljati obavijesti i dokumentaciju od S. S. kao građanina. Žalitelj kod toga tvrdi da su policijski službenici od primitka kaznene prijave mogli pretpostaviti da će S. S., kao jedini osnivač i odgovorna osoba društva B. d.o.o., kao naručitelja analitičkih izvještaja svojstva robe, krivotvorenje kojih je predmetom kaznene prijave, imati ulogu osumnjičenika i okrivljenika, žalitelj smatra da policijski službenici nisu niti smjeli prikupljati obavijesti od S. S. kao građanina, a kamoli činiti to u tri navrata i tražiti od njega dostavu poslovne dokumentacije i pojašnjenje iste. Prema stavu žalitelja takvo postupanje je protivno čl. 208. st. 5. ZKP/08 i čl. 64. ZKP/08 te je policija odmah trebala ukazati S. S. da se radi o kaznenim djelima počinjenim s njegove strane, stati s prikupljanjem obavijesti od njega kao građanina u trenutku kada su se pojavile osnove sumnje da bi on počinio kazneno djelo i odmah mu omogućiti da se brani šutnjom što podrazumijeva i mogućnost uskrate predaje tražene dokumentacije. Stoga žalitelj smatra da je dokumentacija čije je izdvajanje tražio pribavljena protivno čl. 10. st. 1. toč. 2. ZKP/08 jer S. S. nije imao svijest o svom statusu jer je doveden u zabludu pa se radi o "plodovima otrovne voćke" proizašlih iz nezakonitog postupanja policije prema njemu kao građaninu.

8.1. Kao argumentaciju svojeg stava žalitelj ukazuje na Direktivu 2013/48/EU (dalje: Direktiva) za koju ističe da se prema čl. 2. st. 3. primjenjuje i na osobe koje nisu

osumnjičenicima ili optužene osobe, ako tijekom ispitivanja policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona postanu osumnjičenicima ili optužene osobe. Nadalje prema mišljenju žalitelja, iz uvodne izjave 20. Direktive proizlazi da se ispitivanjem treba smatrati svako ispitivanje osumnjičenika o okolnostima kaznenog djela i u vezi kaznenog djela, dok se "preliminiranim ispitivanjem" treba smatrati samo utvrđivanje istovjetnosti, prometna kontrola, provjeravanje posjedovanja oružja i sl. Kroz citirani sadržaj Direktive žalitelj analizira odredbu čl. 208. ZKP/08, ponovno s naglaskom na trenutak kada se u fazi prikupljanja obavijesti utvrdi da bi ispitivana osoba u svojstvu građanina trebala imati ulogu osumnjičenika, iznoseći kod toga svoj stav o zakonskoj regulaciji posljedice miješanja tih procesnih uloga u nezakonitosti dokaza i "plodovima trule voćke". Ističe da bez obzira što će službene bilješke o obavljenim obavijesnim razgovorima sa S. S. biti izdvojene iz spisa predmeta, predmetna dokumentacija čije je izdvajanje kao nezakonitih dokaza tražio, sastavni je dio dokazne građe optužnice, a to sve jer je okrivljenik bio doveden u zabludu da ga se ispituje samo kao građanina i zbog toga nepravovremeno upoznat sa svojim pravima zbog osnova sumnje da je počinio predmetna kaznena djela.

9. Ocjenjujući preliminarno navedenu žalbenu argumentaciju u odnosu na razloge pobijanog rješenja ovaj sud drugog stupnja nalazi kako u pobijanom rješenju prvostupanjski sud nije dao dostatne i valjane razloge u odnosu na prijedlog okrivljenika za izdvajanje nezakonitih dokaza. Prvostupanjski sud zadržao se na razini izvida kaznenih djela ne razmatrajući sadržaj obavijesnih razgovora okrivljenika s policijskim službenicima i ne utvrđujući je li i u kojem je trenutku nastupila okolnost iz čl. 208. st. 5. ZKP/08, odnosno okolnosti iz Direktive 2013/48/EU. Radi potpunog odgovora na to pitanje valjalo je razmotriti sadržaj službenih zabilješki od 11., 13. i 18. studenoga 2019. (listovi 114-118 spisa) te vidjeti da li je tijekom razgovora okrivljenik odgovarao na pitanja o okolnostima kaznenog djela i u vezi kaznenog djela. Pri tome valja navesti da iz sadržaja službene zabilješke od 11. studenoga 2019. proizlazi da je okrivljenik na navod policijskog službenika o potrebi oduzimanja isprava spomenuo potrebu konzultacije s odvjetnikom, nakon čega se obavijesni razgovor nastavlja bez naznake da bi okrivljenik izvršio navedenu konzultaciju. Nadalje, u obavijesnom razgovoru od 13. studenoga 2019. policijski službenik okrivljeniku postavlja pitanje vezano za sadržaj računa i opis robe koji ne odgovara analizi, gdje iz navedenoga slijedi zaključak o postavljanju pitanja o konkretnom kaznenom djelu. Stoga je u pobijanom rješenju valjalo dati odgovor na pitanje sadržaja obavijesnih razgovora i je li okrivljenik i kada stekao svojstvo osumnjičenika tijekom obavljanja obavijesnih razgovora kao i kakav utjecaj navedeno ima na potrebu upoznavanja istoga s pravima koja obuhvaćaju i pravo da nije dužan iskazivati niti odgovarati na pitanja, koje obuhvaća i pravo na ne davanje isprava.

10. VII. novelom ZKP/08 prihvaćena je definicija osumnjičenika u materijalnom smislu, a sukladno Direktivi 2013/48/EU koja je implementirana u ZKP/08 te je posljedično tome izmijenjena i odredba o policijskom prikupljanju obavijesti od građana sve do trenutka pojave osnova sumnje da je osoba počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela. U tom je trenutku policija dužna zastati sa prikupljanjem obavijesti i osobu može ispitati u svojstvu osumnjičenika u zakonom strogo određenoj formi uz pouku o pravima, među ostalim, na branitelja i šutnju (čl. 208., čl. 208.a, čl. 208.b ZKP/08), dok propust policije da postupi na tako propisani način čini iskaz osumnjičenika nezakonitim dokazom."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-104/2022-4 od 27. rujna 2022

30

SASTAV SUDOVA ZA MLADEŽ U PREDMETIMA ZAŠTITE DJECE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - Odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 19. b stavak 1. i stavak 4.

Zakona o sudovima za mladež (Narodne novine, broj: 84/11, 142/12, 148/13, 56/15 i 126/19, dalje: ZSM)

Članak 121.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 i 101/17, dalje: KZ/11)

Članak 158. stavak 1.

Odredba članka 121. ZSM, kojom je propisano da u predmetima zaštite djece sudi općinski sud u vijeću za mladež sastavljenom od suca za mladež i dva suca porotnika za mladež različitog spola za sve predmete za koje je zapriječena kazna zatvora preko pet godina, predstavlja poseban propis koji uređuje sastav suda pa ne postoji mogućnost postupanja prema članku 19.b stavku 4. ZKP/08 i dogovornom određivanju sastava vijeća na temelju suglasnosti stranaka.

"Pobijanom presudom opt. Lj. B. proglašen je krivim zbog počinjenja tri kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta i to spolnom zlorabom djeteta mlađeg od 15 godina iz čl. 158. st. 1. KZ/11, upoznavanja djece s pornografijom iz čl. 165. st. 1. KZ/11 i zadovoljenja pohote pred djetetom mlađim od 15 godina iz čl. 160. st. 1. KZ/11. (...)

Prvostupanjski postupak proveo je sudac pojedinac prvostupanjskog suda, čime nije poštovana navedena posebna odredba o potrebnom sastavu suda. Optuženika se u prvostupanjskom predmetu tereti za počinjenje kaznenog djela iz čl. 158. st. 1. KZ/11, za koje je u primjenjivom i primijenjenom Kaznenom zakonu propisana kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina, pa prema citiranom propisu čl. 121. ZSM, o istome sudi vijeće za mladež općinskog suda. Ne postoji mogućnost postupanja prema čl. 19.b st. 4. ZKP/08 i dogovornom određivanju sastava vijeća na temelju suglasnosti stranaka, jer je sastav vijeća propisan posebnim zakonom. Osim toga, u konkretnom predmetu su stranke navedenu suglasnost dale na raspravi od 7. travnja 2021. za vrijeme trajanja rasprave, a ne prije početka rasprave kako to određuje odredba čl. 19.b st. 4. ZKP/08. Konačno, za istaknuti je da je nakon počinjenja kaznenog djela iz čl. 158. st. 1. KZ/11 došlo do promjene kaznenog zakona u ZID KZ NN 118/18 gdje je povišeni minimum i maksimum kazne na tri do dvanaest godina zatvora. Navedena promjena kaznenog zakona od utjecaja je i na pitanje nadležnosti, odnosno sastava suda pa tako, sve kada bi se mogla primijeniti odredba čl. 19.b st. 4. ZKP/08 na predmete kaznenopravne zaštite djece, ovakav predmet ne bi mogao suditi predsjednik vijeća kao sudac pojedinac na temelju suglasnosti stranaka zbog zapriječene kazne u vrijeme suđenja koja prelazi deset godina kazne zatvora. Slijedom navedenoga ostvarena je istaknuta bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 1. ZKP/08 u obliku nepravilnog sastava suda jer je postupak proveo i presudu donio sudac pojedinac umjesto vijeća za mladež."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd - 6/2022 od 22. ožujka 2022.

31

NEDOPUŠTENA ŽALBA - ODBIJEN PRIJEDLOG ZA IZUZEĆE VJEŠTAKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 37. stavak 1. i 2.

Članak 35. stavak 4.

Prema odredbi članka 37. stavka 1. ZKP/08, odredbe o izuzeću suca i sudaca porotnika primjenjuju se između ostalog i na vještake (osim ako za njih nije što drugo propisano odredbom članka 311. ZKP/08, što u konkretnom slučaju nije), a što uključuje i primjenu odredbi o pravo na žalbu na odluku o izuzeću vještaka.

"Iako je prvostupanjski sud u pobijanom rješenju u uputi o pravu na žalbu naveo: "Protiv ovog rješenja stranke imaju pravo žalbe u roku od tri dana, računajući od dana primitka otpravka ovog rješenja. Žalba se podnosi ovom sudu u tri istovjetna primjerka, a o žalbi odlučuje Županijski sud u Varaždinu.", u konkretnom slučaju na rješenje kojim se odbija kao neosnovan prijedlog za izuzećem sudsko-medicinskih vještaka nije dopuštena žalba.

6. Naime, u čl. 37. st. 2. ZKP/08-22 navedeno je tko odlučuje o prijedlogu stranaka te je u konkretnom slučaju rješenje donijeto u ispravnom vijeću.

7. Međutim, u čl. 35. st. 4. ZKP/08-22 navedeno je da protiv rješenja kojim je odlučeno o zahtjevu za izuzećem nije dopuštena posebna žalba"

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-44/2022-4 od 17. kolovoza 2022.

32

NEDOPUŠTENA ŽALBA OPĆINSKOG DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 38. stavak 2. točke 6. i 10.

Zakon o državnom odvjetništvu (Narodne novine, broj: 67/2018, dalje ZODO)

Članak 124. stavak 2.

Članak 125. stavak 2.

Poslovnik državnog odvjetništva (Narodne novine, broj: 128/19, dalje: Poslovnik)

Članak 98. stavak 2. i 4.

Povezujući odredbe članka 38. stavka 2. točke 6. i 10. ZKP/08 s odredbom članka 124. stavka 2. i članka 125. stavka 1. ZODO i članka 98. stavka 4. i stavka 2. Poslovnika valja zaključiti da savjetnici u državnom odvjetništvu nisu osobe koje bi za državno odvjetništvo mogle podnositi žalbe protiv nepravomoćnih sudskih odluka, već te radnje u kaznenom postupku isključivo mogu poduzimati državnoodvjetnički dužnosnici.

"(...) Ovo iz razloga jer je žalbu u ime državnog odvjetništva podnijela i potpisala

osoba koja na to nije ovlaštena, sukladno odredbama ZKP/08 i propisima koji uređuju rad državnog odvjetništva u kaznenim postupcima. Naime, žalbu državnog odvjetništva u konkretnom predmetu podnosi i potpisuje državnoodvjetnički savjetnik, koji nije osoba koja je ovlaštena na podnošenje žalbe. Prema čl. 38. st. 2. toč. 10. ZKP/08 državni odvjetnik, u predmetima kaznenih djela za koja se postupak pokreće po službenoj dužnosti, ima ovlast i dužnost podnošenja žalbi protiv nepravomoćnih sudskih odluka. Odredba čl. 41. st. 1. ZKP/08 određuje da državni odvjetnik poduzima sve radnje u postupku, sam ili preko osoba koje su ga ovlaštene zastupati u kaznenom postupku, sukladno odredbama posebnog zakona – Zakona o državnom odvjetništvu (NN 67/2018, dalje ZODO). Dakle, prema ZKP/08 radnje u kaznenom postupku poduzimaju ili državni odvjetnik ili osobe koje su ovlaštene zastupati državno odvjetništvo na temelju odredbi ZODO. Prema ZODO, državnog odvjetnika zamjenjuju zamjenici, dok su u odnosu na državnoodvjetničke savjetnike i njihov rad u kaznenom postupku mjerodavne odredbe čl. 124. – 125. ZODO. Poslovi savjetnika u državnim odvjetništvima uređeni su odredbom čl. 124. st. 2. ZODO – pomažu državnom odvjetniku i zamjenicima u radu, izrađuju nacрте odluka, uzimaju na zapisnik prijave, podneske i izjave građana te obavljaju samostalno ili pod nadzorom i po uputama državnog odvjetnika ili zamjenika druge poslove. U kaznenim postupcima za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, savjetnici mogu zastupati optužne akte – čl. 125. st. 1. ZODO. Iz navedenoga proizlazi ovlast zastupanja optužbe u kaznenim postupcima s zapriječenom kaznom do 5 godina ili novčanom kaznom, pri čemu valja razmotriti značenje riječi zastupanja optužbe u kontekstu zakonskih ovlasti za rad savjetnika, ali i u kontekstu ovlasti za potpisivanje i time donošenje odluka. Konkretno, zastupanje, po pravnom stajalištu ovog suda, ima značenje zastupanja optužbe na raspravi, jer ZKP/08 u čl. 38. st. 2. toč. 6. razlikuje pojmove "podizanja" i "zastupanja" optužnice, dakle zastupanje obuhvaća sve radnje koje državni odvjetnik poduzima na raspravi (predlaganje dokaza, ispitivanje, izmjena optužbe, i dr.). U ove radnje zastupanja, niti zakonski, niti logički, ali niti prema ovlastima potpisivanja odluka, ne bi ulazila ovlast podnošenja žalbi protiv nepravomoćnih odluka iz čl. 38. st. 2. toč. 10. ZKP/08. Da je tome tako, osim iz analize citiranih odredbi, proizlazi i iz odredbi Poslovnika državnog odvjetništva (NN 128/19, dalje Poslovnik) o potpisivanju državnoodvjetničkih odluka (čl. 98. Poslovnika). Prema čl. 98. st. 4. u vezi st. 2. Poslovnika, savjetnik potpisuje sva pismena u predmetu kojim je zadužen, osim državnoodvjetničkih odluka, koje potpisuju dužnosnici – državni odvjetnik i zamjenici.

5.1. Povezujući odredbe čl. 38. st. 2. toč. 6. i 10. ZKP/08 s odredbom čl. 124. st. 2. i čl. 125. st. 1. ZODO i čl. 98. st. 4. i st. 2. Poslovnika, valja zaključiti kako savjetnici u državnom odvjetništvu nisu osobe koje bi za državno odvjetništvo mogle podnositi žalbe protiv nepravomoćnih sudskih odluka, već te radnje u kaznenom postupku isključivo mogu poduzimati državnoodvjetnički dužnosnici. Razlozi za ovakav stav leže dodatno i u okolnosti da ZODO u čl. 125. st. 3. isključuje ovlast savjetnicima u građansko-upravnim odjelima, kada na temelju punomoći državnog odvjetnika zastupaju pred sudovima, upravnim i drugim tijelima, za podnošenje pravnih lijekova. Dakle, prema izričitoj odredbi čl. 125. st. 3. ZODO savjetnici koji rade u građansko-upravnim odjelima državnih odvjetništava, nisu ovlaštene u predmetima u kojima zastupaju na temelju punomoći državnog odvjetnika, podnositi pravne lijekove, pa ne bi bilo u skladu s zahtjevima cjelovitog i smislenog tumačenja propisa, drugačije tumačiti odredbe čl. 125. st. 1. ZODO, ovisno o tome da li se radi o savjetnicima u kaznenim ili građansko-upravnim odjelima državnih odvjetništava.

5.2. Osim navedenoga, ovakvo tumačenje proizlazi i iz presude Europskog suda za

ljudska prava (dalje ECHR) u predmetu Ezgeta protiv Hrvatske (zahtjev broj 40562/12) od 7. rujna 2017. U navedenom predmetu ECHR je utvrdio povredu prava na pravično suđenje iz čl. 6. st. 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na zahtjev da postupak provodi "zakonom ustanovljeni sud", u odnosu na parnični postupak koji je bio izvan kruga postupaka koje su prema Zakonu o sudovima i Zakonu o parničnom postupku ovlašteni voditi sudski savjetnici. Primjenjujući i navedeni kriterij na konkretan predmet, na odgovarajući način, valja zaključiti kako savjetnici u državnom odvjetništvu mogu poduzimati samo one radnje na koje su ovlašteni propisima, a da poduzimanje radnji izvan propisanih ovlasti, nema pravni učinak.

6. Prema čl. 464. st. 1. ZKP/08 žalbu mogu podnijeti stranke, dakle državni odvjetnik, odnosno osoba koja ga ovlašteno zamjenjuje. Posljedica podnošenja žalbe od strane osoba koja na to nije ovlaštena, je da istu valja odbaciti kao nedopuštenu, prema odredbi čl. 472. st. 2. u vezi čl. 481. st. 2. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-282/2021 od 14. prosinca 2021.

33

ODBAČAJ OPTUŽENICE OŠTEĆENIKA KAO TUŽITELJA - NEOVLAŠTENI TUŽITELJ - NEPODUDARNOST ČINJENIČNOG OPTUŽENJA U ODNOSU NA KAZNENU PRIJAVU

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 55. stavak 1.-3.

Članak 355. stavak 1. točka 3. i stavak 2.

Oštećenik kao tužitelj u svojstvu supsidijarnog tužitelja nakon odbačaja kaznene prijave nastavak kaznenog progona može temeljiti samo na činjenicama koje je za konkretno kazneno djelo istaknuo u kaznenoj prijavi. Kada je kod kaznenog djela prijave jedina poveznica između činjeničnih supstrata kaznene prijave i optužnice iznos novca koji je primila okrivljenica, dok se potpuno različito opisuju okolnosti koje su dovele do pozajmljivanja i različito se opisuju koje je činjenice okrivljenica lažno predočila oštećeniku, ne postoji traženi identitet činjenica na kojima se temelji kaznena prijava prema optužnici pa stoga oštećenik kao tužitelj nema potrebno svojstvo supsidijarnog tužitelja

"Pobijanim je rješenjem odbačena optužnica oštećenika kao tužitelja pozivom na odredbu čl. 355. st. 1. toč. 3. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj: 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 80/22., dalje: ZKP/08-22), iz razloga što prvostupanjski sud smatra da oštećenik kao tužitelj nema svojstvo ovlaštenog tužitelja. Ovo se obrazlaže usporedbom činjeničnog supstrata kaznene prijave oštećenika prema činjeničnom opisu kaznenog djela u optužnici oštećenika kao tužitelja i zaključuje da postoji takva razlika u opisima da se ne radi o identičnim događajima.

U kaznenoj je prijavi oštećenik opisao da je 1. rujna 2017. s osumnjičenom sklopio ugovor o zajmu na iznos od 25.000,00 €, s ugovorenim povratom u mjesečnim anuitetima ne manjim od 300,00 kn. Nakon toga opisuje se postupanje osumnjičene i vraćanje pojedinih

iznosa, oštećenikove usmene i pisane opomene, a nakon toga i pokretanje parničnog postupka, a nakon što je uspio u parnici, oštećenik opisuje radnje koje je poduzeo radi prisilne naplate svojeg potraživanja. U odnosu na postupanje osumnjičene tvrdi se da je već kod stupanja u ugovorni odnos kod nje postojala prijeverna namjera jer je već tada znala da primljeni iznos neće vratiti, a nema druge imovine iz koje bi se oštećenik mogao naplatiti, koje činjenice je zatajila oštećeniku. U optužnici se tvrdi da je okrivljena Katarina Kanižaj u veljači i ožujku 2016. u namjeri da se okoristi od oštećenika kao tužitelja E. Š. pozajmila ukupno 25.000,00 €, od čega je vratila 604,45 €, neistinito mu pri tome predočivši da joj je novac potreban za obiteljske potrebe da isplati novac svekru, prešutjevši mu pri tome da nema mogućnosti za povrat pozajmice, koju pozajmicu nije vratila niti nakon što je primila pravomoćnu presudu i rješenje Županijskog suda u Velikoj Gorici broj GŽ-530/2019-2.

5.1. Već letimičnom usporedbom činjeničnih opisa iz kaznene prijave i optužnice vidljivo je da se radi o bitno različitim činjenicama, tako da činjenice opisane u optužnici nisu bile sadržane u kaznenoj prijavi. Jedina je poveznica između činjeničnih supstrata iznos novca koji je primila okrivljenica, dok se potpuno različito opisuju okolnosti koje su dovele do pozajmljivanja, na način da se u optužnici taj događaj stavlja godinu i pol u prošlost, opisuje se koje je činjenice okrivljenica lažno predočila oštećeniku, ali različito od navoda kaznene prijave.

5.2. Oštećenik kao tužitelj stječe svojstvo supsidijarnog tužitelja preuzimanjem kaznenog progona za kazneno djelo koje se inače goni po službenoj dužnosti, nakon što državni odvjetnik odbaci kaznenu prijavu, po čl. 55. st. 1. i 2. ZKP/08-22, ali u odnosu na prijavljeno kazneno djelo, što znači ne samo da se mora raditi o istom kaznenom djelu iz Kaznenog zakona, već je oštećenik kao tužitelj u preuzimanju progona ograničen i činjenicama koje je istaknuo u kaznenoj prijavi. Navedeno proizlazi iz odredbe čl. 55. st. 3. ZKP/08-22 o ostanku pri podignutoj optužnici kod preuzimanja progona oštećenika kao tužitelja, a ako podiže novu optužnicu, sud će postupiti po čl. 354. do 358. ZKP/08-22, dakle odlučivati će o potvrđivanju optužnice. Navedeno smisleno proizlazi i iz pitanja identiteta djela u odnosu na prava obrane okrivljenika koji mora biti obaviješten o prirodi optužbe protiv njega, a što je već bilo bitno različito u pouci o pravima koju je okrivljenica primila u konkretnom predmetu, prema činjenicama na kojima se temeljila kaznena prijava. U konkretnom predmetu jasno je vidljiva razlika u činjeničnom supstratu kaznene prijave prema podignutoj optužnici, pa stoga žalitelj nema potrebno svojstvo supsidijarnog tužitelja. Ne radi se o srodnom činjeničnom supstratu kako to tvrdi žalitelj, jer se radi o opisu potpuno drugog događaja s opisom drugih činjenica koje je okrivljena lažno predočila oštećeniku, a niti bi navodna srodnost mogla oštećenika kao tužitelja ovlastiti za nastavak progona okrivljenice, kada jednostavno ne postoji traženi identitet činjenica na kojima se temelji kaznena prijava prema optužnici. Državni je odvjetnik odbacio kaznenu prijavu vezano za točno određeni činjenični supstrat, s točno određenim razlozima, a oštećenik kao tužitelj isključivo je bio ovlašten preuzeti progon ponavljajući takav činjenični supstrat u podnesku kojim preuzima progon, odnosno u podignutoj optužnici. Slijedom navedenoga ispravna je odluka prvostupanjskog suda kojom je na temelju čl. 355. st. 2. u vezi st. 1. toč. 3. ZKP/08-19 optužnica oštećenika kao tužitelja odbačena."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-125/2023-3 od 21. veljače 2023.

34

ODBAČAJ PRIVATNE TUŽBE - PROCESNE PRETPOSTAVKE ZA PODNOŠENJE PROTUTUŽBE KOD KAZNENOG DJELA UVREDE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 61. stavak 2.

Članak 355. stavak 1. točka 3. i točka 4.

Članka 452. točka 6.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 147. stavak 3.

Prilikom podnošenja privatne tužbe protiv tužitelja koji je "protutužitelja" uvrijedio istom prilikom (protutužba), zakonski pojam "istom prilikom" podrazumijeva da se radi o kaznenim djelima uvreda koje su neposredno prethodile jedna drugoj i izgovorene su u minimalnom vremenskom razmaku. Ne mora se raditi o uzvraćanju uvrede, iako je u pravilu to slučaj, ali se ne može odnositi niti na drugu uvredu koja nije upućena "istom prilikom". Iz opisa djela u protutužbi mora biti vidljivo da je uvreda počinjenja u istoj prilici.

"Naime, prvostupanjski je sud odbacio protutužbu privatnog tužitelja J. O. na temelju odredbe čl.355. st. 1. toč. 3. ZKP/08. u vezi st. 1. toč. 4. ZKP/08 u vezi čl. 452. toč. 6. ZKP/08 iz razloga što se inkriminacije u protutužbi privatnog tužitelja J. O. za koje tereti kao okrivljenika S. N. ne odnose na inkriminacije koje bi bile iznijete istom prilike kao i inkriminacije S. N. kao privatnog tužitelja, nisu iznijete ni u istom mediju te da postoji određeni vremenski razmak, dakle jer ne proizlazi da bi privatni tužitelj uvrijedio okrivljenika istom prilikom. Prema odredbi čl. 61. st. 2. ZKP/08 u slučaju kada je podignuta privatna tužba zbog kaznenog djela uvrede, okrivljenik može do završetka rasprave i poslije proteka roka iz stavka 1. ovog članka, podignuti tužbu protiv tužitelja koji ga je uvrijedio istom prilikom (protutužba). Termin "istom prilikom" podrazumijeva da se radi o uvredama koje su neposredno prethodile jedna drugoj i izgovorene su u minimalnom vremenskom razmaku. Ne mora se raditi o uzvraćanju uvrede, iako je u pravilu to slučaj, ali se ne može odnositi niti na drugu uvredu koja nije upućena "istom prilikom". Iz opisa djela u protutužbi mora biti vidljivo da je uvreda počinjenja u istoj prilici. Dakle, protivno mišljenju žalitelja, sadržajna i tematska korelacija i eventualni vremenski kontinuitet nisu dovoljne da bi se radilo o uvredama izgovorenim "istom prilikom" već se mora raditi o uzvraćenoj uvredi. Takav zaključak proizlazi i iz čl. 147. st. 3. KZ/11 prema kojoj odredbi u situaciji kada uvrijeđeni uzvrati uvredu, sud može oba počinitelja osloboditi kazne. Budući da su predmetom privatne tužbe objave okrivljenog J. O. na Facebook stranici "za bolji S. i S." od 30. lipnja, 4., 11., 22. i 25. srpnja te 2. 5. . 23., 29., i 31. kolovoza 2020., a predmetom protutužbe izjave B. N. za portal e V. 18.10. 2020., za G. O. S. u prosincu 2020. i za R. t. 20. travnja 2021., sud prvog stupnja pravilno je zaključio da se ne radi o uvredama izgovorenim "istom prilikom".

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-67/2023-3 od 7. ožujka 2023.

35

OPTUŽNICA ISPRAVLJENA NAKON PROTEKA ROKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 55.

Kada oštećenik kao tužitelj novu, ispravljenu optužnicu objektivno nije mogao podići u roku koji mu je bio određen rješenjem optužnog vijeća iz razloga koji se ne mogu pripisati njegovoj krivnji, već propustu suca istrage koji predložene dokazne radnje nije proveo u tom roku, valja smatrati da je oštećenik kao tužitelj novu, ispravljenu optužnicu podnio pravodobno jer propust suda ne smije ići na štetu stranke.

"Tako iz stanja spisa proizlazi da je prvotna optužnica, rješenjem optužnog vijeća prvostupanjskog suda broj Kov-221/19-13 od 2. listopada 2020., bila vraćena žalitelju radi boljeg razjašnjenja stvari, te mu je naloženo da sucu istrage podnese prijedlog za provođenje dokaznih radnji. Istim rješenjem mu je naloženo da novu, ispravljenu optužnicu podigne u roku od tri mjeseca.

Nadalje, iz podataka u spisu proizlazi da je oštećenik kao tužitelj navedeno rješenje primio 22. listopada 2020., dok je novu, ispravljenu optužnicu podnio 6. listopada 2021., a na temelju kojih činjenica prvostupanjski sud zaključuje da je nova optužnica podignuta izvan roka koji je žalitelju bio određen citiranim rješenjem. Takva činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda su doduše točna, međutim, žalitelj s pravom smatra da sud prvog stupnja pritom nije imao u vidu činjenice koje govore o tome da je po primitku citiranog rješenja, dana 2. studenog 2020. sucu istrage Županijskog suda u Varaždinu podnio prijedlog za provođenje naloženih mu dokaznih radnji, koje dokazne radnje su, međutim, provedene tek u rujnu 2021., a o čemu je od strane suca istrage obaviješten dopisom od 23. rujna 2021. u kojem je upućen da u roku od 8 dana od primitka te obavijesti podnese optužnicu prvostupanjskom sudu.

Iz navedenog je potpuno jasno i očito da oštećenik kao tužitelj, novu, ispravljenu optužnicu objektivno nije niti mogao podići u roku koji mu je bio određen rješenjem optužnog vijeća broj Kov-221/19-13 od 2. listopada 2020., i to iz razloga koji se ne mogu pripisati njegovoj krivnji, već propustu suca istrage koji predložene dokazne radnje nije proveo promptno. Budući da po stavu ovog žalbenog suda propust suda ne smije ići na štetu stranke, to u konkretnom slučaju valja smatrati da je oštećenik kao tužitelj novu, ispravljenu optužnicu podnio pravodobno.

5. Slijedom svega navedenog, žalitelj je u pravu kada u žalbi smatra da je prvostupanjski sud u konkretnom slučaju nepravilno primijenio odredbu iz čl. 344. st. 2. u svezi čl. 356. st. 3. ZKP/08-22 a što je utjecalo na pravilnost pobijane odluke, čime je ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08-22.

6. Budući da je žalba oštećenika kao tužitelja osnovana to je pobijano rješenje na temelju čl. 494. st. 3. t. 3. ZKP/08-22 valjalo ukinuti, a kako je to i odlučeno u izreci ove odluke."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-361/2022-4 od 19. listopada 2022.

36

MJERE OPREZA I SAMOSTALNE MJERE OPREZA -TRAJANJE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 98. stavak 1. točka 7

Članak 98 a.

Prema analognom tumačenju odredaba ZKP/08, samostalne mjere opreza jednako kao i mjere opreza određene zbog postojanja okolnosti iz članka 123. stavka 1. točke 1. i 3. ZKP/08 mogu trajati dok za njima postoji potreba jer odredbom članka 98.a ZKP/08 nije propisano nešto drugo od onoga propisanoga u članka 98. stavka 6. ZKP/08.

"No, podnijeta žalba dala je povoda za ispitivanje pobijanog rješenja po službenoj dužnosti u naprijed označenom smislu, kojim ispitivanjem je utvrđeno da je istekao maksimalni rok trajanja mjera opreza iz čl. 98. st. 6. ZKP/08. Naime, mjere opreza koje su određene zbog postojanja okolnosti iz čl. 123. st. 1. toč. 1. i 3. ZKP/08 mogu trajati dok za njima postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude. U konkretnom je slučaju presuda K-157/2022-38 od 20. srpnja 2022. postala pravomoćna donošenjem presude Županijskog suda u Zagrebu broj Kž-951/2022-3 od 27. rujna 2022., a izvršna 22. prosinca 2022. (što je utvrđeno provjerom u kaznenom kancelu Općinskog suda u Čakovcu). Ovaj rok trajanja mjera opreza primjenjuje se i na rok trajanja samostalnih mjera opreza jer odredbom čl. 98.a ZKP/08 nije propisano nešto drugo od onoga propisanoga u čl. 98. st. 6. ZKP/08. Slijedom navedenoga, zbog proteka maksimalnog roka, ukinute su samostalne mjere opreza izrečene optuženiku pobijanim rješenjem. S obzirom da prema podacima iz spisa mjera opreza iz čl. 98. st. 2. toč. 7. ZKP/08 nije izvršena jer od optuženika nije oduzeta osobna iskaznica za koju je optuženik prijavio gubitak, ne postoji potreba određivanja daljnjeg postupanja s istom."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-648/2022-4 od 10. siječnja 2023.

37

ISTRAŽNI ZATVOR ZAMIJENJEN JAMSTVOM - JAMSTVO I MJERA OPREZA PRIVREMENOG ODUZIMANJA ISPRAVA ZA PRIJELAZ DRŽAVNE GRANICE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 98.

Članak 102. stavak 1.

Članak 123. stavak 1. točka 1.

U situaciji kada okrivljenik osim državljanstva Republike Hrvatske ima državljanstvo Bosne i Hercegovine gdje je rođen i za koju je poslovno vezan, a u Republici Hrvatskoj ima nekretnine koje iznajmljuje, jamstvo u iznosu od 100.000,00 eura uz okrivljenikovo obećanje da se neće kriti i da bez odobrenja suda neće napustiti svoje boravište, u dovoljnoj je mjeri adekvatna i primjerena mjera za preveniranje opasnosti

od bijega te predstavlja dostatnu garanciju da okrivljenik tijekom boravka na slobodi neće postati nedostupan tijelima kaznenog progona Republike Hrvatske.

"Naime, u odnosu na istražno-zatvorsku osnovu iz čl. 123. st. 1. toč. 1. ZKP/08, suprotno žalbenim navodima okrivljenika, sutkinja istrage pravilno i osnovano navodi da činjenice da okrivljenik ima, osim državljanstva Republike Hrvatske, i državljanstvo Bosne i Hercegovine gdje je rođen i za koju je poslovno vezan, jer u Bosni i Hercegovini ima vlastitu veterinarsku stanicu zbog koje većinu vremena provodi u Bihaću gdje ima kuću, predstavljaju osobite okolnosti koje upućuju na realnu bojazan da bi okrivljenik mogao napustiti teritorij Republike Hrvatske i otići živjeti u Bosnu i Hercegovinu za koju je poslovno vezan i na taj način postati nedostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, tim više što Bosna i Hercegovina samo iznimno izručuje svoje državljane drugim državama radi vođenja kaznenog postupka, i to bez obzira što okrivljenik i u Republici Hrvatskoj ima nekretnine, koje iznajmljuje kako sam navodi i što je ovlastio drugu osobu da zastupa njegovo trgovačko društvo odnosno veterinarsku stanicu. Stoga nije u pravu okrivljenik kada žalbom osporava utvrđenje postojanja opasnosti od bijega.

(...) prema ocjeni ovog suda mjera opreza privremenog oduzimanja isprave za prijelaz državne granice tj. oduzimanje hrvatske osobne iskaznice koja se sugerira žalbom nije adekvatna za preveniranje navedene opasnosti, s obzirom na ranije navedene okolnosti koje upućuju na postojanje opasnost od bijega, tim više što okrivljenik osim isprava Republike Hrvatske ima i isprave izdane od strane Bosne i Hercegovine, s kojima također može napustiti teritorij Republike Hrvatske. Zbog navedenih razloga je prema ocjeni ovog suda jamstvo u iznosu od 100.000,00 eura uz okrivljenikovo obećanje da se neće kriti i da bez odobrenja suda neće napustiti svoje boravište adekvatnija i primjerenija mjera za preveniranje opasnosti od bijega, te predstavlja dostatnu garanciju da okrivljenik tijekom boravka na slobodi neće postati nedostupan tijelima kaznenog progona Republike Hrvatske. Što se tiče visine jamstva, isto sud ocjenjuje primjerenom težini kaznenih djela za koje se okrivljenik tereti te o osobnim okolnostima i imovnom stanju okrivljenika (vlasnik kuće u Bihaću, vikendice na Viru, kuće na Varaždin Bregu i veterinarske stanice, otac dvoje djece koje uzdržava)."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II-319/2023-3 od 19. listopada 2023.

38

ISTRAŽNI ZATVOR ZAMIJENJEN MJERAMA OPREZA - ITERACIJSKA OPASNOST

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 98. stavak 1. i 2. točke 4.,5., i 10.

Članak 102. stavak 1.

Članak 123. stavak 1. točka 3.

Budući da je okrivljenik nakon inkriminiranih događaja u svibnju 2023. u kojima je na razini osnovane sumnje počinio kaznena djela prijetnje i tjelesne ozljede, ljetovao sa žrtvom na moru te do rujna 2023., kada je lišen slobode, nije činio radnje fizičkog nasilja prema žrtvi, a uzimajući u obzir preventivni učinak okrivljenikovog

dosadašnjeg boravka u istražnom zatvoru, istražno-zatvorsku osnovu iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08 moguće je prevenirati mjerama opreza i to: zabranom približavanja žrtvi na udaljenost manju od 100 metara, zabranom uspostavljanja i održavanja izravne i neizravne veze sa žrtvama i udaljenjem iz doma.

"Nadalje, što se tiče istražno-zatvorske osnove iz čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08 okrivljenik ukazuje na svoju prekršajnu i kaznenu neosuđivanost, te da je pogrešan i paušalan zaključak da je agresivna osoba koji se izvodi iz subjektivnih iskaza žrtava, odnosno presumptivnih svjedoka koji svoja saznanja crpe iz pričanja žrtava. Također ističe da je nakon navodno počinjenih kaznenih djela sa žrtvom na njezinu inicijativu i volju boravio na moru bez ikakvih incidentnih situacija. (...) suprotno žalbenim navodima sutkinja istrage pravilno utvrdila da i nadalje egzistira opasnost od ponavljanja istih ili istovrsnih kaznenih djela, odnosno od počinjenja kaznenog djela kojim je okrivljenik prijetio, bez obzira na okrivljenikovu dosadašnju kaznenu i prekršajnu neosuđivanost. Naime, iz obrane okrivljenog i iskaza žrtve S. K. nesporno proizlazi da je došlo do određenih problema u njihovom bračnom odnosu, koji su kulminirali inkriminiranim ponašanjem za koje je okrivljenik osnovano sumnjiv. Sam okrivljenik svoje postupke opravdava postupanjem u afektu izazvan, po njegovom mišljenju, neprimjerenim ponašanjem žrtve. Kad se navedenim činjenicama doda očito postojanje imovinskog spora između okrivljenika i žrtve S.K. u svezi bračne imovine te veća kriminalna količina za koju se okrivljenik tereti (brojnost kaznenih djela, brojnost inkriminiranih radnji i dulji inkriminirani period) suprotno žalbenim navodima okrivljenika pravilan je zaključak sutkinje istrage da postoji realna i predvidiva bojazan da bi okrivljenik mogao ponoviti ista ili istovrsna kaznena djela odnosno da bi mogao počinuti kazneno djelo kojim je prijetio. Stoga nije u pravu okrivljenik kada žalbom osporava utvrđenje postojanja iteracijske opasnosti.

Međutim, "u pravu je okrivljenik kada navodi da će se i sa mjerama opreza navedenim u točki II. izreke ovog rješenja, kojih se voljan pridržavati, moći prevenirati iteracijska opasnost. Naime, okrivljenik je osnovano sumnjiv da je kaznena djela tjelesne ozljede i prijetnje počinio u razdoblju od 16. ožujka 2023. do 21. svibnja 2023., dok je kazneno djelo nasilje u obitelji počinio u razdoblju od siječnja do 6. rujna 2023., s time da se radi o psihičkom nasilju. Nadalje, iz svjedočkih iskaz žrtve S. K. i njezine majke proizlazi, kako to osnovano ističe okrivljenik u žalbi, da su nakon inkriminiranih događaja u kojima je okrivljenik na razini osnovane sumnje počinio kaznena djela prijetnje i tjelesne ozljede tijekom mjeseca srpnja okrivljenik i žrtva zajedno ljetovali na moru, s time da je okrivljenik lišen slobode 7. rujna 2023. Dakle, u razdoblju od 21. svibnja 2023. pa do lišenja slobode okrivljenik nije činio radnje fizičkog nasilja prema žrtvi. Uzimajući u obzir navedena činjenična utvrđenja, zatim preventivni učinak okrivljenikovog dosadašnjeg boravka u istražnom zatvoru, te spremnost okrivljenika da se pridržava naloženih mjera opreza, prema ocjeni ovog suda opasnost od ponavljanja kaznenih djela moguće je prevenirati naloženim mjerama opreza.

Stoga slijedom navedenog, uvažavajući odredbu čl. 95. st. 1. ZKP/08, kojom je propisana obaveza suda i drugih državnih tijela da pri odlučivanju o mjerama osiguranja prisutnosti okrivljenika i drugim mjerama opreza po službenoj dužnosti paze da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom, ovaj sud smatra da istražni zatvor produljen po osnovama iz čl. 123. st. 1. toč. 1. i 3. ZKP/08 više nije nužna mjera, već se ista svrha može učinkovito osigurati jamstvom i naloženim mjerama opreza."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II-319/2023-3 od 19. listopada 2023.

39

ISTRAŽNI ZATVOR - NAČELO RAZMJERNOSTI

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 122. stavak 2.

Trajanje istražnog zatvora i izdržavanje kazne zatvora u drugim postupcima bez utjecaja su na mogućnost određivanja i trajanja istražnog zatvora u konkretnom predmetu, a time i na načelo razmjernosti.

"Žalitelj tako tvrdi da je određivanjem mjere istražnog zatvora povrijeđeno načelo razmjernosti iz razloga jer je kontinuirano lišen slobode od 24. rujna 2019. kada je izručen iz SR Njemačke u R. Hrvatsku, pri čemu je u tom vremenu izdržao i jednu zatvorsku kaznu u Kaznionici u Lepoglavi. (...)

Suprotno od navoda žalbe određivanjem istražnog zatvora protiv optuženika nije došlo do povrede načela razmjernosti u smislu čl. 122. st. 2. ZKP/08. Ovo iz razloga jer je u konkretnom predmetu broj K-320/2012 optuženiku pobijanim rješenjem određen istražni zatvor koji traje od 24. prosinca 2021., dakle ukupno do drugostupanjske sjednice 10 dana. Trajanje istražnog zatvora u drugim postupcima, odnosno izdržavanje kazne zatvora bez utjecaja su na mogućnost određivanja i trajanja istražnog zatvora u konkretnom predmetu. Naime, iako takvu situaciju ne uređuje ZKP/08, o navedenome postoji usklađena sudska praksa istaknuta u rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj II Kž-343/2015-4. Iz citirane odluke i odluka citiranih u istoj proizlazi da se u istražni zatvor u konkretnom predmetu ne može pribrajati vrijeme trajanja istražnog zatvora iz paralelnog postupka, pa niti vrijeme provedeno na izdržavanju kazne u paralelnom postupku. Iz navedenih razloga nije osnovan žalbeni prigovor žalitelja o povredi načela razmjernosti u konkretnom kaznenom postupku. Na konkretnu situaciju nije primjenjiva činjenična situacija iz presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Šebalj protiv Hrvatske od 28. lipnja 2011. (zahtjev broj 4429/09) u kojem predmetu Europski sud za ljudska prava utvrđuje povredu čl. 5. st. 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u vezi sukcesivnog trajanja istražnog zatvora protiv podnositelja u paralelnim kaznenim postupcima, ali iz razloga jer o tome nema odgovarajuće ustaljene sudske prakse. U međuvremenu se ustalila sudska praksa, kako je to naprijed istaknuto, prema rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj II Kž-343/2015-4, koje se odnosi na činjenično identičnu situaciju kao u konkretnom predmetu."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-621/2021-4 od 4. siječnja 2022.

40

ISTRAŽNI ZATVOR - PODACI O SANKCIJAMA IZREČENIH MALOLJETNICIMA - ITERACIJSKA OPASNOST

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 123. stavak 1. točka 3.

Pravilnik o evidenciji odgojnih mjera (Narodne novine, broj: 141/2011)

Članak 1.

Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje (Narodne novine, broj: 133/12)

Prilikom odlučivanja o istražnom zatvoru dopušteno je korištenje podataka o ranijim maloljetničkim kaznenim postupcima vođenim protiv okrivljenika jer se o takvim podacima vodi evidencija kod ministarstva nadležnog za socijalnu skrb za područje Republike Hrvatske (članak 1. Pravilnika o evidenciji odgojnih mjera), a prema članku 4. stavka 4. Zakona o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, te članku 10. stavka 1. spomenutog Pravilnika mogu se dati na uvid državnom odvjetništvu i sudu u svrhu provođenja kaznenog postupka prema evidentiranoj osobi.

"Stoga, nije u pravu žalitelj kada osporava mogućnost korištenja podataka o ranijim maloljetničkim kaznenim postupcima vođenim protiv okrivljenika, pogrešno držeći da se time vrijeda Ustavna i Konvencijska presumpcija nedužnosti, jer nakon izvršenja odgojne mjere, automatizmom nastupa rehabilitacija. Upravo suprotno, podaci o ranijoj evidentiranosti okrivljenika koji je kao maloljetnik zbog počinjenja i nasilnih i imovinskih kaznenih djela bio sudionikom maloljetničkih kaznenih postupaka, bile su mu izrečene odgojne mjere i to dvije najteže odgojne mjere i po sadržaju i po trajanju, pa je nedugo nakon otpuštanja iz odgojnog zavoda, ponovio jedno od težih kaznenih djela, za koje je osnovano sumnjiv, ukazuju na potrebu određivanja istražnog zatvora protiv njega po osnovi iz čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08. Podaci o izrečenim i izvršenim odgojnim mjerama, kaznenim djelima za koje su izrečene i nedavni otpust s izvršavanja odgojne mjere ukazuju na kontinuitet u kriminalnom ponašanju okrivljenika, na kojega izrečene i izvršene mjere, više nego očito, nisu djelovale dovoljno odvraćajuće. Na mogućnost određivanja mjera opreza umjesto istražnog zatvora odgovoreno je negativno u pobijanom rješenju (odlomak 8. obrazloženja). Stoga nije osnovana žalba okrivljenika po ovoj žalbenoj osnovi."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II-200/2022-3 od 20. rujna 2022.

41

ISTRAŽNI ZATVOR ZAMIJENJEN MJERAMA OPREZA – ITERACIJSKA OPASNOST

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 123. stavak 1. točka 3.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 311.

U odnosu na kazneno djelo neizvršavanja sudske odluke, u bitnome počinjenog na način da je optuženik upravljao osobnim automobilom za vrijeme trajanja sigurnosne mjere zabrane upravljanja motornim vozilo, kazneno djelo protiv sigurnosti prometa

na cestama ne može se smatrati istovrsnim, odnosno sličnim kaznenim djelom pa nisu ispunjeni pretpostavke za određivanje istražnog zatvora zbog postojanja opasnosti od ponavljanja kaznenog djela neizvršavanja sudske odluke.

"Državni odvjetnik u žalbi osporava pravilnost zaključka prvostupanjskog suda prema kojem u konkretnom slučaju ne postoje osobite okolnosti koje upućuju na opasnost od ponavljanja djela (istražno-zatvorska osnova iz čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP/08), pri čemu konkretno upire na podatke i činjenice koje govore o tome da je optuženik upravljajući motornim vozilom izazvao niz prometnih nesreća, između ostalog i pod utjecajem alkohola, te drži da je riječ o takvim okolnostima koje upućuju na postojanje realne i objektivno predvidive opasnosti da bi boravkom na slobodi mogao počinuti novo kazneno djelo protiv sigurnosti prometa.

7.1. Vezano za takve žalbene tvrdnje, ovaj žalbeni sud prije svega primjećuje da se optuženik u ovom postupku ne tereti zbog kaznenog djela protiv sigurnosti prometa, već zbog počinjenja kaznenog djela neizvršavanja sudske odluke iz čl. 311. st. 1. u svezi st. 2. KZ/11, u bitnome počinjenog na način da je upravljao osobnim automobilom za vrijeme trajanja sigurnosne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom koja mu je bila izrečena pravomoćnom i izvršnom presudom Općinskog suda u Čakovcu broj Kmp-36/2019-11 od 13. siječnja 2021. S time u svezi, prvostupanjski sud pravilno uočava da je 17. veljače 2022. protekao rok izvršenja navedene sigurnosne mjere, a na temelju čega izvodi pravilan zaključak da u konkretnom slučaju više ne postoji opasnost da bi optuženik mogao ponoviti isto ili istovrsno kazneno djelo kao ono za koje se tereti u ovom postupku.

Pritom dodatno valja napomenuti da se u odnosu na citirano kazneno djelo za koje se optuženik tereti u ovom postupku, kaznena djela protiv sigurnosti prometa na cestama, a na koja državni odvjetnik upire u žalbi, ne mogu smatrati istovrsnim, odnosno sličnim kaznenim djelima. Naime, kazneno djelo neizvršenja sudske odluke iz čl. 311. KZ/11 propisano je u Glavi XXIX – kaznena djela protiv pravosuđa, dok su kaznena djela na koja u žalbi upire državni odvjetnik propisana u Glavi XXII – kaznena djela protiv sigurnosti prometa.

7.2. Stoga žalba državnog odvjetništva zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja nije osnovana."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-379/2022-6 od 24. kolovoza 2022.

42

ISTRAŽNI ZATVOR ZAMIJENJEN MJERAMA OPREZA – ITERACIJSKA OPASNOST

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 123. stavak 1. točka 1.

Nisu ispunjene pretpostavke za postojanje istražno-zatvorske osnove iz članka 123. stavka 1. točke 1. ZKP/08 kada je okrivljenik uredno pozvan na adresi prijavljenog boravišta, a pozivu se nije odzvao niti je obavijestio policijskog istražitelja o razlozima neodazivanja, nakon čega je po prijedlogu državnog odvjetnika sutkinja istrage izdala dovedbeni nalog koji policija nije uspjela realizirati, uz pojašnjenje da okrivljenik nije

zatečen na adresi boravišta te policija nije uspjela doći do saznanja gdje se isti nalazi. Ova istražno-zatvorska osnova podrazumijeva utvrđenje postojanja osobitih okolnosti koje upućuju na zaključak da se okrivljenik krije, a konkretne okolnosti upućuju na zaključak da dovođenje nije uspjelo zbog toga jer okrivljenik nije zatečen na adresi.

"Za primjenu navedene odredbe potrebno je utvrđenje postojanja osobitih okolnosti koje upućuju da se okrivljenik krije, što konkretne okolnosti jednostavno ne predstavljaju, već upućuju na zaključak da dovođenje nije uspjelo zbog toga jer okrivljenik nije zatečen na adresi. Za postojanje istražno zatvorskog razloga iz čl. 123. st. 1. toč. 1. ZKP/08 bilo je potrebno poduzeti daljnje radnje provjere na temelju dostupnih registara osoba u pogledu prebivališta ili boravišta okrivljenika, daljnje policijske radnje radi utvrđivanja da li okrivljenik stvarno boravi na prijavljenoj adresi uz eventualnu primjenu odredbe čl. 565. ZKP/08, ako su ispunjene pretpostavke za poduzimanje te radnje, a bilo je moguće i jednostavno postupanje po čl. 169. st. 3. u vezi čl. 97. st. 6. ZKP/08. Navedene mjere, kao blaže mjere, odnosno prethodno potrebne provjere nužno je poduzeti radi utvrđivanja postojanja istražno zatvorskog razloga iz čl. 123. st. 1. toč. 1. ZKP/08.

6. Slijedom navedenoga, pobijano rješenje je prihvaćanjem žalbe okrivljenika, preinačeno i ukinuto na temelju čl. 494. st. 3. toč. 3. ZKP/08, bez potrebe ponovljenog odlučivanja."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II-32/2023-3 od 27. siječnja 2023.

43

ISTRAŽNI ZATVOR UKINUT - U PRIJEDLOGU ZA IZRICANJE MALOLJETNIČKE SANKCIJE NIJE OPISANA OSNOVANA SUMNJA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 123. stavak 1. točka 5.

Zakon o sudovima za mladež (Narodne novine, broj: 84/11, 143/12, 148/13, 56/15 i 126/19, dalje: ZSM)

Nema osnovane sumnje da bi maloljetnik kao supočinitelj sudjelovao u počinjenju kaznenog djela iz članka 231. stavka 1. KZ/11 razbojničke krađe jer njegovo supočiniteljstvo nije opisano u činjeničnom opisu prijedloga državnog odvjetnika. Naime, ulazak u kuću i stajanje pored žrtve koja spava ne predstavlja radnju počinjenja kaznenog djela razbojničke krađe iz članka 231. stavka 1. KZ/11 dok nije opisano u čemu se sastoji bitan doprinos počinjenju kaznenog djela u pitanju, različit od radnje počinjenja, u smislu da drugi okrivljenik ne bi poduzeo radnju počinjenja kaznenog djela bez opisane radnje maloljetnika (čuvanje straže, spremnost primijeniti silu ako to zatreba, psihološko podržavanje počinitelja i sl.). Prema navedenom ne postoji osnovna pretpostavka za određivanje istražnog zatvora.

"Pobijanim rješenjem suda prvog stupnja, na temelju čl. 67. st. 2. Zakona o sudovima

za mladež ("Narodne novine" broj: 84/11., 143/12., 148/13., 56/15. i 126/19., dalje ZSM), a po zakonskoj osnovi iz čl. 123. st. 1. toč. 5. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 80/22., dalje: ZKP/08), protiv mlađeg maloljetnika L. O. određen je istražni zatvor.

(...)

Ostavljajući po strani navedenu žalbenu argumentaciju, valja reći da iz činjeničnog opisa kaznenog djela u prijedlogu za izricanje maloljetničke sankcije ne slijedi da bi maloljetnik bio osnovano sumnjiv za supočiniteljstvo kaznenog djela razbojničke krađe iz čl. 231. st. 1. KZ/11. Naime, njegova radnja počinjenja djela opisana je kao "prišao imenovanoj koja je spavala te stajao pored nje" za vrijeme dok je M. O. poduzeo radnju krađe i primjene sile prema žrtvi K. H.. U činjeničnom opisu je naznačeno da je tu radnju maloljetnik poduzeo s ciljem da se domogne novca i da je maloljetnik s M. O. zadržao sav novac pronađen otuđenjem novčanika. No, niti ovime nije opisano maloljetnikovo sudjelovanje u radnji počinjenja kaznenog djela, a niti bitan doprinos počinjenju kaznenog djela. Naime, ulazak u kuću i stajanje pored žrtve koja spava ne predstavlja radnju počinjenja predmetnog kaznenog djela, dok nije opisano u čemu se sastoji bitan doprinos počinjenju kaznenog djela u pitanju, različit od radnje počinjenja, u smislu da M.O. ne bi poduzeo radnju počinjenja kaznenog djela bez opisane radnje maloljetnika (čuvanje straže, spremnost primijeniti silu ako to zatreba, psihološko podržavanje počinitelja i sl.). Stoga, jednostavno nema osnovane sumnje da bi maloljetnik sudjelovao u počinjenju kaznenog djela razbojničke krađe, kao supočinitelj, jer njegovo supočiniteljstvo nije opisano u činjeničnom opisu prijedloga državnog odvjetnika.

7. U opisanom je smislu osnovana žalba branitelja maloljetnika, a kako ne postoji osnovna pretpostavka za određivanje istražnog zatvora, postojanje osnovane sumnje da je maloljetnik počinio kazneno djelo, valjalo je prihvaćanjem žalbe branitelja maloljetnika, ukinuti pobijano rješenje na temelju čl. 494. st. 2. toč. 3. ZKP/08, bez potrebe ponovnog odlučivanja."

Županijski sud u Varaždinu, Kžm-29/2023-4 od 27. listopada 2023.

44

OSLOBOĐENJE OPTUŽENIKA OD PLAĆANJA TROŠKOVA KAZNENOG POSTUPKA NAKON PRAVOMOĆNOSTI PRESUDE - ZAHTEJEV NIJE OSNOVANA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 148. stavak 6.

Kada osuđena osoba traži oslobođenje od plaćanja troškova kaznenog postupka nakon što je o takvom zahtjevu već odlučivano, u zahtjevu mora navesti nove okolnosti u odnosu na svoje imovinsko stanje, a ne ponavljati one okolnosti koje su već bile razmatrane u okviru ranije odluke o tom pitanju.

Pobijanim rješenjem odbijena je zamolba osuđenice za oslobođenje od obveze naknade troškova kaznenog postupka.

"(...) U odnosu na loše imovinsko stanja, prema odredbi čl. 148. st. 6. ZKP/08, da bi

došlo do naknadnog oslobođenja od plaćanja troškova kaznenog postupka, mora se raditi o okolnostima iz kojih proizlazi da bi se loše imovno stanje osuđenice dodatno pogoršalo nakon donošenja odluke kojim je već djelomično oslobođena plaćanja troškova. Dakle, prema citiranoj zakonskoj odredbi ZKP/08, kada osuđena osoba traži oslobođenje od plaćanja troškova kaznenog postupka u većoj mjeri nego što joj je to već omogućeno, razlozi na kojima temelji svoj zahtjev moraju biti novi, odnosno ne može se raditi o okolnostima koje su već bile razmatrane prilikom donošenja prethodne odluke o visini obveze podmirenja troškova kaznenog postupka.

7.1. Osuđenoj M. K. je presudom broj K-14/2018-32 od 18. lipnja 2019., pravomoćnoj 12. veljače 2020., a izvršnoj 10. ožujka 2020., kojom je proglašena krivom za kazneno djelo iz čl. 246. st. 2. u svezi st. 1. KZ/11 u svezi čl. 52. KZ/11, naloženo djelomično podmiriti troškove kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19.). Pritom je o visini troškova paušala i troškova vještačenja odlučeno navedenom presudom, dok je o visini troškova braniteljice po službenoj dužnosti odlučeno rješenjem naslovnog suda prvog stupnja broj K-14/2018-61 od 1. lipnja 2020., koje je postalo pravomoćno 21. travnja 2021. kad je potvrđeno drugostupanjskim rješenjem broj Kv II-57/2021-4. I prema stavu ovog drugostupanjskog vijeća, odlučujući o osnovanosti novog zahtjeva osuđenice da je se u cijelosti oslobodi plaćanja navedenih troškova kaznenog postupka, prvostupanjsko vijeće pravilno je pod toč. 4. pobijanog rješenja utvrdilo i zaključilo da su sve okolnosti na kojima osuđenica temelji predmetni zahtjev, a to su u bitnom nemogućnost zaposlenja zbog vođenja kaznenog postupka, teško bolestan suprug, vraćanje pozajmica i drugi troškovi proizašli zbog osude u predmetnom kaznenom postupku, već bile uzete u obzir prilikom donošenja spomenute prvostupanjske pravomoćne presude te je zbog njih i djelomično oslobođena plaćanja troškova kaznenog postupka. Predvidive posljedice istaknutih okolnosti zbog njihove dugotrajnosti koje u većoj mjeri ne premašuju očekivane troškove, a kao što su promjena medicinske terapije kod supruga koju osuđenica pritom ne dokumentira te uobičajeni svakodnevni životni troškovi, nisu nove okolnosti jer se kao cjelina imaju u vidu prilikom razmatranja navedenih okolnosti. Isto tako nove okolnosti ne predstavljaju ni predviđanja osuđenice o budućim sudskim postupcima proizašlih zbog činjenice što je proglašena krivom u predmetnom kaznenom postupku.

7.2. Dakle, sve okolnosti lošeg imovinskog stanja koje je osuđenica navela u zahtjevu i ponovila u žalbi, a prvostupanjsko vijeće je iste iznijelo pod toč. 2. pobijanog rješenja, nisu novi razlozi u smislu čl. 148. st. 6. ZKP/08, koji uvjet mora biti ispunjen da bi se osuđenicu oslobodilo od plaćanja troškova postupka."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II - 162/2022 od 24. kolovoza 2022.

45

**SVOJSTVO ŽRTVE KOD KAZNENOG DJELA PROUZROČENJA STEČAJA -
OVLAŠTENJE ZA PREUZIMANJE KAZNENOG PROGONA**

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 55.

Članak 202. stavak 11. i 12.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11),

Članak 249. stavak 1.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj: 11/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/08, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12, 68/13 i 110/15, dalje: ZTD),

Članak 626. stavak 1. točka 2. u svezi stavka 2.

U smislu odredbe članka 202. stavka 11. u vezi stavka 12. ZKP/08 žrtvom - oštećenikom kaznenog djela smatra se samo fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih ljudskih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. S obzirom da iz zakonskih obilježja kaznenog djela prouzročenja stečaja djela proizlazi da samim počinjenjem istog za vjerovnike ne nastupa šteta, već samo potencijalna opasnost od njezinog nastanka ukoliko vjerovnici u naknadno otvorenom stečajnom postupku neće moći naplatiti svoja potraživanja, oštećenik kao tužitelj nema svojstvo oštećenika - žrtve, a time niti ovlaštenje za preuzimanje kaznenog progona.

"Polazeći sada od suštine i smisla kaznenih djela za koja žalitelj u predmetnoj optužnici tereti okrivljenike, te njihovih zakonskih obilježja, prvostupanjski sud s pravom smatra da žalitelj u ovom slučaju nema svojstvo žrtve - oštećenika u smislu ranije citirane odredbe iz čl. 202. st. 11. u svezi st. 12. ZKP/08-22.

Okrivljenici se u optužnici terete za modalitet počinjenja kaznenog djela iz čl. 626. st. 1. toč. 2. u svezi st. 2. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" broj: 11/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/08., 146/08., 137/09., 125/11., 111/12., 68/13. i 110/15, dalje skraćeno: ZTD), koje čine osobe pobliže navedene u čl. 626. st. 1. toč. 2. ZTD-a kada u slučaju da je društvo nesposobno za plaćanje ili je prezaduženo ne zatraže otvaranje stečajnog postupka, te za modalitet počinjenja kaznenog djela iz čl. 249. st. 1. KZ/11 koji ostvaruje onaj tko u suprotnosti s urednim i savjesnim gospodarenjem umanju imovinu koja bi činila stečajnu masu i time izazove prezaduženost ili nesposobnost za plaćanje, odnosno onaj tko umanju imovinu koja bi činila stečajnu masu u stanju prezaduženosti ili nesposobnosti za plaćanje koja prijeto ili je nastupila.

Po stavu ovog žalbenog suda iz takvih zakonskih obilježja citiranih kaznenih djela proizlazi da samim počinjenjem istih za vjerovnike ne nastupa šteta, već samo potencijalna opasnost od njezinog nastanka, ukoliko vjerovnici u naknadno otvorenom stečajnom postupku neće moći naplatiti svoja potraživanja, a to bi mogli, da je stečajni postupak otvoren kada su se za to stekli zakonski uvjeti, odnosno da prethodno nije umanjena imovina društva koja bi činila stečajnu masu, a što je dovelo do prezaduženosti odnosno

nesposobnosti za plaćanje, odnosno da imovina koja bi činila stečajnu masu društva prethodno nije umanjena u stanju prezaduženosti ili nesposobnosti za plaćanje koja prijete ili je nastupila.

Prema tome iz navedenog slijedi da samim počinjenjem predmetnih kaznenih djela šteta za vjerovnike ne nastupa izravno, već eventualno posredno.

(...)

Stoga žalitelj nije u pravu kada u žalbi smatra da je sud prvog stupnja izveo pogrešan zaključak da on u ovom slučaju nema svojstvo oštećenika kao tužitelja, a slijedom čega nije u pravu niti kad u žalbi smatra pogrešnim zaključak prvostupanjskog suda prema kojem predmetna optužnica nije podignuta od strane ovlaštenog tužitelja."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-370/2022-4 od 28. rujna 2022.

46

TROŠKOVI OPUNOMOĆENIKA OŠTEĆENIKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 54.

Članak 145. stavak 2. točka 8.

Članak 148. stavak 1. i 3.

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine, broj 142/12, 103/14, 118/14, 107/15 – dalje: Tarife)

Tbr. 4. točka 8.

Pravilnik o naknadi troškova u kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 58/2012, 111/2012)

Članak 23. stavak 1.

Smislenim i logičkim tumačenjem Tbr. 4. točka. 8. Tarife, dovodeći istu u vezu s odredbama članka 54., članka 145. stavka 2. i 3. i članka 148. stavka 1. i 3. ZKP/08 te članka 23. stavka 1. Pravilnika, može se zaključiti da navedeni tarifni broj samo precizira visinu naknade opunomoćenika oštećenika kao tužitelja za konkretnu radnju zastupanja na raspravi, a ne isključuje i njegovo pravo na naknadu i za druge radnje, bez obzira što se to u Tarifi pojedinačno ne navodi. U slučaju osuđujuće presude obveznici naknade navedenih troškova su optuženici.

Žaliteljica pobija pravilnost rješenja ovog suda prvog stupnja u dijelu u kojem je osuđena V. B. obvezana oštećeniku platiti naknadu troškova za savjetovanja sa opunomoćenikom odvjetnikom prilikom davanja punomoći, za zastupanje oštećenika prilikom ispitivanja u B., za zastupanje prilikom ispitivanja oštećenika i svjedokinje M. B. te za zastupanje po opunomoćeniku na sjednici optužnog vijeća, s tvrdnjom da je takva odluka protivna odredbi Tbr. 4. točke 8. Tarife kojom je prema njezinom mišljenju propisano da odvjetnik ima pravo na nagradu samo za zastupanje oštećenika na raspravi. Budući da se u navedenim slučajevima nije radilo o zastupanju oštećenika na raspravi, žaliteljica smatra

da sukladno navedenoj odredbi Tarife oštećenik nema pravo potraživati naknadu troškova svog opunomoćenika po navedenim osnovama od osuđenice bez obzira na ishod kaznenog postupka.

"Protivno žalbenim navodima, i prema stavu ovog suda drugog stupnja, pobijana odluka o obveznicima naknade spornih troškova oštećeniku kao tužitelju je pravilna. Naime, osuđeni V. B. i N. L. su pravomoćnom presudom Županijskog suda u Varaždinu broj K-9/2017-188 od 31. svibnja 2019. proglašeni krivim za kazneno djelo ubojstva u pokušaju iz čl. 110. u vezi čl. 34. KZ/11 počinjenog na štetu H. B.. Prema čl. 148. st. 1. ZKP/08, kad sud okrivljenika proglašuje krivim, u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka, osim ako ne postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja troškova u cijelosti ili djelomično. Prema čl. 148. st. 3. ZKP/08 u presudi kojom je više okrivljenika proglašeno krivima sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće, odlučit će da svi okrivljenici solidarno podmire troškove, a kao što je odlučeno i pobijanim rješenjem. 5.1. Prema odredbi čl. 145. st. 2. toč. 8. ZKP/08 u troškove kaznenog postupka spadaju i nužni izdaci oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagrada i nužni izdaci njegova opunomoćenika. Prema stavu ovog drugostupanjskog vijeća, već iz citiranih odredaba ZKP/08 jasno je da oštećenik imao pravo na dosuđeni pobijani iznos, a da su osuđenici, na temelju kogentne odredbe čl. 148. st. 1. ZKP/08 obveznici podmirenje tih troškova. Nadalje, odredbom čl. 23. st. 1. Pravilnika o naknadi troškova u kaznenom postupku ("Narodne novine", broj: 58/2012, 111/2012) propisano je da se branitelju i opunomoćeniku koji su odvjetnici, nagrada i troškovi određuju na temelju odvjetničke Tarife. Međutim u odnosu na Tarifu valja istaći da je ista odlučujuća i regulira ugovorni odnos stranke i odvjetnika, dok se za odluke suda temelje odredbe zakona. Polazeći od citiranih odredbi ZKP/08, prema stavu ovog drugostupanjskog vijeća, odredba Tbr. 4. točke 8. Tarife kojom je propisano da odvjetniku koji zastupa oštećenog na raspravi u kaznenom postupku pripada 50% nagrade iz tog tarifnog broja, ne može se tumačiti na način naveden u žalbi, odnosno da bi navedena Tbr. 4. toč. 8. Tarifa isključivala mogućnost naknade troškova oštećeniku zastupanog po odvjetniku s osnova nagrade za zastupanje ako se ne radi o raspravi. Upravo suprotno, ovaj žalbeni sud smatra da se smislenim i logičkim tumačenjem citirane Tbr. 4. toč. 8. Tarife dovodeći ih u vezu s citiranih odredbi ZKP/08 i Pravilnika, može zaključiti da navedena odredba Tarife samo precizira visinu naknade opunomoćenika oštećenika kao tužitelja za konkretnu radnju zastupanja na raspravi, a ne isključuje i njegovo pravo na naknadu i za druge radnje, bez obzira što se to pojedinačno ne navodi. Svako drukčije tumačenje navedene Tarifne odredbe dovelo bi do krajnje neravnopravnosti u načinu i mogućnostima zastupanja oštećenika s jedne strane, a u odnosu na obranu okrivljenika s druge strane, što zasigurno nije intencija niti zakonodavca, niti sastavljača Tarife. Pritom se ukazuje i na odredbu čl. 54. ZKP/08 kojom je propisano da opunomoćenik oštećenika može biti samo odvjetnik. S obzirom da je zakonodavac takvom kogentnom normom propisao tko može biti zastupati oštećenika, dajući to pravo isključivo pravno stručnoj osobi, tad je logično za zaključiti da odvjetnik treba poduzimati sve radnje u korist oštećenika, a oštećenik ima pravo očekivati da će u slučaju povoljnog ishoda kaznenog postupka troškove za te radnje u cijelosti snositi osoba koja ih je uzrokovala, što je u slučaju osuđujuće presude, okrivljenik."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II - 31/2022 od 16. veljače 2022.

47

TROŠKOVI OPUNOMOĆENIKA OŠTEĆENIKA IZVAN SJEDIŠTA SUDA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 54.

Članak 145. stavak 2. točka 8.

Članak 148. stavak 1. i 3.

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine, broj 142/12, 103/14, 118/14, 107/15 – dalje: Tarife)

Tbr. 4. točka 8. i tbr. 45

S obzirom da je pravo u izboru branitelja neograničeno, što je izrijekom propisano Ustavom i zbog čega nema mjesta zakidanju branitelja u troškovima puta i izbivanju iz pisarnice koji su realno nastali, tad ni oštećenik, kao sudionik u tom istom kaznenom postupku, u ulozi koja mu je nametnuta postupanjem okrivljenika, ne može biti po tom pitanju degradiran u svojim pravima u izboru odvjetnika, tim više jer se u pravilu radi i o njegovom osjetljivom položaju kao žrtve. Drugačiji stav bi se jedino mogao zauzeti prilikom utvrđene moguće zlouporabe ili manipulacije u ostvarivanju ovog prava na izbor odvjetnika.

"Nije u pravu žaliteljica ni kad smatra da putni trošak opunomoćenika oštećenika za putovanje iz K. na rasprave u V. te u mjesto B. u svezi provođenja istrage, kao i trošak izbivanja iz pisarnice, ne mogu pasti na teret osuđenice, s obrazloženjem da u sjedištu suda u Varaždinu, kao nadležnog u ovom slučaju, postoje odvjetnici koji su mogli zastupati oštećenika. Kao argument za svoj stav žaliteljica se poziva na odluku Županijskog suda u Varaždinu, broj GŽ-883/08 čiji je stav prihvaćen u sudskoj praksi, prema kojem stranci u parničnom postupku pripada pravo na naknadu troškova vezanih uz zastupanje samo po odvjetniku iz mjesta sjedišta suda, dok se troškovi punomoćnika koji nije iz sjedišta suda stranci ne dosuđuju jer se smatraju nepotrebnim za vođenje parničnog postupka. 6.1. Takvo stajalište žaliteljice je pogrešno te ista pogrešno izjednačava ulogu i položaj opunomoćenika odvjetnika u parničnom postupku koji zastupa tuženika ili tužitelja sa procesnom ulogom i značajem punomoćnika oštećenika i žrtve u kaznenom postupku, a protivno je i Tbr. 45. Tarife. Naime, prema odredbi Tbr. 45. Tarife, odvjetniku za obavljanje poslova izvan sjedišta odvjetničke pisarnice pripada na ime putnih troškova naknada za prijevoz, te stvarni troškovi koje odvjetnik ima prilikom izbivanja iz odvjetničke pisarnice. Dakle, i Tarifa je predvidjela da odvjetnici prilikom pružanja odvjetničkih usluga izvan grada gdje se nalazi njihova pisarnica imaju pravo na naknadu troškova, jer isti samo po sebi razumljivo, svoju djelatnost mogu obavljati izvan mjesta svog ureda. Uzevši u obzir citirane odredbe ZKP/08 pod toč. 5.1. ovog rješenja, stav je ovog žalbenog vijeća kako se sudionicima u kaznenom postupku ne može ograničiti izbor odvjetnika samo na one koji imaju ured u sjedištu suda pred kojim se održava prvostupanjski postupak, jer iz različitih razloga, sudionici u postupku mogu se odlučiti na izbor odvjetnika iz drugih mjesta u državi, pa bi takvo njihovo pravo na izbor bilo zasigurno ograničeno spoznajom da ni u kom slučaju neće moći naplatiti stvarne troškove koje je njihov opunomoćenik imao zbog udaljenosti između mjesta odvjetničkog ureda i suda pred kojim je vođen prvostupanjski postupak. S obzirom da je pravo u izboru branitelja neograničeno, kako to izrijekom propisano Ustavom te nema mjesta zakidanju branitelja u

troškovima puta i izbivanju iz pisarnice koji su realno nastali, a kakav je stav zauzela sudska praksa u kaznenim postupcima, kako domaćim, tako i u praksi Europskog suda za ljudska prava, tad ni oštećenik, kao sudionik u tom istom kaznenom postupku, u ulozi koja mu je nametnuta postupanjem okrivljenika, može biti po tom pitanju degradiran u svojim pravima u izboru odvjetnika, to tim više jer se u pravilu radi i o njegovom osjetljivom položaju kao žrtve. Drugačiji stav bi se jedino mogao zauzeti prilikom utvrđene moguće zlouporabe ili manipulacije u ostvarivanju tog prava na izbor odvjetnika, a o čemu se u konkretnom slučaju ne radi jer je opunomoćenik oštećenika odvjetnik čije je sjedište ureda u Koprivnici, koje područje u pravnom segmentu spada u nadležnost Županijskog suda u Varaždinu pred kojim sudom se vodio predmetni kazneni postupak."

Županijski sud u Varaždinu, Kv II - 31/2022 od 16. veljače 2022.

48

TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA - PRESUDA O IZDAVANJU KAZNENOG NALOGA - PREINAKA PRESUDE U ODLUCI O TROŠKOVIMA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 145. stavak 1.

Članak 148. stavak 1.

Članak 486. stavak 1.

Prvostupanjski sud trebao je optuženika prilikom donošenja pobijane presude o izdavanju kaznenog naloga kojim ga je proglasio krivim za kazneno djelo za koje se teretio u optužnici, u skladu s odredbom iz članka. 148. stavka 1. ZKP/08 obvezati na nadoknadu svih troškova kaznenog postupka, a koji, osim paušalne svote obuhvaćaju i troškove vještačenja. Stoga je prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika, a na temelju ovlaštenja iz članka. 486. stavka 1. ZKP/08, pobijana presuda preinačena u odluci o troškovima kaznenog postupka na način da je optuženik obvezan nadoknaditi i trošak nesporno provedene dokazne radnje medicinskog vještačenja prije početka kaznenog postupka.

"Državni odvjetnik u žalbi s pravom ističe da je prvostupanjski sud optuženika, prilikom donošenja pobijane presude o izdavanju kaznenog naloga, kojim ga je proglasio krivim za kazneno djelo za koje se teretio u optužnici, u skladu s odredbom iz čl. 148. st. 1. ZKP/08, trebao obvezati na nadoknadu svih troškova kaznenog postupka, a koji, osim paušalne svote na čije plaćanje je sud prvog stupnja pobijanom presudom obvezao optuženika, obuhvaćaju i troškove vještačenja.

6.1. Naime, iz stanja spisa proizlazi kao nesporno da je u prethodnom postupku provedena dokazna radnja sudsko medicinskog vještačenja, te da je vještak nakon sačinjenog nalaza i mišljenja zatražio nagradu za obavljeno vještačenje u iznosi od 1.560,00 kuna, koja mu je, temeljem rješenja državnog odvjetništva od 31. siječnja 2022. (list 78 spisa) isplaćena.

6.3. Pritom valja primijetiti da prema odredbi iz čl. 145. st. 1. ZKP/08 u troškove kaznenog postupka, između ostalog, ulaze i izdaci za dokazne radnje prije početka

kaznenog postupka, dok je u odredbi iz čl. 148. st. 1. ZKP/08 propisano da će prvostupanjski sud kada optuženika proglasi krivim, u presudi mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka.

Prema tome, prvostupanjski sud je u situaciji kada optuženika proglašava krivim, dužan po službenoj dužnosti odlučiti o svim troškovima kaznenog postupka.

7. Budući da je prvostupanjski sud u pobijanoj presudio propustio optuženika obvezati na plaćanje troškova sudsko-medicinskog vještačenja u iznosu od 1.560,00 kuna, to je prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika, a na temelju ovlaštenja iz čl. 486. st. 1. ZKP/08, pobijana presuda preinačena u odluci o troškovima kaznenog postupka na način da je optuženik, uz paušalnu svotu, obvezan nadoknaditi i trošak vještačenja u iznosu os 1.560,00 kn (tisuću petsto šezdeset kuna), sve u roku od 15 dana od pravomoćnosti presude."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 171/2022-6 od 21. lipnja 2022.

49

KAZNENA PRIJAVA - KADA SE SMATRA DA JE PODNESENA - RAZLOG ZA ODBAČAJ OPTUŽENICE OŠTEĆENIKA KAO TUŽITELJA KOD KAZNENIH DJELA ZA KOJA SE POSTUPAK POKREĆE PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 204. stavak 1.

Članak 205. stavak 1.- 5.

Članak 355. stavak 1. točka 4.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 304. stavak 1.

O tome da djelatnici policije nisu usmene navode okrivljenice tretirali kao kaznenu prijavu već kao dojavu, odnosno obavijesti kojima ista prvenstveno ukazuje na probleme s bratom (oštećenikom kao tužiteljem) koji ih prati, fotografira i prijavljuje da ne borave na adresi u Republici Austriji već u Republici Hrvatskoj, pri čemu je, između ostalog navela i da je isti u studenom 2015. izjavio: "Treba ih streliti", proizlazi iz činjenica da okrivljenicu nisu upozorili na posljedice lažnog prijavljivanja, nisu o tome sastavili zapisnik, niti su joj u pisanom obliku potvrdili da je podnijela kaznenu prijavu uz naznaku osnovnih podataka o prijavljenom kaznenom djelu, niti dojavu okrivljenice dostavili nadležnom državnom odvjetniku kao kaznenu prijavu. Sve navedeno, sukladno odredbi iz članka 205. stavka 1. – 5. ZKP/08 bili bi dužni učiniti da su izjavu okrivljenice tretirali kao usmeno podnesenu kaznenu prijavu protiv oštećenika kao tužitelja zbog počinjenja kaznenog djela za koje se postupak vodi po službenoj dužnosti.

Budući da ostvarenje kaznenog djela iz članka 304. stavka 1. KZ/11 podrazumijeva da je počinitelj protiv druge osobe podnio prijavu koja je sukladno ranije citiranim

odredbama formalno - pravno tretirana kao kaznena prijava protiv druge osobe zbog kaznenog djela za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, a što u slučaju usmenog podnošenja prijave podrazumijeva i da je njezin podnositelj bio upozoren na posljedice lažnog prijavljivanja, to je prvostupanjski sud s pravom zaključio da u konkretnom slučaju ne proizlazi relevantan stupanj vjerojatnosti da je okrivljenica počinila kazneno djelo za koje se tereti te je pravilno je odbacio optužnicu oštećenika kao tužitelja temeljem članka 355. stavka 1. točke 4.

"Žalitelj nije u pravu kada se žali zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

(...) Argumentirajući ostvarenje te žalbene osnove, oštećenik kao tužitelj u bitnome upire na sadržaj službene zabilješke Policijske uprave međimurske, Policijske postaje Štrigova od 22. veljače 2016. iz koje proizlazi da je ovdje okrivljenica Helena Bregović, prilikom usmenog obraćanja djelatnicima navedene policijske postaje, između ostalog navela i da je oštećeni kao tužitelj izjavio: "treba ih streliti", a iz čega, po mišljenju žalitelja, jasno proizlazi da se radilo o prijavljivanju kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11, za koje se progon vrši po službenoj dužnosti. Budući da su djelatnici policije postupali po takvoj prijavi, te nakon provedenih izvida utvrdili da se radilo o lažnoj prijavi, oštećenik kao tužitelj smatra potpuno pogrešnim zaključak prvostupanjskog suda da u konkretnom slučaju kaznene prijave nije ni bilo.

Suprotno žalitelju, prvostupanjski sud na temelju dokaza i podataka u spisu izvodi pravilan zaključak da iz prikupljenih dokaza i podataka u spisu ne proizlazi relevantan stupanj vjerojatnosti da je u ovom slučaju okrivljenica protiv oštećenika kao tužitelja podnijela usmenu kaznenu prijavu zbog kaznenog djela prijetnje, koje se progoni po službenoj dužnosti.

Prije svega valja podsjetiti da kazneno djelo iz čl. 304. st. 1. KZ/11 (lažno prijavljivanje kaznenog djela) čini onaj tko prijavi neku osobu ili podmetne tragove koji upućuju na to da je počinila kazneno djelo, iako zna da to nije istina, a ne radi se o kaznenom djelu koje se progoni po privatnoj tužbi. Polazeći od prethodno izloženog zakonskog bića citiranog kaznenog djela, njegovo ostvarenje podrazumijeva da je počinitelj protiv druge osobe podnio kaznenu prijavu zbog kaznenog djela za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti. Stoga odgovor na sporno pitanje je li optuženica kazneno prijavila oštećenika kao tužitelja, zbog počinjenja kaznenog djela koje se progoni po službenoj dužnosti, po stavu ovog žalbenog suda, valja potražiti u odredbama iz čl. 204. i 205. ZKP/08 u kojima je propisano u kojim slučajevima i pod kojim pretpostavkama se smatra da je netko (tijelo državne vlasti, pravna ili fizička osoba) kazneno prijavio drugu osobu zbog počinjena kaznenog djela za koje se postupak vodi po službenoj dužnosti.

Tako je u odredbi iz čl. 204. st. 1. ZKP/08 prije svega propisano da je svatko dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao. Nadalje, u odredbi iz čl. 205. st. 1. ZKP/08 je propisano da se prijava podnosi nadležnom državnom odvjetništvu pisano, usmeno ili drugim sredstvom. Vezano za konkretni slučaj, važno je primijetiti da je u st. 2. citirane odredbe propisano da će se prijavitelj, ako se prijava podnosi usmeno, upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja, s time da je o usmenoj prijavi potrebno sastaviti zapisnik. U stavku trećem citirane odredbe je propisano da ako je kaznenu prijavu podnijela žrtva, potvrdit će joj se u pisanom obliku da je podnijela kaznenu prijavu uz naznaku osnovnih podataka o prijavljenom kaznenom

djelu. U odredbi iz čl. 205. st. 4. ZKP/08 je pak propisano da ako je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom odvjetniku, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom odvjetniku. Naposljetku prema stavku petom citirane odredbe državni odvjetnik je dužan kaznenu prijavu upisati u upisnik kaznenih prijava čime je podnesena.

Prema tome, u citiranim odredbama su jasno propisane pretpostavke o tome kada se smatra da je netko (tijelo državne vlasti, pravna ili fizička osoba) podnio kaznenu prijavu, odnosno kazneno prijavio drugu osobu za kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti.

7.1. Polazeći od dokaza i podataka u spisu, prvostupanjski sud prije svega pravilno uočava da iz službene zabilješke Policijske uprave međimurske, Policijske postaje Štrigova od 22. veljače 2016., proizlazi da djelatnici policije usmene navode okrivljenice nisu tretirali kao kaznenu prijavu protiv oštećenika kao tužitelja, već kao dojavu odnosno obavijesti kojima ista prvenstveno ukazuje na probleme s bratom (oštećenikom kao tužiteljem) koji ih prati, fotografira i prijavljuje da ne borave na adresi u R. Austriji, već u Republici Hrvatskoj, pri čemu je, između ostalog, navela i da je isti u studenom 2015., izjavio: "Treba ih streliti".

(...)

Slijedom svega navedenog, a suprotno žalitelju, prvostupanjski sud s pravom smatra da se predmetna usmena dojava okrivljenice djelatnicima policije u konkretnom slučaju ne može smatrati kaznenom prijavom za kazneno djelo za koje se postupak vodi po službenoj dužnosti.

Pritom, a vezano za žalbene navode kojima oštećenik upire da iz dokaza i podataka u spisu proizlazi da su djelatnici policije povodom predmetne dojave okrivljenice proveli izvide na temelju kojih nisu utvrdili elemente prekršaja ili kaznenog djela koje se progoni po službenoj dužnosti, valja primijetiti da policijski službenici ne provode izvide i istraživanje samo povodom podnesenih kaznenih prijava, već i kada do njih samo dopre glas da je počinjeno kazneno djelo ili prime dojavu žrtve, pri čemu valja uputiti i na odredbu iz čl. 205. st. 6. ZKP/08 iz koje proizlazi da se u takvom slučaju sastavlja službena zabilješka, koju državni odvjetnik ne upisuje u upisnik kaznenih prijava, već u upisnik raznih kaznenih predmeta."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-507/2023-3 od 20. rujna 2023.

50

ODBAČAJ OPTUŽNICE - NEOVLAŠTENO TIJELO

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 213.c. stavak 4.

Članak 225. stavak 5.

Članak 344. stavak 1. i stavak 2.

Odredba članka 344. stavka 2. ZKP/08 ne daje ovlast predsjedniku optužnog vijeća odbaciti optužnicu koja je podignuta prije nego što je počeo teći rok za podizanje optužnice. Navedeni rok propisan je odredbom članka 213.c stavka 4. u vezi članka 225. stavka 5. ZKP/08, a na koje odredbe se ne nadovezuje odredba članka 344. stavka

1. i stavka 2. ZKP/08 pa prema takvoj stilizaciji odredbi ZKP/08 predsjednik optužnog vijeća nema ovlast ispitivanja poštivanja roka za podizanje optužnice, već tu ovlast, prema odredbi članka 225. stavka 5. ZKP/08, isključivo ima sudac istrage, i to ako je rok za podizanje optužnice prekoračen.

"7. Ispitujući pobijano rješenje po službenoj dužnosti u povodu podnijete žalbe oštećenika kao tužitelja u smislu čl. 494. st. 4. ZKP/08 ovaj sud drugog stupnja nalazi da je pobijano rješenje donijelo neovlašteno tijelo. Odredbom čl. 344. st. 2. ZKP/08 dana je ovlast predsjedniku optužnog vijeća za odbacivanje optužnice koju nije podnio ovlašteni tužitelj i koja je podignuta nakon isteka roka iz čl. 230. st. 1., čl. 356. st. 3. i 5. i čl. 365. st. 2. i 4. ZKP/08. Konkretna procesna situacija ne zadovoljava kriterije opisane u navedenom članku jer je oštećenik kao tužitelj preuzimanjem progona protiv okrivljenika nakon odbačaja kaznene prijave i predlaganjem poduzimanja dokaznih radnji sucu istrage postao ovlašteni tužitelj u smislu čl. 55. ZKP/08. Stoga argumentacija iz pobijanog rješenja o nedostatku aktivne legitimacije, točnije svojstva ovlaštenog tužitelja, nije primjenjiva na konkretan slučaj. Odredba čl. 344. st. 2. ZKP/08 govori o podizanju optužnice nakon isteka rokova iz članaka koji su citirani u toj odredbi i ne predviđa situaciju kakva je konkretna procesna situacija, a to je da je oštećenik kao tužitelj podigao optužnicu prije nego što je uopće započeo teći rok za podizanje optužnice. Navedeni rok uređuje odredba čl. 213.c st. 4. u vezi čl. 225. st. 5. ZKP/08, a na koje odredbe se ne nadovezuje odredba čl. 344. st. 1. i st. 2. ZKP/08, pa već iz ovakve stilizacije odredbi ZKP/08 predsjednik optužnog vijeća nema ovlast ispitivanja poštivanja roka za podizanje optužnice, već tu ovlast, prema čl. 225. st. 5. ZKP/08, isključivo ima sudac istrage i to ako je rok za podizanje optužnice prekoračen. Pitanje podizanja optužnice prije nego što je uopće počeo teći rok za podizanje iste nije predviđeno u odredbama ZKP/08, no smislenim tumačenjem čitavog procesnog zakona, valja doći do zaključka da nisu predviđene posljedice kakve im pridaje sud prvog stupnja u pobijanom rješenju za situaciju kada rok za podizanje optužnice još nije počeo teći. Iz opisanih razloga, a jer takva ovlast nije predviđena za predsjednika optužnog vijeća u čl. 344. ZKP/08, ovaj sud drugog stupnja nalazi da je pobijano rješenje donijelo neovlašteno tijelo, što ima za posljedicu djelomično ukidanje pobijanog rješenja u odnosu na dio optužbe protiv okr. M. G. zbog kaznenog djela iz čl. 247. st. 1. KZ/11. Sukladno odredbi čl. 494. st. 3. toč. 3. ZKP/08 djelomično je ukinuto u tom dijelu pobijano rješenje, bez potrebe upućivanja na ponovno odlučivanje."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 58/2022 od 15. veljače 2022.

51

OBUSTAVA KAZNENOG POSTUPKA - POGREŠNA ODLUKA NA RASPRAVI

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 380.

Za vrijeme trajanja rasprave, nakon što sud objavi da je dokazni postupak dovršen, jedina vrsta odluke koju sud može donijeti kada je povučen prijedlog za progona, odbijajuća je presuda primjenom članka 452. točke 4. ZKP/08. Sud prvog stupnja

stoga je pogrešno postupio kada je na temelju izjave oštećenika da povlače prijedlog za progon za dva kaznena djela na raspravi koja je bila u tijeku, donio rješenje o obustavi kaznenog postupka za ta kaznena djela pozivom na odredbu članka 380. stavka 1. točke 1. ZKP/08.

"Valja primijetiti da je sud prvog stupnja, na raspravi od 21. svibnja 2021., nakon izvođenja svih dokaza i s obzirom na to da stranke nisu imale daljnjih dokaznih prijedloga, u smislu čl. 440. st. 2. ZKP/08 objavio da je dokazni postupak dovršen. Nakon toga je, na raspravi od 19. kolovoza 2021., iako je rasprava bila u tijeku, sud prvog stupnja donio rješenje o obustavi kaznenog postupka za kaznena djela iz čl. 235. st. 1. KZ/11, na temelju izjave oštećenika da povlače prijedlog za progon za ta djela, pozivajući se na odredbu čl. 380. st. 1. toč. 1. ZKP/08. Navedena odredba nije pravilno primijenjena jer se ista primjenjuje izvan rasprave, dok je u konkretnom slučaju valjalo donijeti presudu kojom se odbija optužba za dva kaznena djela oštećenja tuđe stvari iz čl. 235. st. 1. KZ/11, uz sastavljanje posebnog dijela izreke sa činjeničnim, pravnim i zakonskim opisom djela za koja se donosi ta vrsta odluke. Naime, za vrijeme trajanja rasprave, nakon što sud objavi da je dokazni postupak dovršen, jedina vrsta odluke koju sud može donijeti, kada je povučen prijedlog za progon, je odbijajuća presuda primjenom čl. 452. toč. 4. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 464/2021 od 25. siječnja 2022.

52

NEDOPUŠTENA ŽALBA DRŽAVNOG ODVJETNIKA ZBOG ODLUKE O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavno suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 464. stavak 4.

Žalba državnog odvjetništva na propust suda da donese odluku o imovinsko-pravnom zahtjevu nije dopuštena jer se radi o propustu prvostupanjskog suda u korist optuženika i nema žalbe oštećenika.

"Ovo iz razloga jer je imovinsko-pravni zahtjev ovlašten postaviti i njime raspolagati isključivo oštećenik, koji je i ovlašten prema čl. 464. st. 4. ZKP/08-22 pobijati odluku prvostupanjskog suda o imovinsko-pravnom zahtjevu. U konkretnom predmetu nema žalbe oštećenika protiv odluke o imovinsko-pravnom zahtjevu. Prema pravnom shvaćanju Kaznenog odjela Vrhovnog suda Hrvatske iz 1989. (citirano prema presudi Županijskog suda u Zagrebu broj Kžzd-201/2017-4 od 8. svibnja 2018.) "žalba državnog odvjetnika zbog odluke o imovinsko-pravnom zahtjevu nije dopuštena, osim u slučaju kad je sud donio odluku protivno zakonskim odredbama, na štetu optuženika." U konkretnom slučaju državni se odvjetnik žali navodeći kako je prvostupanjski sud propustio donijeti odluku o imovinsko-pravnom zahtjevu u odnosu na optuženog Ilića, no državni odvjetnik nije ovlašten podnijeti žalbu jer se radi o propustu prvostupanjskog suda u korist tog optuženika (tako i Vrhovni sud Republike Hrvatske presuda I Kž-356/2020-7 od 6. listopada 2021.). Pitanje propusta odlučivanja o postavljenom imovinsko-pravnom zahtjevu, iako se državni odvjetnik ne žali po toj osnovi, ne predstavlja niti relativno bitnu povredu odredaba kaznenog postupka

(presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-156/2018-4 od 19. travnja 2018.). Iz navedenih razloga odbijena je, jedinstvenom odlukom, žalba državnog odvjetnika zbog odluke o imovinsko-pravnom zahtjevu u odnosu na optuženog I."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-153/2022-4 od 28. srpnja 2022.

53

ŽALBA ZBOG NOVIH ČINJENICA U POSTUPKU OPOZIVA UVJETNE OSUDE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 466. stavka 4.

U postupku opoziva uvjetne osude osuđenik ne može tek u žalbi iznositi činjenice kojima sugerira postojanje opravdanih razloga zbog kojih u određenom roku objektivno nije mogao ispuniti posebnu obvezu koja mu je izrečena uz uvjetnu osudu, jer se radi o novim činjenicama koje se sukladno odredbi članka 466. stavka 4. ZKP/08, koja se odredba analogno primjenjuje i na žalbe u postupku opoziva uvjetne osude, ne mogu iznositi u žalbi ako su žalitelju bile poznate prije zaključenja rasprave.

"Osuđenik u žalbi osporava samo pravilnost utvrđenja prvostupanjskog suda o nepostojanju opravdanih razloga zbog kojih u roku kojim mu je određen nije ispunio citiranu posebnu obvezu.

Pritom u bitnome upire da prvostupanjski sud nije na izvjestan način (već samo na temelju pretpostavki) utvrdio da li je zaposlen u Republici Njemačkoj odnosno da li na drugi način ostvaruje prihode, te ističe svoje zdravstvene probleme (u vidu ima ozljede tri kralješka) zbog kojih nije bio u mogućnosti raditi i ostvarivati prihode koji bi mu omogućili pravodobno ispunjenje predmetne posebne obveze, budući da su ozljede takve naravi da se mora podvrgnuti liječenju.

9.3. Prije svega, ovaj žalbeni sud uočava da osuđenik takve tvrdnje, kojima sugerira postojanje opravdanih razloga (zdravstvene probleme i s time uzrokovanu nemogućnost zaposlenja i ostvarivanja prihoda) zbog kojih u roku koji mu je određen objektivno nije mogao ispuniti posebnu obvezu iz čl. 62. KZ/11 koja mu je izrečena uz uvjetnu osudu, prvi puta iznosi tek u žalbi, pri čemu valja primijetiti da iz stanja spisa proizlazi da je osuđenik bio uredno obaviješten o sjednici vijeća prvostupanjskog suda za opoziv uvjetne osude održanoj 27. travnja 2022., na koju, međutim, nije pristupio, s time da nije opravdao svoj nedolazak.

Naime, iz navedenog proizlazi da osuđenik u žalbi ističe nove činjenice (svoje zdravstveno stanje zbog kojeg nije bio u mogućnosti raditi i ostvarivati prihode koji bi mu omogućili da u roku koji mu je određen ispuni predmetnu posebnu obvezu) koje nije isticao do zaključenja sjednice za opoziv uvjetne osude. Sukladno izričitoj odredbi iz čl. 466. st. 4. ZKP/08-22 u žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice, osim ako je žalitelj za njih saznao tek nakon zaključenja rasprave.

Imajući u vidu prirodu navedenih činjenica, očito je da se u konkretnom slučaju ne radi o činjenicama za koje je osuđenik saznao tek nakon zaključenja sjednice za opoziv

uvjetne osude."

Županijski sud u Varaždinu, Kžd-38/2022-4 od 2. kolovoza 2022.

54

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - RASPRAVA ODRŽANA U ODSUTNOSTI NEPRAVILNO POZVANOG OPTUŽENIKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 176.

Članak 404. stavka 5.

Članak 468. stavak 1. točka 3.

Ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka kada je sud održao raspravu u odsutnosti optuženika kojeg u pozivu nije upozorio na posljedice nedolaska na raspravu.

"(...) Premda je u uvodu pravnog lijeka naznačena samo naprijed navedena žalbena osnova (pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje) iz njegova sadržaja proizlazi da ga je optuženik podnio i zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. t. 3. ZKP/08, budući da tvrdi da je rasprava provedena bez njegove nazočnosti iako je telefonom obavijestio sud da na istu neće moći doći radi posla kojeg je dobio na moru, tako da je osuđen u odsutnosti.

8. Iz stanja prvostupanjskog kaznenog spisa proizlazi da je 26. svibnja 2022. bila održana rasprava na kojoj je optuženik usmeno pozvan na sljedeću koja je zakazana za 16. kolovoza 2022., što je sve zabilježeno u raspravni zapisnik koji je optuženik potpisao. Međutim, optuženik pri tome nije upozoren na posljedice nedolaska, konkretno nije upozoren da mu se može suditi u odsutnosti, čime je sud prvoga stupnja postupio protivno čl. 176. ZKP/08, a posljedično tome je pogrešno primijenio i odredbu čl. 404. st. 5. ZKP/08 (u raspravnom zapisniku od 16. kolovoza 2022. prvostupanjski se sud krivo pozvao na odredbu čl. 404. st. 3. ZKP/08, budući da se u konkretnom slučaju radi o kaznenom djelu krađe iz čl. 228. st. 1. KZ/11 za koje je propisana kazna zatvora do tri godine).

9. Slijedom naprijed iznijetih razloga ovaj je drugostupanjski sud prihvatio predmetnu žalbu zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz naprijed naznačene zakonske odredbe i na temelju čl. 483. st. 1. ZKP/08 donio odluku kao u izreci ovog rješenja."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-550/2022-4 od 22. studenog 2022.

55

**BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - NEMA PRIJEDLOGA ŽRTVE-
ODBIJAJUĆA PRESUDA**

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 5.

Kada je optužnica protiv optuženika podignuta za kazneno djelo iz članka 139. stavka 3. u vezi stavka 2. KZ/11 za koje se progon poduzima po službenoj dužnosti, a potom je državni odvjetnik na raspravi promjenom opisa djela, pravne i zakonske kvalifikacije teretio optuženika zbog počinjenja kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. KZ/11 koje se prema članku 139. stavka 4. KZ/11 progoni po prijedlogu, a za koje je kazneno djelo i proglašen krivim, sud prvog stupnja ostvario je bitnu povredu odredba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 5. jer žrtva nije podnijela prijedlog za progon, ni kaznenu prijavu protiv optuženika, niti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u smislu članka 47. stavka 1. i stavka 3. ZKP/08.

"No, ispitujući pobijanu presudu u povodu žalbe, ovaj je sud drugog stupnja utvrdio da je prvostupanjski sud povrijedio propise kaznenog postupka o pitanju postoji li prijedlog žrtve. Naime, ovaj je kazneni postupak započeo prema optužnici državnog odvjetnika kojom se teretilo optuženika zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. KZ/11, pri čemu je kvalifikatornu okolnost predstavljala tvrdnja državnog odvjetnika da je kazneno djelo počinjeno prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi. Za to kazneno djelo progon se poduzima po službenoj dužnosti, argumentom iz čl. 139. st. 4. KZ/11 koji spominju posebne uvjete za progon kaznenih djela iz čl. 139. st. 1. KZ/11 (privatna tužba) i čl. 139. st. 2. KZ/11 (po prijedlogu). Promjenom opisa djela, pravne i zakonske kvalifikacije na raspravi od 13. listopada 2022. državni odvjetnik tereti optuženog Ivicu Ivu zbog počinjenja kaznenog djela prijetnje, ali iz čl. 139. st. 2. KZ/11, koje djelo se prema čl. 139. st. 4. KZ/11 progoni po prijedlogu. Navedeno opravdano ističe žalitelj u podnijetoj žalbi.

8.1. U konkretnom je predmetu kaznenu prijavu protiv optuženika podnijela I Policijska postaja O., a toj prijavi priložena je službena zabilješka o razgovoru s žrtvom A. K. (list 12 spisa) u kojoj policijski službenici navode da A. ne želi pristupiti u policijsku postaju radi podnošenja kaznene prijave protiv I. I. jer smatra da to ionako ne bi imalo nikakva učinka na rješavanje problema. Prema navedenom u konkretnom kaznenom postupku žrtva nije podnijela prijedlog za progon, niti kaznenu prijavu, niti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u smislu čl. 47. st. 1. i st. 3. ZKP/08. Iz tih razloga u konkretnom predmetu su nepravilno primijenjene citirane odredbe u vezi utvrđenja da postoji prijedlog za progon žrtve u odnosu na kazneno djelo iz čl. 139. st. 2. KZ/11 protiv optuženog I. I. Time je ostvarena istaknuta bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 5. ZKP/08. Posljedica utvrđenja postojanja te povrede je postupanje suda drugog stupnja po čl. 486. st. 1. ZKP/08 da prihvaćanjem žalbe optuženika, preinači pobijanu presudu, prema stanju stvari i u slučaju povrede iz čl. 468. st. 1. toč. 5. ZKP/08, te na temelju utvrđenja da nema prijedloga za progon, donese odbijajuću presudu na temelju čl. 452. toč. 4. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 4/2023-4 od 31. siječnja 2023.

56

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - OPTUŽNO VIJEĆE NIJE ODLUČILO O PRIJEDLOGU ZA IZDVAJANJE NEZAKONITIH DOKAZA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 7.

Kad prvostupanjski sud nije donio odluku o izdvajanju svih nezakonitih dokaza izdvajanje kojih je predlagano u odgovoru na optužnicu, ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 7. ZKP/08, koja je ostvarena kada sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe, a pod koju povredu se podvodi i situacija kada sud svojim rješenjem nije odlučio o svim prijedlozima stranaka o kojima je bio dužan odlučiti.

"Okrivljenik u žalbi u bitnome upire da je prvostupanjski sud pobijanim rješenjem samo djelomično udovoljio njegovom prijedlogu za izdvajanjem nezakonitih dokaza sadržanim u odgovoru na optužnicu od 3. svibnja 2022., na način da je iz spisa izdvojio samo službene zabilješke sa obavijesnim izjavama koje su policijskim službenicima vezano za predmetno kazneno djelo u svojstvu građana dali S. T., T. M., I. D. i D. G. (toč. II pobijane odluke), premda je u odgovoru na optužnicu predlagao izdvajanje i drugih dokaza, između ostalog i zapisnika o očevidu te fotodokumentacije istog.

Budući da iz izreke pobijanog rješenja proizlazi da prvostupanjski sud doista nije donio odluku o izdvajanju svih nezakonitih dokaza čije izdvajanje je žalitelj predlagao u odgovoru na optužnicu, valja zaključiti da žalitelj sadržajno ustvari upire na ostvarenje bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 7. ZKP/08-22, koja je ostvarena kada sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe, a pod koju povredu se podvodi i situacija kada sud svojim rješenjem nije odlučio o svim prijedlozima stranaka o kojima je bio dužan odlučiti. Stoga je žalitelj u pravu kada u žalbi sugerira da je prvostupanjski sud ostvario citiranu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka.

5.1. Pritom valja primijetiti da je sukladno odredbi iz čl. 351. st. 1. ZKP/08-22 prvostupanjski sud najprije bio dužan posebnim rješenjem odlučiti o zakonitosti dokaza koji ne predstavljaju obavijesti, zapisnike i izjave iz čl. 86. st. 3. ZKP/08 (a u kakve dokaze između ostalog spada i zapisnik o očevidu te fotodokumentacija istog, kao i zapisnik o ispitivanju svjedoka I. D. od 13. kolovoza 2021. čije izdvajanje žalitelj također predlaže u odgovoru na optužnicu) te tek nakon pravomoćnosti tog rješenja odlučiti o optužnici, a ukoliko dođe do njezinog potvrđivanja i o izdvajanju navedenih obavijesti, zapisnike i izjave.

5.2. Stoga je prihvaćanjem žalbe optuženika u navedenom pravcu, a na temelju ovlasti iz čl. 494. st. 3. toč. 3. ZKP/08-22, valjalo ukinuti pobijano rješenje u cijelosti i predmet uputiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje, a kako je to i riješeno u izreci ove odluke.

6. U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će najprije odlučiti o izdvajanju ranije navedenih dokaza koji ne predstavljaju obavijesti, zapisnike i izjava iz čl. 86. st. 3. ZKP/08-22, te tek nakon pravomoćnosti tog rješenja donijeti odluku o optužnici i izdvajanju navedenih obavijesti, zapisnika i izjava."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-530/2022-4 od 9. studenog 2022.

57

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA NIJE OSTVARENA - OPTUŽBA NIJE PREKORAČENA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 9.

Propust suda prvog stupnja da u izreku uvrsti izmjene činjeničnog opisa koje se sastoje u ispuštanju dijela inkriminacije ne dovodi do prekoračenja optužbe s obzirom da je donijeta oslobađajuća presuda te se ista odnosi na kazneno djelo sadržano u optužnici, a ne na drugo, niti drugačije kazneno djelo.

"Državni odvjetnik žali se zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 9. ZKP/08 tvrdnjom da je optužba prekoračena. Ovu povredu žalitelj vidi u okolnosti da prvostupanjski sud kod izricanja pobijane presude nije uvažio izmjene činjeničnog opisa koje je državni odvjetnik učinio na raspravi od 14. siječnja 2022. Na navedenoj raspravi državni odvjetnik je ispustio dijelove činjeničnog opisa "pa ga je tako tijekom 2013. zbog psovanja više puta ispljuskala po licu" i "a u proljeće 2016. zbog negativnih ocjena u školi udarala ga više puta rukama po tijelu vikajući na njega zbog čega se dijete rasplakalo". Sud prvog stupnja u izreci pobijane presude zadržao je navedene dijelove činjeničnog opisa, iako je državni odvjetnik iste ispustio iz činjeničnog opisa, pa državni odvjetnik smatra da je time ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka jer je optužba prekoračena.

6.1. Iako je u pravu državni odvjetnik kada primjećuje da je sud prvog stupnja propustio u izreku pobijane presude uvrstiti izmijenjeni činjenični opis s izmjenama od 14. siječnja 2022., time u oslobađajućoj presudi nije došlo do prekoračenja optužbe. Naime, odredba čl. 449. st. 1. ZKP/08 govori da se presuda može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u podnesenoj, odnosno na raspravi izmijenjenoj ili proširenoj optužnici, koja odredba se prema čl. 449. st. 3. ZKP/08 odnosi na sve presude. Prema čl. 459. st. 3. ZKP/08 izreka presude sadrži odluku kojom se optuženik oslobađa optužbe za djelo za koje je optužen. Ovdje valja primijetiti da je optuženica i optužnicom i izmijenjenom optužnicom bila optužena za kazneno djelo iz čl. 177. st. 2. KZ/11, za koje kazneno djelo je i oslobođena od optužbe. Propust suda prvog stupnja da u izreku uvrsti izmjene činjeničnog opisa koje se sastoje u ispuštanju dijela inkriminacije ne dovodi do prekoračenja optužbe prvo s obzirom na vrstu donijete odluke i drugo s obzirom na činjenicu da se donijeta presuda odnosi na kazneno djelo sadržano u optužnici. Ovaj sud drugog stupnja smatra da se radi o očitoj pogrešci u sastavljanju izreke koja je bez utjecaja na pravilnost pobijane presude i u istaknutom smislu, ali i u svakom drugom smislu. Dakle, donijeta presuda ne odnosi se na drugo, pa niti drugačije kazneno djelo. Stoga nije ostvarena istaknuta bitna povreda kaznenog postupka, ali niti koja druga na koju sud drugog stupnja pazi po službenoj dužnosti u smislu čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd - 18/2022-4 od 29. ožujka 2022.

58

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - PREKORAČENJE OPTUŽBE - NIJE OSTVARENA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 9.

Ako se izmjena činjenica koje ulaze u biće optuženog kaznenog djela, a koje prvostupanjski sud utvrdi različito od njihovog opisa u optužbi, kreće u okvirima istog kriminalnog događaja (determiniranog u vremenu, prostoru, te objektom i sredstvom) i optuženog kaznenog djela, u takvom se slučaju usklađenje činjeničnog opisa radnje kaznenog djela smatra samo preciziranjem tog opisa, što ne predstavlja prekoračenje optužbe.

Ne radi se o povredi objektivnog identiteta optužbe niti u situaciji kada prvostupanjski sud, ostajući u granicama kriminalnog događaja postavljenog u optužbi, optuženika proglasi krivim za počinjenje kaznenog djela s neizravnom namjerom, iako se optužbom teretio za izravnu namjeru, jer je u takvoj situaciji, uz uvjet ostanka u okvirima optuženog kaznenog djela, osuđen samo za drugačije kazneno djelo koje je lakše od kaznenog djela iz optužbe, a ne i drugo kazneno djelo

"Prije svega, žalitelj nije u pravu kada se žali zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 9 ZKP/08, nalazeći da je prvostupanjski sud prekoračio optužbu.

Konkretno, žalitelj upire da je sud prvog stupnja optuženika osudio za neizravnu namjeru, dok se u optužnici teretio za izravnu namjeru, pri čemu je u značajnoj mjeri intervenirao i u činjenični opis djela tako da je u cijelosti drugačije opisao način na koji je optuženik nanio ozljede oštećeniku. Naime, u optužnici se tvrdilo da je optuženik oštećenika J. K. šakom udario u glavu, dok se u činjeničnom opisu djela iz izreke pobijane presude navodi da ga je odgurnuo laktom.

Po mišljenju žalitelja, takvom intervencijom u činjenični opis djela sadržanog u optužnici, prvostupanjski sud je izmijenio odlučne činjenice, a time i suštinu samog djela iz optužbe, čime je prekoračio optužbu i ostvario citiranu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka.

6.1. Suprotno žalitelju, opisanim zahvatom u činjenični opis djela, prvostupanjski sud nije povrijedio objektivni identitet optužbe. Prije svega, valja primijetiti kako je državni odvjetnik doduše u pravu kada u žalbi upire da je u konkretnom slučaju prvostupanjski sud, odlučujući o optužbi, izvršio zahvat u činjenični supstrat djela iz optužbe u odnosu na činjenice koje se odnose na samu radnju počinjenja djela, koja, dakako, predstavlja element bića kaznenog djela, međutim, po stavu ovog žalbenog suda, to samo po sebi ne znači da je time došlo do povrede objektivnog identiteta optužbe.

Naime, ukoliko se izmjena činjenica koje ulaze u biće optuženog kaznenog djela, a koje prvostupanjski sud nađe utvrđenim različito od njihovog opisa u optužbi, kreće u okvirima istog kriminalnog događaja (determiniranom u vremenu, prostoru, te objektom i sredstvom) i optuženog kaznenog djela, u takvom slučaju se po stavu ovog drugostupanjskog suda usklađenje činjeničnog opisa radnje kaznenog djela smatra samo

preciziranjem tog opisa, koje ne predstavlja prekoračenje optužbe. Isto tako, ne radi se o povredi objektivnog identiteta optužbe niti u situaciji kada prvostupanjski sud ostajući u granicama kriminalnog događaja postavljenog u optužbi, optuženika proglasi krivim za neizravnu namjeru, premda se optužbom teretio za izravnu namjeru, jer ga je u takvoj situaciji, uz uvjet ostanka u okvirima optuženog kaznenog djela, osudio samo za drugačije, a ne i drugo kazneno djelo, i to kazneno djelo koje je lakše od kaznenog djela iz optužbe, tako da se niti u takvom slučaju ne radi o prekoračenju optužbe.

6.2. Slijedom navedenog, a budući da je po stavu ovog žalbenog suda, prvostupanjski sud u konkretnom slučaju opisanom izmjenom činjeničnog opisa djela ostao u okvirima istog kriminalnog događaja postavljenog u optužbi, i to kako u vremenskom i prostornom smislu, tako i u pogledu objekta te sredstva (na ovom mjestu valja navesti da se i nadalje radi o fizičkom ataku optuženika na oštećenika, samo što se u pobijanoj presudi opisuje odguravanje laktom, a u optužbi udarac šakom u područje glave) kao i u granicama istog kaznenog djela (naime, i nadalje se radi o kaznenom djelu teške tjelesne ozljede iz čl. 118. st. 1. KZ/11), samo što je optuženika, koji se optužbom teretio za izravnu namjeru, proglasio krivim za neizravnu namjeru (dakle, za kazneno djelo lakše od kaznenog djela iz optužbe), čime ga, međutim, nije osudio za drugo već samo za drugačije djelo, to suprotno žalitelju valja zaključiti da prvostupanjski sud opisanim zahvatom u činjenični supstrat djela nije prekoračio optužbu."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 369/2021- 4 od 26. siječnja 2022.

59

POVREDA NAČELA ZABRANE "REFORMATIE IN PEIUS"

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 13.

Članak 468. stavak 1. točka 10.

Presuda u ponovnom postupku nije izmijenjena na štetu optuženika time što se u opisu djela navode ozljede oštećenika koje nisu bile sadržane u ukinutoj presudi, jer ozljede koje su u odnosu na pojedine oštećenike dodane u činjeničnom opisa djela, u pobijanoj presude nisu dovele do drugačije kvalifikacije kaznenog djela.

"Prije svega, optuženik nije u pravu kada se žali zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 10. ZKP/08.

7.1. Konkretno, ostvarenje citirane povrede žalitelj nalazi u tome što se u činjeničnom opisu kaznenog djela u pobijanoj presudi navode ozljede oštećenika koje nisu bile sadržane u opisu djela u prvotnoj presudi, na koji način su na njegovu štetu nadodane nove otežavajuće činjenice, čime je povrijeđeno načelo zabrane reformacije in peius, budući da je žalba protiv prvotne presude prvostupanjskog suda (broj K-172/2015 od 28. listopada 2015.) podnesena samo u njegovu korist (državni odvjetnik se nije žalio).

7.2. Međutim, premda su gornji žalbeni navodi točni, ovaj žalbeni sud smatra da u konkretnom slučaju nije došlo do povrede načela iz čl. 13. ZKP/08 (zabrana reformacije in

peius).

Prije svega valja navesti da je u čl. 13. ZKP/08 propisano da ako zakon drukčije ne propisuje, povodom pravnom izjavljenog samo u korist okrivljenika, presuda se ne može izmijeniti na njegovu štetu. Po stavu ovog drugostupanjskog suda, izmjena presude na štetu okrivljenika se prije svega odnosi na njegovu osudu za pravnu kvalifikaciju koja je za njega nepovoljnija, te na izricanje stože kaznene sankcije, ali će isto tako postojati i kod svih drugih značajnih izmjena činjeničnog opisa kaznenog djela koje okrivljenika stavljaju u teži položaj.

Polazeći od sadržaja žalbe, optuženik očito upire da su činjenične izmjene opisa kaznenog djela u navedenom pravcu bile takve prirode i značaja da je time stavljen u teži položaj. Suprotno takvim žalbenim tvrdnjama, kada se ima na umu da je žalitelj kako u prvotnoj presudi, tako i u predmetnoj presudi presuđen da je iz nehaja, kršenjem propisa o sigurnosti prometa tako ugrozio promet da je izazvao prometnu nesreću u kojoj su oštećenici R. M., V. M. i G. M. teško tjelesno ozlijeđeni, proizlazi da time što se u opisu djela u pobijanoj presudi navode ozljede oštećenika koje nisu bile sadržane u prvotnoj presudi nije došlo do toga da je optuženik sada presuđen da je opisani objektivni uvjet kažnjivosti kaznenog djela iz čl. 272. st. 2. u svezi st. 1. KZ/97 (teško tjelesno ozljeđivanje druge osobe) ostvario i glede oštećenika u odnosu na koje takav objektivni uvjet kažnjivosti u prvotnoj presudi nije postojao.

Stoga ovaj žalbeni sud, budući da ozljede koje su u odnosu na pojedine oštećenike nadodane u činjeničnom opisa djela u pobijanoj presude nisu dovele do njihove drugačije kvalifikacije (i nadalje je u odnosu na svo troje oštećenika riječ o ozljedama teške naravi), smatra da se u konkretnom slučaju ne radi o takvim izmjenama činjeničnog opisa kaznenog djela čija priroda i značaj optuženika stavlja u teži položaj.

Slijedom svega navedenog žalba optuženika zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 10. ZKP/08 nije osnovana."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 135/2022-8 od 18. svibnja 2022.

60

POVREDA ZABRANE NAČELA IN PEIUS - KAZNENO DJELO PROTIV IMOVINE-PRIJEVAROM

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 13.

Članak 468. stavak 1. točka 10.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 - odluka Ustavnog suda, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11, dalje: KZ/97)

Članak 224. stavci 1. i 4.

Ostvarena je povreda načela zabrane reformatio in peius kada je sud prvog stupnja u ponovljenom postupku proglasio optuženika krivim za kazneno djelo protiv imovine prijevarom iz članka 224. stavka 4. KZ/97 jer se radi o težem obliku kaznenog djelu iz članka 224. KZ/97 u odnosu na kazneno djelo iz članka 224. stavka 1. KZ/97 za koje je

optuženik proglašen krivim prethodnom presudom koja je ukinuta po žalbi optuženika, a pritom nije bilo žalbe na štetu optuženika.

Optuženik je optužnicom podignutom 29. svibnja 2015. terećen za počinjenje kaznenog djela protiv vjerodostojnosti isprave, krivotvorenjem isprave iz čl. 311. st. 1. KZ/97 te zbog kaznenog djela protiv imovine, prijevarom iz čl. 224. st. 4. u vezi st. 1. KZ/97. Nakon provedenog postupka u predmetu je 12. svibnja 2020. pod brojem 15 K-82/2016 donesena presuda kojom je optuženik V. K. proglašen krivim zbog kaznenog djela protiv vjerodostojnosti isprave, krivotvorenjem isprave iz čl. 311. st. 1. KZ/97 zbog kojeg mu je, na temelju istog zakonskog propisa, utvrđena kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) mjeseci, te zbog kaznenog djela protiv imovine, prijevarom iz čl. 224. st. 1. KZ/97 za koje mu je, na temelju istog zakonskog propisa, utvrđena kazna zatvora u trajanju od 7 (sedam) mjeseci te je uz primjenu odredbe čl. 60. KZ/97, osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) mjeseci, da bi prema njemu, na temelju čl. 67. KZ/97, bila primijenjena uvjetna osuda i odlučeno da se kazna zatvora na koju je osuđen neće izvršiti ukoliko u vremenu od 2 (dvije) godine ne počini novo kazneno djelo.

"Protiv te presude žalbu je podnio optuženik V. K. osobno i po branitelju M. M., odvjetniku u V., dok se državni odvjetnik na presudu nije žalio. Po drugostupanjskom sudu prihvaćene su žalbe optuženika, ukinuta je naprijed opisana presuda i predmet je vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Novom, sada pobijanom presudom, prvostupanjski sud optuženika proglašava krivim zbog kaznenog djela protiv vjerodostojnosti isprava, krivotvorenjem isprave iz čl. 311. st. 1. KZ/97 te mu, na temelju istog zakonskog propisa, utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) mjeseci, te zbog kaznenog djela protiv imovine, prijevarom iz čl. 224. st. 4. KZ/97, te mu za to kazneno djelo, na temelju čl. 224. st. 4. KZ/97, utvrđuje kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) mjeseci, da bi ga potom, uz primjenu odredbe čl. 60. KZ/97, osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine s time što je optuženiku, uz primjenu odredbe čl. 67. KZ/97 izrečena uvjetna osuda uz vrijeme kušnje od 3 (tri) godine. Ovakvim postupanjem prvostupanjski sud optuženika sudi za teže kazneno djelo, ono iz čl. 224. st. 4. KZ/97, umjesto za kazneno djelo iz čl. 224. st. 1. KZ/97 kako je to učinjeno ranijom, ukinutom, prvostupanjskom presudom protiv koje je žalbu podnio samo optuženik. Osim navedenog sada pobijanom presudom prvostupanjski sud optuženiku utvrđuje strože pojedinačne kazne za svako kazneno djelo zbog kojega ga je proglasio krivim, osuđuje ga na strožu jedinstvenu kaznu zatvora a izriče mu i duže vrijeme provjeravanja. Na opisani način prvostupanjski sud povrijedio je odredbu čl. 13. ZKP/08-22 jer je, iako je prvostupanjska presuda ukinuta prihvaćanjem žabi optuženika u situaciji kada državni odvjetnik protiv te presude nije podnio žalbu, novu, sada pobijanu presudu, izmijenio na štetu optuženika. Takvim postupanjem počinjena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 10. ZKP/08-22 kako to utemeljeno ističe optuženik u podnesenoj žalbi."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-283/2022-4 od 17. listopada 2023.

61

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - IZOSTANAK RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA ZA ODLUKU O PRESUĐENOJ STVARI-KAZNENO DJELO NEISPLATE PLAĆE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15, dalje: KZ/11)

Članak 132. stavak 1.

Zakon o minimalnoj plaći

Članak 3.

Ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka u vidu izostanka razloga o odlučnim činjenicama kada je sud propustio iznijeti razloge u smislu pravnog pitanja presuđene stvari u prekršajnom postupku i kaznenom postupku s aspekta jedinstvenog djela i pitanja znatnije kriminalne količine. Naime, optuženik se u kaznenom postupku tereti zbog kaznenog djela neisplate plaće počinjenih na štetu troje oštećenika u razdoblju za dva mjeseca dok je u prekršajnom postupku proglašen krivim za neisplatu plaće u odnosu na dva oštećenika u jednom mjesecu.

"Iako žalitelj naznačuje da bi se radilo o povredi kaznenog zakona iz čl. 469. toč. 3. ZKP/08, što opisno označava tvrdnjom da se radi o presuđenoj stvari u odnosu na oštećene Ž. V., M. J. i V. V. s obzirom na pravomoćnost presude Prekršajnog suda u Puli-Pola broj Pp G-557/17 od 13. travnja 2018., žalitelj se stvarno žali zbog bitne povrede iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08 u vidu izostanka razloga o odlučnim činjenicama. Prvostupanjski sud je na temelju intervencije državnog odvjetnika koji je izmijenio činjenični opis kaznenog djela u odnosu na imenovane oštećenike na temelju spomenute presude prekršajnog suda, sastavio izreku pobijane presuda, no propustio je iznijeti razloge u smislu pravnog pitanja presuđene stvari u prekršajnom postupku i kaznenom postupku s aspekta jedinstvenog djela i pitanja znatnije kriminalne količine. Tako iz presude prekršajnog suda proizlazi da je optuženik proglašen krivim zbog neisplate plaće oštećenicima Ž. V. i M. J. za veljaču, odnosno ožujak, dok je u konkretnom predmetu optuženik proglašen krivim zbog neisplate plaće Ž. V. za ožujak 2017. i M. J. za travanj 2017. S obzirom na karakter kaznenog djela iz čl. 132. st. 1. KZ/11 te prekršaja iz čl. 3. Zakona o minimalnoj plaći koja oba djela govore o neisplati plaće, postavlja se pitanje da li je presudom Pp G-557/17 odlučeno i o dijelu opisa kaznenih djela u odnosu na oštećenike Ž. V. i M. J. u smislu pravila o zabrani ponovljenog suđenja optuženiku za optužbu za kazneno djelo za koje je već suđen i za koje je donijeta pravomoćna sudska presuda, osim pod pretpostavkom da se radi o većoj kriminalnoj količini na koju se odnosi optužba za, konkretno, kazneno djelo u odnosu prema pravomoćnoj presudi iz prekršajnog postupka. O navedenom izostaju razlozi u pobijanoj presudi pa je u pravu žalitelj kada opisno ističe postojanje bitne postupovne povrede iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 201/2022-4 od 24. kolovoza 2022.

62

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - PROTURJEČNOST IZREKE SAMOJ SEBI

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15, dalje: KZ/11)

Članak 132. stavak 1.

Optuženik je kao osoba koja je izravno prouzrokovala štetu oštećenicima, osobno odgovoran istu naknaditi primjenom pravila o naknadi štete iz Zakona o obveznim odnosima jer se ovdje ne radi o pitanju pribavljanje protupravne imovinske koristi, na što upućuje dio obrazloženja pobijane presude. Stoga je upućivanjem oštećenika u parnicu kada su točno utvrđeni iznosi štete ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka u vidu proturječja izreke samoj sebi.

"Provedenim ispitivanjem pobijane presude po službenoj dužnosti u smislu čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP/08 ovaj sud drugog stupnja utvrdio je postojanje bitne povrede iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08 u obliku proturječja izreke same sebi. Naime, u činjeničnom opisu za dio oštećenika prvostupanjski sud utvrđuje iznos neisplaćene plaće i to konkretno za oštećenike B. Č. (7.000,00 kn), A. V.-B. (7.000,00 kn), K. K. (400,00 kn), M. L.-N. (najmanje 3.000,00 kn), D. B. (3.000,00 kn), T. T. B. (3.000,00 kn) i V. V. (3.365,00 kn), optuženika proglašava krivim za počinjenje kaznenog djela iz čl. 132. st. 1. KZ/11, a imenovane oštećenike s postavljenim imovinsko-pravnim zahtjevima upućuje u parnicu. U situaciji kada je u izreci točno utvrđen iznos za koji su oštećeni oštećenici tada je prvostupanjski sud odluku o upućivanju oštećenika u parnicu takvu izreku učinio proturječnom samoj sebi. Naime, optuženik je kao osoba koja je izravno prouzrokovala štetu oštećenicima, osobno odgovoran istu naknaditi, primjenom pravila o naknadi štete iz Zakona o obveznim odnosima jer se ovdje ne radi o pitanju pribavljanje protupravne imovinske koristi, na što bi upućivao dio obrazloženja pobijane presude (točka 35.). Stoga je upućivanje u parnicu oštećenika za koje su točno utvrđeni iznosi štete proturječno i time je ostvarena bitna povreda iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 201/2022-4 od 24. kolovoza 2022.

63

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - NERAZUMLJIVA IZREKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 87. stavak 29.

Članak 235. stavak 3.

Obilježje kaznenog djelo oštećenja tuđe stvari iz članka 235. stavka 3. KZ/11 u produljenom trajanju je uništenje (oštećenje) tuđe stvari znatne vrijednosti, koja vrijednost postoji kada šteta prelazi 60.000,00 kuna (članak 87. stavak 29. KZ/11). S obzirom da je u činjeničnim opisima radnji produljenog kaznenog djela opisano da je uništeno gorenjem 11 komada spremnika za otpad različite zapremnine i jedan automobil, dok je za preostale stvari (automobile, rubnike i betonske ploče) navedeno da su oštećene, izreka presude je nerazumljiva jer uništenje podrazumijeva potpuno oštećenje do stanja neupotrebljivosti. Isti oblik povrede određaba kaznenog postupka ostvaren je i iz razloga jer zbroj pojedinačnih vrijednosti uništenih stvari ne prelazi iznos od 60.000,00 kuna

"Naime, oblik počinjenja osnovnog kaznenog djela stavljenog na teret optuženiku – uništenje tuđe stvari podrazumijeva ostvarenje takvog oštećenja da je uništena sama stvar, koja je postala neuporabljiva, koje obilježje djela je opisano u odnosu na 11 spremnika za smeće (izgorjeli u potpunosti ili većem dijelu), dok su u odnosu na automobile opisane posljedice u vidu oštećenja plastike ili limenih dijelova, a samo je za jedan automobil označeno da je u cijelosti izgorio, dok je u odnosu na rubnike i betonske ploče također naznačeno da su oštećene. Stoga pojedinačne vrijednosti uništenih stvari, koje predstavljaju nužno obilježje djela kako bi isto moglo biti opisano kao kvalificirani oblik kaznenog djela iz čl. 235. st. 3. KZ/11, nužno moraju zbrojem prelaziti 60.000,00, što u pobijanoj presudi nije ostvareno (17.300 + oko 35.000 kn). Iako ukupna vrijednost oštećenja tuđih stvari, gdje je oštećenje širi pojam od uništenja te obuhvaća i pojam uništenja, svakako prelazi kvalifikatorni element od 60.000 kn (spremnici + oštećenje 8 automobila + rubnici i betonske ploče), valja ostati unutar pravne kvalifikacije kakvu je dao državni odvjetnik, a prihvatio sud, dakle da je radnja počinjenja djela uništenje tuđih stvari, te se može zaključiti da je takva izreka nerazumljiva, čime je ostvarena bitna postupovna povreda iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08-22."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 576/2022-4 od 29. studenog 2022.

64

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - NERAZUMLJIVA IZREKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 87. stavak 28.

Članak 215. stavak 1.

Izreka presude je nerazumljiva jer činjenični opis kaznenog djela protiv opće sigurnosti, dovođenjem u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom iz članka 215. stavka 1. KZ/11 ne sadrži opis koji su konkretno ljudi i kojom radnjom dovedeni u opasnost po život i tijelo, niti je naveden opis iz kojeg bi proizlazilo da se radi o imovini većeg opsega.

"Daljnja istovrsna povreda ostvarena je i u odnosu na sadržaj opisa kaznenog djela iz čl. 215. st. 1. KZ/11. Naime, iako se optuženika tereti da je požarom doveo u opasnost života i tijela ljudi, navedena opasnost, kao konkretna opasnost, nije opisana u činjeničnom opisu, a opis sadržaja svijesti optuženika, nije dostatan za zaključak da je time opisano obilježje kaznenog djela koje se optuženiku stavlja na teret. Nedostaje opis koji su konkretno ljudi i kojom radnjom dovedeni u opasnost po život i tijelo. Nadalje, obilježje ovog djela je dovođenje u opasnost imovine većeg opsega, što prema čl. 87. st. 28. KZ/11 odgovara vrijednosti imovine preko 200.000,00 kn. Navedeno obilježje djela, izrijeком, nije sadržano u činjeničnom opisu ovog kaznenog djela, u smislu, barem, okvirne naznake vrijednosti oštećenih stvari, koje su dovedene u opasnost požarom (vrijednost zgrada + vrijednost motocikla). Na taj je način također ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka u obliku nerazumljivosti izreke iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08-22."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 576/2022-4 od 29. studenog 2022.

65

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - NERAZUMLJIVA IZREKA I IZOSTANAK RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA U ODNOSU NA KAZNU

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 215. stavak 1.

Ostvarene su bitne povrede odredaba kaznenog postupka u vidu nerazumljivosti izreke i izostanku razloga o odlučnim činjenicama kada je sud optuženiku u izreci presude bez primjene odredaba o ublažavanju kazne, utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 5 mjeseci, iako je zakonski minimum za to kazneno djelo 6 mjeseci kazne zatvora, a potom u obrazloženju nije naveo koje su to naročite olakotne okolnosti zbog kojih se odlučio ublažiti pojedinačnu kaznu za ovo kazneno djelo, odnosno nije naveo izričitu zakonsku ovlast za takvo postupanje.

"Nerazumljivost postoji i u dijelu izreke presude kod utvrđivanja pojedinačne kazne za kazneno djelo iz čl. 215. st. 1. KZ/11. Ovdje je prvostupanjski sud optuženiku, bez primjene odredaba o ublažavanju kazne, utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 5 mjeseci, iako je zakonski minimum za to kazneno djelo 6 mjeseci kazne zatvora. Na navedeni nedostatak i nerazumljivost nadovezuje se i izostanak razloga o odlučnim činjenicama jer prvostupanjski sud ne obrazlaže koje su to naročite olakotne okolnosti zbog kojih se odlučio ublažiti

pojedinačnu kaznu za ovo kazneno djelo, odnosno ne navodi izričitu zakonsku ovlast za takvo postupanje. Navedeno je očita posljedica zanemarivanja okolnosti koja proizlazi iz mišljenja psihijatrijskog vještaka da je optuženik kaznena djela počinio u stanju bitno smanjene ubrojivosti, što prema čl. 26. KZ/11 daje ovlast prvostupanjskom sudu za blaže kažnjavanje počinitelja, prema čl. 48. st. 1. KZ/11. Na opisani način izreka pobijane presude nerazumljiva, a razlozi iste nemaju razloga o odlučnim činjenicama, čime je također ostvarena povreda iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 576/2022-4 od 29. studenog 2022.

66

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - NERAZUMLJIVA IZREKA - IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV I POSEBNE OBVEZE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 158. stavak 2.

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 62 stavak 1. točka 1.

Nerazumljiva je odluka prvostupanjskog suda kojom je dosudio imovinskopravne zahtjeve i naložio optuženiku plaćanje istih kombinacijom članka 158. stavka 2. ZKP/08 i članka 62. stavka 1. točke 1. KZ/11, povezujući odredbu koja uređuje postupanje suda u odnosu na postavljeni imovinskopravni zahtjev kod donošenja osuđujuće presude s odredbom o posebnim obvezama, koje se mogu izreći isključivo uz izricanje uvjetne (djelomične uvjetne) osude kao oblik pojačanja roka provjeravanja i nastojanja da se osuđenika potakne, prijetnjom izvršenja kazne, na npr. naknadu štete oštećeniku.

"Na temelju čl. 158. st. 2. ZKP/08 prihvaćeni su imovinskopravni zahtjevi oštećenika Č. d.o.o. Z. u iznosu 17.300,00 kn, Grada Z. u iznosu 9.172,00 kn i A. Ž. u iznosu 1.794,80 kn. U odnosu na "prihvaćene" imovinskopravne zahtjeve prvostupanjski sud je, na temelju čl. 62. st. 1. toč. 1., optuženiku naložio oštećenicima naknaditi štetu u roku od 1 godine i 6 mjeseci.

(...)

Odluka o imovinskopravnom zahtjevu predstavlja, u biti, odluku kaznenog suda o zahtjevu o kojem bi se inače raspravljalo u parničnom postupku, no u kaznenom se postupku odlučuje u tzv. pridruženom postupku, pa bi izreka odluke o imovinskopravnom zahtjevu trebala odgovarati izreci kondemnatorne odluke u parničnom postupku. Stoga je dio odluke kojim se optuženiku izriče posebna obveza, suvišan, a time i nerazumljiv, dok nedostaje dio odluke koji odgovara kondemnatornoj odluci u parničnom postupku. Izreka odluke kojom se prihvaća imovinskopravni zahtjev oštećenika trebala je glasiti da se dosuđuje (prihvaća) imovinskopravni zahtjev oštećenika, a optuženiku nalaže da oštećeniku na ime naknade

štete isplati određeni glavnični iznos u roku od 15 dana. Navedeni rok je paricijski rok određen u čl. 328. Zakona o parničnom postupku (SL SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, i NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22), koji se u odnosu na odluku o imovinskopравnom zahtjevu ne može odrediti u drugačijem trajanju. Rok za ispunjenje posebne obveze je dio odluke o sankciji, bezuspješan protok kojega ima za posljedicu pravo traženja opoziva uvjetne osude te nije vezan uz pravo oštećenika na prisilno ispunjenje dospjele i ovršive tražbine, koja postaje ovršiva protekom paricijskog roka. Stoga je i ovaj dio izreke nerazumljiv."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 576/2022-4 od 29. studenog 2022.

67

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - NERAZUMLJIVOST IZREKE I PROTURJEČJE IZREKE SAMOJ SEBI

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka u vidu nerazumljivost i proturječnosti izreke presude samoj sebi jer je sud prvog stupnja u izreci presude optuženika proglasio krivim za počinjenje dva kaznena djela iz članka 139. stavka 3. u vezi stavka 2. KZ/11 i dva kaznena djela iz članka 179.a KZ/11, ali je u činjeničnom opisu zadržao i dva kaznena djela protiv imovine, oštećenjem tuđe stvari iz članka 235. stavka 1. KZ/11, za koja djela je na raspravi od 19. kolovoza 2021. rješenjem obustavio kazneni postupak.

"Sud prvog stupnja nije, nakon što je obustavio kazneni postupak za kaznena djela iz čl. 235. st. 1. KZ/11, ispustio opis tih djela iz izreke pobijane presude, tako da je sada, uz kaznena djela iz čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. i čl. 179.a KZ/11, optuženika proglasio krivim i za činjenično opisana kaznena djela iz čl. 235. st. 1. KZ/11 što je i nerazumljivo i proturječno. Iz navedenoga nije jasno niti razumljivo u pogledu čega je konkretno obustavljen kazneni postupak, a u pogledu konkretno kojih djela je sud prvog stupnja pobijanom presudom optuženika proglasio krivim. U obrazloženju pobijane presude o navedenom nema nikakvih razloga, jer sud prvog stupnja ni na koji način ne obrazlaže zbog čega je ostavio izvorni činjenični opis kaznenih djela u izreci pobijane presude, iako se isti u optužnici državnog odvjetnika odnosio na ukupno šest kaznenih djela. U navedenom se ogleda i nerazumljivost izreke pobijane presude jer nije jasno na koliko se kaznenih djela odnosi osuđujuća presuda, ali i proturječnost izreke same sebi jer u činjeničnom opisu sud prvog stupnja zadržava opis šest kaznenih djela, pravno ih i zakonski označava kao četiri i optuženiku utvrđuje pojedinačne kazne za četiri kaznena djela. Time je ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 464/2021-4 od 25. siječnja 2022.

68

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - RAZLOZI ZA ODBACIVANJE ZAHTJEVA ZA NEPRAVU OBNOVU KAZNENOG POSTUPKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Članak 498. stavak 1. točka 1.

Članak 506.

Osnove za odbacivanje zahtjeva za nepravom obnovom kaznenog postupka su formalne prirode pa je preuranjen zaključak suda prvog stupnja da bi nemogućnost postizanja svrhe kažnjavanja izricanjem jedinstvene kazne zatvora imalo za posljedicu nepostojanje zakonskih uvjeta za obnovu postupka. Pobijanim rješenjem se prvostupanjski sud upustio u ispitivanje merituma stvari, zbog čega je pobijano rješenje proturječno između izreke i obrazloženja pa je ostvarena naprijed naznačena povreda iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08.

"Pobijanim rješenjem sud prvog stupnja je nakon analize presuda koje su predmetom zahtjeva osuđenika Mladena Caganića za nepravom obnovom postupka, odbacio zahtjev osuđenika pozivom na odredbu čl. 506. st. 1. ZKP/08. Kao razlog odbacivanja zahtjeva osuđenika, sud prvog stupnja navodi da se izricanjem jedinstvene kazne ne bi ostvarila svrha kažnjavanja. Argumentirajući navedeni zaključak, prvostupanjski sud obrazlaže da je osuđenik Mladen Caganić počinio sva kaznena djela za koja je osuđen presudama koje su predmetom zahtjeva za nepravom obnovom postupka od ožujka do listopada 2014., kad je bio u bijegu. Međutim, takvim obrazloženjem sud prvog stupnja osporava osnovanost a ne dopuštenost zahtjeva za nepravom obnovom postupka. Naime, nepostojanje zakonskih uvjeta za obnovu u smislu odredbe čl. 506. st. 1. ZKP/08, treba ocjenjivati u formalnom, a ne u materijalnom smislu. Zakonski uvjeti koji trebaju biti ispunjeni za nepravu obnovu u smislu odredbe čl. 498. st. 1. toč. 1. ZKP/08, propisani su u toj odredbi kao i u odredbi čl. 53. KZ/11. Dakle, za ostvarenje formalnih zakonskih uvjeta za primjenu navedenih odredbi potrebne su pravomoćne presude protiv istog osuđenika, zatim da je kazneno djelo počinjeno prije nego je započelo izdržavanje kazne po prijašnjoj presudi ili za vrijeme izdržavanja kazne i konačno, da kazne čije se objedinjavanje traži, nisu već ranije objedinjene s kaznom iz neke druge presude, odnosno da nisu već ranije bile primijenjene odredbe o stjecaju. Izostanak neke od navedenih okolnosti predstavlja zapreku za postupak nepravne obnove pa time i osnovu za odbacivanje takvog zahtjeva, u smislu odredbe čl. 506. st. 1. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 178/2022-4 od 3. svibnja 2022.

KONFRONTACIJSKI DOKAZI - POVREDA KONFRONTACIJSKOG PRAVA I BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 11.

Članak 468. stavak 3. u vezi članka 431. stavak 2.

Povredu konfrontacijskog prava u odnosu na osuđujuću presudu može isticati samo optuženik. Dakle, to ne može činiti državni odvjetnik u odnosu na oslobađajuću presudu. Kada je na raspravi jedan optuženik odustao od obrane dane u prethodnom postupku kojom je teretio drugog optuženika koji nije prisustvovao tom ročištu niti su na isto bili pozvani optuženik i njegov branitelj, tada njegova ranija obrana, koja je ispravno reproducirana na raspravi, ali gdje je ovaj optuženik odbio odgovarati na pitanja, predstavlja nekonfrontirani, ali i odlučujući, jedini, dokaz koji govori o supočiniteljstvu s drugim optuženikom.

"Državni odvjetnik žalbom pobija oslobađajući dio pobijane presude u odnosu na optuženog D. Š. zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka tvrdeći da je ostvarena ta povreda iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08. Tu povredu ovaj žalitelj opisuje kao nepotpune razloge za donošenje oslobađajuće presude, jer prvostupanjski sud "raspoložive dokaze i nesporne činjenice ne analizira i ne dovodi u međusobnu korelaciju, sve da bi na taj način lakše obrazložio razloge za oslobađanje", odnosno razlozi su u suprotnosti s izrekom i u znatnoj su mjeri proturječni. U bitnome žalitelj obrazlaže da je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbu čl. 431. st. 2. ZKP/08 u odnosu na obranu optuženog M. L., koja je u odnosu na optuženog D. Š. i kaznena djela pod toč. XI. pobijane presude, nekonfrontirana i da je to bilo od utjecaja na presudu.

Time ovaj žalitelj nastoji povredu iz čl. 468. st. 3. u vezi čl. 431. st. 2. ZKP/08, podvesti pod povredu iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08, jer povredu konfrontacijskog prava u odnosu na osuđujuću presudu može isticati samo optuženik. Dakle, to ne može činiti državni odvjetnik u odnosu na oslobađajuću presudu.

Navedena, žalbom opisno istaknuta, "relativno" bitna povreda u pobijanoj presudi nije ostvarena. Izlaganje nepotpunih razloga za donošenje oslobađajuće presude ne predstavlja ostvarenje istaknute bitne povrede, a razlozi pobijane presude u pogledu oslobađajućeg dijela izreke nisu protivni izreci niti su u znatnoj mjeri proturječni. Naprotiv, dani su jasni razlozi zbog čega prvostupanjski sud utvrđuje da je obrana optuženog M. L. u prethodnom postupku nekonfrontirani dokaz, jer njegovom ispitivanju nije prisustvovao, niti su na isto bili pozvani, optuženi D. Š. i njegov branitelj. Kada je na raspravi optuženi M. L. odustao od ranije obrane, sada ne tereteći optuženog D. Š. kao supočinitelja dijela radnji za koje su obojica optuženi, tada njegova ranija obrana, koja je ispravno reproducirana na raspravi, ali gdje je ovaj optuženik odbio odgovarati na pitanja, predstavlja nekonfrontirani, ali i odlučujući, jedini, dokaz koji govori o supočiniteljstvu optuženog D. Š. u radnjama pod toč. XI. 1) - 4) izreke pobijane presude. Navedenu analizu da se radi o jedinom, nekonfrontiranom, dokazu prvostupanjski sud izlaže potpunim i neproturječnim razlozima (toč. 36. razloga pobijane presude), čemu se nema što dodati.

Točna je tvrdnja iz žalbe državnog odvjetnika o nespretnom izričaju iz navedene

točke obrazloženja, jer nekonfrontirani dokaz ne predstavlja nezakoniti dokaz. No, navedeno ne dovodi do drugačijeg utvrđenja u ovoj odluci osim o nespretnosti i netočnosti izričaja."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-224/2023-6 od 13. listopada 2023.

70

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA - POVREDA PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJA I JEDNAKOST ORUŽJA - NIJE OSTVARENA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavno suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 2.

Načelo pravičnog postupka ne traži od suda da neizostavno prihvaća sve dokazne prijedloge stranaka, već je autonomno pravo suda da procijeni, s aspekta odredbe članka 421. stavka 1. ZKP/08, potrebu izvođenja pojedinih dokaza, pri čemu je svoju odluku dužan valjano obrazložiti. Nezadovoljstvo odlukom suda o prihvaćanju ili neprihvaćanju pojedinih dokaza, koje odluka je zakonita i ispravno obrazložena, ne dovodi do povrede prava na pravično suđenje i jednakosti oružja, koja pravila traže jednaku mogućnost predlaganja izvođenja dokaza, mogućnost obrazlaganja svojih prijedloga i odluku suda o tim prijedlozima.

"Žalitelj isto tako nije u pravu da je u prvostupanjskom postupku ostvarena bitna povreda iz čl. 468. st. 2. ZKP/08 povredom prava na pravično suđenje i načela jednakosti oružja jer prvostupanjski sud nije odbio sve dokazne prijedloge obrane. Naprotiv, tijekom rasprave prihvaćeni su dokazni prijedlozi obrane i dopunski su ispitane žrtve, svjedok očevidac i prometni vještak, koji je ispitan u dva navrata, dok su odbijeni dokazni prijedlozi obrane za izvođenje dokaza djelomičnom rekonstrukcijom, očevidom i usporedbom skice očevida s ispisom slike predmetnog raskrižja s stranice Google Maps. Navedena odluka suda obrazložena je sukladno zahtjevu iz čl. 421. st. 2. ZKP/08 i to na raspravnom zapisniku od 3. svibnja 2022. i u obrazloženju pobijane presude (točka 12.). Navedena odluka zasnovana je na ocjeni prvostupanjskog suda da se izvođenjem predloženih dokaza ne bi mogle utvrditi odlučne niti važne činjenice, koja odluka se zasniva na ocjeni vjerodostojnosti i stručnosti nalaza i mišljenja prometnog vještaka koji je na raspravi od 6. prosinca 2021. odgovorio da oblik zavoja i kut ulaska i izlaska sudionika prometne nesreće u i iz kružnog toka ne mijenjaju pisani nalaz i mišljenje. I po ocjeni ovog suda drugog stupnja, ova odluka, promatrana s aspekta prava optuženika na pravično suđenje i jednakost oružja, nije upitna jer je prvostupanjski sud ispravnom ocjenom cjelokupnog dokaznog materijala zaključio da se doista radi o nevažnim dokaznim prijedlozima."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-396/2022-4 od 6. rujna 2022.

71

BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA-POVREDA PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE - NIJE OSTVARENA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 2.

Članak 468. stavak 3.

U slučaju kad izvođenje dokaza koje je predložila obrana nije bilo nužno za utvrđivanje odlučnih činjenica prema izmijenjenoj optužnici i tim se dokazima odlučne činjenice niti ne bi mogle utvrditi, bez obzira što je sud propustio odlučiti o tim dokazima, nije došlo do povrede optuženikovog prava na pravično suđenje, a time niti do ostvarenja bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. stavka 2. ZKP/08, ali niti one iz čl. 468. stavka 3. ZKP/08. Bitno svojstvo pravičnog suđenja nije narušeno samim time što optuženiku nije bilo dozvoljeno izvesti određene dokaze (a na što se po logici stvari odnosi i predmetna situacija u kojoj prvostupanjski sud uopće nije odlučio o dokaznim prijedlozima obrane), već je potrebno i ostvarenje daljnjeg uvjeta - da izvođenje upravo tih dokaza mora biti nužno za utvrđivanje istine (vidi Perna protiv Italije, br. 48898/99, stavak 29., ESPLJ 2003.).

"Nadalje, ovaj žalbeni sud primjećuje da optuženik u žalbi upire da prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude nije iznio razloge zašto nije izveo dokaze predložene od strane obrane (pribava podataka od porezne uprave, HZMO-a i HZZ-a za inkriminirano razdoblje), a budući da je riječ o bitnim dokazima vezano za pitanje da li je u inkriminiranom razdoblju objektivno bio u mogućnosti plaćati dužno uzdržavanje za mladb. kćer, to je time onemogućen u dokazivanju činjenica i okolnosti koje bi ga mogle ekskulpirati od odgovornosti za počinjenje terećenog kaznenog djela.

Žalitelj smatra da je prvostupanjski sud time povrijedio kazneni zakon, međutim, sadržajno ustvari upire na ostvarenje bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. i 3. ZKP/08.

Iz stanja spisa proizlazi da je žalitelj doista, na raspravi od 31. svibnja 2022., predložio da se od Porezne uprave pribave podaci o visini njegovog dohotka za inkriminirano razdoblje, kao i podaci od HZMO-a i HZZ-a o tome gdje i kada je bio prijavljen u tom istom razdoblju, s time da je prvostupanjski sud riješio da će o tim dokaznim prijedlozima obrane odlučiti naknadno tijekom rasprave.

Međutim, sud prvog stupnja je na sljedećoj raspravi koja je održana 5. rujna 2022. i na kojoj je dovršen dokazni postupak propustio donijeti odluku o tim dokazima, na koji način je propustio primijeniti odredbe ZKP/08 koje mu nalažu donošenje odluke o osnovanosti dokaznih prijedloga pri čemu posebice valja ukazati na odredbu iz čl. 421. st. 2. ZKP/08) prema kojoj rješenje kojim se odbija izvođenje dokaza mora biti obrazloženo. Time je prvostupanjski sud doista postupio protivno citiranim odredbama ZKP/08, a kako to optuženik i tvrdi u žalbi, međutim, da bi se radilo o ostvarenju bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08 u navedenom pravcu, nužno je ostvarenje i daljnjeg uvjeta – da je to utjecalo ili moglo utjecati na pravilnost presude.

Vezano za ostvarenje tog uvjeta ovaj žalbeni sud prije svega primjećuje da se navedeni dokazni prijedlog obrane na raspravi od 31. svibnja 2022. odnosio na pribavu

podataka od porezne uprave o visini njegovog dohotka za inkriminirano razdoblje, te na pribavu podataka od HZMO-a i HZZ-a o tome gdje i kada je bio prijavljen u tom istom razdoblju, a što kada se ima u vidu činjenični opis djela prema optužnici koja je tada bila aktualna upućuje da se prijedlog obrane za pribavljanjem navedenih podataka od nadležnih tijela odnosio na razdoblje od 13. ožujka 2007. do 11. rujna 2008. Međutim, na sljedećoj raspravi održanoj 5. rujna 2022. državni odvjetnik je izmijenio činjenični opis djela, na način da optuženika sada tereti za razdoblje od 5. rujna 2012. do 31. svibnja 2017., tako da je nakon takve izmijene optužnice prethodno navedeni dokazni prijedlog obrane evidentno postao irelevantan, odnosno izvođenjem tog dokaza se ne bi mogle utvrditi činjenice važne za odlučivanje, a budući da obrana nakon što je državni odvjetnik izmijenio optužnicu u navedenom pravcu nije imala daljnjih dokaznih prijedloga, te nije tražila da se navedeni podaci pribave i za inkriminirano razdoblje prema izmijenjenoj optužbi, to opisani propust suda na koju u žalbi upire optuženik nije imao utjecaja niti je mogao utjecati na pravilnost pobijane presude.

Što se pak tiče žalbe optuženika u dijelu gdje sugerira da mu je time teško povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje zajamčeno Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu skraćeno: Konvencija), prije svega valja primijetiti da su jamstva sadržana u čl. 6. st. 3. Konvencije doista konstitutivni element pojma poštenog suđenja, međutim, Konvencija kao opće pravilo ostavlja sudovima da ocjene i obrazlože da li je bilo potrebno izvesti dokaze koje je predložila obrana (vidi Vidal protiv Belgije, serija A br. 235-B, stavak 33 ESLJP 1992), s time da bitno svojstvo suđenja nije narušeno samim time što optuženiku nije bilo dozvoljeno izvesti određene dokaze (a na što se po logici stvari odnosi i predmetna situacija u kojoj prvostupanjski sud uopće nije odlučio o dokaznim prijedlozima obrane), već je potrebno i ostvarenje daljnjeg uvjeta - da izvođenje upravo tih dokaza mora biti nužno za utvrđivanje istine (vidi Perna protiv Italije, br. 48898/99, stavak 29., ESPLJ 2003.).

Budući da iz svega prethodno navedenog proizlazi da izvođenje dokaza koje je predložila obrana nije bilo nužno za utvrđivanje odlučnih činjenica prema izmijenjenoj optužnici, dapače, tim dokazima se odlučne činjenice niti ne bi mogle utvrditi, to u konkretnom slučaju nije došlo do povrede optuženikovog prava na pravično suđenje, a time niti do ostvarenja bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-68/2022-4 od 21. prosinca 2022.

72

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA - POVREDA PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE-NIJE OSTVARENA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 408. stavak 1.

Članak 441. stavak 2.

Nije ostvarena povreda prava na pravično suđenje time što nakon izmjene činjeničnog opisa optužnice sud nije prihvatio prijedlog obrane za odgodu rasprave, već je odredio prekid rasprave u trajanju od trideset minuta. Sukladno odredbi članka

441. stavka 2. ZKP/08 stranke mogu zatražiti prekid rasprave radi izmjene optužnice ili pripreme obrane. Činjenično je pitanje, ovisno o opsegu izmjena, što je u isključivoj nadležnosti suda koji vodi raspravu u okviru ovlasti za upravljanje raspravom, hoće li sud odrediti prekid i u kojem trajanju. Navedeno proizlazi iz zakonske sintagme da stranke mogu zatražiti prekid rasprave, a da prekid može odrediti predsjednik vijeća radi pripreme obrane (članka 408. stavak 1. ZKP/08).

"Razmatrajući podignutu optužnicu s izmjenama koje je državni odvjetnik unio u činjenični opis na raspravi vidljivo je da se radi o promjeni kojom se specificira da se motocikl već nalazio u kružnom toku i točnije precizira dio automobila optuženika kojim je došlo do kontakta s preciznije određenim dijelom motocikla. Navedena izmjena nije suštinska jer je istom samo preciziran postojeći činjenični opis, sve sukladno sadržaju dokaza koji su izvedeni u prisutnosti obje stranke, neposredno i kontradiktorno. Stoga je postupanje prvostupanjskog suda koji je dao mogućnost obrani u dostatnom trajanju od pola sata za pripremu obrane u cijelosti u skladu sa citiranim odredbama ZKP/08, ali i Ustavnim i Konvencijskim pravom optuženika na odgovarajuće vrijeme za pripremu obrane. Ponavlja se da se ne radi o suštinskim promjenama koje bi u bitnome mijenjale opis kaznenog djela iz optužnice, pri čemu se te izmjene zasnivaju na sadržaju dokaza izvedenih na opisani način na raspravi, pa je i po ocjeni ovog suda drugog stupnja prekid rasprave, koju mogućnost obrana nije iskoristila, u trajanju od pola sata u cijelosti u skladu sa sadržajem pravnog standarda odgovarajućeg vremena. Veza između vremena od dostave pitanja obrane vještaku pa do održavanja rasprave i vremena trajanja prekida rasprave nije relevantna s aspekta povrede načela ravnopravnosti stranaka i jednakosti oružja jer se ne radi o usporedivim pojmovima. Kod dostave pitanja vještaku i određivanju termina rasprave radi se o organizacijskom pitanju u upravljanju predmetima u referadi suca, ovisno o vrsti i količini sudačkog posla, sukladno zahtjevima iz Zakonima o sudovima i Sudskog poslovnika, dok se kod prekida rasprave radi o mogućnosti ovisnoj o okolnostima, na što je dan odgovor naprijed. Osim toga, pitanja ravnopravnosti stranaka ne može se odnositi na vrijeme koje je dano vještaku radi pripreme za odgovore na pitanja jer se ne radi o stranci, već o sudioniku u postupku. Suprotno tvrdnji žalitelja, time nije ostvarena istaknuta povreda. Isto tako, na postojanje te povrede ne upućuje okolnost da je prvostupanjski sud zabranio davanje odgovora vještaka na 19 od 30 postavljenih pitanja obrane jer je dužnost suda paziti na sadržaj pitanja ako se radi o nedopuštenim pitanjima ili se ista ne odnose na predmet sukladno čl. 420. st. 3. ZKP/08. Kod toga valja naglasiti da žalitelj osim što navodi broj pitanja na koje je zabranjen odgovor ne prigovara navedenim raspravnim odlukama prvostupanjskog suda s aspekta suštine. Slijedom svega navedenoga nije ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka u žalbom istaknutim oblicima."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-396/2022-4 od 6. rujna 2022.

73

(RELATIVNO) BITNA POVREDA ODREDAVA KAZNENOG POSTUPKA-NIJE OSTVARENA - NAČIN PROVOĐENJA DOPUNSKOG VJEŠTAČENJA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 309.

Članak 314.

Članak 468. stavak 3.

Nije ostvarena relativno bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 3. ZKP/08 koja bi se odnosila na ne primjenu odredaba članka 309. i 314. ZKP/08, odnosno na postupanje suda koji je najprije prihvatio dokazni prijedlog obrane za izvođenje dokaza dopunom nalaza i mišljenja prometnog vještačenja u pisanom obliku, da bi potom odstupio od te odluke i dopunu vještačenja izveo kao dopunsko usmeno ispitivanje vještaka na raspravi. Odluka o načinu provođenja dokaza je procesno rješenje od kojeg sud može odstupiti.

"Iako su točni navodi žalitelja da je na raspravi od 6. prosinca 2021. raspravnim rješenjem određeno dopunsko vještačenje uz naznaku da će vještaku nalog s pitanjima obrane i optužbe biti dostavljen naknadno i da će se nova rasprava odrediti nakon što vještak izradi dopunski nalaz i mišljenje, odstupanje od te odluke i neposredno ispitivanje vještaka na raspravi nema negativnog učinka na presudu, a niti se stvarno radi o postupanju protivno čl. 309. i 314. ZKP/08. Ovdje se radilo o procesnom rješenju kojim prvostupanjski sud nije vezan te može od njega odstupiti jer sud u kaznenom postupku može promijeniti svoje raspravno rješenje sukladno ovlastima iz čl. 393. i čl. 421. st. 2. ZKP/08. U kaznenom postupku sud je tijelo koje upravlja raspravom i odlučuje koji dokazi će se izvesti na raspravi, odlučuje o redoslijedu izvođenja dokaza, ali i načinu izvođenja dokaza. Stoga je postupanje prvostupanjskog suda koji je najprije odlučio da će se dopunsko prometno vještačenje izvesti na način da će vještak u pisanom obliku dopuniti nalaz i mišljenje, a potom ispitao vještaka na raspravi, umjesto prvotno određenog načina izvođenja tog dokaza, u cijelosti u skladu s odredbama čl. 309. i 314. ZKP/08, sve u vezi s odredbama čl. 423. i 425. ZKP/08. Prema potonjim odredbama pravilo je usmeno ispitivanje vještaka na raspravi, što naravno ne isključuje mogućnost pisane dopune nalaza i mišljenja, no navedeno postupanje je u cijelosti u ingerenciji prvostupanjskog suda. Slijedom navedenoga nije ostvarena istaknuta povreda iz čl. 468. st. 3. u vezi čl. 309. i 314. ZKP/08 jer ovaj sud drugog stupnja ne nalazi da bi spomenute odredbe bile nepravilno primijenjene, niti postoji utjecaj niti potencijalni utjecaj na presudu, što je dodatna pretpostavka za postojanje "relativno" bitne povrede odredaba kaznenog postupka."

Županijski sud u Varaždinu, KŽ-396/2022-4 od 6. rujna 2022.

74

BITNA POVREDA ODREDABA KAZNENOG POSTUPKA- SPAJANJE PRIVATNE TUŽBE I PROTUTUŽBE*Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)*

Članak 468. stavak 3.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19, dalje: KZ/11)

Članak 147. stavak 3.

Ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka kada je sud prvog stupnja propusti spojiti predmete u kojima su podnesene privatne tužbe za kaznena djela uvrede počinjenih između istih stranaka u odnosu na isti događaj, jer se posljedično tom propustu sud nije bavio pitanjem da li se u konkretnom slučaju radi o retorziji uvrede, a s time ujedno i o slučaju kad sud oba počinitelja može osloboditi kazne.

"Međutim, u pravu je žalitelj kada ističe da je sud prvog stupnja trebao predmetni kazneni postupak spojiti sa kaznenim postupkom koji se vodi pred Općinskom sudom u Sisku pod brojem K-233/2020 povodom privatne tužbe A. M., ovdje optuženika protiv ovdje privatne tužiteljice A. P. zbog počinjenja kaznenog djela uvrede proizašlo iz istog događaja kao i u predmetnom slučaju. O navedenoj činjenici, dakle da je postupak po privatnoj tužbi A. M. kao privatnog tužitelja protiv A. P. kao optuženice već u tijeku kod istog suda, optuženici A. M. i A. M. su obavijestili Općinski sud u Sisku još prije održavanja ročišta zakazanog radi prethodnog razjašnjenja stvari podneskom od 17. ožujka 2021. u ovom predmetu.

6.1. Naime, u predmetnom prvostupanjskom postupku optuženici A. M. i A. M. branili su se da su u inkriminiranom događaju sjedili u svom dvorištu sa svjedokom M. Z. i razgovarali, da nisu puštali glasnu muziku, da je privatna tužiteljica A. P. bez razloga došla na ogradu njihovog dvorišta i napala ih pogrđnim riječima i psovkama, a na što su oni uzvratili riječima "marš odavde" za koje riječi se, uz ostale, terete predmetnom privatnom tužbom. Nasuprot takvoj obrani optuženika, privatna tužiteljica A. P. tvrdila je da je inkriminiranog dana izašla na dvorište radi galame optuženika A. M. i A. M. te se zbog toga, i budući da je galama bila učestala, obratila optuženicima na što su oni reagirali uvredama zbog kojih je protiv njih podnijela predmetnu privatnu tužbu. S druge strane, optuženik A. M. je, kao što je navedeno, u ulozi privatnog tužitelja podnio privatnu tužbu protiv A. P. zbog uvreda koje je ona njemu uputila istom prilikom. Odredbom čl. 147. st. 3. KZ/11 propisano je da u slučaju kad uvrijeđeni uzvratu uvredu, sud može oba počinitelja osloboditi kazne. Radi se o fakultativnoj mogućnosti oslobođenja od kazne obojice počinitelja ako je uvrijeđeni uvredu uzvratio. Navedena zakonska odredba podrazumijeva postojanje provokacije, retorzije i kompenzacije. Provokacija podrazumijeva poticanje i izazivanje uvredom. Retorzija je vraćanje uvrede uvredom, a kompenzacija je ovlaštenje suda da u slučaju retorzije oslobodi kazne oba optuženika za kazneno djelo uvrede, ili jednog od njih, ovisno o ocijeni konkretnih okolnosti. Iako se u tom slučaju ne radi o institutu nužne obrane, retorzija ima sličnosti sa nužnom obranu, s razlikom da se vraćanjem uvrede ne odbija prethodna

uvreda. Kad je podignuta privatna tužba zbog uvrede, optuženi može do završetka glavne rasprave protiv tužitelja podići protutužbu i u tom slučaju sud jednom odlukom rješava oba zahtjeva. Kada tuženi ne podnese protutužbu, dokazivanje retorzije može imati značaj olakotnih okolnosti. Polazeći od navedenog, sud prvog stupnja je u slučaju, kada postoje dvije privatne tužbe između istih stranaka za kazneno djelo uvrede koje je proizašlo iz istog događaja pa jedna tužba može imati značaj protutužbe, u obvezi spojiti kaznene postupke i donijeti jednu odluku. Budući da prvostupanjski sud nije spojio navedene kaznene postupke, osim žalbene osnove pogrešno i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja koju žalitelji smatraju ostvarenom opisanim postupanjem suda prvog stupnja, u pobijanoj presudi došlo je prije svega do bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08. u vezi s čl. 25. st. 1. toč. 4. ZKP/08 i čl. 61. st. 2. ZKP/08. Posljedično navedenom, žalitelji opravdano smatraju da je činjenično stanje ostalo nepotpuno, a time i pogrešno utvrđeno, budući da se sud prvog stupnja nije bavio pitanjem da li se u konkretnom slučaju radi o retorziji uvrede i na čijoj strani od navedenih sudionika inkriminiranog događaja.

7. Zbog iznesenog trebalo je prihvatiti žalbu optuženika, ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti sudu prvoga stupnja na ponovno suđenje pred izmijenjenim raspravnim sucem, na temelju odredbe čl. 483. st. 1. i čl. 484. st. 1. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 65/2023-3 od 28. veljače 2024.

75

POVREDA KAZNENOG ZAKONA - SVOJSTVO ODGOVORNE OSOBE KOD KAZNENOG DJELA PROTIV OSOBNE SLOBODE PRIJETNJOM

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 469. točka 4.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11),

Članak 139. stavak 2. i 3.

Odredba članka 139. stavka 3. KZ/11 ne pruža pojačanu razinu zaštite svim odgovornim osobama u pravnim osobama, već samo u pravnim osobama s javnim ovlastima u vezi s njihovim položajem ili radom, u koju kategoriju ne ulazi zaštitar u noćnom klubu. Stoga je označavanjem kaznenog djela optuženika počinjenog u svojstvu zaštitara po članku 139. stavku. 3. u vezi stavka 2. KZ/11, prvostupanjski sud povrijedio kazneni zakon na štetu optuženika jer je primijenio zakon koji se ne može primijeniti.

"Naime, odredbom čl. 139. st. 3. KZ/11 štite se samo određene kategorije odgovornih osoba – "ako je djelo počinjeno prema odgovornoj osobi u obavljanju javne ovlasti ili u vezi s njezinim radom ili položajem", dakle, štite se samo odgovorne osobe u pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, npr. liječnici, medicinsko osoblje, nastavnici i sl. Proširena zaštita ne pruža se svakoj odgovornoj osobi u svakoj pravnoj osobi, na način da bi se postupak za kazneno djelo prijetnje pokretao po službenoj dužnosti. Navedeno proizlazi kako iz citiranog

sadržaja čl. 139. st. 3. KZ/11, ali i sadržaja odredbe čl. 87. st. 6. KZ/11, kao i sadržaja obrazloženja uz Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona P.Z.E. 697 iz 2015.

11.1. U činjeničnom opisu kaznenog djela u pobijanoj presudi svojstvo odgovorne osobe, bez naznake dodatnog potrebnog svojstva opisano je samo kao "u noćnom klubu R., nakon što mu je zaštitar kluba N. K.", što je pravno označeno kao prijetnja odgovornoj osobi u vezi s njegovim radom. O ovom svojstvu žrtve u pobijanoj presudi nema nikakvih razloga, već je kratko konstatirano da je optuženik počinio kazneno djelo iz čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. KZ/11, kako je optužen. Navedeni dijelovi pobijane presude ne sadrže opis svojstva odgovorne osobe u pravnoj osobi u smislu čl. 87. st. 6. KZ/11 jer nije označeno u kojoj je pravnoj osobi zaposlena žrtva, a niti da mu je povjereno vođenje poslova pravne osobe ili mu povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe. Svojstvo žrtve nije opisano niti u skladu sa zahtjevom iz čl. 139. st. 3. KZ/11, jer nije opisano koju je to javnu ovlast obavljala žrtva pa da bi prijetnja bila povezana s žrtvinim radom ili položajem.

11.2. Prema obrazloženju Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz ožujka 2015., izmijenjene su i dopunjene odredbe čl. 87. st. 6. i čl. 139. st. 3. KZ/11, a kao razlozi se navode povećano nasilje, prisila i prijetnje prema zdravstvenim radnicima, učiteljima, nastavnicima i potreba osiguranja više razine zaštite navedene kategorije osoba. "Predloženim izmjenama kod kaznenog djela prisile i prijetnje osigurava se viša razina zaštite prosvjetnih i zdravstvenih djelatnika na način da se, ukoliko bi kazneno djelo prisile ili prijetnje bilo počinjeno prema primjerice nastavniku, učitelju, zdravstvenom radniku, kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti. Pokretanje kaznenog postupka po službenoj dužnosti izmjenama je prošireno i na situacije kada je djelo počinjeno prema odgovornoj osobi u obavljaju javne ovlasti. Uzimajući u obzir definiciju odgovorne osobe iz članka 87. stavka 6. Kaznenog zakona i ukoliko bi kazneno djelo prisile bilo počinjeno prema primjerice nastavniku, učitelju, zdravstvenom radniku, kazneni postupak se pokreće po službenoj dužnosti." Koristeći se ovim dijelom obrazloženja Konačnog prijedloga ZID KZ/11 kao pomoćnom metodom kod tumačenja propisa, valja zaključiti kako se čl. 139. st. 3. KZ/11 ne pruža pojačana razina zaštite svim odgovornim osobama u pravnim osobama, već samo u pravnim osobama s javnim ovlastima, ali u vezi s njihovim položajem ili radom, u koju kategoriju nikako ne ulazi zaštitar u noćnom klubu.

11.3. Označavanjem kaznenog djela optuženika po čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. KZ/11, prvostupanjski je sud povrijedio kazneni zakon na štetu optuženika, jer je primijenio zakon koji se ne može primijeniti, čime je ostvarena povreda kaznenog zakona iz čl. 469. toč. 4. ZKP/08. Stoga je po službenoj dužnosti preinačena pobijana presuda u pravnoj oznaci djela, primjenom čl. 486. st. 1. ZKP/08, pravnim označavanjem kaznenog djela po čl. 139. st. 2. KZ/11. Činjenični opis kaznenog djela u pobijanoj presudi odgovara tom djelu, a odlučne su činjenice ispravno utvrđene, pa ispravnom primjenom Kaznenog zakona valja donijeti drugačiju presudu, kao u izreci ove drugostupanjske presude."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-637/2022 od 17. siječnja 2023.

76

POVREDA KAZNENOG ZAKONA NA ŠTETU OPTUŽENIKA - RAZLIČITE OSNOVE ZA OSLOBOĐENJE OD OPTUŽBE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 476. stavak 1. točka 2.

Članak 453. točka 1. i točka 3.

Ostvarena je povreda kaznenog zakona na štetu optuženika koji je oslobođen optužbe po zakonskoj osnovi iz odredbe članka 453. točke 3. ZKP/08, odnosno zbog nedostatka dokaza da bi počinio kazneno djelo prijetnje za koje je optužen, iako u činjeničnom opisu djela nisu navedeni svi konstitutivni elementi bića kaznenog djela za koje se optuženik tereti pa djelo za koje se optužuje nije kazneno djelo, zbog čega je optuženika valjalo osloboditi optužbe na temelju zakonske osnove propisane odredbom članka 453. točke 1. ZKP/08, a kakva odluka je za optuženika povoljnija.

U oba slučaja radi o meritornim sudskim odlukama, međutim, oslobađajuća presuda iz osnove propisane u članku 453. točki 1. ZKP/08, se temelji na razlozima materijalne naravi, te se sud ne upušta u pitanje dokazanosti činjenica koje se navode u činjeničnom opisu djela, za razliku od oslobađajuće presude iz osnove propisane u članku 453. točke 3. ZKP/08., koja se temelji na razlozima činjenično-procesne prirode, čije donošenje podrazumijeva utvrđenje činjenica navedenih u opisu djela, a time i mogućnost da u slučaju njihove dokazanosti optuženik bude proglašen krivim za djelo za koje se optužuje. S druge strane, logikom stvari takva mogućnost ne postoji kod oslobađajuće presude iz osnove propisane u članku 453. točke 1. ZKP/08, budući da već sam činjenični opis djela iz optužnice ne sadrži sva njegova zakonska obilježja, tako da se sud nema razloga upuštati u pitanje dokazanosti činjenica navedenih u njegovom opisu, jer čak i u slučaju da te činjenice budu izvjesno dokazane, ono za što se optuženik optužuje i nadalje nije kazneno djelo.

"Prije svega valja navesti da kazneno djelo prijevare iz čl. 236. KZ/11 čini onaj tko s ciljem da sebi ili drugome pribavi protupravnu imovinsku koristi dovede nekoga lažnim prikazivanjem ili prikriivanjem činjenica u zabludu ili ga održava u zabludi i time ga navede da na štetu svoje ili tuđe imovine nešto učini ili ne učini. Iz takvog zakonskog opisa proizlazi da je za ostvarenje citiranog djela potrebno da počinitelj ostvari kako objektivna tako i subjektivna obilježja, s time sa se objektivna obilježja sastoje u tome da počinitelj lažnim prikazivanjem činjenica ili njihovim prikriivanjem dovede u zabludu raspolagatelja imovinom, koji uslijed te zablude raspolaže istom na svoju ili tuđu štetu, s time da između navedenih objektivnih obilježja mora postojati uzročna veza, na način da sklapanje inkriminiranog pravnog posla prethodi raspolaganju oštećenika na štetu svoje ili tuđe imovine.

To drugim riječima znači da ostvarenje navedenih objektivnih obilježja kaznenog djela prijevare cijeni s obzirom na trenutak zaključenja inkriminiranog pravnog posla, kao trenutka kada oštećenik, prethodno doveden u zabludu od strane počinitelja, raspolaže na štetu svoje ili tuđe imovine. Dakle, za postojanje predmetnog kaznenog djela je odlučno da između sklapanja inkriminiranog pravnog posla i postupanja oštećenika na štetu svoje ili

tuđe imovine postoji uzročna veza.

Međutim, u činjeničnom opisu djela za koje se žalitelj tereti u ovom postupku se ne opisuje da bi oštećenik u trenutku sklapanja inkriminiranog pravnog posla, uslijed zablude u koju ga je doveo optuženik, nešto učinio na štetu svoje ili tuđe imovine. Naime, optuženik se tereti da je oštećenika doveo u zabludu prilikom sklapanja Ugovora o osiguranju novčane tražbine sklopljenog 24. travnja 2015. u kojem je navedeno da optuženik temeljem pozajmice duguje oštećeniku kao vjerovniku iznos od 95.000,00 eura, te se obvezuje taj iznos vratiti u roku od 30 dana od dana sklapanja Ugovora, a što upućuje da je novčana tražbina oštećenika, čije se vraćanje osigurava navedenim ugovorom, nastala ranije, zbog čega se u činjeničnom opisu djela niti ne navodi da bi oštećenik povodom navedenog pravnog posla nešto učinio na štetu svoje ili tuđe imovine (konkretno, pozajmio optuženiku inkriminirani iznos novca). Prema tome, u činjeničnom opisu nisu sadržana sva bitna obilježaja kaznenog djela za koje se optuženik tereti u ovom postupku, budući da se ne opisuje da bi oštećenik povodom inkriminiranog pravnog posla nešto učinio ili propustio učiniti na štetu svoje ili tuđe imovine, dapače, iz takvog činjeničnog opisa proizlazi da oštećenik, budući da je inkriminirani iznos novca pozajmljen prije sklapanja inkriminiranog Ugovora o osiguranju novčane tražbine, u trenutku sklapanja tog pravnog posla, a koji trenutak se slijedom svega prethodno navedenog ukazuje kao odlučan za ocjenu postojanja kako subjektivnih tako i objektivnih obilježja predmetnog kaznenog djela, nije ništa učinio na štetu svoje ili tuđe imovine. Stoga valja zaključiti da se u činjeničnom opisu predmetnog kaznenog djela ustvari opisuje građanskopravni odnos koji ne ulazi u kaznenu sferu. Prema tome, činjenični opis djela iz optužnice ne sadrži sva njegova zakonska obilježja, tako da djelo za koje se optuženik optužuje nije kazneno djelo, te je stoga optuženika valjalo osloboditi optužbe iz osnove propisane u čl. 453. t. 1. ZKP/08.

7.4. Pobijanom presudom prvostupanjski sud je doduše optuženika također oslobodio optužbe, ali ne iz citirane osnove, već iz osnove propisane čl. 453. t. 3. ZKP/08 – da nije dokazano da bi počinio kazneno djelo za koje se optužuje, čime je, po stavu ovog žalbenog suda, na njegovu štetu povrijedio kazneni zakon u pitanju da li je djelo za koje se optuženik progona kazneno djelo – čl. 469. točka 1. ZKP/08. Naime, imajući u vidu sadržaj i suštinu oslobađajuće presude iz osnove propisane u 453. t. 3. ZKP/08, donošenje takve odluke podrazumijeva da djelo kako je opisano u optužnici predstavlja kazneno djelo, ali sud ne nalazi dokazanim da bi ga optuženik počinio. Takva odluka je suštinski bitno različita od oslobađajuće presude iz osnove propisane u čl. 453. t. 1. ZKP/08, prema kojoj djelo za koje se optuženik optužuje nije kazneno djelo.

(...)

Stoga se po stavu ovog žalbenog suda presuda kojom se optuženik oslobađa optužbe po osnovi propisanoj u čl. 453. t. 3. ZKP/08, iako postoje razlozi za oslobađanje po osnovi iz čl. 453. t. 1. ZKP/08, ukazuje kao odluka koja je za optuženika nepovoljnija, a što dovodi do daljnjeg zaključka da je prvostupanjski sud u konkretnom slučaju, time što je optuženika za djelo koje po zakonu nije kazneno djelo oslobodio iz zakonske osnove propisane u čl. 453. t. 3. ZKP/08 – da nije dokazano da bi počinio kazneno djelo za koje se optužuje, povrijedio kazneni zakon na njegovu štetu u pitanju je li djelo za koje se progona kazneno djelo (riječ je o povredi kaznenog zakona iz čl. 469. toč. 1. ZKP/08).

8. Iz navedenih razloga, ovaj žalbeni sud je povodom žalbe državnog odvjetnika, a po službenoj dužnosti, na temelju čl. 486. st. 1. ZKP/08 preinačio pobijanu presudu na način da je optuženika oslobodio optužbe za kazneno djelo činjenično i pravno opisano u izreci te

presude na temelju čl. 453. t. 1. ZKP/08, a kako je to i odlučeno pod točkom I izreke ove odluke."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 149/2022-7 od 27. travnja 2022.

77

NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA – INTERVJU VJEŠTAKA S OKRIVLJENIKOM

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 i 80/22, dalje: ZKP/08)

Članak 470. stavak 2.

Sadržaj razgovora psihijatra sa žrtvom, ocem i bakom žrtve, ne predstavlja dokaz u smislu utvrđivanja odlučnih činjenica počinjenja kaznenog djela, već sredstvo na temelju kojeg vještak psihijatar daje svoje stručno mišljenje. Stoga, u kaznenom postupku nije dopušteno niti valjano uspoređivati dijelove nalaza vještaka s iskazima koje su svjedoci dali u postupku, jer su jedino iskazi svjedoka valjani izvor saznanja o odlučnim i pomoćnim činjenicama u postupku.

"Po pitanju pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja žalitelj uzima fragmente izvedenih dokaza, dijelove nalaza psihijatrijskog vještačenja koji sadrže prepričavanje sadržaja razgovora vještaka psihijatra s ocem i bakom žrtve te žrtvom i izvodi zaključke o nevjerodostojnosti iskaza žrtve na temelju analize nalaza i mišljenja psihologijско-психијатријског вјештачења u vezi s vlastitim viđenjem sadržaja iskaza žrtve i načina njezina ispitivanja. Osim toga žalitelj naznačuje da postoji samo jedan izravan, neposredni dokaz o počinjenju kaznenog djela, iskaz žrtve, a da su preostali dokazi iskazi svjedoka po čuvenju, za koje naznačuje da nisu konzistentni i uvjerljivi. Zaključno, žalitelj navodi da nije uvjerljivo da se žrtva ne bi povjerila starijoj sestri s kojom je dijelila sobu, niti majci s kojom je živjela, a kojoj je i nešto drugačije, nego u svojem iskazu opisala tijek događaja. Slijedom navedenoga žalitelj smatra da ovlašteni tužitelj nije uspio dokazati počinjenje kaznenog djela s potrebnom izvjesnošću i pledira za primjenu odredbe čl. 3. ZKP/08 o presumpciji nevinosti i teretu dokaza.

8.1. Suprotno od navoda žalbe, u pobijanoj je presudi, po ocjeni ovog suda drugog stupnja, činjenično stanje pravilno utvrđeno i valjano obrazloženo. Žalitelju valja odgovoriti da sadržaj razgovora psihijatra s žrtvom, ocem i bakom žrtve, ne predstavlja dokaz u smislu utvrđivanja odlučnih činjenica počinjenja kaznenog djela, već sredstvo na temelju kojeg vještak psihijatar daje svoje stručno mišljenje. Stoga, u kaznenom postupku, nije dopušteno, niti valjano uspoređivati odnosne dijelove nalaza vještaka s iskazima koje su svjedoci dali u postupku, jer su jedino iskazi svjedoka valjani izvor saznanja o odlučnim i pomoćnim činjenicama u postupku. Slijedom navedenoga, svi žalbeni argumenti koji se pozivaju na dio nalaza vještaka psihijatra o sadržaju psihijatrijskog intervjua ne predstavljaju osnovu za usporedbu s dokazima izvedenim u postupku, niti na bilo koji način utječu na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja i valjano izvedenu ocjenu dokaza u pobijanoj presudi."

Županijski sud u Varaždinu, Kžzd-71/2021-4 od 14. prosinca 2021.

78

**SIGURNOSNA MJERA OBVEZNOG LIJEČENJA OD ALKOHOLA - UTVRĐENJE
OVISNOSTI O ALKOHOLU - POGREŠNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE**

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 470. stavak 2.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 69.

Upuštanje u utvrđivanje činjenice ovisnosti o alkoholu samo na temelju iskaza optuženika koji je potkrijepljen zapisnikom o ispitivanju prisutnosti alkohola u organizmu, rezultiralo je pogrešnim utvrđenjem činjeničnog stanja te posljedično, pogrešnim zaključkom kako su ostvarene nužne pretpostavke za izricanje sigurnosne mjere obvezatnog liječenja od ovisnosti o alkoholu – da je optuženik kazneno djelo počinio pod odlučujućim djelovanjem ovisnosti o alkoholu i da bi zbog te ovisnosti postoji opasnost da će u budućnosti počinuti teže kazneno djelo. Naime, da bi se na zakonit način utvrdilo da je okrivljenik počinio kazneno djelo zbog postojanja ovisnosti o alkoholu, prvostupanjski sud je trebao postupiti sukladno odredbi članka 325. stavka 1. ZKP/08, kojim je propisano da će sud ako se pojavi sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo zbog ovisnosti o alkoholu, odrediti vještačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenika.

"Iz sadržaja žalbe ODO-a može se zaključiti kako državni odvjetnik sadržajno ustvari dovodi u pitanje činjenične zaključke prvostupanjskog suda koji su bili temelj za izricanje sigurnosne mjere obvezatnog liječenja od ovisnosti o alkoholu, iako navodi da se žali zbog povrede kaznenog zakona iz članka 467. točke 2. ZKP/08 u vezi članka 469. točke 5. ZKP/08 (u žalbi se očitom omaškom umjesto ZKP/08 navodi KZ/11). Naime, žalitelj pravilno uočava da je prvostupanjski sud, iz činjenice da je optuženik u trenutku počinjenja kaznenog djela bio pod utjecajem alkohola, za sada, izveo pogrešan zaključak da je o istom ovisan, propustivši pritom zatražiti mišljenje vještaka na temelju čije bi se procjene ta činjenica jedino mogla utvrditi.

(...)

Budući da je sud prvog stupnja propustio izvesti taj dokaz, njegov zaključak o postojanju optuženikove ovisnosti o alkoholu, a time i zaključak da je predmetno kazneno djelo počinio pod odlučujućim djelovanjem te ovisnosti i da postoji opasnost da će zbog ovisnosti u budućnosti počinuti teže kazneno djelo, na temelju kojeg je smatrao da su ispunjene pretpostavke za izricanje sigurnosne mjere, u ovom trenutku, je pogrešan.

9. Stoga je prihvaćanjem žalbe ODO-a zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, bez upuštanja u daljnju žalbenu osnovu (zbog odluke o kaznenoj sankciji), na temelju članka 483. stavka 1. ZKP/08, valjalo ukinuti pobijanu presudu i predmet uputiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, a kako je to i odlučeno u izreci ove odluke.

10. U ponovljenom postupku, prvostupanjski sud će otkloniti nedostatke na koje je ukazano ovom odlukom, ponovno izvesti sve do sada izvedene dokaze, te sukladno odredbi

iz članka 325. stavka 1. ZKP/08 provesti i psihijatrijsko vještačenje optuženika te potom na temelju njihove pažljiva analize i savjesne ocjene donijeti novu i na zakonu osnovanu odluku, koju će obrazložiti sukladno čl. 459. ZKP/08."

Županijski sud u Varaždinu, Kž - 146/2022-4 od 13. travnja 2022.

79

POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE – POLICIJSKE OVLAŠTI PREMA MALOLJETNICIMA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 476. stavak 1. točka 2.

Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine, broj: 76/09, 92/14 i 70/19)

Članak 13. stavak 1. točka 3., 5., 6., 7. i 18.

Članak 18. stavak 4.

Sud prvog stupnja pravilno je utvrdio da policijski službenici objektivno nisu bili u mogućnosti policijske ovlaštima prema maloljetniku pravodobno i svrhovito primijeniti u prisutnosti njegovih roditelja odnosno skrbnika jer su imali opravdani razlog odmah obaviti s maloljetnikom razgovor radi prikupljana obavijesti kako o samom inkriminiranom događaju, tako i o tome kamo je otišao i gdje se nalazi presumptivni počinitelj te poduzeti i druge potrebne radnje koje sukladno citiranom zakonu ulaze u njihove policijske ovlaštima, budući da su raspolagali sa saznanjima da su presumptivni počinitelj, njegova djevojka i maloljetnik zajedno napustili mjesto događaja uzevši sa sobom sjekiru i macolu, a u obavljanju kojih službenih radnji im je maloljetnik, na način kako su to opisali u svojim iskazima, silom pružio otpor.

Naime, sukladno odredbi iz čl. 18. st. 4. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, policijske ovlaštima prema maloljetnoj osobi primjenjuju u prisutnosti roditelja ili skrbnika, osim ako to zbog okolnosti slučaja nije moguće.

"Doduše, žalitelj je u pravu kada u žalbi primjećuje da se sukladno odredbi iz čl. 18. st. 4. citiranog zakona policijske ovlaštima prema maloljetnoj osobi primjenjuju u nazočnosti roditelja ili skrbnika, međutim, pritom ispušta iz vida daljnji tekst citirane odredbe iz kojeg proizlazi da su policijski službenici dužni postupiti na taj način, osim ako to zbog okolnosti slučaja nije moguće.

Imajući u vidu iskaze policijskih službenika B. M. i M. S., a koje je prvostupanjski sud iz prethodno obrazloženih razloga s pravom ocijenio kao vjerodostojne dokaze, u konkretnom slučaju se po stavu ovog žalbenog suda upravo radilo o situaciji kada policijski službenici zbog okolnosti slučaja objektivno nisu bili u mogućnosti policijske ovlaštima prema maloljetniku pravodobno i svrhovito primijeniti u nazočnosti njegovih roditelja odnosno skrbnika.

Naime, iz u bitnome suglasnih iskaza navedenih svjedoka proizlazi da su dolaskom na mjesto događaja došli do saznanja koja su upućivala na sumnju da je osoba po imenu Sandro fizički napala brata i sestre, pritom razbivši prozor, nakon čega je zajedno sa

djevojkom i žaliteljem napustila mjesto događaja, pri čemu su sa sobom uzeli sjekiru i macolu."

Županijski sud u Varaždinu, Kžm - 7/2022-4 od 21. lipnja 2022.

80

POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE - MJERE OPREZA KAD JE OKRIVLJENIK U VRIJEME POČINJENJENJA PROTUPRAVNOG DJELA BIO NEUBROJIV

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 551. stavak 3.

Sud prvoga stupnja pogrešno je utvrdio činjenično stanje kada je produljio mjere opreza prema optuženici na temelju članka 98. stavka 2. točka 5. ZKP/08 zanemarujući okolnost da je provedenim vještačenjem utvrđeno kako je optuženica kaznena djela za koja se tereti počinila u stanju neubrojivosti, a izostalo je i utvrđenje o okolnosti da li bi ona zbog težih duševnih smetnji mogla počiniti teže kazneno djelo što je odlučna činjenica. Tek nakon navedenih utvrđenja prvostupanjski sud bi mogao donijeti odluku o eventualnoj primjeni mjera opreza, ali one iz članka 551. stavka 3. ZKP/08.

"Pobijanim rješenjem od 25. listopada 2021. broj 10 Kv-165/2021-5 Općinski sud u V. je, na temelju čl. 98. st. 6. u vezi čl. 98. st. 2. toč. 5. ZKP/08, produljio mjere opreza prema optuženici C. M. i to iz čl. 98. st. 2. toč. 5. ZKP/08, zabranom uspostavljanja ili održavanja veze s određenim osobama i to prema M. Č. i I. K. s kojima ne smije uspostavljati ili održavati izravne ili neizravne veze, bilo osobno, bilo putem telefona, mobitela ili društvenih mreža.

(...)

6. Valja istaći da je protiv optuženice C. M. podignuta optužnica kojom se tereti da je u stanju neubrojivosti počinila ukupno devet kaznenih djela protiv osobne slobode, prijetnjom iz čl. 139. st. 2. te čl. 139. st. 3. u vezi st. 1. KZ/11. Ova je optužnica potvrđena od strane Općinskog suda u Varaždinu rješenjem od 9. srpnja 2021. pod brojem 14 Kov-180/2021-4. Dakle, u konkretnom se slučaju postupak vodi protiv neubrojive osobe, a u skladu s time prvostupanjski je sud trebao provesti postupak koji je reguliran postupkom prema okrivljenicima s duševnim smetnjama, te po pitanju istražnog zatvora kao i eventualno mjera opreza primijeniti odredbu čl. 551. ZKP/08. Naime, istražni zatvor, ukoliko postoji vjerojatnost da je okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv zbog težih duševnih smetnji a može počiniti kazneno djelo može se odrediti istražni zatvor u smislu odredbe čl. 551. st. 1. ZKP/08 s time da se prije određivanja istražnog zatvora treba pribaviti mišljenje vještaka psihijatra o opasnosti okrivljenika. Istražni zatvor, u smislu odredbe čl. 551. st. 3. ZKP/08, može se zamijeniti mjerom opreza liječenja na slobodi ako sud nakon provedenog vještačenja utvrdi da je za otklanjanje okrivljenikove opasnosti da zbog težih duševnih smetnji može počiniti teže kazneno djelo utvrdi da je za otklanjanje te opasnosti dostatno njegovo liječenje na slobodi. U konkretnom slučaju sud prvoga stupnja zanemario je okolnost da je provedenim vještačenjem utvrđeno kako je optuženica kaznena

djela za koja se tereti počinila u stanju neubrojivosti, međutim izostalo je utvrđenje o okolnosti da li bi ona zbog težih duševnih smetnji mogla počiniti teže kazneno djelo. Tek nakon takvog utvrđenja prvostupanjski sud bi mogao donijeti odluku o eventualnoj primjeni mjera opreza ali one iz čl. 551. st. 3. ZKP/08. Zbog naprijed navedenog u pravu je žaliteljica kada tvrdi da je činjenično stanje u konkretnom slučaju ostalo pogrešno i nepotpuno utvrđeno."

Županijski sud u Varaždinu, Kž -39/2022 od 8. veljače 2022.

81

POVREDA KAZNENOG ZAKONA - NIJE OPISANO OBILJEŽJE KAZNENOG DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA TJELESNOM OZLJEDOM

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 468. stavak 1. točka 3.

Članak 453. točka 1. i točka 3.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 117. stavak 1.

Kada u činjeničnom opisu kaznenog djela nanošenja tjelesne ozljeda nisu opisane konkretne ozljede u sudsko medicinskom smislu zbog čega se ne radi o opisu kaznenog djela, ostvarena je povreda kaznenog zakona na štetu optuženika koji je oslobođen optužbe iz razloga jer nije dokazano da bi počinio kazneno djelo za koje se tereti budući da je za optuženika povoljnije oslobođenje od optužbe jer nema kaznenog djela.

"Naime, pobijanom presudom prvostupanjski sud je na temelju odredbe čl. 453. toč. 3. ZKP/08-19, oslobodio optužbe optuženog T. B. za kazneno djelo protiv života i tijela, tjelesnom ozljedom iz čl. 117. st. 1. KZ/11, iz razloga što nije dokazano da bi počinio kazneno djelo za koje se optužuje. Međutim, ovaj sud drugog stupnja utvrdio je da u činjeničnom opisu kaznenog djela nisu navedeni svi konstitutivni elementi bića kaznenog djela za koje se optuženika tereti u ovom postupku, a zbog čega djelo za koje se optuženog T. B. optužuje nije kazneno djelo, pa je optuženika valjalo osloboditi optužbe na temelju zakonske osnove propisane odredbom čl. 453. t. 1. ZKP/08-22.

5.3. Kazneno djelo tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 1. KZ/11 čini onaj tko drugog tjelesno ozlijedi ili mu naruši zdravlje. Iz citiranog zakonskog opisa proizlazi da je za ostvarenje navedenog kaznenog djela potrebno da počinitelj ostvari kako subjektivna tako i objektivna obilježja, s time da se objektivna obilježja sastoje u jasnom opisu radnje koju je poduzeo optuženik u odnosu na privatnog tužitelja uzrokujući mu tom radnjom konkretne tjelesne ozljede. Dakle, tjelesna ozljeda mora biti utvrđena i opisana u činjeničnom opisu djela u izreci, dok obrazloženje presude mora sadržavati odgovarajuće razloge koji opravdavaju utvrđenje te odlučne činjenice.

5.4. U činjeničnom opisu djela u izreci pobijane presude suda prvog stupnja navedeno

je da je optuženik T. B. privatnog tužitelja A. P. uhvatio za vrat te ga odgurnuo, zbog čega je privatni tužitelj pao i desnom stranom glave udario o pod kolnika a "uslijed čega je privatni tužitelj zadobio tjelesne ozljede na desnoj strani vilice i desnog bedra te u području desnog uha." Ovakav opis djela upućuje samo na mogući mehanizam nanošenja tjelesnih ozljeda ali ne opisuje konkretne ozljede u sudsko medicinskom smislu. Prema tome, činjenični opis djela iz optužnice ne sadrži jedno od bitnih zakonskih obilježja, tako da djelo za koje se optuženik T. B. optužuje nije kazneno djelo, zbog čega je istog valjalo osloboditi optužbe iz osnove propisane u čl. 453. t. 1. ZKP/08-22, a kakva je odluka i povoljnija za optuženika.

6. Naime, donošenje oslobađajuće presude po osnovi odredbe čl. 453. toč. 3. ZKP/08-19, temeljem koje je odredbe optuženi T. B. pobijanom prvostupanjskom presudom oslobođen optužbe, podrazumijeva da djelo kako je činjenično opisano u optužnici predstavlja kazneno djelo, ali sud ne nalazi dokazanim da bi ga optuženik počinio. Takva odluka je bitno različita od oslobađajuće presude iz osnove propisane odredbom čl. 453. t. 1. ZKP/08-22, prema kojoj djelo za koje se optuženik optužuje nije kazneno djelo. U oba slučaja radi se o meritornim sudskim odlukama, međutim, oslobađajuća presuda iz osnove propisane odredbom čl. 453. t. 1. ZKP/08 temelji se na razlozima materijalne naravi, pa se sud ne upušta u pitanje dokazanosti činjenica koje se navode u činjeničnom opisu djela. S druge strane, oslobađajuća presuda iz osnove propisane u čl. 453. t. 3. ZKP/08-22., temelji se na razlozima činjenično-procesne prirode, čije donošenje podrazumijeva utvrđenje činjenica navedenih u opisu djela, a time i mogućnost da u slučaju njihove dokazanosti optuženik bude proglašen krivim za djelo za koje se optužuje. Navedena mogućnost ne postoji kod oslobađajuće presude iz osnove propisane u čl. 453. t. 1. ZKP/08-22, budući da već sam činjenični opis djela iz optužnice ne sadrži sva njegova zakonska obilježja, tako da se sud nema razloga upuštati se u pitanje dokazanosti činjenica navedenih u njegovom opisu, jer čak i u slučaju da te činjenice budu izvjesno dokazane, ono za što se optuženik optužuje i nadalje nije kazneno djelo."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-434/2022-3 od 28. veljače 2023.

82

POVREDA KAZNENOG ZAKONA - OSOBE S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 - odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 554. stavak 1. i 3.

Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine, broj: 76/14, dalje ZZODS),

Članak 51. stavak 1. i 2.

Sud prvog stupnja je primjenjujući odredbu članak 554. stavak 1. ZKP/08 na optuženika, povrijedio na njegovu štetu materijalno pravo (kazneni zakon u širem smislu) jer je propustio uvidjeti da je vještak decidirano napisao da "za sada ne postoji opasnost od počinjenja novog i težeg kaznenog djela", uslijed čega nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 51. st. 2. ZZODS za određivanje psihijatrijskog liječenja na slobodi pa je posljedično navedenom u smislu odredbe članka 554. stavak 3. ZKP/08 trebalo osloboditi optuženika optužbe.

"Pobijanom presudom suda prvoga stupnja utvrđeno je da je optuženi Adriano Koroman u stanju neubrojivosti počinio protupravna djela zakonskih obilježja kaznenih djela protiv zdravlja ljudi, neovlaštene proizvodnje i prometa drogama iz čl. 190. st. 2. u vezi st. 1. KZ/11 i protiv javnog reda, pokušaja prisile prema službenoj osobi iz čl. 314. st. 1. u vezi čl. 34. KZ/11.(...)

1.3. Rješenjem je, na temelju čl. 554. st. 1. ZKP/08-19 u vezi čl. 51. st. 2. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine broj: 76/14., dalje ZZODS), optuženiku određeno psihijatrijsko liječenje na slobodi u trajanju od 6 mjeseci (ovdje je nepravilno primijenjena odredba čl. 554. st. 1. ZKP/08-19 koja govori samo o presudi kao odluci koja se donosi u odnosu na neubrojivog počinitelja i koja odluka sadrži utvrđujući dio, ali i odluku o prisilnom smještaju). Optuženik je upozoren na posljedice nepridržavanja ako ne započne liječenje na slobodi prema čl. 51. st. 2. u vezi čl. 53. st. 4. ZZODS.(...)

8. No, ispitujući pobijanu presudu u povodu žalbe, ovaj je sud drugog stupnja utvrdio da je prvostupanjski sud povrijedio propis čl. 554. st. 3. ZKP/08-22 u vezi čl. 51. st. 2. ZZODS, kao materijalnopравни propis koji uređuje vrstu "mjere" koju sud u kaznenom postupku određuje neubrojivom počinitelju kaznenog djela, pod uvjetima iz čl. 51. ZZODS.

8.1. Odredba čl. 554. ZKP/08-19 koju je primijenio prvostupanjski sud upućuje na ZZODS kao propis kojim su uređene pretpostavke za određivanje prisilnog smještaja ili psihijatrijskog liječenja na slobodi neubrojivog počinitelja protupravnog djela. ZZODS i u st. 1. i st. 2. čl. 51. govori da su za izricanje jedne ili druge mjere pretpostavke da je utvrđeno na temelju nalaza i mišljenja psihijatrijskog vještaka da postoji vjerojatnost da će teže duševne smetnje koje su dovele do neubrojivosti utjecati na počinitelja da počini teže kazneno djelo i da je za otklanjanje te opasnosti potrebno prisilni smještaj ili je dostatno psihijatrijsko liječenje na slobodi. Iako je prvostupanjski sud na temelju nalaza i mišljenja psihijatrijskog vještaka izv.prof.prim.dr.sc. Elizabete Dadić-Hero, spec. psihijatra, utvrdio postojanje gotovo svih pretpostavki iz čl. 51. ZZODS (teže duševne smetnje koje su dovele do neubrojivosti optuženika i za koje postoji potreba ambulantnog psihijatrijskog liječenja), ipak je propustio uvidjeti da je vještak decidirano napisao da "za sada ne postoji opasnost od počinjenja novog i težeg kaznenog djela". Kod tog mišljenja vještakinja je ostala i na raspravi od 10. ožujka 2021. Iz navedenoga proizlazi da nedostaje pretpostavka iz čl. 51. st. 2. ZZODS za određivanje psihijatrijskog liječenja na slobodi – vjerojatnost da bi zbog težeg duševnog stanja optuženik mogao počiniti teže kazneno djelo, a za otklanjanje te opasnosti da je dostatno optuženikovo psihijatrijsko liječenje na slobodi.

8.2. S obzirom da odredba čl. 554. st. 3. ZKP/08-22 govori da će sud, kada utvrdi da je optuženik počinio protupravna djela u stanju neubrojivosti, ali da ne postoje uvjeti za određivanje njegovog psihijatrijskog liječenja na slobodi prema odredbama ZZODS, donijeti oslobađajuću presudu i odbiti zahtjev za određivanje psihijatrijskog liječenja na slobodi, to je prvostupanjski sud, primjenjujući čl. 554. st. 1. ZKP/08-19 na optuženika, na njegovu štetu povrijedio materijalno pravo (kazneni zakon u širem smislu)."

Županijski sud u Varaždinu, Kž-596/2022 od 6. prosinca 2022.

83

OPOZIV UVJETNE OSUDE - PROCESNE PRETPOSTAVKE

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 564. stavak 2.

Postupak za opoziv uvjetne osude nije novi postupak suđenja već postupak u kojem se samo ispituje postojanje pretpostavki za opoziv uvjetne osude, a na kakvu mogućnost je osuđenik bio upozoren tijekom postupka suđenja dovršenog donošenjem pravomoćne i izvršene presude u kojoj mu je izrečena konkretna uvjetna osuda. S obzirom da postupak uvjetne osude nije postupak suđenja, to se u okviru tog postupka u slučaju nedostupnosti osuđenika ne utvrđuje postojanje pretpostavki za suđenje u odsutnosti niti se osuđeniku iz tog razloga tijekom postupka postavlja branitelj po službenoj dužnosti, već samo radi dostave odluke u slučaju ako je došlo do opoziva osude. Sud će ispitati osuđenika samo ako je dostupan, što u ovom slučaju nije bio jer nije prijavio boravak u inozemstvu, a prema dostupnim podacima adresa prebivališta ostala je ista kao i u kaznenom postupku.

"Navedene žalbene osnove žalitelj u bitnom temelji na tvrdnji da osuđenik nije uredno pozvan na sjednicu vijeća održanu 15. prosinca 2021. radi opoziva uvjetne osude pa smatra da već iz tog razloga nije bilo uvjeta za opoziv uvjetne osude s time da osuđenik nije saslušan niti je sud proveo druge potrebne izvide. Prema stavu žalitelja sud prvog stupnja može provesti ročište za opoziv uvjetne osude bez prisustva osuđenika samo ako donese rješenje kojim je utvrđeno postojanje uvjeta za suđenje u odsutnosti u smislu odredbe čl. 402. st. 3. i 4. ZKP/08 te osuđeniku postavi branitelja po službenoj dužnosti u smislu odredbe čl. 66. st. 1. toč. 6. i 7. ZKP/08. Nadalje žalitelj prigovara što sud prvog stupnja u obrazloženju pobijane presude nije naveo koje je radnje poduzeo prilikom pokušaja dostave i na koju je adresu osuđeniku dostavljao poziv za ročište, te tvrdi da je sudu prvog stupnja bilo poznato da se osuđenik nalazi u Norveškoj pa da je trebao primijeniti pravila o međunarodnoj dostavi ili iz tog razloga postaviti mu branitelja po službenoj dužnosti.

(...)

Nadalje, protivno žalbenim tvrdnjama uvidom su spis utvrđeno je da osuđenik nije prijavio svoje preseljenje u Norvešku. U obrani na raspravi od 5. veljače 2019. tijekom prvostupanjskog postupka naveo je da je od 1. srpnja 2017. do 1. listopada 2018. jedno kraće vrijeme radio u Norveškoj, i to samo radi potrebe posla, nakon čega se vratio u Hrvatsku gdje da je dobio posao 15. siječnja 2021., i to je jedino spominjanje Norveške od strane osuđenika. Nadalje, osuđeni I. P. je i prvostupanjsku presudu Općinskog suda u Velikoj Gorici broj 6 Kzd-87/2018-16 od 21. veljače 2020., kojom mu je izrečena predmetna uvjetna osuda i drugostupanjsku presudu Županijskog suda u Puli broj Kžzd-15/2020-6 od 6. svibnja 2020. kojim je odbijena njegova žalba i potvrđena navedena prvostupanjska presuda, uredno primio 21. svibnja 2020. na prijavljenoj adresi prebivališta P. B., P. U.. Međutim poziv za sjednicu izvanraspravnog vijeća radi opoziva uvjetne osude, zakazanu za 15. prosinca 2021. vratio se uz napomenu od 1. prosinca 2021. da je osuđenik odselio u inozemstvo, nakon čega je sud prvog stupnja uvidom u JRO sustav utvrdio da je prebivalište osuđenika i dalje isto kao i tijekom prvostupanjskog postupka, dakle sud prvog stupnja nije raspolagao nikakvim saznanjem da bi osuđenik odselio u inozemstvo, a osuđenik je taj koji

je o tome trebao obavijestiti sud. Nakon održanog ročišta za opoziv uvjetne osude, pobijana presuda kojom je opozvana uvjetna osuda dostavljena je osuđeniku putem branitelja po službenoj dužnosti, N. D., odvjetnika, koji je osuđeniku postavljen zbog predmetne odluke, a potom je osuđenik, angažirao i izabranu braniteljicu M. Đ., odvjetnicu. S obzirom da je osuđenik aktivno sudjelovao u prvostupanjskom postupku, u obrani nije poricao postojanje obveze plaćanja uzdržavanja te je uredno primio prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu kojima je jasno bio upoznat s iznosom i rokovima plaćanja svoje obveze kao i posljedicama nepostupanja u danim rokovima te imajući u vidu da osuđenik nije prijavio promjenu prebivališta ili boravišta, niti je tražio produljenje roka za ispunjenje naložene mu obveze, nije osnovana žalba ni iz ove žalbene osnove."

Županijski sud u Varaždinu, Kžd - 19/2022-4 od 13. travnja 2022.

III. ZAKON O IZVRŠENJU KAZNE ZATVORA

84

ODBAČAJ PRIJEDLOGA ZA UVJETNI OTPUST - NEOBJEDINJENE KAZNE

Zakon o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, broj: 14/21, dalje: ZIKZ)

Članak 167. točka 6.

Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 120/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19, dalje: ZKP/08)

Članak 498. stavak 1.

Kazneni zakon (Narodne novine, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21, dalje: KZ/11)

Članak 40. stavak 1.

Postojanje više neobjedinjenih kazni zatvorenika ne može biti razlog za odbačaj prijedloga za uvjetni otpust u smislu članka 167. stavka 6. ZIKZ ako je jedna od tih kazni djelomična uvjetna osuda, odnosno kaznenopravna sankcija koja se u smislu članka 40. stavka 1. KZ/11 ne smatra kaznom i koja se kao takva ne može objediniti u tzv. nepravoj obnovi kaznenog postupka u skladu s članka 498. stavka 1. ZKP/08 s kaznom zatvora.

" (...) 4. Sudac izvršenja donio je pobijanu odluku na temelju čl. 167. t. 6. Zakona o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj: 14/21., dalje: ZIKZ), tj. iz razloga što zatvorenik D. C. ima više kazni koje nisu objedinjene.

5. Žalitelj s pravom osporava predmetnu odluku o odbačaju njegovog prijedloga za uvjetni otpust. Naime, iz izvještaja Kaznionice u L. od 4. lipnja 2021. (list 9), a na koje se poziva sudac izvršenja, proizlazi da protiv zatvorenika egzistiraju dvije pravomoćne presude koje imenovani zatvorenik treba izvršiti - prva, kojom je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od tri godine i sedam mjeseci; i druga, kojom je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dvije godine te mu je izrečena djelomična uvjetna osuda tako da neuvjetovani dio kazne iznosi jednu godinu, dok se uvjetovani dio u trajanju od jedne godine neće izvršiti ako u roku od tri godine ne počini novo kazneno djelo. Valja, dakle, primijetiti da je u potonjoj presudi zatvoreniku izrečena djelomična uvjetna osuda, odnosno kaznenopravna sankcija koja se u smislu čl. 40. st. 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21) ne smatra kaznom i koja se kao takva ne može objediniti u tzv. nepravoj obnovi kaznenog postupka u skladu s čl. 498. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. -odluka Ustavnog suda, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19., dalje: ZKP/08), a što je sukladno i Zaključku 10. donesenom na sastanku predsjednika kaznenih odjela županijskih sudova s predsjednicima vijeća u Službi evidencije Vrhovnog suda Republike Hrvatske 25. rujna 2015. pod poslovnim brojem: Su-IV k-20/15-63. Prema tome, s obzirom da u konkretnom slučaju u izloženom kontekstu postoji kazneno-procesna smetnja za objedinjenje konkretnih kaznenopravnih sankcija, sudac izvršenja je prema

ocjeni ovoga žalbenog vijeća pogrešno primijenio odredbu čl. 167. t. 6. ZIKZ-a, slijedom čega je valjalo prihvatiti predmetnu žalbu i na temelju čl. 494. st. 3. t. 3. ZKP/08 u svezi s čl. 51. st. 2. ZIKZ-a odlučiti kao u izreci ovog rješenja."

Županijski sud u Varaždinu, Kž I-93/2020 od 10. kolovoza 2021.

85

PREKID IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVOR ZBOG BOLESTI - PRETPOSTAVKE

Zakon o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, broj: 14/21, dalje: ZIKZ)

Članak 163. stavak 2. točka 1.

Članak 164. stavak 4.

Članak 167. točka 6.

Za određivanje prekida izdržavanja kazne zatvora zbog zdravstvenih razloga nije dostatna tvrdnja i uvjeravanje zatvorenika u molbi za prekid da će poduzeti sve što je potrebno za liječenje u najkraćem mogućem roku, već je potrebno na temelju medicinske dokumentacije utvrditi koje zdravstvene usluge je zatvoreniku potrebno pružiti i kada i u kojem roku će liječenje završiti. Navedeno je nužno jer se prekid određuje na određeni rok, koji u konkretnom slučaju nije moguće odrediti, niti je odrediv, jer notorno je da postoji potreba naručivanja na pregled, očitavanja nalaza i potom određivanje termina operacije, koje vrijeme prekida ne bi bilo iskorišteno u svrhu liječenja i time protivno svrsi i cilju određivanja prekida izdržavanja kazne zbog zdravstvenih razloga.

"Opisanom i ukratko iznijetom žalbenom argumentacijom žalitelj tvrdi da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje na kojem se temelji zaključak u pobijanom rješenju da nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 163. st. 2. toč. 1. Zakona o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj: 14/21., dalje: ZIKZ). Osnovni žalbeni prigovor odnosi se na tvrdnju da su ispunjene pretpostavke za prekid izdržavanja kazne zatvora, ali da je nebitno je li žalitelj naručen na pregled i operaciju, već da iz medicinske dokumentacije proizlazi da će evidentno u vrlo kratkom vremenu, unutar roka prekida, obaviti i pregled i operaciju.

6.1. U obje žalbe ispravno se citira mišljenje Zatvorske bolnice u Zagrebu od 7. i 12. svibnja 2022. da se kod zatvorenika radi o znatnom pogoršanju postojeće kronične bolesti koje se ne može liječiti unutar zatvorskog sustava, ali i da je kod zatvorenika indicirano neurokirurško operacijsko liječenje, čime bi bile ispunjene pretpostavke iz čl. 163. st. 2. toč. 1. ZIKZ. No, dodatna pretpostavka koja proizlazi iz odredbe čl. 164. ZIKZ je i da zatvorenik ima određene termine za poduzimanje liječničkih pregleda, odnosno intervencija, s barem okvirnim podacima o potrebnom trajanju liječenja. U obje žalbe navodi se kako zatvorenik nema određen niti termin kontrolnog pregleda niti termin operacije, a niti postoje podaci o predvidivom trajanju liječenja. Navedeno ne proizlazi niti iz medicinske dokumentacije u spisu u kojoj se govori o potrebi poduzimanja kontrolnog MR pregleda i nakon toga određivanja termina operacije. Stoga je protivno svrsi zbog koje postoji institut prekida izdržavanja kazne određivanje istoga bez okvirne oznake vremena poduzimanja liječničkih pregleda i intervencija jer se u takvoj situaciji prekid stvarno ne koristi u skladu sa zdravstvenim potrebama zatvorenika. Iako je točno da odredba čl. 164. st. 4. ZIKZ govori o

dostavljanju rješenja o prekidu ustanovi javnog zdravstva u kojoj se zatvorenik liječi, moguće je liječenje zatvorenika i u privatnoj zdravstvenoj ustanovi, ali pod istim uvjetima kao i u javnom zdravstvu."

Županijski sud u Varaždinu, Kž I-63/2022 od 10. kolovoza 2022.

86

ODGODA IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA - MAKSIMALNO TRAJANJE

Zakon o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, broj: 14/21, dalje: ZIKZ)

Članak 61. stavak 2. točka 4. i stavak 4.

Nakon isteka maksimalnog zakonskog roka trajanja odgode izvršavanja kazne zatvora po jednoj osnovi, više se ne može odobriti odgoda iz te iste pravne osnove bez obzira što se radi o novim razlozima.

"Suprotno žalitelju, iz ranijeg rješenja sutkinje istrage (broj: Ik I-30/2022-12 od 28. veljače 2022.), i to kako iz njezine izreke u kojoj se izrijekom navodi da se osuđeniku odobrava odgoda izvršavanja kazne zatvora, između ostalog, i iz osnove propisane u čl. 61. st. 2. toč. 4. ZIKZ-a, tako i iz njezinog obrazloženja (pod toč. 7. istog), jasno proizlazi da je osuđeniku odgoda odobrena i iz citirane osnove, samo što je sutkinja izvršenja vrijeme odgode odredila prema osnovi po kojoj ista može najdulje trajati, konkretno po osnovi iz čl. 61. st. 2. toč. 6. ZIKZ-a prema kojoj je odgoda moguća do jedne godine djetetova života, a što je je u konkretnom slučaju, s obzirom na starost djeteta, iznosilo sedam mjeseci.

Iz navedenog je potpuno jasno i razvidno da je u navedenih sedam mjeseci bilo inkorporirano i maksimalno vrijeme trajanja odgode po osnovi iz čl. 61. st. 2. toč. 4. ZIKZ-a - tri mjeseca (čl. 61. st. 4. ZIKZ-a). Budući da osuđenik ponovno traži odgodu po osnovi iz čl. 61. st. 2. toč. 4. ZIKZ-a, a kako mu je po toj istoj osnovi prethodnim rješenjem već bilo odobrena odgoda izvršavanja kazne zatvora u maksimalnom trajanju od tri mjeseca, to je sutkinja istrage s pravom zaključila da osuđenik po toj osnovi više nema pravo tražiti odgodu.

Pritom, a vezano za žalbene navode kojima se upire da se sada radi o molbi za odgodu radi potrebe završetka drugih poslova, žalitelju valja skrenuti pažnju da imajući na umu jasnu i izričitu odredbu iz čl. 61. st. 4. ZIKZ-a u kojoj je propisano da odgoda izvršavanja kazne zatvora po osnovi iz čl. 61. st. 4. ZIKZ-a može trajati najdulje do završetka posla, a najdulje tri mjeseca, nije relevantno to što isti sada traži odgodu radi završetka drugog posla. Naime, iz sadržaja i smisla citirane odredbe je razvidno da se po isteku maksimalnog zakonskog roka trajanja odgode iz čl. 61. st. 4. ZIKZ-a, po toj osnovi više ne može odobriti odgoda, a iz čega slijedi da nije odlučno da li se po isteku navedenog roka nova odgoda traži zbog završetka istog ili drugog posla, već samo da li se traži po istoj pravnoj osnovi."

Županijski sud u Varaždinu, Kž I-72 /2022-3 od 9. studenog 2022.